

Jaarstukken 2023

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Jaarverslag	7
2.1	Programmaverantwoording	9
2.1.1	Programma Bestuur en ondersteuning	10
2.1.2	Programma Veiligheid	16
2.1.3	Programma Verkeer, vervoer en waterstaat	21
2.1.4	Programma Economie	27
2.1.5	Programma Onderwijs	34
2.1.6	Programma Sport, cultuur en recreatie	38
2.1.7	Programma Sociaal domein	47
2.1.8	Programma Volksgezondheid en milieu	54
2.1.9	Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	68
2.1.10	Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	77
2.1.11	Overzicht overhead	78
2.1.12	Bedrag heffing vennootschapsbelasting	78
2.1.13	Overzicht onvoorzien	79
2.2	Paragrafen	80
2.2.1	Paragraaf lokale heffingen	81
2.2.2	Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	88
2.2.3	Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	97
2.2.4	Paragraaf verbonden partijen	105
2.2.5	Paragraaf financiering	113
2.2.6	Paragraaf bedrijfsvoering	119
2.2.7	Paragraaf grondbeleid	129
2.2.8	Openbaarheid	134
3	Jaarrekening	135
3.1	Balans per 31 december 2023 voor resultaatbestemming	136
3.2	Overzicht baten en lasten over begrotingsjaar 2023	138
3.3	Toelichtingen	140
3.3.1	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	141
3.3.2	Toelichting op de balans per 31 december 2023	147
3.3.3	Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2023	162
3.3.4	Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid 2023	191
3.4	Analyse van het resultaat	200
3.5	Bijlage prestatie indicatoren per programma	201
3.6	Bijlage taakvelden	203
3.7	Rechtmatigheidsverantwoording van het college van Burgemeester & Wethouders	209
3.8	SISA-bijlage bij de jaarrekening	211

1 Inleiding

De jaarstukken 2023 zijn opgesteld conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarstukken van de gemeente Noord-Beveland zijn als volgt opgebouwd:

1. Inleiding
2. Jaarverslag
  - 2.1 Programmaverantwoording
  - 2.2 Paragrafen
3. Jaarrekening
  - 3.1 Balans per 31 december 2023
  - 3.2 Overzicht van baten en lasten 2023
  - 3.3 Toelichtingen
  - 3.4 Analyse van het resultaat
  - 3.5 Bijlage prestatie indicatoren per programma
  - 3.6 Bijlage taakvelden
  - 3.7 SISA-bijlage bij de jaarrekening

Door uw raad zijn negen programma's benoemd, aangevuld met "Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien".

Elk programma is als volgt opgebouwd:

- Hoofdkenmerken, bestaand beleid, trends en knelpunten
- Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?
- Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
(zowel tekstueel als in matrixvorm)
- Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bij elk programma horen baten en lasten. Het totaal van de programma's omvat alle baten en lasten. Per programma worden toevoegingen of onttrekkingen aan reserves apart gepresenteerd. De raad stelt de totale baten en lasten én het totaalsaldo van de rekening vast. Na vaststelling van de programmarekening vindt besluitvorming plaats over het saldo.

De jaarrekening 2023 sluit met een positief gerealiseerd resultaat van circa € 4,0 miljoen. De begroting is voor de gemeente een belangrijk sturingsinstrument. Het is een kaderstellend document waarmee de gemeenteraad financiële en beleidsmatige kaders vaststelt waarbinnen het college haar beleid en doelen kan realiseren.

De werkelijke lasten over 2023 liggen lager dan de geraamde lasten. De werkelijke baten liggen hoger dan de geraamde baten. Het resultaat op programmaniveau toont een positief resultaat. Zoals ook uit de in de jaarrekening opgenomen analyse van het resultaat op hoofdlijnen blijkt is dit gevolg van uiteenlopende mutaties op verschillende programma's die duidelijk geworden zijn na de 2e bestuursrapportage. Hierna nemen wij een overzicht op van de belangrijkste oorzaken voor de afwijkingen ten opzichte van de bijgestelde begroting:

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)
Hogere baten toeristenbelasting	2.979
Hogere algemene uitkering	1.026

Hogere baten toeristenbelasting van € 2.979.000 ten opzichte van de raming. Dit heeft te maken met een te lage raming in de primitieve begroting. Hogere aanslag toeristenbelasting en voornamelijk een afrekening en een coulance van € 700.000 over voorgaande jaren. De

gemeente heeft van de grootste recreatie-instellingen een rapport van feitelijke bevindingen ontvangen bij de aangifte van 2023.

Een belangrijk onderdeel van het jaarverslag wordt gevormd door een aantal verplichte paragrafen. Deze paragrafen trachten een dwarsdoorsnede van de rekening weer te geven. De volgende paragrafen zijn opgenomen:

- Lokale heffingen;
- Weerstandsvermogen;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Verbonden partijen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Grondbeleid.
- Openbaarheid

In maart 2022 vervielen de laatste coronamaatregelen. In 2023 is nog wel sprake van na-effecten door corona, al zijn deze financieel gezien minder groot dan in de twee voorafgaande jaren. Wel zijn er door de naweeën van de pandemie nog wel minder activiteiten e.d. geweest dan voorheen.

Vanaf maart 2022 worden we geconfronteerd met de Russische inval in de Oekraïne. Als gemeente dragen we sindsdien zorg voor de opvang van ontheemden uit de Oekraïne. Dit legt beslag bestuurlijke en ambtelijke capaciteit. Mede door de ambtelijke inzet, inzet van vrijwilligers/inwoners, kostenbeheersing is de rijksvergoeding vooralsnog ruim voldoende. Of dit in de toekomst zo blijft is onzeker. Om die reden is ook een bestemmingsreserve gevormd om de toekomstige kosten van ontheemden en statushouders op te kunnen vangen.

Tenslotte wordt als onderdeel van de jaarrekening ook de SISA-bijlage vastgesteld. Hierin wordt verantwoording afgelegd over specifieke uitkeringen van het Rijk of de Provincie. In de bijlage SISA (single information single audit) wordt een overzicht gegeven van een aantal specifieke uitkeringen. Verantwoording bij de jaarrekening heeft als voordeel dat een controlerend accountant niet meer voor iedere regeling een aparte verklaring hoeft af te geven.

Onder meer voor de opvang van ontheemden uit de Oekraïne, inburgering, regelingen voor klimaatbeleid en duurzaamheid, sport en bewegen is het aantal te verantwoorden SISA-regelingen weer gestegen (voor Noord-Beveland 21 in 2023, respectievelijk 17 in 2022). Dit leidt tot een grote administratieve last voor alle betrokken partijen.

Ondanks aanbevelingen aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken om het aantal specifieke uitkeringen te verminderen, blijft het aantal stijgen.

2 Jaarverslag

2.1 Programmaverantwoording

2.1.1 Programma Bestuur en ondersteuning

Hoofdkenmerken

We willen dat de gemeente als een open en betrouwbare overheid naast haar burgers staat. Daarom staan we open voor de betrokkenheid en ideeën van burgers en ondernemers. Daar hoort bij dat we in begrijpelijke taal met onze inwoners communiceren. Dat we ons bewust zijn hoe we praten en luisteren. Overheidsinformatie moet toegankelijk zijn. Als inwoners een aanvraag doen bij de gemeente, moeten ze die online kunnen volgen.

De dienstverlening aan de inwoners dient op peil te blijven en waar nodig te verbeteren. Daarvoor is op de eerste plaats een doelmatige organisatie nodig. Dat laatste vraagt om een professionele ambtelijke organisatie die kwantitatief en kwalitatief op sterkte is en waarbij gebruik wordt gemaakt van digitale middelen. Integriteit van bestuurders en ambtenaren vormt een van de belangrijkste voorwaarden voor het vertrouwen van de inwoners in het openbaar bestuur. De bijzondere kenmerken van de overheidstaken vereisen dat de overheid ten aanzien van integriteit een duidelijk beleid hanteert.

De gemeenteraad is een groot voorstander van het meer betrekken van de inwoners bij gemeentelijk beleid. Met een goed functionerende dorpsraad in iedere kern wordt de betrokkenheid van de burger bij het bestuur vergroot. Daarnaast willen we onze inwoners en ondernemers actiever betrekken bij ons beleid en plannen. De komende jaren is het betrekken van burgers een thema en zetten we hier extra op in.

Een transparante en professionele communicatie, niet alleen met onze inwoners, maar tevens met maatschappelijke organisaties en externe stakeholders is daarbij van belang. Moderne digitale ontwikkelingen hebben de afgelopen jaren een hoge vlucht genomen.

Door middel van het opstellen van een integrale samenhangende brede visie op de toekomst van het eiland, o.a. op het gebied van de landbouw, ecologie, duurzaamheid en economie/vrijtijdseconomie is de ontwikkelingsrichting van de gemeente voor de komende jaren bepaald.

We willen zelfstandig blijven. Daarom behartigen we de belangen van de gemeente stevig in de regio, én werken we tegelijkertijd nauw samen met andere gemeenten. De gemeente staat voor grote uitdagingen die forse druk leggen op de ambtelijke organisatie, zoals de (uitgestelde) Omgevingswet, andere nieuwe wet- en regelgeving, naast ontwikkelingen als digitalisering. Deze tijd van mondiale en landelijke crises vraagt bovendien veel van onze inwoners en ondernemers. Bij het formuleren van ambities, ook in dit raadspuntenprogramma, willen we rekening houden met de spankracht van onze gemeentelijke organisatie. Bij de voorjaarsnota worden de totale personeelslasten jaarlijks in beeld gebracht.

Bestaand beleid

- de raad heeft de verordeningen 212 en 213 vastgesteld als kader voor college en organisatie;
- de raad heeft bestuurlijke ondersteuning, inspraak en spreekrecht in verordeningen vastgelegd;
- participeren in GR de Bevelanden op het gebied van de bedrijfsvoeringdisciplines en Werk Inkomen en Zorg.

Trends

Gemeenten hebben zich ontwikkeld tot de meest nabije overheid voor inwoners, bedrijven en instellingen. Daarbij werken we aan het verbeteren van publieke dienstverlening, interne bedrijfsvoering en de ondersteunende informatievoorziening.

Randvoorwaarde daarbij is dat de organisatie aandacht heeft voor alle aspecten rondom digitalisering, zoals verwoord in het Rijksoverheidsprogramma Digitale Overheid en NLDIGIbeter, waarbij digitale dienstverlening aan inwoners en bedrijven centraal staat.

De Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) is geborgd in de wet Digitale Overheid en loopt als rode draad door deze programma's. Hiermee wordt het gebruik van digitale voorzieningen bevorderd. Daarnaast heeft de overheid ook steeds meer een maatschappelijke verantwoordelijkheid als het gaat om de gevolgen van digitalisering.

De visie op Informatievoorziening is opgeleverd en heeft tot doel een wendbare Bevelandse ICT organisatie te creëren, die kan inspelen op de vereiste technologische ontwikkelingen. De I-Visie zorgt voor een stip op de horizon, waar alle organisaties naar toe bewegen in de komende vijf jaar. In 2023 wordt de uitvoering van de I-Visie verder vormgegeven, om zo de kansen die de samenwerking biedt zo goed mogelijk te benutten en de dienstverlening te optimaliseren.

Het aantal "aanwijzingen/verplichtingen" opgelegd vanuit het Rijk neemt toe. De burger verwacht steeds vaker maatwerk en participatie op individueel niveau.

Knelpunten

Bij afnemende beschikbaarheid van middelen, bezuinigingen, zal het steeds moeilijker zijn ambities en wensen in balans te brengen met de beschikbare middelen.

Individualisering legt meer nadruk op persoonlijke belangen waarbij de animo om maatschappelijk te participeren af lijkt te nemen.

1 – Bestuur en ondersteuning

In matrixvorm:

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
Zelfstandig blijven.	Behartigen van de gemeente in de regio en gelijktijdig samenwerken met andere gemeenten.	Onze deelname bestendigen in samenwerkingsverbanden zoals GR De Bevelanden en de SORBET.	2023 e.v.	Door samenwerking op diverse terreinen kan de gemeente Noord-Beveland aan de (opgelegde) kwaliteitscriteria voldoen.
	Bereiken van 8.001 inwoners in de komende raadsperiode.	Op alle relevante beleidsvelden wordt dit als stip op de horizon gezien en dient beleid en planvorming hierop gericht te zijn.	2023 e.v.	Er zijn per 1-1-2024 7938 inwoners, een groei van 81 inwoners ten opzichte van 1-1-2023. Er is een ontwerpbestemmingsplan voor de woningbouw ontwikkellocaties ter inzage gelegd.
Als een open en betrouwbare overheid naast de burger staan.	In begrijpelijke taal communiceren met onze inwoners.	Verdere uitvoering geven aan het project Direct Duidelijk.	2023 e.v.	<ul style="list-style-type: none"> - Schrijftrainingen voor de collega's. - Een schrijfstijlwijzer beschikbaar gesteld voor de collega's. - Eind 2023 is Klinkende Taal Bevelands breed aangeschaft. Dit is een softwareprogramma dat automatisch teksten scant op heldere overheidstaal.
	Overheidsinformatie moet toegankelijk zijn en passend bij de doelgroep.	Uitvoering van het strategisch communicatiebeleid 2022-2026.	2023 e.v.	Uitvoering conform beleid.

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
	Als inwoners een aanvraag doen, moeten ze die online kunnen volgen.	Om dit technisch mogelijk te maken zal dit punt geagendeerd moeten worden in GR Bevelandenverband.	2023 e.v.	Er is geïnventariseerd welke digitale weg voor welk proces geschikt is. In 2024 gaan we dit verder inrichten.
Betrekken van burgers.	Inwoners en ondernemers betrekken we vroegtijdig bij gemeentelijke plannen en beleid. Daarbij willen we ook aandacht hebben voor inwoners die minder van zich laten horen.	Het Toetsingskader Participatie dat we in januari 2022 hebben vastgesteld helpt ons hier actief uitvoering aan te geven. We toetsen bij onze inwoners naderhand of we met deze nieuwe aanpak op het goede spoor zitten.	2023 e.v.	Acties gepland voor 2024: <ul style="list-style-type: none"> - Jaarlijkse ontmoeting in vorm van speeddate 14 maart - Kwartaaloverleg dorpsraden op 20 februari, 28 mei, 17 september, 19 november - Individuele gesprekken dorpsraden in mei/juni 2024 - Informatiemarkt ovv 11 november in Kamperland Evaluatie gestart conform planning. Resultaten verwacht eind Q1/begin Q2
		We zetten de samenwerking met de dorpsraden voort, mede door de inzet van onze participatiemedewerker. Ook de dorpsraden kunnen over gemeentelijke plannen meepraten en meedenken. In de komende raadsperiode	2023 e.v.	Evaluatie samenwerking dorpsraden en gemeente is uitgevoerd middels een groepsgesprek tijdens het eerste kwartaaloverleg. Bevindingen volgen in zowel de notulen als het evaluatierapport.

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
		evalueren we de rol van de dorpsraden, met het doel hun functie en positie te verhelderen en te versterken.		
		Ontwikkelen online platform burgerparticipatie.	2023 e.v.	De eerste projecten op https://denkmee.noord-beveland.nl/nl-NL/ worden ingericht op dit moment.
		We maken de Rondom plannen compleet, door het opstellen van de plannen Rondom Kats en Rondom Geersdijk.	2023 e.v.	Bij de uitwerking van de participatienota voor het project Haven Kats is de Dorpsgemeenschap Kats betrokken. Zij zijn ook vertegenwoordigd in de projectorganisatie en de Omgevingstafel en fungeren als klankbord richting inwoners.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Taakvelden	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.	Saldo
Baten	189.021	197.507	169.882	27.625
Lasten	1.467.213	1.720.635	1.754.814	-34.179
Saldo	-1.278.192	-1.523.128	-1.584.932	61.804

Taakvelden

- 0.1 Bestuur
- 0.2 Burgerzaken

2.1.2 Programma Veiligheid

Hoofdkenmerken

De regie voor het veiligheidsbeleid ligt bij de gemeente. De zeggenschap over de vorm en inzet van de politie is een zaak van de eenheids- en districtsleiding en het driehoeksoverleg en kan slechts gedeeltelijk door de gemeente worden beïnvloed.

Daarnaast is veiligheid als onderdeel van de leefbaarheid van de kernen een belangrijk aandachtspunt. Veiligheid moet te voelen zijn en veiligheid moet te zien zijn.

Ten behoeve van brandweezorg en rampenbestrijding dient de gemeente door samenwerking op regionaal niveau over een efficiënte en effectieve crisisorganisatie te beschikken, waarbij de lokale brandweerposten voor de lokale brandweezorg garant staan. Wettelijke gestelde tijden waarbinnen hulp moet worden verleend, dienen zo goed mogelijk te worden nageleefd door politie, brandweer en ambulance.

Handhaving van vastgestelde regels moet worden nageleefd.

Bestaand beleid

- Intergemeentelijke samenwerking in het kader van crisisbeheersing (Bevolkingszorg);
- Een piketregeling t.a.v. openbare ruimte en openbare orde en veiligheid;
- Participatie in de Veiligheidsregio Zeeland (VRZ);
- Deelname aan districtelijk overleg integrale veiligheid, zowel bestuurlijk als ambtelijk;
- Een integraal handavingsprogramma, overleg en afstemming regionaal en lokaal;
- Een actuele nota integrale veiligheid;
- Deelname in Taskforce-RIEC;
- Deelname aan de Zeeuwse norm weerbare overheid;
- Deelname aan het Zorg- en Veiligheidshuis Zeeland;
- Deelname aan Burgernet;
- De “oog- en oorfunctie” in de organisatie borgen, oa. aandachtsfunctionaris mensenhandel;
- Deelname in het regionaal convenant aanpak drugscriminaliteit;
- Structureel overleg met politie zowel op lokaal als basisteamniveau, eigen wijkagentcapaciteit voor Noord-Beveland;
- Structureel recreatieoverleg;
- De strandveiligheid borgen in overeenstemming met huidige en toekomstige normen;
- Deelname aan HartslagNu;
- Deelname aan Buurtbemiddeling De Bevelanden.

Trends en knelpunten

- De brandweezorg staat door diverse ontwikkelingen (rechtspositie brandweervrijwilligers, beschikbaarheid vrijwilligers) onder druk. Veiligheidsregio Zeeland heeft met het oog hierop een programmatische aanpak gericht op een toekomstbestendige brandweezorg;
- De ontwikkelingen in de zorg brengen veel vraagstukken op gebied van sociale veiligheid met zich mee. Er wordt nauw samengewerkt tussen zorg en veiligheid, o.a. als het gaat om multicomplexe casuïstiek in relatie tot woonoverlast;
- Uitbreiding bestuurlijke aanpak (o.a. door middel van inzet burgemeesters- en collegebevoegdheden);
- De aanpak van ondermijning vraagt steeds meer aandacht en ambtelijke en bestuurlijke inzet;
- Samenwerking Veiligheidsregio Zeeland, GGD Zeeland en RUD Zeeland, o.a. met het oog op de Omgevingswet;

- De regiefunctie van de gemeente op het gebied van veiligheidsbeleid houdt steeds vaker in dat de gemeente aan zet is om middelen en/of menskracht in te zetten voor veiligheidsvraagstukken. Dit terwijl de beschikbare budgetten en capaciteit onder druk staan;
- Capaciteit politie staat (verder) onder druk. Hier wordt op geanticipeerd middels inhuur van gemeentelijke handhavingscapaciteit bij buurgemeente Schouwen-Duiveland.

2 – Veiligheid

In matrixvorm:

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
Veiligheid van onze inwoners op straat.	Aandacht geven aan zichtbaarheid van de politie (wijkagent) en BOA's op straat.	Sturen op aanwezigheid van politie en boa's in de wijkM.	2023 e.v.	De wijkagent houdt op vaste momenten spreekuur. Gemeentelijke handhaving is veelvuldig in de wijk aanwezig, voor algemene surveillance en gerichte opdrachten.
	Blijvende aandacht voor voldoende politiecapaciteit, in het bijzonder in de zomer.	Politiecapaciteit periodiek agenderen als thema in de gezagsdriehoek.	2023 e.v.	Er is afgesproken om vanuit de politieregio Zeeland-West Brabant een lobby op te starten richting Den Haag mbt de politiecapaciteit. Met als strekking werk te maken van de (her)verdeling van de politiecapaciteit gezien de problematiek in de politieregio Zeeland-West Brabant.
	Aanrijtijden van de ambulance dienen gewaarborgd te worden.	Monitoren, signaleren richting verantwoordelijke instantie (ministerie VWS) indien ons berichten bereiken dat de aanrijtijden niet geborgd zijn.	2023 e.v.	Gezien er in 2023 geen signalen zijn binnengekomen over niet halen van de aanrijtijden lijken deze te zijn gewaarborgd.
Aanpak van ondermijning verder voortzetten.	De directe aanpak (met ondernemers) verder voortzetten.	Uitvoering geven aan de Zeeuwse norm bestuurlijke weerbaarheid ..	2023 e.v.	Het Bibob beleid is geactualiseerd en er is een start gemaakt met actualisatie van het Damoclesbeleid.
	Voorlichting geven aan diverse doelgroepen.	Awarenessbijeenkomsten organiseren voor diverse doelgroepen.	2023 e.v.	Effectuering in 2024.
	Meer aandacht voor buurtpreventie.	Continuëren faciliterende rol gemeente in (digitale)	2023 e.v.	Doorlopend.

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
		buurtpreventiegroepen.		
Aanpak digitale criminaliteit.	Digitale criminaliteit beschouwen als high impact crimes.	Dit als zodanig te laten behandelen bij de politie en het Openbaar Ministerie.	2023 e.v.	Er wordt gewerkt conform uitvoeringsplan (zie ook hieronder).
	Op ieder taakveld inzetten op het tegen gaan van digitale criminaliteit.	Preventieve acties om bewoners en ondernemers weerbaar te maken.	2023 e.v.	Er is een start gemaakt met het project Hackshield dat in 2024 wordt uitgerold. In regionaal verband worden er waarschuwbijeenkomsten georganiseerd voor ondernemers. Ook is er lokaal een voorlichting georganiseerd voor senioren
Terugdringen problematiek zorg en veiligheid.	Aansluiting tussen Zorg en Veiligheid zowel op casus- als beleidsniveau.	Versterken lokale integrale casus aanpak, sluitende afspraken met Zorg & Veiligheidshuis over op- en afschalen.	2023 e.v.	Op regionaal niveau is in 2023 een project gestart om zorg en veiligheid beter op elkaar te laten aansluiten. Aan de hand van de huidige werkwijze worden adviezen opgesteld over o.a. de governance. Project loopt door in 2024.
	Integrale benadering woonoverlast.	We zorgen voor actuele beleidsregels Wet aanpak woonoverlast. Daarnaast worden de (prestatie) afspraken met de woningcorporatie integraal voorbereid.	2023 e.v.	Binnen OSB verband heeft afstemming plaatsgevonden zodat de beleidsregels van de verschillende gemeenten op elkaar aansluiten, gezien de vaak gemeentegrensoverschrijdende casussen.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Taakvelden	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.	Saldo
Baten	0	80.000	80.291	-291
Lasten	1.103.891	1.674.630	1.677.276	-2.646
Saldo	-1.103.891	-1.594.630	-1.596.985	2.355

Taakvelden

- 0.10 Mutaties reserves
- 1.1 Crisisbeheersing en brandweer
- 1.2 Openbare orde en veiligheid

2.1.3 Programma Verkeer, vervoer en waterstaat

Hoofdkenmerken

De gemeente Noord-Beveland heeft als 'eindeloos' eiland, omsloten door Noordzee, Oosterschelde en Veerse Meer een uniek karakter. Met haar 6 kernen, diverse recreatie/-bungalowparken, (recreatie)havens en bedrijventerreinen heeft de gemeente een groot openbaar gebied. Bijna elke woonkern heeft haar eigen openbare voorzieningen zoals een begraafplaats, dorps huis, sport- en speelgelegenheid.

Voor de mobiliteit van de inwoners zijn de ontsluitingswegen en fietspaden van het eiland van groot belang. Voor automobilisten, landbouwverkeer, maar zeker ook voor de schoolgaande jeugd. En ook de toerist maakt natuurlijk gebruik van ons mobiliteitsnetwerk. Ook het openbaar vervoer en Wmo-vervoer spelen een belangrijke rol.

Bestaand beleid

Het programma verkeer, vervoer en waterstaat is afgelopen jaren volgens de volgende beleidsprogramma's ingevuld:

- Mobiliteitsplan;
- Gemeentelijk rioleringsplan;
- Systeemplannen stedelijk water;
- Afkoppelplan regenwater;
- Openbaar verlichtingsplan;
- Groenstructuurplan;
- Speelplaatsenbeleidsplan.

In de uitvoering van het programma Verkeer, vervoer en waterstaat zijn de grotere projecten en bijvoorbeeld Rondom Kamperland richtingbepalend geweest. Ook voor de komende jaren is de ruimtelijke invulling van diverse locaties zoals het Sportveld Wissenkerke en Kortgene, Havens Kamperland, De Stadspolder Kortgene, De Valle en Molenweg Colijnsplaat, Havengebied Colijnsplaat e.a. bepalend voor de invulling van de verschillende thema's (wegen, riolering, groen en ovl). Werk met werk maken, ofwel renoveren van de omgeving van een bouwlocatie is hierbij een belangrijk uitgangspunt.

Naast dit gegeven wordt er komende jaren gestreefd naar een integrale aanpak van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Het in beeld brengen van de onderhoudsopgaaf op het gebied van openbare ruimte, groen/sport/spelen en kunstwerken zijn belangrijk. Op basis van inspecties en de systematische vertaling naar structureel noodzakelijk onderhoud van de individuele assets, bestaande uit: wegen, groen, riolering, kunstwerken, speeltoestellen en openbare verlichting kan gezocht worden naar samenhang en integrale aanpak, zeker speelt ook klimaatadaptatie hier een rol. (ook hier werk met werk maken). Daarnaast wordt nog meer de afstemming gezocht met de kabel- en leidingbeheerders.

Trends en knelpunten

De volgende trends en ontwikkelingen zijn waar te nemen

- Sterke toename verkeersintensiteit;
- Toename parkeerdruk;
- Meer behoefte aan betere en veiligere fietsmogelijkheden en -verbindingen, speciaal traject Banjaard – Kamperland;
- Vergrijzing: bereikbaarheid en mobiliteit (goede voetpaden);
- Toename van ruimtebeslag op boven en ondergrondse openbare ruimte;
- Klimaatverandering;
  - extremere neerslag (wateroverlast, gladheid)
  - lange droge perioden (kwaliteit sportvelden, meer nieuwe inplant en aanpassen soorten)

- hittestress
- Vergroening openbare ruimte (klimaatmaatregelen, biodiversiteit)
- Energietransitie;
- Duurzaamheid;
  - elektrische voertuigen / laadpalen
  - duurzame onkruidbestrijding
  - verduurzaming openbare verlichting
  - reductie energiegebruik
  - ontvlechting van vuil- en hemelwater
- Verandering openbaar vervoer;
- Burgerparticipatie.

3 – Verkeer, vervoer en waterstaat

In matrixvorm:

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
Aandacht voor de mobiliteit.	Behouden van het openbaar vervoerverbindingen met Goes en Middelburg.	Met provincie regionale mobiliteit strategie uitvoeren In het kader van de Mobiliteitsstrategie van de provincie het realiseren van twee mobiliteitshubs in de komende jaren samen met de provincie.	2023 e.v.	De voorbereiding van het startproject is gestart. Locaties van hubs en opstappunten zijn in beeld gebracht.
	Bereikbaarheid van het eiland voor toeristen zonder auto.	Met provincie regionale mobiliteit strategie uitvoeren.	2023 e.v.	Idem als bovenstaande
	Ook de bereikbaarheid van Noord-Beveland met de auto is een aandachtspunt.	Samen met Goes en Schouwen-Duiveland actieve bijdrage leveren in het project N256. Actieve participatie in gehele ontwikkeltraject. Fietsveiligheid verbinding Noord-Beveland en Goes is blijvend aandachtspunt.	2024 e.v.	Overleg met provincie over N256 en N255
Goed en veilig fietspadennetwerk.	Een veilig buitengebied voor fietsers, wandelaars en ruiters.	In overleg met het waterschap om schouwstroken of andere mogelijkheden te benutten voor fietsers, wandelaars en ruiters, zodat er een scheiding komt met het landbouwverkeer en er een gesloten netwerk ontstaat.	2023 e.v.	Regelmatig overleg met waterschap over ontwikkelingen rondom fietsinfrastructuur. Fietspad richting Zandkreekdam is voorbereid en gereed voor uitvoering in 2024.
		Afspraken met ruiters maken inzake gebruik Spuibos.	2023 e.v.	Zie stand van zaken

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
	Veiligheid (belangrijkste) fietsroutes en -paden verbeteren.	Plannen voor het fietspad Banjaard-Kamperland samen met het waterschap verder uitwerken.	2023 e.v.	Regelmatig overleg met waterschap over ontwikkelingen rondom fietsinfrastructuur.
		Met ZTF, VVN en Fietz als Zeeuwse partners één en ander uitwerken.		Overleg met alle partners.
	Landbouwverkeer scheiden van andere mobiliteit.	Samen met de ZLTO de Noord-Bevelandse prioriteiten inbrengen in het Provinciaal Kwaliteitsnetwerk Landbouwverkeer.	2023 e.v.	Deelnemen aan provinciaal overleg
	De mogelijkheden van slimme straatverlichting en straatinrichting verkennen door bijvoorbeeld een pilot.	Geschikte pilot zoeken.	2024	Kennis op doen in de markt en mogelijkheden verkennen. De bedoeling is om in 2024 proeven te doen o.a. Stadspolder.
	Uitvoeren van strategisch verkeersveiligheidsplan.	Verbeteringen voorstellen in de Top-10 van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid, zoals de aanpak van de Oost-Westhavendijk in Kamperland en de Dorpsdijk in Wissenkerke.	2023 e.v.	Schetsontwerpen opgesteld, deze worden verder uitgewerkt tot voorlopig ontwerp. Diverse onderzoeken uitgevoerd.
Integraal beheer openbare ruimte.	Opstellen van een integraal beleidsplan en beheersplan openbare ruimte met oog voor ontwikkelingen zoals klimaat met extreme neerslag, droogte en hitte, elektrisch rijden, minder	Klimaatopgaaf openbare ruimte voor kernen in beeld brengen continueren met o.a. Zeeuwsbrede Labelsysteematiek en Systeemplannen Stedelijk	2023 e.v.	SSW Kats afgerond. Visie opgesteld voor Deltona. De Banjaard is nu in onderzoek.

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
	validen, burgerparticipatie.	Water.		
		Kwaliteitskader groen, verhardingen, openbare verlichting opstellen. Gericht op beeldkwaliteit en toekomstbestendigheid.	2023 e.v.	Zie stand van zaken
		Integraal beheerplan opstellen.	2023	Is vastgesteld
Veilig en goed onderhouden openbare ruimte.	Goede kwaliteit wegen, fietspaden en trottoirs en openbaar groen.	Uitvoering geven aan lopende beheersplannen wegen, groen en riolering.	2023 e.v.	Sophiastraat Kamperland is gerenoveerd. 1 ^e deel van project Wilhelminastraat is gerealiseerd. Een fors riool- en putrenovatie project uitgevoerd. Dr. Maasstraat herstraat. Riolerving achter de Hoofdstraat Kortgene enz.
		Vorbereiden en uitvoering geven aan verbeterprojecten.	2023 e.v.	Gecombineerd met bovenstaande werken. Riolverbetering Dennenlaan.
		Schouwrondes voortzetten.	2023 e.v.	Diverse kleine aanpassingen uitgevoerd

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Taakvelden	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.	Saldo
Baten	650.690	1.162.190	797.753	364.437
Lasten	2.617.216	3.438.541	3.029.685	408.856
Saldo	-1.966.526	-2.276.351	-2.231.932	-44.419

Taakvelden

- 0.10 Mutaties reserves
- 2.1 Verkeer en Vervoer
- 2.2 Parkeren
- 2.3 Recreatieve havens
- 2.4 Economische havens en waterwegen

2.1.4 Programma Economie

Hoofdkenmerken

Werk draagt in belangrijke mate bij aan materieel en immaterieel welzijn van mensen. Mensen met werk, voldoende inkomen en erkenning dragen op hun beurt weer bij aan de gezonde samenleving en een sterke economie.

De raad is van oordeel dat de lokale economie gezond moet blijven. Er moet sprake zijn van een goed vestigingsklimaat met ruimte voor ondernemen, vooral voor groen ondernemen. De landbouw is een belangrijke bedrijfstak en staat onder druk. Daarom vraagt de raad aandacht voor nieuwe verdienmodellen in de landbouw, transitie en verduurzaming. Daarbij is geen ruimte voor intensieve veehouderij. Met de Rusthoeve en een kenniscentrum aquacultuur (Toekomstvisie 2030) kan Noord-Beveland koploper worden in innovatieve landbouw. We verkennen de behoefte, wenselijkheid en mogelijkheden van mengvormen, waarbij agrarische bedrijvigheid wordt gecombineerd met zorg of een natuurcamping.

Binnen de regio wordt intensief samengewerkt in het bestuurlijk platform De Bevelanden.

Bestaand beleid

- Omgevingsvisie Noord-Beveland 2030;
- Bestemmingsplannen;
- Economische Visie Noord-Beveland 2019-2025;
- Beleidsvisie voor het landelijk gebied (hoofdstuk 4 bestemmingsplan Landelijk gebied);
- Ruimtelijke visie aquacultuur Colijnsplaat e.o.;
- Notitie afronding aquacultuur Colijnsplaat;
- Visie op de regionale opgaven van de Bevelanden 'Het vitale hart van Zeeland 2021-2026';
- Strategische uitvoeringsagenda de Bevelanden 2022-2030;
- Economische agenda Bevelanden;
- Regionaal bedrijventerreinenprogramma De Bevelanden 2021-2030;
- Transformatieprogramma bedrijventerreinen;
- Notitie huisvesting arbeidsmigranten (regionaal beleid).

Trends en knelpunten

- Er is een tekort aan arbeidskrachten. Dit noopt tot een integrale aanpak van de thema's wonen, recreëren en werken;
- De gevolgen van corona en de energiecrisis noodzaken ons tot intensivering van de inspanningen om de economie draaiende te houden. Ondernemers zoeken deze samenwerking met ons;
- Gebruik van social media neemt nog altijd toe, ook in de detailhandel;
- De aandacht voor het streekproduct neemt toe. De gehele keten van productie tot verkoop is hiermee gemoeid. Dit is tevens goed voor de werkgelegenheid;
- In zijn algemeenheid groeit het bewustzijn inzake de noodzaak van innovatie en duurzaamheid en staat duurzaam ondernemen en consumeren hoog op de lijst;
- Animo voor bouwgrond op bedrijventerreinen neemt toe;
- Digitale infrastructuur, zowel voor inwoners als ondernemers is noodzakelijk;
- Een deel van de landbouwers zoekt meer renderende alternatieven en verbreding van hun product. Droogte is een structureel probleem geworden, dus er is behoefte aan zoetwateropslag;
- Het gaat goed met de aquacultuur op Noord-Beveland;
- Er zijn nog steeds veel kleine startende ondernemers;

- Startende ondernemers en ZZP'ers weten de weg naar het economisch loket steeds beter te vinden en zoeken vooral hulp om (door) te kunnen ontwikkelen.

4 – Economie

In matrixvorm:

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
Nieuwe verdienmodellen in de landbouw, transitie en verduurzaming. Opzetten kenniscentrum aquacultuur.	Met de Rusthoeve en kenniscentrum aquacultuur koploper worden in innovatieve landbouw.	Dit wordt samen met de markt opgepakt en hierin participeren we via de Bevelandse actielijn Slim grondgebruik.	2023 e.v.	De voorbereidende gesprekken hebben veelal plaatsgevonden, begin 2024 kunnen we op basis hiervan verder.
		Zoetwaterbuffering uitrollen.	2023 e.v.	De subsidieaanvraag is helaas afgewezen, maar we onderzoeken nieuwe financieringsbronnen en gaan verder met de agrarische bedrijven.
	Verkennen van behoefte, wenselijkheid en mogelijkheden van mengvormen, waarbij agrarische bedrijvigheid wordt gecombineerd met zorg of een natuurcamping.	Samen met initiatiefnemers kijken naar de mogelijkheden binnen het vastgesteld RO-beleid en als dit niet past zoeken naar mogelijkheden.	2023 e.v.	Wanneer initiatieven zich voordoen wordt dit opgepakt.
Stimuleren van ondernemerschap.	Het creëren van een goed vestigingsklimaat voor startups.	Regelmatig overleg met Impuls Zeeland over de behoefte en mogelijkheden.	2023 e.v.	We sparren regelmatig met Impuls.
		Samen met de Bevelandse gemeenten een online loket opzetten voor ondernemers en startups.	2023 e.v.	t.a.v. grondverkopen op bedrijventerreinen is dit online loket in concept gereed en binnenkort binnen onze website worden geïntegreerd. Onderzocht wordt hoe dit uit te breiden met andere ondernemersinformatie. Op onze website is de ondernemersinformatie

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
				geactualiseerd.
		Een aantrekkelijke woon- en werkgemeente.	2023 e.v.	Loopt door alles heen.
		Zorgen voor voldoende bedrijfsgrond.	2023 e.v.	Het ontwerpbestemmingsplan "Bedrijventerrein Het Rip III" is ter inzage gelegd. Momenteel worden gegadigden voor Rip III benaderd. Verder zal in het nieuwe bedrijventerreinenprogramma van de Bevelanden nog extra ruimte worden meegenomen.
	Deelnemen aan De Zomerondernemer en de startersdagen van Zeeland Business.	De Zomerondernemer wordt niet meer georganiseerd. We nemen wel deel aan de Ondernemersdagen van Zeeland Business.	2023 e.v.	De Ondernemersdag van Zeelandbusiness is gehouden en was weer een succes.
	Ondernemers ondersteunen door middel van het economisch loket.	Het economisch loket wordt voortdurend onder de aandacht gebracht.	2023 e.v.	De nieuwsbrief voor ondernemers is sinds september maandelijks uitgebracht.
		Het Maatschappelijk Ondernemen wordt weer opgepakt.	2023 e.v.	Er wordt eerst met onze ondernemers gezocht naar de behoeften.
		De GON-bonnenactie gekoppeld aan parkeerkaart zo lang mogelijk voortzetten.	2023 e.v.	Ook voor 2024 is weer besloten door te gaan met de GON-bonnenactie.
	Nieuwe innovatieve (jonge) MKB-ondernemers zijn welkom op Noord-Beveland vooral op het terrein van duurzame innovatie.	Hen faciliteren door het verwijzen naar de juiste instanties.	2023 e.v.	De website-informatie is hier ook weer op aangepast.
		Het verlenen van informatie via het economisch loket.	2023 e.v.	De website-informatie is hier ook weer op aangepast.

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
		In gesprek blijven met ZLTO.	2023 e.v.	Afstemming met ZLTO t.a.v. economische zaken is geïntensiveerd.
	In de kernen inzetten op kleinschalig, onderscheidend ondernemerschap met een lokale identiteit.	Bieden van ruimte op bedrijventerreinen voor lokale ondernemers.	2023 e.v.	Het ontwerpbestemmingsplan "Bedrijventerrein Het Rip III" is ter inzage gelegd. Na vaststelling in Q1 2024 wordt de verkoop gestart.
		Via promotie en marketing tot een goede positionering komen.	2023 e.v.	De mogelijkheden voor een Zeeuwse Merkorganisatie worden verder onderzocht.
	Stimuleren van activiteiten tijdens dagen waarop er slecht weer is.	Productontwikkeling faciliteren. Door inzet economisch loket / Maatschappelijk Ondernemen.	2023 e.v.	Dit loopt mee in het proces voor het opstellen van een toeristische visie en verder via de ruimte binnen bestemmingsplannen. Initiatieven worden door een intakegroep beoordeeld en bezien wordt hoe deze begeleid kunnen worden.
	Organiseren van netwerkbijeenkomsten.	Samen met de GON themagerichte netwerkbijeenkomsten organiseren.	2023 e.v.	In 2023 is er geen netwerkbijeenkomst geweest maar wel voorbereidingen voor 2024 gestart.
		Deel blijven nemen aan de Contacta met meer zichtbaarheid voor ons en de Bevelandse gemeenten.	2023 e.v.	Vernieuwde Contacta bleek een verbetering t.o.v. voorgaande jaren.
	Afstemmen met de Gezamenlijke Ondernemers Noord-Beveland.	Gezamenlijke agenda bepalen.	2023 e.v.	Er is periodiek afstemmingsoverleg.
		Nieuwsbrieven opstellen en verspreiden via de GON.	2023 e.v.	De nieuwsbrief wordt niet via de GON verspreid maar via onze

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
				eigen kanalen.
		Gezamenlijke netwerkbijeenkomsten organiseren.	2023 e.v.	In 2023 is er geen netwerkbijeenkomst geweest maar wel voorbereidingen voor 2024 gestart.
Revitalisering bestaande bedrijventerreinen. Ontwikkelen beperkte uitbreiding bedrijventerreinen.	Bevelands bedrijventerreinenbeleid uitvoeren. Beperkte uitbreiding op het Rip.	Samen met de Bevelanden vastgesteld bedrijventerreinenbeleid evalueren.	2023 e.v.	Een monitoringsysteem is in 2023 in voorbereiding genomen.
		Online-loket voor bedrijven ontwikkelen met Bevelanden.	2023 e.v.	Dit is opgepakt en met oog op bedrijventerreinen aanbod zo goed als gereed.
		Beperkte uitbreiding realiseren op het RIP.	2023 e.v.	Het ontwerp-bestemmingsplan Bedrijventerrein Het Rip III" is ter inzage gelegd.
		RIP revitaliseren.	2023 e.v.	Dit is nog niet opgepakt.
Bevorderen van werkgelegenheid.	Zorgen voor heldere voorlichting richting werkgevers.	Mogelijkheden Zeeland in Stroomversnelling goed communiceren.	2023 e.v.	We maken hier regelmatig melding van.
	Zorgen voor huisvesting voor werknemers.	Integrale aanpak inzake huisvesting.	2023 e.v.	Dit onderwerp heeft voortdurend op de agenda gestaan en wordt in 2024 verder opgepakt.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Taakvelden	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.	Saldo
Baten	3.880.106	4.433.651	7.012.439	-2.578.788
Lasten	1.188.655	1.630.000	897.585	732.415
Saldo	2.691.451	2.803.651	6.114.854	-3.311.203

Taakvelden

- 0.10 Mutaties reserves
- 3.1 Economische ontwikkeling
- 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
- 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen
- 3.4 Economische promotie

2.1.5 Programma Onderwijs

Hoofdkenmerken

Goed onderwijs is een belangrijke bouwsteen voor de ontwikkeling van de individuele mens en voor de samenleving als geheel. Het basisonderwijs is de eerste stap in deze ontwikkeling en daarom ook uitermate belangrijk. Onderwijs moet voor iedereen gemakkelijk toegankelijk zijn en daarom streeft de gemeente naar een goed aanbod van basisonderwijs op Noord-Beveland.

In december 2021 is de Jeugd- en Onderwijsvisie 2022-2025 in de raad vastgesteld. De ontwikkelingen in het onderwijs gaan snel, daarom moeten we steeds 'de vinger aan de pols' houden.

We willen de huidige basisscholen behouden, met goede kwaliteit (passend) onderwijs. Op de scholen moet er daarbij ook aandacht zijn voor gezonde leefstijl ('gezonde school' en 'groene schoolpleinen'), bewegen en sport, mentale gezondheid, maar ook achterstanden, muziek en cultuur. Buiten schooltijd willen we (gratis) activiteiten voor de jeugd, gericht op onderlinge ontmoeting, en in de natuur aanbieden. Vanuit de bibliotheek (die we ook willen behouden) moet er aandacht zijn voor laaggeletterdheid.

De beleidsvrijheid van de gemeente ten aanzien van het onderwijs is beperkt. De inzet daarbij is behoud van bereikbaar en kwalitatief goed basisonderwijs in daarvoor geschikte accommodaties.

Bestaand beleid

- Er is jaarlijks overleg aan de hand van de onderwijsvisie met het onderwijsveld 0 – 12 jaar (onderwijs en opvangvoorzieningen);
- Kibeo verzorgt professioneel de kinderopvang. Jaarlijks vinden er wettelijke kwaliteitscontroles door de GGD Zeeland plaats op de kinderopvangplaatsen;
- Het peuterspeelzaalwerk wordt uitgevoerd door Kibeo en wordt ondersteund door middel van subsidie;
- De gemeente krijgt middelen van het Rijk (OAB-middelen) om onderwijsachterstanden te verminderen. Van deze middelen wordt de voor- en vroegschoolse educatie gestimuleerd;
- Uitvoering van de regionale meld en coördinatiepunt (RMC) - en leerplichtfunctie;
- Er is met het onderwijs en de andere gemeenten in de regio overleg, onder andere over onderwijszaken die regionaal opgepakt kunnen worden en het passend onderwijs.

Trends en knelpunten

De trends en knelpunten die bij het uitvoeren van het beleid de komende jaren te verwachten zijn:

- Op Noord-Beveland zijn de vier scholen een Integrale Kind Centra (IKC). Deze ontwikkeling in samenwerking zet zich verder voort;
- Meer en meer werken gemeenten samen op uiteenlopende beleidsterreinen;
- Er zal op termijn een wijziging plaatsvinden in het onderwijsachterstandenbeleid. Hoe deze wijzigingen er precies uit gaan zien en welke gevolgen dit geeft voor het budget en de uitvoering van de voor- en vroegschoolse educatie is nog niet duidelijk. Gemeenten zullen hier medio 2024 over geïnformeerd worden door het Rijk.

5 – Onderwijs

In matrixvorm:

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
Behouden van de huidige basisscholen.	Goede kwaliteit (passend) onderwijs.	Om de kwaliteit van de basisscholen te ondersteunen zorgen we dat er voor elke school uren onderwijsbegeleiding beschikbaar zijn.	2023 ev.	De vier basisscholen in onze gemeente hebben in 2023 gebruik gemaakt van de beschikbaar gestelde subsidie onderwijsbegeleiding.
	Onderwijshuisvesting.	Behouden van de huidige basisscholen, met goede en kwalitatieve onderwijshuisvesting.	2023 ev.	Onderwijshuisvesting is besproken.
Aandacht voor gezonde leefstijl.	Gezonde school, groene schoolpleinen, bewegen en sport.	In samenwerking met de scholen wordt er een plan opgesteld om te werken aan gezondheid in en om de scholen.	2023 ev.	Het project Eindeloos Gezond is van start. Watertappunten, doppers en extra schoolfruit/groente zijn gerealiseerd. De scholen is een aanbod gedaan voor weerbaarheidstrainingen, zoals in het projectplan beschreven is. Voorbereidingen van de schoollunch worden getroffen.
Buiten schooltijd (gratis) activiteiten voor de jeugd.	Activiteiten organiseren gericht op onderlinge ontmoeting en buitenonderwijs in de natuur.	Door de jongerenwerkers worden (pleintjes)activiteiten georganiseerd.	2023 ev.	Naschools aanbod is het gehele schooljaar door wekelijks aangeboden door het jongerenwerk. Daarnaast is een extra naschools aanbod geweest op gebied van kunst & cultuur en natuur door KCE en MEC.
(Behouden van) de bibliotheek.	Aandacht voor laaggeletterdheid.	Vanuit de bibliotheek is er aandacht voor laaggeletterdheid.	2023 ev.	Tijdens de gesprekken met de bibliotheek over de activiteiten is onderzocht hoe er aandacht

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
				gegeven kan worden aan laaggeletterdheid.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Taakvelden	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.	Saldo
Baten	34.200	56.623	42.243	14.380
Lasten	370.034	424.063	383.743	40.320
Saldo	-335.834	-367.440	-341.500	-25.940

Taakvelden

- 0.10 Mutaties reserves
- 4.1 Openbaar basisonderwijs
- 4.2 Onderwijshuisvesting
- 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

2.1.6 Programma Sport, cultuur en recreatie

Hoofdkenmerken

Het culturele aanbod, het verenigingsleven in de volle breedte en het vrijwilligersbeleid en recreatie en toerisme worden door de gemeenteraad gekoesterd.

Bij de beleidsterreinen cultuur, recreatie en sport richt de gemeente zich naast voorzieningen voor haar eigen inwoners ook op de toeristen. Dat heeft tevens een belangrijk economisch effect. Gelet op het grote economische belang van de vrijetijdssector voor onze gemeente wil de raad werken aan het behoud en de doorontwikkeling van kwaliteit in de sector.

Hierbij is samenwerking tussen diverse instanties en de ondernemers uitgangspunt, waarbij specifieke aandacht is voor innovatie. Op deze wijze kan ook input verkregen worden voor de brede integrale visie waarvoor de raad zich heeft uitgesproken (uiteraard heeft dit onderwerp veel raakvlakken met het programma economie).

Bij het vaststellen van haar identiteit grijpt de bevolking terug op de historie van haar omgeving. Die geschiedenis wordt direct zichtbaar door het landschap zelf en opvallende gebouwen in dorpen die behouden zijn.

Gemeenten krijgen wat dat betreft steeds beter in de gaten wat ze in huis hebben en proberen hun cultureel erfgoed verder te ontsluiten en bekend te maken. Binnen onze recente cultuur zijn er ook ontwikkelingen die meer van de huidige tijd zijn, zoals film, muziek en moderne beeldende kunst. Het is zaak om de verborgen schatten te ontdekken, zichtbaar te maken en daarin te investeren.

Noord-Beveland beschikt over meer dan 50 kilometer oever langs drie wateren en een van de mooiste stranden van Nederland. Daarnaast heeft Noord-Beveland een prachtige natuur met name in het Bokkegat, de Schotsman, de Goudplaat en de prachtige inlagen. Noord-Beveland beschikt over een uitgebreid infrastructureel netwerk voor de recreant (wandelaar, fietser, ruiter en MTB'er). Recreatie en toerisme vormen dan ook een van de grootste pijlers van Noord-Beveland, betreft hier 16% van de werkgelegenheid, overige indirecte werkgelegenheid maakt dat dit percentage al snel richting de 25% gaat.

Investeren in een komende generatie jonge muzikanten door de samenwerking tussen de verschillende opleidingsinstellingen te bevorderen (basisscholen, Zeeuwse Muziekschool/Zeeuwse Bibliotheek en Muziekverenigingen) is van aanzienlijk belang. Het stimuleren van bestaande kunstinstellingen om aandacht te besteden aan jong talent is noodzakelijk. Het organiseren van muziek en kunstfestivals (zoals het Eindeloos Eiland Festival) geeft talent de kans om zich te ontwikkelen en zich te laten zien op een podium. Het bevorderen van mediawijsheid, het aanbieden van objectieve informatie en het uitlenen van boeken en e-books is een kwaliteit van bibliotheken.

De sport kent meerdere invalshoeken, waardoor de gemeente belang heeft hieraan aandacht te besteden: de sport op zich, de bijdrage aan de volksgezondheid, de sociale aspecten van gezamenlijke sportbeoefening, het recreatieve aspect van sport bekijken en het leveren van een goede sportprestatie geeft een zelfvoldaan gevoel en heeft een belangrijke bijdrage aan het gevoel van eigenwaarde van mensen.

De combinatiefunctionarissport organiseert sportkennismakingsactiviteiten in en om de scholen. Hierdoor kunnen jongeren kennis maken met verschillende sporten. Van belang hierbij is dat er wordt aangesloten bij het reguliere sportaanbod. Dit is effectiever en geeft een extra impuls aan het verenigingsleven.

Het stimuleren van bewegen voor ouderen en het geven van trainingen voor valpreventie kan een belangrijke positieve bijdrage leveren aan de gezondheid van deze doelgroep.

De raad heeft zich in het huidige raadspuntenprogramma erover uitgesproken dat zij de huidige sport- en spelvoorzieningen wil behouden en dat deze van goede kwaliteit en laagdrempelig moeten zijn. Sportclubs krijgen de ruimte om de accommodaties te verduurzamen en toekomstbestendig te houden. Tevens willen we de jeugd stimuleren om te gaan sporten, iedereen moet kunnen meedoen aan sociale activiteiten.

Cultureel erfgoed mag meer aandacht krijgen en er wordt uitvoering gegeven aan de Cultuurnota 2022-2026.

Er is veel ruimte voor recreatie op het eiland, wat veel toeristen trekt waardoor ook voorzieningen beschikbaar zijn voor de inwoners. Maar voor de inwoners moet ook ruimte blijven.

Bestaand beleid

- Omgevingsvisie Noord-Beveland 2030;
- Economische visie Noord-Beveland 2019-2025 met uitvoeringsprogramma;
- Zeeuwse Kustvisie;
- Integrale gebiedsvisie De Banjaard;
- Subsidieregelingen op het gebied van activiteiten en investeringen voor toerisme/recreatie;
- DNA Noord-Beveland;
- Cultuurnota Noord-Beveland 2022-2026;
- Faciliteren van kunst en cultuur door middel van subsidies voor lokale manifestaties;
- Ondersteunen van cultuureducatie op de basisscholen via Muziek op school, het ZMS-loket Kunst en cultuur Educatie-, de Muziekverenigingen en lokale kunstenaars;
- Uitingen van beeldende kunst onder de aandacht brengen, zoals tijdens de Kunstspoor route, het Eindeloois Eiland Festival en de verkiezing van het mooiste kunstwerk;
- Ondersteunen nieuwe plaatselijke kleine musea of attractiepunten, eventueel in combinatie met horeca en winkels, zodat er vensters ontstaan op het verleden;
- Nota sport- en beweegbeleid 2020 – 2023;
- Archeologiebeleid gemeente Noord-Beveland.

Trends en knelpunten

- Informatie wordt steeds meer digitaal gevraagd en aangeboden;
- Er is sprake van kortere vakanties waarbij men vermaakt wil worden. Het gaat om de beleving;
- De vraag naar evenementen en arrangementen, ook buiten het hoogseizoen, neemt daardoor toe;
- Er zal nadruk moeten worden gelegd op de meerwaarde die we de recreant kunnen bieden door blijvend in te steken op kwaliteitsverbetering en samenwerking;
- Binnen de Bevelanden wordt op basis van onderzoek naar de kwaliteit van verblijfsrecreatie gezocht naar mogelijkheden om tot kwaliteitsverbetering te komen; op Noord-Beveland is een pilot gedraaid in een van de recreatieparken waar de openbare ruimte van de gemeente is en hier zal een vervolg aan worden gegeven;
- Vergrijzing in de watersport;
- Promotie staat bij veel gemeentes op de agenda. Noord-Beveland steekt hier ook op in, zowel voor het Eindeloois Eiland zelf als voor de regio, in afstemming met de andere Bevelandse gemeentes; dit mede in samenwerking met ondernemers en door het verdwijnen van VVV Zeeland;
- Het gastheerschap dat voorheen door VVV Zeeland werd verricht geven we nu zelf handen en voeten;
- De aandacht voor voldoende brede, schone, veilige stranden met een hoog voorzieningenniveau neemt nog steeds toe;

- Ondernemers zoeken elkaar steeds meer op voor gezamenlijke producten en regiopromotie;
- Er is duidelijk behoefte aan monitoring van uitvoering van het toeristisch beleid. Het Kenniscentrum Kusttoerisme heeft een monitoringsysteem ontwikkeld;
- De behoefte aan gezamenlijke profilering op de gebieden van wonen, werken en recreëren wordt door de oprichting van een Zeeuwse marketingorganisatie handen en voeten gegeven;
- Verbindingen maken tussen cultureel erfgoed/archeologie, historisch archief en kunst en cultuur;
- Lagere budgetten beperken de nieuwe ontwikkelingen en het aantal manifestaties;
- Vanuit de Rijksoverheid blijft er geld beschikbaar voor combinatiefuncties. Het Rijk vindt het stimuleren van sporten en bewegen erg belangrijk. Als mensen meer gaan bewegen blijven ze langer fit, kunnen ze langer zelfstandig blijven en hebben ze minder kans op overgewicht, diabetes en hart- en vaatziekten. Het stimuleren van sporten wordt voor jong en oud gezien als een manier om de zorgkosten op langere termijn te drukken. Tegelijk is er met name bij de jongeren een trend van meer individualisering waardoor men minder in groepsverband sport;
- In het kader van duurzaamheid en kwaliteit zullen de sportaccommodaties voldoende toekomstbestendig moeten worden uitgerust;
- Voor Zeeland is vanuit het Rijk 35 miljoen beschikbaar gekomen voor het versterken van de economie en het vestigingsklimaat, waaronder ook voor leefbaarheid en toerisme: meer specifiek de aandachtsgebieden vanuit de Kustvisie (ook Banjaardgebied);
- Corona heeft veel in een ander daglicht geplaatst. Afgewacht moet nog worden welke impact dit op de langere termijn heeft. Een hersteloffensief is ingezet in nauwe samenwerking met de ondernemers;
- Klimaatveranderingen hebben negatief effect op de waterkwaliteit van het Veerse Meer. RWS, verantwoordelijk voor de waterkwaliteit doet onderzoek.

6 – Sport, cultuur en recreatiel matrixvorm:

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
Sport- en spelvoorzieningen.	Goede kwalitatieve speel- en bewegingsvoorzieningen (voor jongeren) die laagdrempelig zijn. Fietsen aantrekkelijker maken.	Aanleg van extra openbare speel- en bewegingsvoorzieningen.	2023 e.v.	De voorbereidingen van een beweegroute Kamperland hebben plaatsgevonden. Wordt verder opgepakt in 2024.
		Creëren nieuwe fietsservicepunten (fietsopstappunten) in de kernen.	2023 e.v.	Het ontwerp is gepresenteerd en dit leidt tot aanpassingen. Dit wordt in 2024 verder opgepakt.
		Afronding mountainbikenetwerk met uitdagende tracks & trails, o.a. in het Spuibos.	2023 e.v.	Opening geweest. Mooie mountainbike-parcours (pump-tracks) aangelegd.
	Ruimte om accommodaties te verduurzamen en toekomstbestendig te houden.	Duurzaamheidsmaatregelen stimuleren en toepassen.	2023 e.v.	In 2024 zal een nieuwe duurzaamheidsmedewerker worden aangetrokken die hier nog intensiever mee aan de slag gaat.
Jeugd stimuleren om te gaan sporten.	Iedereen moet mee kunnen doen aan sociale activiteiten vanuit kerken, sport en cultuur.	De combinatiefunctionaris organiseert sportkennismakingsactiviteit en in en om de scholen, hij doet dit in afstemming met de lokale sportverenigingen. Hierdoor kunnen jongeren kennis maken met verschillende sporten. Voor de minima is het declaratiefonds beschikbaar zodat ernaar gestreefd wordt dat iedereen mee kan doen.	2023 e.v.	De Sport-doe-mee activiteiten zijn georganiseerd in samenwerking met de (lokale) sportaanbieders. Er heeft een sportdag plaatsgevonden in het voorjaar 2023 en een schoolvoetbaltoernooi in het najaar 2023. In verschillende schoolvakanties worden er sport- en spelactiviteiten georganiseerd in samenwerking met SMWO. Het declaratiefonds wordt voortdurend via diverse kanalen onder de aandacht gebracht.

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
Aandacht voor erfgoed.	Opstellen erfgoedbeleid.	Opstellen erfgoedbeleid met nadrukkelijk aandacht voor monumenten.	2023 e.v.	Dit kon nog niet worden opgepakt en is doorgeschoven naar 2024.
		Opstellen uitvoeringsprogramma Kerkenvisie.	2023 e.v.	Er is verkend of het uitvoeringsprogramma met alle Zeeuwse gemeenten kan worden opgepakt in samenwerking met Erfgoed Zeeland. Dit lijkt kans van slagen te hebben.
		Door middel van het ontwikkelen van fiets- en wandelroutes met QR-codes waarin de verhalen en de geschiedenis van het gebied worden verteld.	2023 e.v.	De natuurentree vlakbij Anna Friso wordt nu hierop aangepast, dit is in 2023 voorbereid. Verder zal dit meegenomen worden in uitvoeringsprogramma toeristische visie.
Uitvoering geven aan de Cultuurnota Noord-Beveland 2022-2026.	Ambitie 1: een sterke culturele basisinfrastructuur.	Het opzetten van een cultuurnetwerk.	2023 e.v.	Het cultuurnetwerk komt eens per kwartaal bij elkaar, daarnaast wordt er cultureel nieuws verspreid naar het netwerk via de nieuwsbrief
		Reguliere subsidiestromen handhaven.	2023 e.v.	Dit is doorlopend
		Pilot versterken culturele instellingen (o.a. met fondsenwerving, vrijwilligersbeleid).	2023 e.v.	Pilot is afgerond en de uitkomsten zijn besproken in het cultuurnetwerk met de overige instellingen.
		Het ontwikkelen van een culturele agenda en culturele kaart.	2023 e.v.	Evenementenkalender is gepubliceerd op de gemeentelijke website en het Gele Krantje. Dit wordt nog aangevuld met een overzicht

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
				van culturele instellingen.
		Het organiseren van een jaarlijkse culturele fair.	2023 e.v.	In 2023 hebben we een geslaagde eerste editie georganiseerd van de Culturele Fair, en zijn er al plannen gemaakt voor de volgende editie.
	Ambitie 2: cultuur zien, beleven en doen.	Inzetten op kunst in de openbare ruimte.	2023 e.v.	Het project is in voorbereiding. Dit project dient als pilot voor het participatieplatform, de projectpagina is in ontwikkeling.
		Meer aandacht voor de jaarlijkse kunstverkiezing.	2023 e.v.	Ook dit jaar is er weer een kunstverkiezing geweest met een feestelijke uitreiking.
		Stimuleren cultuurparticipatie bij verschillende doelgroepen in samenwerking met het onderwijs en zorginstellingen.	2023 e.v.	Dit komt o.a. ook terug in de organisatie van de culturele fair. Er zijn gesprekken met het onderwijs en de jongerenraad.
		Meer inzetten op maatschappelijke functie bibliotheek.	2023 e.v.	Dit is opgenomen in het plan tbv van SPUK gelden voor de bibliotheek. De gesprekken lopen met de ZB.
Voldoende ruimte voor eigen inwoners.	Dorpsommetjes.	Als onderdeel van het wandelnetwerk zullen dorpsommetjes worden aangelegd en aangekleed. Gestart wordt met Kamperland (westelijk van havengebied).	2023 e.v.	Beweegroute is in 2023 in voorbereiding genomen.
	Rustpunten.	In afstemming met waterschap en andere	2023 e.v.	Alle bankjes op het eiland zijn in beeld gebracht en gezien wordt

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
		grondeigenaren zal worden gezien waar extra rustpunten kunnen worden aangebracht.		waar hiaten zijn en welk soort rustpunten (naast de fietsopstapplaatsen) mogelijk zijn.
Florerende toeristische sector.	Hoogwaardige verblijfsrecreatie, kwaliteitsverbetering en duurzame herstructurering.	Ondernemersinitiatieven goed begeleiden en sturen op duurzame herstructurering.	2023 e.v.	Dit is in 2023 waar mogelijk gebeurd maar veel initiatieven liggen stil ivm maatschappelijke discussie rond verblijfsrecreatie.
		Uitkomst inwoneronderzoek draagvlak vertalen in draagkracht.	2023	Vorbereidingen voor proces opstellen toeristische visie afgerond eind 2023, in 2024 daadwerkelijke visievorming.
		Hiertoe initiatieven ontwikkelen die leiden tot spreiding over seizoenen en totale eiland.	2023 e.v.	Vorbereidingen voor proces opstellen toeristische visie afgerond eind 2023, in 2024 daadwerkelijke visievorming.
	Lading geven aan het merk <i>Eindeloos Eiland</i> .	Uitvoering geven aan branding- en marketingstrategie Eindeloos Eiland.	2023 e.v.	Vorbereidingen voor proces opstellen toeristische visie afgerond eind 2023, in 2024 daadwerkelijke visievorming.
	Verder handen en voeten geven aan lokaal toeristisch gastheerschap.	Uitvoering geven aan het plan gastheerschap en promotie.	2023 e.v.	Vorbereidingen voor proces opstellen toeristische visie afgerond eind 2023, in 2024 daadwerkelijke visievorming.
	Samenwerking Bevelanden.	Meewerken aan uitvoering geven aan de Actielijn Beleef de Bevelanden.	2023 e.v.	In 2023 voorbereid. Uitvoering in 2024.
	Aantrekkelijk eiland.	Uitvoering project Bloemrijk Noord-Beveland.	2023 e.v.	Project in 2023 uitgevoerd.
	Uitvoering aandachtsgebied Kustvisie.	Uitvoeren integrale gebiedsvisie Banjaardgebied.	2023 e.v.	Slufterpaden nog on hold per ultimo 2023. Gesprekken met bestuur Oude

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
				Banjaard opgestart.
	Een aantrekkelijk Veerse Meer.	Veerse Meer Convenant op initiatief van WSS vernieuwen / verbreden.	2023 e.v.	Convenant is ondertekend. Gaat in uitvoering. Hiervoor mede middelen van 'Netten op zee' inzetten.
	Zandafslag Banjaardstrand is een structureel probleem dat constante aandacht behoeft.	Blijven lobbyen bij Rijk, samen met andere strandgemeenten, voor economische suppletie en zoeken naar oplossingen.	2023 e.v.	Veel aandacht voor geweest in 2023. Zandfonds is in de benen.
	Kwaliteitsverbetering bestaande recreatieparken.	Pilot Deltona afronden en verder uitrollen over andere parken.	2023 e.v.	Gesprekken zijn opgepakt met Vve Oude Banjaard. Leidt tot een plan in 2024.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Taakvelden	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.	Saldo
Baten	381.866	609.687	590.327	19.360
Lasten	1.866.601	2.122.919	1.976.809	146.110
Saldo	-1.484.735	-1.513.232	-1.386.482	-126.750

Taakvelden

- 0.10 Mutaties reserves
- 5.1 Sportbeleid en activering
- 5.2 Sportaccommodaties
- 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- 5.4 Musea
- 5.5 Cultureel erfgoed
- 5.6 Media
- 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

2.1.7 Programma Sociaal domein

Hoofdkenmerken

Daar waar de raad steeds pleit voor het in stand houden van het huidige voorzieningenniveau geldt dat zeker ook voor de onderdelen die in dit programma zijn opgenomen.

Algemene doelstelling van het beleid is het behoud en verdere versterking van de sociale infrastructuur in evenwicht met de ontwikkeling van de economische en fysiek-ruimtelijke infrastructuur.

Goede integrale zorg en ruimhartige ondersteuning staan in ons beleid voorop. We willen voorkomen dat mensen in armoede leven en kinderen in armoede opgroeien. Het sociaal loket speelt daarin een belangrijke rol en moet steeds aandacht krijgen in de communicatie naar inwoners toe.

Door samen te werken signaleren we zorgen en problemen bij onze inwoners zo vroeg mogelijk. Vrijwilligers functioneren als de ogen en de oren van de gemeenschap. We zetten daarbij ook in op het (eerder) vinden van zorgmijders. Daarmee willen we zware zorg en oplopende schulden voorkomen. Zowel bij complexe vragen als bij kleine hulpvragen telt de menselijke maat. We ondersteunen mantelzorgers 'in raad en daad'. We maken mantelzorg ook mogelijk door goede huisvesting, creatieve woonoplossingen.

We overwegen uitbreiding van enkele regelingen, zoals voor sport en cultuur, en het declaratiefonds. Daardoor kunnen alle jongeren meedoen aan sport, cultuur en muziekonderwijs. Ook door goede voorlichting over alcohol en drugs, maar ook schulden, willen we problemen voorkomen.

Het huidige niveau van eerstelijnszorg moet voor de gemeente behouden blijven. We zoeken naar mogelijkheden voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor kleinschalige zorgverleners zoals huisartsen en fysiotherapeuten.

Bestaand beleid

- Uitvoering Participatiewet en de daarop gebaseerde verordeningen en beleidsregels;
- Uitvoering van overige uitkeringsregelingen (Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (loaw), Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (loaz), Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz);
- Uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening;
- Bevordering van de arbeidsinschakeling en maatschappelijke participatie;
- Uitvoering (inkomens)ondersteunende voorzieningen;
- Cliëntenparticipatie;
- Uitvoering Wet maatschappelijke Ondersteuning;
- Uitvoeren van specifieke lokale gemeentelijke ouderenvoorzieningen, zoals het activerend huisbezoek en maaltijdistributie;
- Uitvoering van de taakstelling huisvesting vergunninghouders en het terugkeerbeleid;
- Uitvoering schulddienstverlening en schuldhulpverlening;
- Uitvoering van het gemeentelijk minimabeleid;
- Uitvoeren van de plannen met betrekking tot het jeugdbeleid;
- Centrum voor Jeugd en Gezin;
- Uitvoering Wet Gemeentelijke Anti Discriminatie Voorzieningen;
- Participatie van jongeren door activiteiten en advisering door de jongerenraad;
- Declaratiefonds minima;
- Uitvoering beleid op het punt van de vestiging van statushouders.

Trends

- De decentralisaties in het sociaal domein zorgen voor grote veranderingen in de zorg- en welzijnssector;
- De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) vraagt een integrale werkwijze op alle gebieden van de decentralisaties (welzijn, zorg, werk & inkomen, jeugdzorg). Dit vereist meer afstemming en samenwerking tussen de verschillende werkvelden;
- De Huishoudelijke Hulp en Zorg vanuit de Wmo staat onder druk. De budgetten voor huishoudelijke hulp zijn fors verlaagd. Gemeenten zullen hier creatief mee om moeten gaan. Naar aanleiding van de uitspraak van de centrale raad van beroep wordt binnen de Oosterschelderegio bezien hoe de toegang/besluitvorming beter geborgd gaat worden;
- De Kanteling, eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid van de burger is een ontwikkeling die nog meer door zal gaan zetten;
- De kosten voor Maatschappelijke Opvang stijgen en komen steeds meer bij alle dertien Zeeuwse gemeenten te liggen in plaats van (voorheen) bij de centrumgemeenten;
- De gemeente heeft een toenemende taakstelling huisvesting vergunninghouders;
- Toename mensen met schulden;
- Het aantal ouderen neemt nog steeds toe, terwijl het aantal werkenden afneemt;
- Opschuiven leeftijd stoppen met werken op 67 jaar én een actief leven daarna;
- De tendens van de Participatiewet is dat de uitkeringsregelingen worden versoepeld, dat de verplichtingen (nog verder) worden aangescherpt en dat er meer nadruk ligt op de eigen verantwoordelijkheid van de doelgroep;
- Op de middelen voor re-integratie en sociale werkvoorziening wordt fors bezuinigd. Het budget werkdeel blijft ontoereikend;
- De sociale werkvoorziening zal moeten worden omgevormd, zodat het SW-bedrijf (Betho) is voorbereid op de ontwikkelingen voor de toekomst. De Betho en de deelnemende gemeenten geven gezamenlijk vorm aan deze herstructurering;
- Bij de schuldhulpverlening is er steeds vaker sprake van multiproblematiek waardoor de zaken complexer zijn geworden;
- Er wordt nog steeds ingezet op integrale schuldhulpverlening waarbij er wordt gekeken naar de oorzaken en de oplossing van het ontstaan van de schulden;
- In samenwerking met externe zorgaanbieders wordt er gewerkt aan de zelfredzaamheid van de klant. De reeds bestaande preventieprojecten lopen nog.

Knelpunten

- Vrijwilligers in de zorg moeten meer ondersteund worden, zodat zij minder snel afhaken;
- Mantelzorgers zijn lastig te lokaliseren. Vanuit het Steunpunt Vrijwilligerswerk en Mantelzorg in het Sociaal Loket wordt getracht hen in beeld te brengen en hen te ondersteunen en begeleiden;
- De toename van de stijging van de kosten van de Wmo. Door de vergrijzing van de gemeente zal dit alleen maar verder toenemen en het is moeilijk een halt toe te roepen of te beperken (openeinderegeling). Hiermee wordt de vraag versterkt naar de ontwikkeling van algemene/voorliggende voorzieningen;
- Participatie bevorderen zal een fors aandachtspunt in de samenleving worden in de toekomst; dit wordt lastig gemaakt door de krappe budgetten;
- Het budget werkdeel is beperkt. Er is behoorlijk bezuinigd en dat zal mogelijk gevolgen hebben voor de instroom in de uitkering. De rijksoverheid geeft aan dat landelijk gezien het budget inkomensdeel toereikend is voor alle gemeentelijke uitkeringsuitgaven. In het verleden is echter gebleken dat de gemeente Noord-Beveland te maken heeft met een (structureel) tekort. Het tekort bedraagt maximaal

7,5% van het toegekende budget (ruim 80.000 euro); het resterende deel wordt gecompenseerd door het Rijk;

- De gemeente heeft een grote opgave op het gebied van de groep vergunninghouders (ex-asielzoekers). Deze mensen hebben over het algemeen een gemeentelijke uitkering en zijn weinig zelfredzaam; bovendien is de gemeente verantwoordelijk voor de uitstroom naar werk van deze groep;
- De bezuinigingen op de sociale zekerheid hebben ook gevolgen voor het inkomensniveau van de betreffende doelgroep. Hierdoor kan ook de druk op de gemeenten toenemen om dit op een of andere wijze te compenseren;
- De gemeentebegroting komt financieel steeds meer onder druk te staan door het sociaal domein. Middels het ingroeimodel zal dit uit de structurele middelen gedekt moeten gaan worden. Tevens zal er aandacht moeten komen voor de vermindering aan de uitgavenkant;
- Aandacht voor knelpunten in de jeugdhulp. Aantal jeugdigen nam de afgelopen jaren niet toe, het gebruik van jeugdzorg liet wel ene stijgende lijn zien. Dit kan samenhangen met psychische gezondheid. Inzet op vroegsignalering kan helpend zijn om zware jeugdproblematiek vroegtijdig te ondervangen;
- Steeds meer mensen voelen zich niet verbonden met hun omgeving (sociale eenzaamheid). Men ervaart gemis aan een hechte emotionele band met anderen. Of er is steeds minder contact met anderen dan gewenst.

7 – Sociaal domein

In matrixvorm:

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
Goede integrale zorg en ondersteuning.	Het sociaal loket.	Het Sociaal loket informeert haar inwoners over de mogelijkheden en stimuleert de samenwerking tussen de verschillende partijen in het sociaal domein door middel van het organiseren van netwerkavonden en het periodiek organiseren van het gebiedsgericht team. Daarnaast wordt de zorg van de toegang jeugd en de toegang van werk inkomen en zorg op elkaar afgestemd.	2023 ev	Vanuit het Sociaal loket wordt via verschillende kanalen (o.a. gele krantje en Peelanders, de website) maar ook door persoonlijk contact de informatie over de regelingen verstrekt. Daarnaast is er in samenwerking met onder andere de GR-de Bevelanden gezorgd voor een integrale en multidisciplinaire aanpak.
Tijdig signaleren van problemen bij inwoners.	Eerder vinden van zorgmijders.	In het gebiedsgericht team worden signalen gedeeld om problemen te voorkomen (preventie) of om eventueel zo vroeg mogelijk de benodigde ondersteuning in te zetten. Het team zet daar volop op in. Extra uitbreiding jeugdconsulent.	2023 ev	Het afgelopen jaar zijn er in het gebiedsgericht team signalen gedeeld tussen de deelnemers. Op basis van deze signalen is inzet gepleegd en zo is geprobeerd problemen (of de verergering hiervan) te voorkomen. Het team toegang is uitgebreid met een extra jeugdconsulent.
Uitbreiding regelingen.	Sport en cultuur regeling.	Vanuit de regeling declaratiefonds wordt deelname aan de samenleving op het gebied van o.a. sport en cultuur bevordert.	2023 ev	Doordat inwoners gebruik kunnen maken van het declaratiefonds hebben ze meer mogelijkheden om deel te nemen aan de maatschappij. Bijvoorbeeld op het gebied van

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
				sport en cultuur.
	Declaratiefonds.	Om de bekendheid van het declaratiefonds te vergroten, wordt via de website, het gele krantje en flyers op diverse plaatsen (o.a. scholen, huisarts) het declaratiefonds onder de aandacht gebracht.	2023 ev	Het declaratiefonds en de wijzigingen hiervan zijn op verschillende manieren onder de aandacht gebracht bij de inwoners. Afgelopen november is tijdens de netwerkbijeenkomst het declaratiefonds extra onder de aandacht gebracht van onze netwerkpartners (de partijen waarmee we samenwerken op het gebied van zorg en welzijn).
		De inkomensdrempel wordt verhoogt tot 130% van de bijstandsnorm.	2023 ev	In december is de nieuwe verordening declaratiefonds vastgesteld, hierbij is de inkomensdrempel verhoogt tot 130% van de bijstandsnorm.
		Het declaratiefonds wordt periodiek geëvalueerd. Aan de hand hiervan wordt bezien of we de huidige regelingen willen verruimen.	2023 ev	Het declaratiefonds is geëvalueerd, hierbij is gekeken wat er werkt en waar de regelingen verruimd konden worden. Op basis hiervan is een voorstel gedaan voor aanpassing van het de verordening. In december is de nieuwe verordening vastgesteld.
Voorlichting op scholen in het kader van alcohol drugs en schulden..		Op de scholen worden preventielessen gegeven in het kader van alcohol, drugs, schulden en mentale gezondheid.	2023 ev	De preventielessen zijn in 2023 uitgevoerd.
Zoeken naar mogelijkheden		Vanuit een faciliterende rol	2023 ev	Vanuit een faciliterende rol is er

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
voor kleinschalige zorgverleners zoals huisartsen en fysiotherapeuten.		onderzoekt de gemeente de mogelijkheden voor zorgverleners zoals huisartsen en fysiotherapeuten.		overleg geweest met kleinschalige zorgverleners.
Ondersteunen van mantelzorgers.	Het zorgen voor goed huisvesting en creatieve woonoplossingen.	Vanuit het sociaal loket worden mantelzorgers ondersteunt. Mantelzorgers krijgen een attentie en advies op maat bij hun hulpvraag.	2023 ev	In 2023 is er vanuit het sociaal loket ondersteuning geboden aan de mantelzorgers en de vrijwilligers. Daarnaast is ook de mantelzorgattentie uitgedeeld.
Verbeteren van informatievoorziening naar de raad.		Er gaat onderzocht worden hoe de informatievoorziening via de reguliere rapportages verbeterd kan worden.	2023 ev	Het afgelopen jaar is er in provinciale overleggen over het Sociaal domein aandacht geweest voor monitoring en informatievoorziening. Vanuit deze provinciale ontwikkeling zal bekeken worden hoe de reguliere rapportages verbeterd kunnen worden.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Taakvelden	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.	Saldo
Baten	2.130.056	6.125.738	6.158.373	-32.635
Lasten	8.493.209	12.905.115	13.954.025	-1.048.910
Saldo	-6.363.153	-6.779.377	-7.795.652	1.016.275

Taakvelden

- 0.10 Mutaties reserves
- 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
- 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen
- 6.3 Inkomensregelingen
- 6.4 WSW en beschut werk
- 6.5 Arbeidsparticipatie
- 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
- 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
- 6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)
- 6.71b Begeleiding (WMO)
- 6.71c Dagbesteding (WMO)
- 6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)
- 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
- 6.72a Jeugdhulp begeleiding
- 6.72b Jeugdhulp behandeling
- 6.72c Jeugdhulp dagbesteding
- 6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig
- 6.73a Pleegzorg
- 6.73b Gezinsgericht
- 6.73c Jeugdhulp met verblijf overig
- 6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf
- 6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf
- 6.74c Gesloten plaatsing
- 6.81 Geëscaleerde zorg 18+
- 6.81a Beschermd wonen (WMO)
- 6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)
- 6.82 Geëscaleerde zorg 18-
- 6.82b Jeugdreclassering
- 6.82a Jeugdbescherming

2.1.8 Programma Volksgezondheid en milieu

Milieu

Hoofdkenmerken

Het gemeentelijke milieubeleid dient integraal aangepakt te worden. Met als doel een zo groot mogelijke veiligheid en het voorkomen van risico's.

Bestaand beleid

- Nota bodembeheer en bijbehorende bodemkwaliteitskaart, vastgesteld door de raad op 27 september 2012;
- Nota bodembeheer en bijbehorende bodemkwaliteitskaart voor wegbermen, vastgesteld door de raad op 26 juni 2014;
- Geactualiseerde bodemkwaliteitskaart met PFAS, november 2020;
- Handreiking Bouwen en bodemkwaliteit, vastgesteld op 11 september 2012;
- VTH Beleid Zeeland 2021.

Trends en knelpunten

- Implementeren van integrale handavingscultuur;
- Duurzame omgang met energie;
- Voortzetting en actualisatie Klimaatprogramma 22-30;
- Geprofessionaliseerde uitvoering van vergunningverlening en handhaving door RUD Zeeland;
- Zwerfafval blijven minimaliseren;
- Duurzame onkruidbestrijding en selectief maaibeheer;
- Saneren bodemverontreinigingen;
- Geïntegreerde vergunningverlening en handhaving (Wabo);
- Evaluatie van het beleid van duurzaam (ver)bouwen;
- Duurzame renovaties zo mogelijk subsidiëren;
- Implementatie IBP.

Duurzaamheid

Hoofdkenmerken

Binnen de Zeeuwse RES-structuur worden veel verschillende thema's op het gebied van verduurzaming Zeeuwsbreed opgepakt en uitgewerkt. De focus ligt daarbij op de gebouwde omgeving, mobiliteit en energievoorziening.

Bestaand beleid

- Klimaatwet;
- Klimaatakkoord;
- Klimaatprogramma Noord-Beveland 2022-2030;
- Zeeuws Energieakkoord;
- Klimaatadaptatiestrategie Zeeland.

Trends en knelpunten

- De energiecrisis heeft tot intensieve aandacht voor verduurzaming geleid;
- Het eigen energieverbruik is bij een groot deel van de inwoners niet bekend;
- Er komen exponentieel meer taken op het gebied van verduurzaming voor gemeentes. De bemensing van de afdelingen van gemeentes die belast zijn met deze taak verloopt moeizaam;

- De Rijksoverheid stelt steeds meer geld beschikbaar aan gemeentes via Speciale Uitkeringen. Deze SPUK's hebben strakke kaders;
- Landelijke wetgeving rondom verduurzaming is doorgaans gebaseerd op "voorlopige" energielabels van panden;
- De verduurzaming van sociale huurwoningen komt langzaam op gang;
- Natuurwetgeving belemmert de uitrol van isolatiemaatregelen voor verouderde woningen (vleermuis crisis);
- Er is een gebrek aan (bouw)technisch opgeleid personeel;
- Riant subsidie regelingen vanuit de overheid hebben het onbedoelde effect dat verduurzamingsingrepen en -technieken "onnatuurlijk" duur blijven;
- Netcongestie vertraagd de mogelijkheden voor opwek van duurzame energie;
- Hoge energieprijzen versnellen de terugverdientijd van verduurzamingsingrepen;
- Lokaal beleid op het gebied van energieopwekking belemmert de "industrie" om verduurzamingsingrepen met ruimtelijke impact in te richten;
- Er is door de oorlog tussen Rusland en Oekraïne een ernstig gebrek aan elektronica & warmtepompen ontstaan;
- De uitrol van publieke laadinfrastructuur is afhankelijk van de verdienmodellen van marktpartijen.

8 – Volksgezondheid en milieu

In matrixvorm:

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
Aanpassen aan nieuwe klimaatomstandigheden (veel wateroverlast of juist droogte).	De landbouw voorzien van een robuuste zoetwatervoorziening.	Het opstellen van een Noord-Bevelandse Beleidsvisie Zoetwater.	2023 e.v.	NU adviesbureau heeft in 2023 (april t/m augustus) geholpen met het opstellen van de Beleidsvisie Zoet Water voor Noord-Beveland. Deze is in januari 2024 vastgesteld door de gemeenteraad van Noord-Beveland.
		Eindanalyse uitvoeren voor het project "Boeren Meten Water".	2023 e.v.	Acacia Water B.V. heeft de eindanalyse uitgevoerd. Het onderzoek is inmiddels opgeleverd, zodat de gemeente en de andere betrokken partijen nu beter inzicht hebben in de waterkwaliteit op Noord-Beveland. Het verkregen inzicht kan weer worden gebruikt bij vervolprojecten rondom zoetwater.
		Het realiseren van boven- en ondergrondse zoetwateropslag voor de landbouwsector, in samenwerking met Provincie, Waterschap, Rijkswaterstaat & ZLTO.	2023 e.v.	Er wordt voorbereidend werk getroffen voor de inrichting van zoetwaterbassins en er is een aanvraag ingediend voor een OPZuid subsidie ter financiering van de bassins, maar deze is afgewezen. Het realiseren van zoetwaterbassins is grotendeels afhankelijk van subsidiëring, dus er wordt nu gezocht naar alternatieve subsidiebronnen.
		Het onderzoeken van	2023 e.v.	Het raadsvoorstel m.b.t. de

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
		mogelijkheden voor het combineren van zoetwateropslag met energie-opwek.		omgang met zonnepanelen op waterbassins wordt voorbereid. Dit hangt samen met de algehele voorbereiding van de zoetwaterbassins.
	Meewerken aan zoutbestendige teelt in de toekomst.	Promotie van zoutbestendige gewassen meenemen in de Bevelandse foodstrategie.	2023 e.v.	Zoutbestendige gewassen worden waar mogelijk meegenomen in de foodstrategie.
Duurzaamheidsagenda.	Het evenwicht bewaren tussen de productie van wind- en zonne-energie en landbouw en natuur, door landbouwgronden en natuurgebieden te ontzien voor energieproductie. We streven naar een eerlijke verdeling van de lasten (overlast) en lusten daarbij.	Inzetten van cable-pooling bij wind- en zonneparken.	2023 e.v.	Er wordt onderzocht of er cablepooling zou kunnen worden ingezet bij de realisatie van zoetwaterbassins met zonnepanelen. Dit is uiteraard afhankelijk van de komst van die bassins en het toestaan van panelen op die bassins.
		Kansen van accusystemen onderzoeken.	2023 e.v.	De business case voor accusystemen is nog steeds onrendabel.
	Stimuleren van inwonersparticipatie bij het maken van plannen voor nieuwe energie-initiatieven, en inwoners daar ook financieel in laten participeren.	Via onze communicatiekanalen gaan we inwoners betrekken bij verscheidene projecten op het gebied van duurzaamheid, zoals laadpalenbeleid en deelauto's.	2023 e.v.	Uit peilingen van de dorpsraden is gebleken dat er geringe animo voor deelauto's is op Noord-Beveland. Mocht er alsnog animo voor komen, dan wordt dit verder opgepakt in overleg met de Dorpsraden. Inwoners kunnen per individuele laadpaal die geplaatst gaat worden het verkeersbesluit inzien en hier gedurende een periode een reactie op indienen, waarna door de gemeente

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
				wordt overwogen of deze reactie voldoende aanleiding geeft tot wijziging van het besluit.
		Het faciliteren van energiecoöperatieconcepten waar inwoners aandeelhouder van kunnen worden, mits er uitbreidingsruimte komt voor energie-initiatieven.	2023 e.v.	Er is een locatie-onderzoek gedaan door T&A Survey Bodemonderzoek B.V. voor de mogelijkheden van bodemenergiesystemen op de locatie Molenweg Colijnsplaat, wat de locatie is waar Energiek Noord-Beveland zijn CPO-concept misschien zou willen realiseren.
	Zoveel mogelijk zonnepanelen plaatsen op daken en wellicht in de toekomst ook boven parkeerplaatsen.	Bestaand subsidiebeleid voor zonnepanelen voortzetten.	2023 e.v.	De subsidie Duurzaam Bouwen is voortgezet en ook in 2023 goed gebruikt, hoewel er wel een afname in het aantal aanvragen was ten opzichte van 2022.
		Subsidiemogelijkheden voor energieopwekking bij bedrijfspanden uitbreiden.	2023 e.v.	VNO-NCW is in gesprek gegaan met de grote bedrijven op Noord-Beveland (aquacultuur en grotere recreatieve bedrijven). Met een aantal bedrijven staan er nog gesprekken gepland in 2024. Op basis van de resultaten van deze gesprekken zal er door VNO-NCW en Impuls Zeeland een co-creatie sessie worden georganiseerd met de bedrijven om te kijken of er tot

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
				gezamenlijke oplossingen kan worden gekomen op het gebied van energie en grondstoffen.
		Subsidiemogelijkheden voor verzwaring van dakconstructies inrichten, ter facilitering van zonnepanelen.	2023 e.v.	Dit wordt nog onderzocht.
		Het onderzoeken van de mogelijkheden voor creatieve opwekking van zonne-energie, bijvoorbeeld bij sportvoorzieningen en gemeentelijke gebouwen.	2023 e.v.	De gemeente heeft Sportvereniging Slagvast in 2023 financieel ondersteund bij een verduurzamingsinitiatief. Er is budget om meer sportverenigingen te helpen, als ze met verduurzamingsplannen komen. Eventuele creatieve opwek bij voorzieningen moet nog verder worden onderzocht.
Inwoners dragen zelf bij aan duurzaamheid.	Het voeren van een ruimhartig subsidiebeleid voor de verduurzaming van woningen.	We breiden het duurzaamheidsfonds uit. Om maatregelen te kunnen voorfinancieren, bieden we een duurzaamheidslening (aansluitend op de duurzaamheidslening van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting).	2023 e.v.	Dit is nog steeds in onderzoek. Uitbreiding van de subsidie met een eigen duurzaamheidslening zou veel budget en extra arbeidsuren vragen.
	Nieuwbouw bouwen we zo duurzaam en circulair mogelijk.	We voeren bepaalde duurzaamheidsvoorwaarden bij nieuw)bouwvergunningen.	2023 e.v.	Er zijn landelijke voorschriften voor de voorwaarden die moeten worden gesteld bij nieuwbouw. Binnen deze landelijke voorschriften zitten ook

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
				duurzaamheidsvoorwaarden. Van deze voorschriften kan niet zomaar worden afgeweken, dus Noord-Beveland volgt de landelijke norm.
	Ondersteuning van vergroening van straten of buurten door inwoners.	Organiseren van een Noord-Bevelandse variant van het NK Tegelwippen.	2023 e.v.	Noord-Beveland heeft in 2023 meegedaan aan het NK Tegelwippen. De insteek is om dit vaker te doen, maar gezien het feit dat de opkomst in 2023 vrij gering was zal dit niet jaarlijks worden gedaan. Er is in ieder geval voldoende budget om er nog een keer aan mee te doen.
Verduurzaming en energietransitie.	Het behalen van de afgesproken doelen uit de Regionale EnergieTransitie (RES).	Monitoren van energieopwek- en verbruik op Noord-Beveland.	2023 e.v.	Bureau Act Right heeft in opdracht van de samenwerkende Zeeuwse gemeentes een Klimaatmonitor opgesteld waarin data over de energietransitie in Zeeland wordt verzameld en gevisualiseerd. Deze monitor is te vinden op de vernieuwde website van de RES Zeeland. De data uit deze monitor kunnen ook op gemeenteniveau worden weergegeven, zodat inzicht kan worden verkregen in de Noord-Bevelandse situatie.
	Als gemeente zelfvoorzienender worden door zoveel mogelijk	Isolatie en verduurzaming meenemen in de prestatieafspraken met	2023 e.v.	Woningcorporaties krijgen gelden van de Rijksoverheid voor het verduurzamen van hun

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
	zonnepanelen op daken van bedrijven te plaatsen en het prioriteren van isolatie van woningen.	corporatie Beveland Wonen.		woningvoorraad, en deze gelden zetten ze voortvarend in. De verduurzaming van de corporatievoorraad gaat daardoor sneller dan de particuliere woningvoorraad.
		Uitvoering geven aan het Nationaal Isolatieprogramma (via Zeeuwsbrede samenwerking).	2023 e.v.	In 2023 is het Isolatieteam Zeeland bij 27 huishoudens op Noord-Beveland langsggegaan om kleine isolerende maatregelen te treffen. De uitvoering van het Nationaal Isolatieprogramma voor 2024 zal de subsidiëring van grotere isolatiemaatregelen omvatten. Deze aanpak wordt op het moment Zeeuws breed voorbereid en zal gedurende 2024 worden uitgerold. Het mogelijke subsidiëren van spouwmuurisolatie hangt samen met het opstellen van een pre-SMP ter bescherming van vleermuizen, die in spouwmuren kunnen overwinteren. Voor het opstellen van een SMP wordt op het moment een Zeeuws brede aanbesteding voorbereid. Er wordt hiervoor een collegevoorstel voorbereid met daarin een overzicht van de geschatte kosten voor het SMP-

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
		Doelgerichte maatregelen nemen om huishoudens die lijden onder energiearmoede te helpen met isolatie.	2023 e.v.	traject per gemeente. Van maart 2023 t/m januari 2024 zijn er in totaal 93 huishoudens op Noord-Beveland bezocht door een energiecoach, en bij bijna al deze huishoudens is ook het Noord-Bevelandse Klusteam langsgeweest om energiebesparende maatregelen te treffen. Er komen in 2024 nog steeds aanvragen voor de energiecoach binnen, dus de aanpak wordt gewoon voortgezet. Verder wordt nog onderzocht of er extra geld kan worden ingezet voor het uitvoeren van grotere isolatiemaatregelen bij koopwoningen waarvan is vastgesteld dat er energiearmoede heerst.
		Burgers voorlichting geven over isolatiemogelijkheden.	2023 e.v.	De eerdere aanpak, waarbij 1 keer per maand de voorlichtingsruimte open was voor bezoek, is beëindigd omdat er steeds vaker niemand kwam. In plaats daarvan is er nu een eerste thema-avond gepland in maart 2024. Afhankelijk van het resultaat en de opkomst zullen er meer van

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
				deze avonden volgen.
		We onderzoeken de mogelijkheid van een proeftuin met batterijtechnologie op Noord-Beveland.	2023 e.v.	De businesscase voor batterijtechnologie is nog steeds niet voldoende aantrekkelijk, hoewel de noodzaak toeneemt. Wel waarschuwen Stedin en Tennet dat particuliere batterijen ook nadelig kunnen zijn voor de netcongestie.
		We onderzoeken belemmeringen om zonnepanelen op daken te leggen, om deze zoveel mogelijk weg te nemen. Daarnaast onderzoeken we mogelijkheden om zonnepanelen proactief collectief in te kopen.	2023 e.v.	Dit wordt nog onderzocht.
		We brengen de huidige energielabels van woningen in kaart.	2023 e.v.	Het in kaart brengen van energielabels wordt op landelijk niveau gedaan, en is daarmee geen taak voor de gemeente. Beveland Wonen heeft voor al zijn woningen al energielabels laten vaststellen omdat woningcorporaties wettelijk verplicht zijn om dat te doen, maar particulieren hebben de vrije keuze om een label voor hun woning te laten vaststellen of niet. Wel is het voor particulieren wettelijk verplicht om een energielabel te laten

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
				vaststellen zodra hun woning wordt verkocht.
	Geen uitbreiding van het aantal windmolens op land, maar wel het opwaarderen van bestaande windmolens. Kleine windmolens bij agrarische ondernemers toestaan.	Het opwaarderen van de windmolens van Zeeuwind, zodat een hogere opwekcapaciteit wordt bereikt.	2023 e.v.	De planning is gewijzigd: In het voorjaar van 2024 worden de oude windmolens afgebroken en in het voorjaar van 2025 worden de nieuwe geplaatst.
		Het faciliteren van opwekplannen van ondernemers & agrariërs.	2023 e.v.	Er komen van tijd tot tijd aanvragen van agrariërs binnen voor het plaatsen van kleinschalige turbines. Deze worden doorgaans geaccordeerd.
	Uitbreiding van de netcapaciteit.	Een lobby voeren om de netcapaciteit op Noord-Beveland uit te breiden (bij programmering sessies van het Zeeuwse PMIEK).	2023 e.v.	Noord-Beveland neemt ambtelijk deel in een Bevelandse werkgroep die weer onder het Zeeuwse PMIEK valt. Dit PMIEK is in 2023 opgestart en krijgt in 2024 verder vorm. Binnen deze groep behartigen wij de belangen van Noord-Beveland op het gebied van energie-infrastructuur.
	We faciliteren laadinfra in alle kernen door hiervoor ruimte beschikbaar te stellen.	De uitrol van laadpalen in de openbare ruimte faciliteren en stimuleren.	2023 e.v.	Eind 2023 zijn overeenkomsten getekend met AgriSnellaad en Park&Charge waarin is vastgelegd dat zij de komende 2 jaar laadpalen mogen plaatsen op Noord-Beveland, die zij vervolgens 10-12 jaar mogen exploiteren. Verder blijft de aanpak vraaggericht: Zowel AgriSnellaad als Park&Charge

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
				plaatsen alleen een paal als een inwoner daar een aanvraag voor indient, en uiteraard altijd in overleg met de gemeente.
		Het opstellen van een subsidieregeling of opdracht voor het plaatsen van laadpalen op onrendabele plekken (uitvoering van het witte vlekken beleid van de Rijksoverheid).	2023 e.v.	Eind 2022 deelde de Rijksoverheid het voornemen om geld beschikbaar te stellen aan de Provincies voor het plaatsen van laadpalen op onrendabele plekken, maar dit voornemen lijkt voorlopig gestrand te zijn. Mocht er uiteindelijk alsnog geld komen, dan zal dit Zeeuws breed worden ingezet via een subsidieregeling.
		Het opstellen van een regeling voor het aanbieden van laadkabelgoten aan inwoners.	2023 e.v.	De regeling wordt voorbereid.
	Verduurzaming van vervoer.	Onderzoeken van draagvlak voor deelauto's onder inwoners via participatieproces.	2023 e.v.	Uit peilingen van de dorpsraden is gebleken dat er geringe animo voor deelauto's is op Noord-Beveland.
		Samen met marktpartijen de mogelijkheden voor deelauto's op Noord-Beveland onderzoeken.	2023 e.v.	Vanwege de geringe business case zijn er geen marktpartijen die van de kant durven te gaan op Noord-Beveland zonder gemeentelijke (deel)financiering. Wel wordt nog onderzocht of er bij de geplande mobiliteitshubs bij de Tol en Banjaard eventueel

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
				deelmobiliteit kan worden ingezet.
		Regelingen opstellen om verduurzaming van het woon-werkverkeer van de ambtelijke organisatie te stimuleren.	2023 e.v.	Dit wordt onderzocht samen met nieuwe medewerker verduurzaming.
	Inzetten op waterstof als bron van warmte voor de gebouwde omgeving.	Aansluiten bij landelijke en Zeeuws brede ontwikkelingen (Smart Delta Recourses) op het gebied van waterstof, zodat Noord-Beveland op de hoogte blijft van nieuwe ontwikkelingen.	2023 e.v.	We blijven aangehaakt bij de landelijke ontwikkelingen. Binnen regio Zeeland wordt de waterstofpijplijn met name ingezet voor de industrie en nauwelijks voor de gebouwde omgeving.
		Uitwerken van technische eisen en het berekenen van kosten voor het gebruik van waterstof voor het verwarmen van woningen	2023 e.v.	Dit wordt onderzocht.
Grondstofbesparing.	Het bewerkstelligen van circulaire initiatieven binnen de gemeente.	Aansluiting zoeken bij regionale/provinciale projecten en initiatieven op het gebied van circulariteit.	2023 e.v.	De Zeeuwse werkgroep Circulariteit heeft een concept Beleidsplan Circulaire Economie voor de gezamenlijke Zeeuwse gemeenten opgesteld; dit wordt ambtelijk verder besproken op Zeeuws niveau. Op termijn zal dit beleidsplan aan de colleges en gemeenteraden worden voorgelegd.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Taakvelden	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.	Saldo
Baten	2.665.925	2.803.145	2.765.804	37.341
Lasten	3.345.643	3.470.915	3.428.629	42.286
Saldo	-679.718	-667.770	-662.825	-4.945

Taakvelden

- 0.10 Mutaties reserves
- 7.1 Volksgezondheid
- 7.2 Riolering
- 7.3 Afval
- 7.4 Milieubeheer
- 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

2.1.9 Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Hoofdkenmerken

De raad wil zich de komende jaren richten op de uitvoering van de Omgevingswet die naar verwachting in werking zal treden op 1 januari 2024. De Omgevingsvisie Noord-Beveland is al gereed, waarmee aan een belangrijke vereiste van de Omgevingswet is voldaan.

Bij ruimtelijke ontwikkeling zal het behoud en versterken van de landschappelijke waarde voldoende aandacht krijgen. Vooral ook in het kader van de energietransitie zal er sprake moeten zijn van een goede balans tussen energieopwekking en de landschappelijke kwaliteit.

De Nota Grondbeleid is in 2021 tegen het licht gehouden met het oog op de huidige economische en sociaal-maatschappelijke omstandigheden maar dient nog aangepast te worden op het Didam-arrest en te worden voorzien van een gronduitgiftebeleid.

In al onze kernen streven we naar voldoende woningen, zowel in de sociale sector als in de vrije sector, voor jongeren (starters) en ouderen. Duurzaam maken en bouwen is daarbij een belangrijk uitgangspunt. De subsidieregeling Duurzaam Bouwen blijft onverminderd van kracht.

We bieden ruimte voor experimenteren met alternatieve woonvormen en gaan daarover het overleg met de provincie aan. Ook de mogelijkheden voor huisvesting van arbeidsmigranten worden onderzocht. De kwaliteit van de woningbouw verdient evenzeer onze aandacht, evenals de aandacht voor de vergrijzing. De raad is er voorstander van om nieuwe meerjarige afspraken in de prestatieafspraken met Beveland Wonen vast te leggen en te evalueren.

Bestaand beleid

- Omgevingsvisie Noord-Beveland 2030;
- Nota Grondbeleid gemeente Noord-Beveland en Grondprijisnota;
- Bestemmingsplannen;
- Woonvisie De Bevelanden;
- Stads- en dorpsvernieuwingsbeleid;
- Prestatieafspraken met woningbouwcorporatie;
- Nota welstandsbeleid;
- Huisvestingsverordening tweede woningen;
- Agenda wonen in De Bevelanden 2025;
- Omgevingsplan Zeeland en Omgevingsverordening Zeeland;
- Woondeal Zeeland.

Trends en knelpunten

- Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking, waarin diverse wetten en regels op het gebied van de fysieke leefomgeving opgaan. De voorbereidingen voor de implementatie hiervan zijn in volle gang. Dit vergt veel ambtelijke capaciteit;
- Op 1 januari 2024 treedt de Wet kwaliteitsborging in de bouw in werking. De voorbereidingen hiervoor zijn in volle gang. Deze wet regelt gedeeltelijke privatisering van het bouwtoezicht welke andere werkprocessen tot gevolg heeft;
- De voortschrijdende digitalisering heeft tot gevolg dat inwoners via internet hun informatie kunnen verkrijgen en daarover vragen kunnen stellen. Alle bestemmingsplannen zijn digitaal beschikbaar. Via het landelijke “omgevingsloket” kan een aanvraag om omgevingsvergunning of principeverzoek digitaal ingediend

worden. De dienstverlening is hierdoor verbeterd en zal nog verder worden voortgezet;

- De digitalisering verbetert ook de communicatie met andere overheden, zoals Provincie en Waterschap. Vooral op het gebied van vergunningverlening;
- De communicatie richting inwoners en bedrijven over de omgevingsvergunning zal helder en duidelijk moeten zijn en de digitale communicatiemiddelen zijn hierbij een belangrijk onderdeel;
- Op 1 januari 2024 treedt de Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) in werking, welke betrekking heeft op verschillende andere wetten. Gemeenten dienen een volkshuisvestingsprogramma en een huisvestingsverordening vast te stellen, waarbij een aantal verplichte urgentiecategorieën worden opgenomen. Ook dienen gemeenten bij de programmering van de woningbouw rekening te houden met 2/3 betaalbaarheid van woningen en dienen gemeenten te streven naar 30% sociale huur;
- Samen met de andere Bevelandse gemeenten worden er woningmarktafspraken gemaakt, hiermee wordt rekening gehouden bij planvorming, dit conform de Wvrv;
- Samen met de Bevelandse gemeenten wordt er een Woon(zorg)visie opgesteld. Dit traject zal in 2023 worden opgestart en deze visie dient bij inwerkingtreding van de Wvrv vastgesteld te zijn;
- Door de invoering van de wet BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen) vormt deze registratie de kern van de gegevenshuishouding van de gemeente. De gemeente registreert de BAG in een geautomatiseerd systeem, wat aangesloten is op de Landelijke Voorziening BAG. De gegevens komen via deze weg ook terecht bij het Kadaster en andere overheidsinstanties en hulpdiensten. Hierdoor is de digitalisering verder toegenomen en zal nog verder toenemen. Ook is er een koppeling gemaakt met de WOZ-administratie waardoor de gegevens op elkaar zijn afgestemd;
- Er wordt onderzocht of er bepaalde locaties aangewezen kunnen worden voor tiny houses en flexwoningen. Er loopt een project voor de realisatie van flexwoningen samen met Beveland wonen en de Bevelandse gemeenten;
- Er worden samen met de Bevelandse gemeenten en de huurdersvereniging prestatieafspraken gemaakt met de corporatie Beveland Wonen. De verduurzaming, de beschikbaarheid en betaalbaarheid van de huurwoningen zijn hierbij belangrijke onderwerpen. Jaarlijks zal de corporatie een bod uitbrengen bij de gemeenten omtrent de uitvoering van deze prestatieafspraken waarbij er per gemeente en per jaar bepaalde speerpunten worden opgenomen;
- Vanuit de werkgroep “Krimp, ontgroening en vergrijzing” was er gewijzigd beleid ontstaan op het gebied van volkshuisvesting. Het deeltijd wonen werd verruimd in 2013. Echter, na evaluatie is in 2018 besloten het deeltijd wonen in woningen in de kernen niet meer toe te staan. Dit omdat de economie weer is aangetrokken en er een concentratie van deeltijdwoningen ontstond in bepaalde straten. Vanaf 2019 is het deeltijd wonen in appartementencomplexen weer toegestaan en dit wordt ook verder voortgezet;
- Het merendeel van de woningen is gerealiseerd voor 1980 en deze woningen zijn over het algemeen niet energiezuinig. Door subsidies ter beschikking te stellen wordt geprobeerd eigenaren te stimuleren maatregelen te treffen om de woningen energiezuiniger te maken;
- Voor het verbeteren van de kwaliteit van de woningen proberen we subsidie te verkrijgen via het Volkshuisvestingsfonds van het ministerie van BZK, dit wanneer er weer een mogelijkheid zal zijn voor het aanvragen van subsidies;
- Om de kwaliteit van woningen te verbeteren en het straatbeeld te verfraaien is er een subsidieregeling opgezet. De woningen in de kernen met een bouwjaar van voor 1953 vormen hierbij het eerste aandachtsgebied;

- Voor het opknappen van de schuren in het beschermde dorpsgezicht van Colijnsplaat is er een subsidieregeling deze zal voortgezet worden;
- Aandacht voor voldoende niveau van de startersleningen.

9 – Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

In matrixvorm:

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
Voldoende beschikbare en betaalbare woningen voor jong en oud in elke kern, ook in de huursector.	Toepassen van nieuwe woonvormen, zoals flexwoningen, gemeenschappelijke (zorg) woonvormen, levensloopbestendige woningen e.d.	We zetten een project op voor de realisatie van flexwoningen.	2023 e.v.	Er zijn 6 flexwoningen gerealiseerd aan de Nieuwstraat in Kamperland. Tevens is er een aanvraag in behandeling voor 15 flexwoningen in Kortgene.
	De jeugd behouden en starters naar het eiland trekken. Daarnaast ook voor ouderen bouwen, waardoor de doorstroom wordt gestimuleerd.	We behouden de startersleningen en zorgen voor voldoende budget.	2023-2025	Er is steeds gezorgd voor voldoende budget. Er zijn 6 nieuwe startersleningen verstrekt.
		Onderzoeken of collectief opdrachtgeverschap mogelijk is.	2023-2025	Het project in Colijnsplaat waarbij mogelijk collectief opdrachtgeverschap wordt onderzocht, loopt nog.
	De groep ouderen faciliteren in hun (toekomstige) woon-, welzijn- en zorgbehoeften.	We stellen een Woon(zorg)visie op in samenwerking met de zorgpartijen en regio De Bevelanden.	2023 e.v.	De Woon(zorg)visie is in concept gereed gemaakt. In april 2024 zal deze in de raad worden gebracht, ter vaststelling.
		Onderzoeken of we een leenstelsel opzetten voor duurzaam langer thuis.	2023 e.v.	Deze mogelijkheid wordt nog onderzocht.
	Het beschikbaar hebben van woningen voor aandachtsgroepen.	We stellen een nieuwe huisvestingsverordening op met daarin opgenomen urgente categorieën, naast het verbod tot het gebruiken van woningen als tweede woning.	2024 e.v.	De huisvestingsverordening zal in regionaal verband in 2024 opgesteld gaan worden.

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
		Met de corporatie zullen er afspraken worden gemaakt omtrent de beschikbaarheid van huurwoningen voor aandachtsgroepen.	2023 e.v.	Er wordt in 2024 een nieuwe raamovereenkomst opgesteld met de corporatie. Dit in regionaal verband.
	Inzicht in de ontwikkeling van woningbouw en hoe zich dit verhoudt tot de wensen en behoefte.	We brengen de woningbouwopgave in beeld in het licht van de groeiambitie, doorstroming, maar ook de vestiging van andere groepen, zoals statushouders. Daarom onderzoeken we de behoefte aan senioren-, starters-, flexwoningen en andere woonvormen. Daarbij betrekken we onder meer ook bevolkingsprognoses, welke projecten er nu in de pijplijn zitten, en waar woningen gebouwd kunnen worden.	2023 e.v.	Het woningbehoefteonderzoek is uitgevoerd en opgeleverd.
	Zorgen voor een evenwichtige balans tussen leeftijdsgroepen en inkomensgroepen, en een gezonde mix van huur en koop.	Bij nieuwbouwlocaties wordt onderzocht of er huurwoningen gerealiseerd kunnen worden en hoeveel woningen er in de categorie betaalbaar kunnen vallen.	2023 e.v.	Er zijn 6 flexwoningen in de huursector gerealiseerd. Er zijn locaties voor huurwoningen meegenomen in het "Veegplan ontwikkellocaties Noord-Beveland". De procedure voor dit bestemmingsplan loopt nog
		We gaan nieuwe Woningmarktafspraken maken in de regio, ook wel volkshuisvestingsprogramm	2024 e.v.	De Woon(zorg)visie maakt deel uit van het volkshuisvestingsprogramma. De prestatie afspraken met de

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
		a genoemd.		corporatie ook. De raamovereenkomst met de corporatie zal in 2024 worden opgepakt.
	Meer (duurzame) woningen bouwen voor eigen inwoners, die betaalbaar zijn voor jongeren en levensloopbestendig zijn voor senioren.	Het realiseren van minstens 200 extra nieuwbouwwoningen tijdens deze raadsperiode.	2023 e.v.	In 2022 en 2023 zijn er 134 woningen en appartementen opgeleverd voor permanente woondoeleinden. Er zijn 50 woningen en appartementen in aanbouw. Voor 40 woningen en appartementen is er vergunning verleend, maar die zijn nog niet gestart met de bouw.
		We onderzoeken de mogelijkheden of wij aan eigen inwoners bij toewijzing van woningen, zowel in de huur- als koopsector, voorrang kunnen verlenen.	2023 e.v.	Er zijn in regionaal verband en met de corporatie afspraken gemaakt over de toewijzing van flexwoningen. Het is niet mogelijk om alle flexwoningen toe te wijzen aan eigen inwoners.
	Het verduurzamen en verbeteren van de kwaliteit van de huidige woningvoorraad.	We zetten de subsidieverordening duurzaam bouwen voor woningen voort en zorgen voor voldoende budget.	2023 e.v.	Er zijn in 2023 191 aanvragen om subsidie goedgekeurd. Er is een bedrag van € 118.535 aan subsidie uitgekeerd. De meeste subsidies gaan over zonnepanelen.
		We zetten de subsidieverordening voor het opknappen van woningen in de kernen en met een bouwjaar van voor 1953 voort en zorgen voor voldoende budget.	2023 e.v.	Er is € 43.000 uitgekeerd aan subsidies. Er zijn 46 aanvragen om subsidie ingediend. De meeste aanvragen gaan over het uitvoeren van schilderwerk.

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
	Het verbeteren van het straatbeeld waardoor ook de kwaliteit van de leefomgeving verbeterd en verpaupering wordt voorkomen.	We zetten de subsidieverordening voor het opknappen van schuren in het beschermde dorpsgezicht voort en zorgen voor voldoende budget.	2023 e.v.	Er zijn in 2023 geen nieuwe aanvragen binnen gekomen. Er is wel € 6.730 uitgekeerd voor aanvragen die in 2022 al zijn ingediend maar pas in 2023 gereed waren. In totaal zijn er 49 schuren opgeknapt met subsidie, sinds 2010.
		Mensen motiveren hun verpauperde tuin aan te pakken.	2023 e.v.	Beveland Wonen wil in 2024 een project opstarten.
	Transformatie van oude bedrijfsbestemmingen.	Transformatie Haven Kats.	2023 e.v.	De verkennende milieuonderzoeken zijn in opdracht van de ontwikkelaar uitgevoerd. Ontwikkelaar en gemeente hebben een voorkeursprogramma vastgesteld. In afstemming met provincie en ontwikkelaar is eind 2023 een traject ingezet voor versnelling beoordelingsproces in relatie tot provinciale regelgeving onder begeleiding van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)
		Transformatie Haven Colijnsplaat.	2023 e.v.	Met initiatiefnemer heeft nadere verkenning plaatsgevonden op een haalbare ontwikkeling. Dit vraagt meer tijd dan was voorzien.
	Er dienen voldoende betaalbare en beschikbare	Prestatieafspraken maken met de woningcorporatie.	2023 e.v.	Er wordt in 2024 een nieuwe raamovereenkomst opgesteld

Hoofddoelstellingen	Speerpunten	Wat gaan we ervoor doen?	Begrotingsjaar	Wat hebben we in 2023 reeds bereikt?
	woningen in de huursector te zijn.			met de corporatie. Dit in regionaal verband.
		Realisatie van flexwoningen.	2023 e.v.	Deze woningen zijn inmiddels opgeleverd.
Voldoende woningbouw in iedere kern.	Gebruiken van de mogelijkheid die de Nota grondbeleid biedt voor strategische grondaankopen.	Zorgen voor voldoende grondposities bij iedere kern.	2023 e.v.	Het "Veegplan ontwikkellocaties Noord-Beveland" heeft woningbouwlocaties opgenomen voor meerdere kernen. De procedure voor dit bestemmingsplan loopt nog
Nota grondbeleid actualiseren.	N.a.v. economische en sociaal-maatschappelijke omstandigheden nota's grondbeleid en grondprijnsbeleid aanpassen.	Nota grondbeleid aanpassen op grond van Didam-arrest en gronduitgiftebeleid toevoegen.	2023 e.v.	Didam nog steeds niet geheel duidelijk. Pas daarna aanpassing van de grondbeleidsnota.
		Het grondprijnsbeleid is tegen het licht gehouden en geactualiseerd in 2023. De grondprijzen worden jaarlijks volgens de gekozen methodiek aangepast.	2023 e.v.	Prijnsnota gronden 2024 voorbereid en voor wensen en bedenkingen in raad geweest. Aanpassingen worden doorgevoerd begin 2024.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Taakvelden	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.	Saldo
Baten	2.575.955	3.547.915	2.264.544	1.283.371
Lasten	3.466.207	4.830.067	3.412.021	1.418.046
Saldo	-890.252	-1.282.152	-1.147.477	-134.675

Taakvelden

- 0.10 Mutaties reserves
- 8.1 Ruimte en leefomgeving
- 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
- 8.3 Wonen en bouwen

2.1.10 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering

Dit onderdeel bevat de volgende onderwerpen:

- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is;
- Algemene uitkeringen;
- Dividend;
- Overige algemene dekkingsmiddelen.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wiz.	2023 Werk.
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	2.832.000	2.773.400	2.728.729
Algemene uitkering	15.332.542	16.458.678	17.485.010
Dividend	7.000	890.508	899.809
Overige algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-2.202.991	-138.135	-729.833
Totaal	15.968.551	19.984.451	20.383.715

Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is

Onder lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is, wordt verstaan; de onroerende zaakbelasting (OZB), hondenbelasting, precariobelasting, toeristenbelasting, forensenbelasting en parkeerbelasting.

De toeristen- en forensenbelasting zijn rechtstreeks op programma 4 economie verantwoord. De opbrengsten worden verrekend met de kosten voor de uitvoer van belastingen, conform BBV regelgeving.

Voor wat betreft het beleid van de lokale heffingen wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen.

Algemene uitkering

Het beleid van de gemeente Noord-Beveland is om bij de begroting uit te gaan van de op dat moment bekende meicirculaire. In dit geval betrof het de meicirculaire 2022. Door middel van een begrotingswijziging is de septembercirculaire 2023 bijgeraamd (zie begroting na wijziging). In werkelijkheid zijn er nog bedragen over oude jaren verrekend en is rekening gehouden met de decembercirculaire.

Dividend

Dit betreft de dividenduitkering van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank). De BNG bank gaat uit van een pay-out percentage van 50% van de winst na belastingen. Over het boekjaar 2022 hebben de aandeelhouders van de BNG bank een dividenduitkering van € 139 miljoen tegemoet kunnen zien. Het aandeel van de gemeente Noord-Beveland in de dividenduitkering komt uit op € 16.300. Dit is verantwoord in het boekjaar 2023.

Daarnaast is op deze post ook de ZEH dividend voor 2022 geboekt. In 2023 is er over 2022 in totaal € 100 miljoen dividend uitgekeerd. De gemeente Noord-Beveland heeft 135 aandelen van de in totaal 15.280 volgestorte aandelen. Dit komt neer op een dividenduitkering van € 884.000.

Overige algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Saldo kostenplaatsen

Het verschil in resultaat op begroting- en rekeningbasis ontstaat doordat begrotingswijzigingen binnen de kostenplaatsen (overhead en overige salarissen en sociale lasten) in de loop van het begrotingsjaar via het saldo van de kostenplaatsen verlopen. Bij de

jaarrekening worden dezelfde bedragen aan de exploitatie doorgerekend als de begroting. Het verschil wordt op saldo kostenplaatsen geboekt.

Treasury (saldo financieringsfunctie)

Op het taakveld treasury is een afwijking te zien. Deze afwijking komt door een batig saldo op het schatkistbankieren. De ontvangen rente is hoger als de door te belasten rente ten laste van de taakvelden, hierdoor ontstaat er een negatieve omslagrente. Conform de BBV voorschriften is de omslagrente op 0% gezet. Voor een berekening van de renteomslag verwijzen we naar de paragraaf financiering.

2.1.11 Overzicht overhead

Overzicht overhead	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.
Overhead	-4.839.741	-5.488.054	-5.170.079

Aan de kosten voor overhead kan de volgende definitie meegegeven worden: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Het uitgangspunt voor de definitie overhead is dat de kosten zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende taken/activiteiten. Dit betekent dat alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan activiteiten/taken/producten die gericht zijn op de externe klant, in de betreffende taakvelden moeten worden geregistreerd. De overhead wordt centraal begroot en verantwoord op het overzicht overhead via taakveld 0.4 Overhead.

Hierbij worden de volgende uitgangspunten toegepast:

- Kosten zoveel mogelijk direct toerekenen aan de betreffende taakvelden;
- Ondersteunende taken die direct dienstbaar zijn aan de externe klant of het externe product behoren derhalve tot de overhead. Wanneer deze ondersteunende taken worden uitbesteed, behoren de uitbestedingskosten bedrijfsvoering tot de overhead (denk bijvoorbeeld aan sommige onderdelen die zijn uitbesteed bij GR de Bevelanden);
- Sturende taken vervuld door hiërarchisch leidinggevenden behoren tot de overhead. De bijbehorende loonkosten behoren ondeelbaar tot de overhead.

2.1.12 Bedrag heffing vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.
Lasten vennootschapsbelasting	-37.183	-85.183	-34.139

Vanaf 2016 is de gemeente verplicht vennootschapsbelasting (Vpb) te gaan betalen over de winst die ze maken met hun ondernemingsactiviteiten. Voor de gemeente Noord-Beveland zal er met name Vpb betaald moeten worden over de winst uit de grondexploitaties.

Op basis van een inventarisatie zijn het actieve grondbedrijf en de verkoop van reststromen aangemerkt als Vpb plichtig.

In 2023 is er een voorlopige aanslag Vpb ontvangen van € 85.038. De definitieve aanslag Vpb over 2023 is € 29.356. Hierdoor krijgt de gemeente Noord-Beveland nog € 55.682 vennootschapsbelasting terug. Dit voordeel is in de jaarrekening 2023 opgenomen.

De definitieve Vpb last over 2022 bedroeg € 74.446. Bij de jaarrekening 2022 was rekening gehouden met een voorlopige aanslag van € 69.893 over 2022. Het verschil van € 4.785 (inclusief belastingrente) is ten laste gebracht van de jaarrekening 2023.

2.1.13 Overzicht onvoorzien

Gebruik onvoorzien	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.
Onvoorzien	-115.723	-56.828	0
Totaal onvoorzien	-115.723	-56.828	0

In de programmabegroting 2023-2026 bedroeg de raming voor onvoorzien € 115.723 (onvoorzien structureel). In de loop van het jaar hebben er 6 begrotingswijzigingen plaatsgevonden, waarvan 2 beraps. Na het doorvoeren van deze begrotingswijzigingen is de raming voor onvoorzien € 56.828 (onvoorzien structureel).

2.2 Paragrafen

2.2.1 Paragraaf lokale heffingen

Inleiding

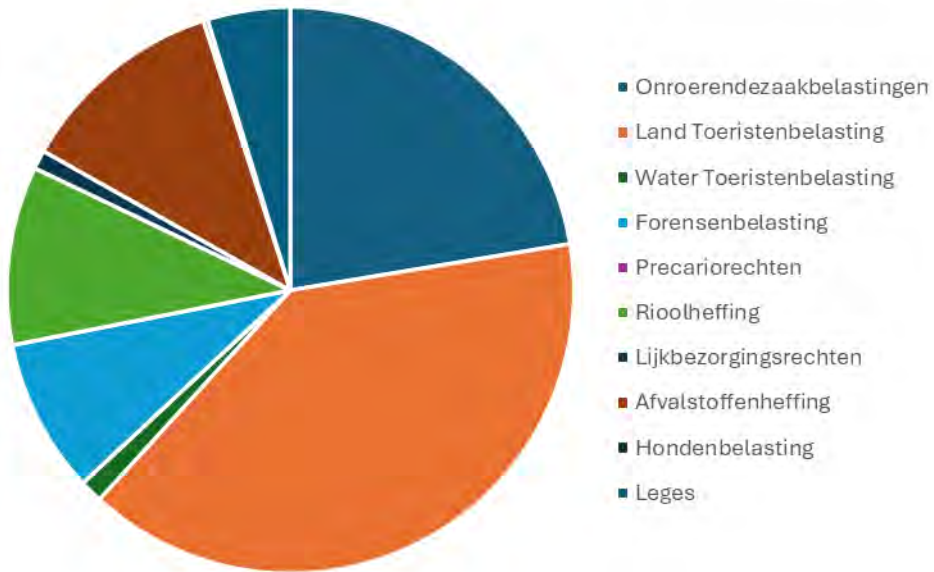
De gemeentelijke belastingen vormen een belangrijk deel van de inkomsten van de gemeente en een integraal onderdeel van het gemeentelijke beleid. Ze raken namelijk de burger heel direct in de portemonnee. Daarbij wil de burger waar voor zijn geld. In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de geraamde kosten, beleidsmatige ontwikkelingen van de lokale heffingen, de lokale lastendruk en een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Lokale heffingen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de inkomsten uit lokale heffingen:

		Begroot 2023	Werkelijk 2023
Onroerendezaakbelastingen	€	2.509.000	2.501.630
Land Toeristenbelasting	-	2.125.000	5.103.879
Water Toeristenbelasting	-	154.000	145.297
Forensenbelasting	-	987.000	985.879
Precariorechten	-	5.000	0
Rioolheffing	-	1.134.000	1.141.704
Lijkbezorgingsrechten	-	123.025	119.195
Afvalstoffenheffing	-	1.318.000	1.325.498
Hondenbelasting	-	30.000	28.371
Leges	-	335.000	526.917
Binnenhavengeld	-	222.000	226.023
Totaal		8.942.025	12.104.393

Verdeling opbrengsten belastingen 2023

Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Belastingverhogingen

De volgende belastingen zijn ten opzichte van 2022 in 2023 verhoogd:

- Toeristenbelasting   Verhoging met € 0,07;
- Watertoeristenbelasting   Verhoging met € 0,07.

Begroot is de opbrengst van de onroerende-zaakbelasting en forensenbelasting niet te laten stijgen. Wel zijn de tarieven opnieuw vastgesteld omdat deze gekoppeld zijn aan de WOZ-waarde. Voor de overige belastingen is hetzelfde belastingtarief gehandhaafd als in 2022.

Onroerende-zaakbelastingen

De onroerende-zaakbelastingen worden geheven naar de taxatiewaarde van een object (woningen en niet-woningen) op basis van de wet WOZ. De waarde wordt jaarlijks opnieuw getaxeerd. Voor de belastingen 2023 is de WOZ-waarde per 1 januari 2022 bepalend. Bij de berekening zoals hiervoor vermeld is rekening gehouden met een eventuele stijging of daling van de WOZ-waarde van de objecten.

Onder de naam onroerende-zaakbelasting worden over binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven:

- Een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerend zaak die niet in hoofdzaak tot woning dient, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt;
- Een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerend zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht, verder te noemen "eigenarenbelasting".

Rioolheffingen

Onder de naam rioolheffing wordt een directe belasting geheven ter bestrijding van kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan:

- De inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede de zuivering van huishoudelijk afvalwater;
- De inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, alsmede het treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

Kostendekkendheid rioolheffing

In onderstaand overzicht is te zien dat de kostendekkendheid van de rioolheffing 90,86% bedraagt.

	2023
Kosten taakveld(en), incl. rente	3.246.297
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	138.202
Netto kosten taakveld	3.108.095
Toe te rekenen kosten	970.853
Overhead incl. rente	102.533
BTW	183.128
Totale kosten	1.256.514
Opbrengst heffingen	1.141.704
Dekkingspercentage	90,86%

Toelichting:

Alle kosten en opbrengsten van taakveld 7.2 riolering zijn meegenomen voor het bepalen van de kostendekkendheid.

Van taakveld 0.64 belastingen en overig is 20% uitvoeringskosten van belastingen meegenomen. Dit percentage is gebaseerd op de inkomsten die we krijgen uit de rioolheffing ten opzichte van de overige belastingen (afvalstoffen-, forensen-, toeristen- en hondenbelasting).

Van taakveld 2.1 (verkeer, wegen en water) is 50% van de veegkosten meegenomen. Straatvegen doet de gemeente om drie redenen. Voor het functioneren van de riolering, vanwege het feit dat mensen hun afvalstoffen verkeerd aanbieden (weggooien) en voor de verkeersveiligheid. Een exacte verdeling tussen de drie redenen is niet te bepalen, maar omdat we een plattelandsgemeente zijn, is het aandeel bladafval relatief hoger dan het zwerfvuil. Bladafval verstopt de kolken van het rioolstelsel en veroorzaakt gladheid en daarom weegt die functie zwaarder mee. Op basis van bovenstaande inschatting rekenen wij 50% toe aan rioolheffing, 25% aan verkeersveiligheid en 25% aan de afvalstoffenheffing.

Afvalstoffenheffing

Als een gebruiker van een perceel dat aan de route van de huisophaaldienst ligt, moet deze afvalstoffenheffing betalen.

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing

In onderstaand overzicht is te zien dat de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing 83,88 % bedraagt.

	2023
Kosten taakveld(en), incl. rente	3.678.826
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	213.268
Netto kosten taakveld	3.465.558
Toe te rekenen kosten	1.235.433
Overhead incl. rente	81.510
BTW	263.212
Totale kosten	1.580.155
Opbrengst heffingen	1.325.498
Dekkingspercentage	83,88%

Toelichting

Bijna alle kosten en opbrengsten van taakveld 7.3 afval zijn meegenomen voor het bepalen van de kostendekkendheid.

Van taakveld 0.64 belastingen en overig is 25% uitvoeringskosten van belastingen meegenomen. Dit percentage is gebaseerd op de geraamde inkomsten die we krijgen uit de afvalstoffenheffing ten opzichte van de geraamde andere overige belastingen (riool-, forensen-, toeristen- en hondenbelasting).

Van taakveld 2.1 verkeer, wegen en water is tevens 25% van de veegkosten meegenomen. Straatvegen doet de gemeente om drie redenen. Voor het functioneren van de riolering, vanwege het feit dat mensen hun afvalstoffen verkeerd aanbieden (weggooien) en voor de verkeersveiligheid. Een exacte verdeling tussen de drie redenen is niet te bepalen, maar omdat we een landelijke gemeente zijn, is het aandeel bladafval relatief hoger dan het zwerfvuil. Bladafval verstopt de kolken van het rioolstelsel en veroorzaakt gladheid en daarom weegt die functie zwaarder mee. Op basis van bovenstaande inschatting rekenen wij 50% toe aan rioolheffing, 25% aan verkeersveiligheid en 25% aan de afvalstoffenheffing.

Hondenbelasting

Onder de naam hondenbelasting wordt een directe belasting geheven ter zake van het houden van een hond binnen de gemeente Noord-Beveland. Afhankelijk van het aantal honden wordt de hoogte van de aanslag vastgesteld.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting moet worden gezien als een tegemoetkoming in de kosten van de huishouding van de gemeente voor zover deze voortvloeien uit voorzieningen die (mede) in het belang van het toerisme worden getroffen. Aangezien in de wettekst niet tot uitdrukking is gebracht dat de opbrengst moet dienen te dekking van de voor het toerisme gemaakte kosten, is hier sprake van een algemeen dekkingsmiddel.

Er wordt onderscheid gemaakt in twee soorten toeristenbelasting:

- Landtoeristenbelasting: iedereen die verhuurt aan toeristen binnen de gemeente Noord-Beveland in hotels, pensions, vakantie onderkomens, mobiele kampeer onderkomens of niet beroepsmatig verhuurde ruimten krijgt een aanslag voor de land toeristenbelasting;

- Watertoeristenbelasting: ter zake van het houden van verblijf binnen de gemeente Noord-Beveland op vaartuigen waarvoor wegens de aanwezigheid in het watergebied van de gemeente in welke vorm dan ook een vergoeding wordt betaald door personen, die niet als ingezetenen in de gemeente basisadministratie staan ingeschreven. Hiervoor wordt de watertoeristenbelasting geheven.

Forensenbelasting

Onder de naam forensenbelasting wordt een directe belasting geheven van de natuurlijke persoon die, zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, er op meer dan 90 dagen van het belastingjaar voor zich of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden.

Lijkbezorgingsrechten

Op basis van de lijkbezorgingsrechten worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met begraafplaatsen.

Kwijtscheldingsbeleid

Er kan kwijtschelding worden verkregen voor de afvalstoffenheffing en/of rioolheffing, mits voldaan wordt aan de ministeriële regeling (Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990). Het normbedrag voor kwijtschelding is gerelateerd aan 100% van de bijstandsnorm. De verzoeken tot kwijtschelding worden behandeld door SaBeWa, een samenwerkingsverband voor kwijtschelding van het waterschap en diverse Zeeuwse gemeenten (hierdoor zijn de normen in Zeeland grotendeels gelijk).

Lokale lastendruk

Voor de berekening van de vergelijking van de lastendruk 2022-2023 is uitgegaan van:

- Een eigenaar en gebruiker van een woning met een waarde van € 200.000;
- Een meerpersoonshuishouden; afvalcontainer 180-240 liter;
- Een waterverbruik tot 200 m³.

Belastingen	2022	2023
Onroerend-zaakbelasting	214,00	191,00
Afvalstoffenheffing	284,00	284,00
Rioolheffing	197,50	197,50
Totaal	695,50	672,50

Dat betekent dat de lokale lastendruk (gemeentelijke belastingen) voor een eigenaar en gebruiker met 3,3% is afgenomen.

Gaan we nu uit van een huurder van eenzelfde woning als hiervoor, dan ontwikkelt de belastingdruk zich als volgt:

Belastingen	2022	2023
Afvalstoffenheffing	284,00	284,00
Rioolheffing	197,50	197,50
Totaal	481,50	481,50

De lokale lastendruk (gemeentelijke belastingen) voor de huurder van een woning is gelijk gebleven.

Vergelijking landelijk

Jaarlijks wordt door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) van de Rijksuniversiteit Groningen een onderzoek gedaan naar de lokale belastingen en heffingen en wordt de Atlas van de lokale lasten uitgebracht. Hierin ligt de nadruk op de woonlasten huishoudens. Voor alle gemeenten worden OZB, rioolrechten en

reinigingsheffingen/afvalstoffenheffing in kaart gebracht: heffingssystematiek, tarieven, kostendekking en kwijtschelding. Ook wordt onderzocht welke gemeenten de hoogste en laagste woonlasten hebben.

Uit de Atlas lokale lasten 2023 blijkt dat de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens in de gemeente Noord-Beveland € 802 per jaar bedragen. Hiermee komt de gemeente Noord-Beveland op plaats 36 van goedkoopste gemeenten in Nederland (totaal aantal gemeenten in 2023 bedraagt 352). De gemeente Apeldoorn is de goedkoopste gemeente van Nederland, met een woonlast van € 652. De gemeente Bloemendaal scoort het hoogst met € 1.874.

Vergelijking regionaal

Uit de Atlas lokale lasten 2023 is ook de belastingdruk van de Zeeuwse gemeenten te halen. Volgens deze atlas is de gemeente Tholen de goedkoopste Zeeuwse gemeente. De gemeente Noord-Beveland komt op de tweede plaats.

De gemeentelijke belastingdruk voor een standaard gezinshuishouden bedraagt in onze gemeente in 2023 € 802. Dit betreft dan OZB + rioolbelasting(afvoerrecht) + afvalstoffenheffing. Het gemiddelde van de provincie Zeeland ligt voor deze belastingen (inclusief kortingen) volgens de Atlas lokale heffingen 2023 op € 937.

De lokale belastingdruk per gemeente in Zeeland vergeleken op basis van een zogenaamd standaardhuishouden. Dit geeft het volgende beeld:

(alle bedragen *€1)					
Gemeente	ozb+rio+afv.				
	2023	2022	2021	2020	2019
Noord-Beveland	802	790	747	719	706
Tholen	802	792	736	715	697
Veere	828	781	728	672	644
Sluis	885	849	796	769	752
Kapelle	883	871	819	782	755
Reimerswaal	905	874	837	820	807
Hulst	942	916	849	817	797
Borsele	945	925	827	784	736
Terneuzen	951	901	785	755	734
Middelburg	976	949	860	761	717
Vlissingen	986	946	855	890	876
Schouwen-Duiveland	987	1.001	941	898	874
Goes	1.014	907	767	730	692
Gemiddelden	937	885	811	787	762

2.2.2 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Door de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit met elkaar te confronteren kan een voorzichtige uitspraak worden gedaan over de mate waarin de gemeente risico's kan opvangen vanuit de vrij te besteden financiële middelen. Hiertoe wordt op een aantal momenten in het jaar een inschatting gemaakt van de lopende risico's en financiële gevolgen. Het resultaat hiervan wordt verwoord in deze paragraaf. Bij het verrichten van de dagelijkse werkzaamheden worden risico's gemonitord door de direct verantwoordelijken. Voor het opvangen van de risico's is de minimumstand voor de algemene reserve gesteld op € 750.000. Het is zaak om aan de afgesproken minimumstand vast te houden, zodat wanneer een risico zich voordoet dit risico kan worden opgevangen. Een manco hierbij is wel dat het lastig is structurele risico's op deze manier op te vangen. De algemene reserve bestaat namelijk uit incidentele middelen. Om structurele risico's op te vangen blijft het daarom nodig te zoeken naar middelen uit de exploitatie, dan wel op een andere wijze deze risico's af te dekken.

Landelijk wordt bij structurele risico's een factor 2 à 2½ aangehouden. De reden hiervan is dat ervan uitgegaan kan worden dat dergelijke risico's niet terstond gedekt kunnen worden. Dit neemt gemiddeld 2 ½ jaar in beslag.

Door de structurele risico's te vermenigvuldigen met deze factor wordt het tevens mogelijk het weerstandsvermogen in één beoordelingscijfer (indicator) uit te drukken in plaats van een beoordeling per jaarschijf. Door het veelal missen van directe invloed op de meerjarige weerstandscapaciteit heeft het toekennen van een beoordelingscijfer per jaarschijf ook weinig nut en geen toegevoegde waarde. Hierdoor is er niet gekozen voor deze systematiek en is in deze paragraaf gekozen voor één beoordelingscijfer (indicator). Dit cijfer geeft aan in hoeverre de organisatie in staat is de risico's op te vangen. Hiertoe zijn bij de beoordeling van het weerstandsvermogen risico's met een structureel karakter thans vermenigvuldigd met een factor 2 ½.

Risico's

De definitie van een risico is: *“een kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief gevolg voor de gemeente”*

Voor de analyse en beoordeling van risico's wordt per risico zowel een waardering aan de kans van een gebeurtenis, als een waardering van het (geld)gevolg bepaald. Hiermee kunnen de gevolgen in geld worden uitgedrukt. Om een goed beeld te krijgen van de kans op een gebeurtenis, is gekozen voor de volgende indeling:

Kans op een gebeurtenis	Klasse	Percentage
Gemiddeld een keer per jaar	5	90%
Gemiddeld een keer per 2 jaar	4	70%
Gemiddeld een keer per 3 jaar	3	50%
Gemiddeld een keer per 4 jaar	2	30%
Gemiddeld een keer per 5 jaar	1	10%
Gemiddeld minder dan een keer per 5 jaar	0,5	5%

Met het genoemde percentage wordt het aangegeven risicobedrag vermenigvuldigd. Met het totaal van de berekening van de gebeurtenissen wordt met behulp van een waarschijnlijkheidspercentage van 80%, het uiteindelijke risicobedrag berekend. Dit bedrag wordt gebruikt voor de berekening van de weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen.

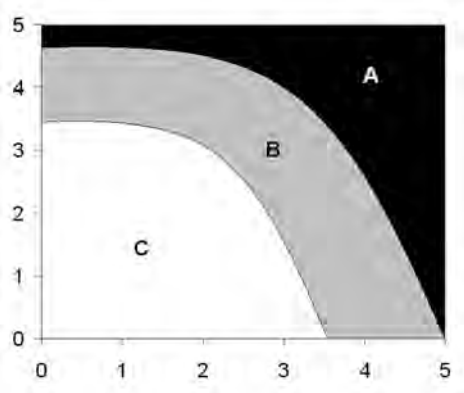
De indeling voor het geldgevolg kent vanaf de beoordeling van de risico's voor de Programmarekening de volgende de onderstaande indeling:

Klasse	Geldgevolg
1	$x < € 50.000$
2	$€ 50.000 < x < € 100.000$
3	$€ 100.000 < x < € 150.000$
4	$€ 150.000 < x < € 200.000$
5	$x > € 200.000$

Verder is het mogelijk om de structurele en incidentele weerstandscapaciteit te berekenen. Hiervoor wordt een onderverdeling gemaakt tussen structurele en incidentele risico's. Ook kan hierdoor het statische en dynamisch weerstandsvermogen worden berekend.

Door gebruik te maken van de klassenindeling bij de kansen op een gebeurtenis en de geldgevolgen is het mogelijk de risico's grafisch weer te geven. Voor deze grafische weergave is een indeling gemaakt in prioriteitstelling voor het beheersbaar maken van de lopende risico's. De grafische weergave kent de onderstaande indeling.

- A: Hoge prioriteit
- B: Gemiddelde prioriteit
- C: Lage prioriteit

Voor het beheersen van risico's is het zinvol risico's met de hoogste prioriteit eerst aan te pakken.

Weerstandscapaciteit

Incidenteel (statisch) bestaat de weerstandscapaciteit uit het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve, vrij te maken bestemmingsreserves en onvoorzien incidenteel. Structureel (dynamisch) bestaat de weerstandscapaciteit uit de raming van de post onvoorzien structureel en de budgettaire ruimte in de jaarrekening.

Weerstandsvermogen

Door de weerstandscapaciteit te confronteren met de risico's kan worden bepaald of de risico's in voldoende mate kunnen worden opgevangen.

Daarnaast wordt gebruik gemaakt van een weerstandsnorm. Deze norm wordt gehanteerd om te bepalen hoe risicogevoelig de organisatie is. Tevens kan met deze norm een vergelijking met andere gemeenten worden gemaakt.

In de inleiding van deze paragraaf is al aangegeven dat de weerstandsnorm wordt uitgedrukt in één beoordelingscijfer in plaats van een cijfer per jaarschijf.

Norm weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van een gemeente betreffende de risicovolheid is zoals eerder aangegeven de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van de opgetreden risico's op te vangen. Dit is weer te geven als de verhouding van de hiervoor beschreven beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (impact van de risico's bij een zekerheidspercentage van 80%). Het weerstandsvermogen is dus weer te geven als de volgende ratio:

“Beschikbare weerstandscapaciteit / Impact risico’s bij 80% zekerheid”

Gesteld kan worden dat als er precies genoeg weerstandscapaciteit is om de risico’s af te dekken, een ratio van 1, het weerstandsvermogen voldoende is. Als de ratio meer dan 2 is, heeft de gemeente meer dan twee keer zoveel vermogen voorradig als benodigd voor risico’s die het loopt. Wat betreft het weerstandsvermogen is de positie dan uitstekend. Voor een verdere indeling is voor een zespuntsschaal gekozen om het weerstandsvermogen te beoordelen.

Indien de ratio kleiner wordt dan 0,6 betekent dit dat de beschikbare weerstandscapaciteit bijna tweemaal kleiner is dan benodigd. Vanuit het perspectief van risicomanagement betekent dit dat het ruim onvoldoende is.

Tabel beoordeling weerstandsvermogen		
Waarderingcijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

Stand van zaken

Risico’s

De risico’s voor de jaarrekening 2023 zijn binnen gemeente Noord-Beveland geïnventariseerd. In het verleden is per risico een verantwoordelijke benoemd. Met de verantwoordelijken zijn de betreffende risico’s en eventuele nieuw toe te voegen risico’s besproken. Hierbij is als uitgangspunt de jaarrekening 2023 genomen.

Bij enkele risico’s is het minimale en/of het maximale risico bedrag bijgesteld naar aanleiding van de ontwikkelingen bij deze risico’s.

Daarnaast is bij enkele risico’s de kansklasse aangepast met als gevolg een mutatie in het incidentele of structurele risicobedrag.

Hieronder in het kort een toelichting op de mutaties:

Voor de jaarrekening 2023 is de keuze weer gemaakt om de top 10 weer te geven van de risico’s die de meeste impact hebben als deze zich voordoen. De overige risico’s zijn onder één post opgenomen in de tabel onder “Overige risico’s”.

Hierna de weergave van de TOP-10 van de grootste risico’s:

Top 10 hoogste risico's								
Risico	Kans	Gevolg	Risico	Incidenteel	Invoed	structureel	Invoed	
1. Cybercrime / IT omgeving	5,0	5	25	€ 450.000,00	20,29%	€ -	0,00%	
<p>Gemeente Noord-Beveland maakt gebruik van een IT-omgeving welke reguliere risico's en kwetsbaarheden bevat. Daarnaast zijn er een aantal gebeurtenissen en relevantie ontwikkelingen die vragen om meer bewustwording, actie en daadkracht ter verkrijging van meer zekerheid met betrekking tot de IT-omgeving.</p> <p><u>Risico verminderen door:</u> Uitvoeren van een externe IT audit waarmee risico's kunnen worden geïdentificeerd en daarna gemitigeerd. Hier zal op korte termijn meer duidelijkheid over komen.</p>								
2. Jeugdhulp	5,0	5	25	€ 450.000,00	20,29%	€ -	0,00%	
<p>De kans bestaat dat er een bovengemiddeld beroep wordt gedaan op jeugdhulp dan voorgaande jaren. De kosten per situatie kunnen hoog oplopen.</p> <p><u>Risico verminderen door:</u> Zodra uit rapportages mbt de jeugdhulp blijkt dat er sprake is van een bovengemiddeld aantal situaties dit opnemen in de begroting.</p>								
3. Meldplicht datalekken	3,0	5	15	€ 415.000,00	18,71%	€ -	0,00%	
<p>Bij overtreding van de meldplicht datalekken uit de Wbp kan de Autoriteit Persoonsgegevens een bestuurlijke boete opleggen. Deze bestuurlijke boete bedraagt ten hoogste het bedrag van de zesde categorie van artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht. Dat is per 1 januari 2024 maximaal 1.030.000 euro. Indien de overtreding niet opzettelijk is gepleegd en er geen sprake is van ernstig verwijtbaar nalatigheid, dan zal de Autoriteit Persoonsgegevens eerst een bindende aanwijzing opleggen voorafgaand aan eventuele oplegging van een bestuurlijke boete. Bij het opleggen van een bestuurlijke boete houdt de Autoriteit Persoonsgegevens rekening met alle omstandigheden van het geval. Een omstandigheid van het geval kan bestaan uit het feit dat de gegevens waarover het gaat niet door derden zijn ingezien.</p> <p><u>Risico verminderen door:</u> Bewustwording vergroten bij medewerkers</p>								
4. Herverdeling gemeentefonds	5,0	5	25	€ -	0,00%	€ 391.500,00	16,94%	
<p>De herverdeling gemeentefonds heeft plaatsgevonden, maar er wordt nog nader onderzoek gedaan door de ROB (Raad Openbaar Bestuur) en de VNG naar de Overige Eigen Middelen (OEM). De kans is aanwezig dat gemeenten met eigen middelen, zoals bijvoorbeeld toeristenbelasting, extra gekort gaan worden in de algemene uitkering.</p> <p><u>Risico verminderen door:</u> De gemeente heeft hier geen of nauwelijks invloed op. In 2024 of 2025 zal het onderzoek worden afgerond en de resultaten gedeeld worden met de gemeenten. Tot die tijd is de kans op korting van de algemene uitkering aanwezig.</p>								
5. Woonplaatsbeginsel	1,0	5	5	€ -	0,00%	€ 360.000,00	15,57%	
<p>Het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet regelt sinds 2015 in elke gemeente financieel verantwoordelijk is voor de jeugdhulp. Per 1 januari 2022 is dit veranderd. In het huidige woonplaatsbeginsel wordt er gekeken naar woonplaats van het gezin. Vanaf 1 januari 2022 blijft de gemeente waar de jeugdige staat ingeschreven financieel verantwoordelijk.</p> <p><u>Risico verminderen door:</u> De gemeente heeft geen of nauwelijks invloed op de hoogte van de financiële gevolgen van de jeugdhulp omdat deze wordt berekend middels demografische gegevens.</p>								
6. Hogere bijdrage GR's	5,0	5	25	€ -	0,00%	€ 270.000,00	11,68%	
<p>De VRZ, de Bevelanden, Betho, RUD en GGD zijn ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling. De kosten van de uitvoering worden middels een verdeelsleutel onder de deelnemers verdeeld. Als de sleutel van de uitvoeringskosten wijzigt dan heeft dit invloed op de huidige uitvoeringsbudgetten.</p> <p><u>Risico verminderen door:</u> Reserveren middelen. Middels planning- en controlcyclus budgetten monitoren. Elke gemeente die deelneemt in het bestuur kan middels zwaarte van de raad invloed uitoefenen. Echter afhankelijk van de besturen van de GR's welke uiteindelijk over de budgetten besluiten nemen.</p>								
7. Algemene uitkering gemeentefonds	3,0	5	15	€ -	0,00%	€ 200.000,00	8,65%	
<p>Door het grillige verloop van het beleid van het Rijk met betrekking tot de uitkering uit het gemeentefonds en de herverdeling van het gemeentefonds blijft de uitkering moeilijk in te schatten.</p> <p><u>Risico verminderen door:</u> Monitoring van ontwikkeling binnen het Gemeentefonds om snel te kunnen bijsturen. De gemeente heeft nauwelijks invloed op de hoogte van de Algemene uitkering, omdat deze wordt berekend middels demografische gegevens waar de gemeente geen invloed op heeft.</p>								
8. Overheveling taken Rijk naar gemeente	4,0	5	20	€ -	0,00%	€ 175.000,00	7,57%	
<p>Met regelmaat worden taken door het Rijk overgeheveld naar lagere overheden waarbij het risico aanwezig is dat de daarbij behorende vergoedingen vanuit het Rijk niet voldoende zijn om de kosten te dekken.</p> <p><u>Risico verminderen door:</u> Tijdig signaleren dat deze problematiek ontstaat en rapporteren aan het college met bijbehorende voorstellen hoe deze extra kosten gedekt kunnen worden.</p>								
9. Tekorten door openeinde regelingen (P-wet, etc)	4,0	5	20	€ -	0,00%	€ 175.000,00	7,57%	
<p>Er is herstel zichtbaar. Daarnaast ondervinden we inmiddels wel effect op de instroom door het feit dat inwoners de maximale WW periode hebben bereikt en nu aangewezen zijn op bijstand (P-wet). Dit resulteert in een toename van het uitkeringsbestand P-wet terwijl de uitstroom WW toch wat achterblijft bij de economische verwachting. Los daarvan dient rekening te worden gehouden met een korting op het budget P-wet/inkomensdeel. Dit betekent voor de gemeente een financieel risico!</p> <p><u>Risico verminderen door:</u> Tijdig signaleren dat deze problematiek ontstaat en rapporteren aan het college met bijbehorende voorstellen hoe deze extra kosten gedekt kunnen worden.</p>								
10. Energie	4,0	5	20	€ 165.900,00	7,48%	€ -	0,00%	
<p>De gas- en elektraprijzen kunnen a.g.v. aanbestedingen en/of omstandigheden als oorlogen elders fluctueren. Daarnaast kunnen a.g.v. een strenge winter de energiekosten sterk stijgen. Een mogelijke verdubbeling van de gas- en elektraprijzen zou leiden tot een stijging van EUR 237.000,- betekenen ten opzichte van de raming.</p> <p><u>Risico verminderen door:</u> Contracten en hun looptijd beoordelen.</p>								
Overige risico's				€ 736.990,95	33,23%	€ 740.000,00	32,01%	
<p>Deze risico's hebben een lager risico en hebben een lagere impact omdat het om een verspreiding gaat van diverse kleinere risico's.</p>								
				€ 2.217.891	100,00%	€ 2.311.500	100,00%	
				80%		80%		
				€ 1.774.313		€ 1.849.200		

Toelichting

Voor de beoordeling van het weerstandsvermogen worden de structurele risico's vermenigvuldigd met een factor 2½. De uitkomst hiervan bedraagt dan € 4.623.000 (2,5 * € 1.849.200). De uitkomst van de benodigde weerstandscapaciteit voor de risico's met een incidenteel (€ 1.774.313) en een structureel (€ 4.623.000) karakter komt dan uit op € 6.397.313.

De combinatie van financiële risico's en kansen op een gebeurtenis zijn in onderstaande tabel opgenomen. Hierbij zijn de kansen en risico's verwerkt op basis van de oorspronkelijke financiële risico's. De risico's kleiner dan € 20.000,- zijn in dit overzicht buiten beschouwing gelaten.

Bedrag	5	$x > € 200.000$		1		2		4
	4	$€ 150.000 < x < € 200.000$					3	
	3	$€ 100.000 < x < € 150.000$	1			3		
	2	$€ 50.000 < x < € 100.000$		1	1	2	2	4
	1	$€ 20.000 < x < € 50.000$			1	2		3
			0,5	1	2	3	4	5
								Kans

Weerstandscapaciteit

Als resultaat van het vastgestelde beleid over de berekening van de weerstandscapaciteit is de berekening van de weerstandscapaciteit het volgende:

Omschrijving	Jaarrekening 2023
Vrije aanwendbaar deel algemene reserve ultimo jaarrekening	€ 15.541.745
Benodigde middelen uitvoering Raadspuntenprogramma	€ 3.000.000
MFA Kats	€ 1.080.000
Openbare verlichting	€ 75.615
ZLM Tour	€ 60.000
Beschikbare weerstandscapaciteit ultimo jaarrekening	€ 11.326.130

Weerstandvermogen

Nu het cijfermatig resultaat van zowel de risico's en de weerstandscapaciteit bekend zijn, kan de robuustheid van de jaarcijfers worden bepaald. Het resultaat hiervan is hieronder opgenomen.

Omschrijving	Jaarrekening 2023
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 11.326.130
Minus benodigde weerstandscapaciteit o.b.v. 80% zekerheid	
- Incidenteel, (€ 2.217.891 * 80%)	€ 1.774.313
- Structureel, (€ 5.778.750 * 80%)	€ 4.623.000
Totaal	€ 6.397.313
- Ratio Jaarrekening 2023	1,8

Voor het beoordelen van de ratio jaarrekening 2023 voor het weerstandsvermogen hanteren we de volgende matrix:

Tabel beoordeling weerstandsvermogen		
Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

De ratio voor de Jaarrekening 2023 komt neer op 1,8 en is hiermee ruim voldoende te noemen. Indien de weerstandscapaciteit onder de 1,0 komt te liggen wordt deze als matig beschouwd. In dit geval kunnen er maatregelen genomen worden. Overigens kan de ratio door toekomstige ontwikkelingen onder druk komen te staan en richting 1,0 gaan.

Kengetallen

Inleiding

Een deugdelijke en transparante jaarrekening is in het belang van de horizontale controle door de raad op de financiële positie van de gemeente.

Het opnemen van kengetallen in de jaarrekening past in het streven naar meer transparantie, omdat daarmee wordt beoogd de raad in staat te stellen gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie en de baten en de lasten van de gemeente.

Kengetallen ter ondersteuning van de beoordeling van de financiële positie

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de jaarrekening of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van een gemeente. Om dit te bereiken is voorgeschreven dat de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing de volgende kengetallen bevat: netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.

Deze kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid. De kengetallen worden gezamenlijk opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, omdat

die paragraaf weergeeft hoe solide de jaarrekening is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen.

Het gebruik van kengetallen heeft geen functie als normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincies of het Rijk.

Het financieel beeld dat uit de kengetallen naar voren komt is belangrijk voor het inzicht in de financiële positie. De gezamenlijke provinciale toezichthouders hebben besloten om voor het verkrijgen van een goed beeld aan te sluiten bij de zgn. signaleringswaarden die afkomstig zijn van de stresstesten voor 100.000+ gemeenten. De signaleringswaarden zijn ingedeeld in categorieën. Aan deze categorieën is geen waardeoordeel gegeven omdat normering in eerste instantie door de gemeente zelf plaats dient te vinden. Duidelijk is wel dat categorie A het minst risicovol is, categorie B neutraal is en categorie C het meest risicovol is.

Kengetal		Categorie A (minst risicovol)	Categorie B (neutraal)	Categorie C (meest risicovol)
1.	a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	> 130%
	b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	> 130%
2	Solvabiliteitsratio	> 50%	20-50%	< 20%
3	Grondexploitatie	< 20%	20-35%	> 35%
4	Structurele exploitatieruimte jaarrekening	> 0%	0%	< 0%
5	Belastingcapaciteit	< 95%	95-105%	> 105%

De kengetallen kunnen niet los van elkaar worden gezien. Als de kengetallen gezamenlijk een verontrustend beeld laten zien vraagt dat van de gemeentemaatregelen om de situatie te verbeteren.

Voor de beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. In de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking of een gemeente over voldoende structurele baten beschikt en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten. De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans.

Uit de beschrijving van de verschillende kengetallen, hierna, blijkt dat een afzonderlijk kengetal nog weinig zegt over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. Zo hoeft een hoge schuld geen nadelig effect te hebben op de financiële positie, maar is dat afhankelijk van of en wat er aan eigen vermogen en baten tegenover die schuld staat en hoe groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost. Noch hoeft een tegenvallende ontwikkeling van de grondprijs een negatieve invloed te hebben als de structurele exploitatieruimte groot is of men over voldoende ruimte in belastingcapaciteit beschikt, omdat er dan ruimte is om tegenvallers op te vangen. Het is dus niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van een gemeente. De kengetallen zijn daarom gezamenlijk opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Jaarrekening 2023	Verloop van de kengetallen		
	Jaarrekening 2022 (T-1) %	Begroting 2023 (T) %	Jaarrekening 2023 (T)%
netto schuldquote	5,92	23,19	-5,24
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	4,00	18,70	-7,77
solvabiliteitsratio	61,15	55,72	66,28
structurele exploitatieruimte	8,23	1,41	6,02
grondexploitatie	-0,27	2,86	1,24
belastingcapaciteit	87,50	85,15	83,38

Hieronder wordt per kengetal beschreven welke verhouding wordt uitgedrukt en wordt een beoordeling gegeven van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. De positie van gemeente Noord-Beveland is ruim voldoende met -7,77% voor de Jaarrekening 2023.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie.

Wanneer de helft of meer van het totaal vermogen uit eigen vermogen bestaat, dan is een gemeente voldoende solvabel. Is het kengetal voor solvabiliteit kleiner dan 30%, dan is er veel vreemd vermogen aanwezig en wordt dat als onvoldoende beoordeeld. Gemeente Noord-Beveland heeft voor de jaarrekening 2023 een solvabiliteit van 66,28% en dit kan dus als 'minst risico' worden beschouwd.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage. Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Dit kengetal moet daarbij in samenhang worden gezien.

Bij gemeente Noord-Beveland is dit kengetal in voor de jaarrekening 2023 6,02%

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente.

Een norm bepalen voor het kengetal grondexploitatie is lastig. De boekwaarde van de gronden zegt namelijk nog niets over de relatie tussen vraag en aanbod van woningbouw dan wel m² bedrijventerrein. Maatwerk is hiervoor van toepassing. Dat wil o.a. zeggen

hoeveel woningen of m² bedrijventerrein zijn gepland, het type en op welke plek. Daarnaast is van wezenlijk belang wat de te verwachten vraag zal zijn. Dit vergt dus meer onderzoek dan naar voren komt uit het genoemde kengetal. De boekwaarde van de gronden geeft wel meer weer of een gemeente veel middelen heeft gestopt in haar grondexploitatie. Dit geld dient namelijk ook nog te worden terugverdiend.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Er is voor gekozen om de belastingcapaciteit te relateren aan landelijk gemiddelde tarieven. Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing van een meerpersoonshuishouden.

Voor de jaarrekening bedraagt de OZB en rioolheffing bij een gemiddelde WOZ + de afvalstoffenheffing € 787,-. Het landelijk gemiddelde bedraagt € 944,- (dit betreft gegevens van het Coelo van het jaar 2023).

In de paragraaf Lokale heffingen wordt een uitgebreide regionale en landelijke vergelijking gemaakt van de lokale lasten van gemeente Noord-Beveland.

2.2.3 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf wordt het beleidskader over het onderhoud van kapitaalgoederen zoals wegen, riolering, water, groen en gebouwen weergegeven. Deze paragraaf geeft daarnaast een dwarsdoorsnede van de begroting. Uitgaven voor onderhoud van kapitaalgoederen komen immers op diverse beleidsvelden voor.

Het voorzieningenniveau is bepalend voor de jaarlijkse onderhoudslasten. Met het onderhoud van de kapitaalgoederen is een belangrijk deel van de begroting gemoeid. Een goed overzicht is daarom belangrijk.

In artikel 12 van het besluit begroting en verantwoording gemeenten wordt bepaald dat de paragraaf tenminste het onderhoud bevat van wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Van deze kapitaalgoederen wordt aangegeven:

- het beleidskader;
- de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
- de vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Voor het beheren en onderhouden van de kapitaalgoederen maakt de gemeente Noord-Beveland gebruik van een geautomatiseerde beheerssystematiek. Sinds 2006 worden de assets wegen, riolering en water, groen en speeltoestellen, gebouwen, openbare verlichting en ook het klachtenbeheer bijgehouden in beheersprogramma's.

Daarnaast werkt de gemeente op diverse terreinen intensief samen met andere spelers op het betreffende werkgebied. Op de volgende vlakken vindt deze samenwerking plaats:

Samenwerking	Partners	Werkveld
IBOR (Beheerssystematiek openbare ruimte)	Bevelandse gemeenten	Beheerssystematiek, groen, wegen, riolering, verkeersborden etc.
Wegen	Alle Zeeuwse gemeenten, Provincie en waterschap	Gladheidsbestrijding; Uniformering beheer; Kennissuitwisseling
Openbare Verlichting	VZG (het merendeel van de Zeeuwse gemeenten)	Beheerssystematiek; Beleidsformulering; Gezamenlijk onderhoudscontract' Kennissuitwisseling
Riolering en water	Samenwerkingsverband Afvalwaterketen Zeeland met alle Zeeuwse overheden en Evides (SAZ+) Bevelandse gemeenten	Formulering algemeen Zeeuws beleid met focus op verlagen kwetsbaarheid en kosten en kwaliteitsverhoging. Gemalenbeheer

Tabel: Samenwerkingsverbanden

In de volgende paragrafen wordt per onderdeel een korte toelichting gegeven op het beleid en de financiële consequentie hiervan.

Wegen

Beleidsvoornemens

Het gemeentelijk beleid voor onderhoud wegen is vastgelegd in het Wegenbeheersplan 2016-2020. Dit beheersplan heeft in principe een houdbaarheidsdatum van 2020, maar geeft een doorkijk tot 2026. In 2023 is er een nieuw integraal beheerplan openbare ruimte opgezet.

Het beheersplan richt zich op de in de CROW omschreven minimum kwaliteitsnorm C. Het hanteren van deze algemeen geaccepteerde onderhoudsnorm maakt de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid als wegbeheerder inzichtelijk.

Het wegenbeheerspakket, dat op basis van deze norm werkt, geeft op basis van wegenspecties aan welk wegvak onderhouden dient te worden. Afhankelijk van de aard en hoeveelheid van het onderhoudswerk wordt het onder een project of onder klein lopend onderhoud geschaard. In het geval van een project, vaak als gevolg van een natuurlijk moment (bouwsituaties), wordt een bepaald gebied op meerdere disciplines (riolering, wegen, groen, openbare verlichting) aangepakt.

De gemeente Noord-Beveland heeft in 2023 op gebied van wegen ca. 58 kilometer weg in onderhoud. Deze wegen zijn als volgt onderverdeeld in verhardingstype en oppervlakte:

Verhardingstype	Oppervlakte in m2
Elementen (klinkers)	364.000
Asfalt	137.000
Half- / onverhard (grind)	2.000
Totaal	503.000

Tabel: Areaal wegen 2023

Een steeds belangrijkere plaats in het wegbeheer wordt ingenomen door het onkruidbeheer. Doordat er wettelijk steeds minder chemische bestrijdingsmiddelen mogen worden ingezet, is de beheersbaarheid arbeidsintensief. Sinds 2016 is zelfs een totaal verbod van kracht. Dit betekent dat er gezocht moet worden naar alternatieven zoals branden, heet water en borstelen. Uit onderzoek is gebleken dat dit minder efficiënt is dan bestrijding met bestrijdingsmiddelen en strek afhankelijk van brandstofkosten. Dit resulteert in een verhoging van de beheerskosten per vierkante meter. Daarnaast wordt klimaatadaptatie steeds belangrijker dit resulteert in aanpassingen om de “sponswerking” van het bebouwd gebied te vergroten en water oppervlakkig af te kunnen voeren.

Financiële consequentie

De geplande en begrote werkzaamheden voor wegen, straten en pleinen zijn in 2023 hoger uitgevallen dan begroot in Programma 3 Verkeer, vervoer en waterstaat onder de post Wegen, straten en pleinen. Dit komt, ondanks een lichte overschrijding door inflatie, door een lagere afschrijving. Daarnaast wordt onder de post wegenbeheersplan de kosten van het wegenbeheersplan verantwoord. Hier is een overschrijding als gevolg van forse inflatie, extra onderhoudswerk aan trappen en leuning en meer werk dan was voorzien in de reconstructie van de Dr.Maasstraat. Daarnaast zijn er minder inkomsten dan begroot als gevolg van minder werkzaamheden aan kabels en leidingen. Deze post sluit met een tekort van € 111.000.

Riolering

Beleidsvoornemens

De riolering wordt volgens, in overeenstemming met het door de gemeenteraad vastgestelde gemeentelijke rioleringsplan (GRP) beheerd, onderhouden en verbeterd. In 2023 is er een nieuw GRP afgerond en in oktober 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. In dit document wordt getracht om duurzame en doelmatige keuzes te maken gebaseerd op een integrale benadering van de openbare ruimte. Dit plan is dan ook integraal met de waterkwaliteitsbeheerder (waterschap) tot stand gekomen. Deze samenwerking leidt tot een verbreed GRP waarin de gemeentelijke taak ten aanzien van riolering, hemelwater, grondwater en oppervlaktewater is vertaald en becijferd.

Specifieke aandachtsvelden in dit GRP zijn:

- Zorgdragen voor de volksgezondheid en het milieu;
- Verbeteren waterkwaliteit;
- De grondslag van de rioolheffing;
- Keuzes maken in onderhoud;

- Vorm geven aan klimaatadaptatie;
- Het voorzetten en uitbreiden van integraal werken;
- In beeld brengen van de totale staat van het gehele areaal met meer aandacht voor beheer en gebruik van data.

De gemeente Noord-Beveland heeft in 2023 op gebied van riolering bijna 175,7 kilometer riool in onderhoud. Deze riolen zijn als volgt onderverdeeld in rioleringstype:

Type riool	Lengte in kilometer
Gemengd riool	46,7
Vuilwater riool (DWA)	20,7
Regenwater riool (HWA)	34,8
Overig (IT / Drainage)	1,7
Persriool	72,2
Totaal	175,7

Tabel: Areaal rioolleiding 2023

Daarnaast heeft de gemeente diverse rioolpompgemalen in beheer en onderhoud. Deze zijn onderverdeeld in:

Type gemaal	Stuks
Hoofdgemalen	38
Minigemalen	205
Totaal	243

Tabel: Areaal gemalen 2023

Financiële consequentie

Het rioleringsbudget voor 2023 was begroot op € 838.000.

In totaal is op het Programma 8 Volksgezondheid en milieu onder de post Riolen en rioolgemalen een klein overschot van € 17.000.

De lagere kosten zijn te herleiden in lagere rente- en afschrijvingskosten op de taakvelden. Bij de operationele posten is lopend onderhoud, rioolreiniging, energie kosten ondergebrachte en is er een overschrijding door sterke inflatie en naast gewoon onderhoud een calamiteiten opgelost en extra onderhoud aan spoelkleppen van een bergbezinkbassin uitgevoerd.

De verantwoording per post wordt in programma 8 verwerkt.

Openbare Verlichting

Beleidsvoornemens

In 2023 is een nieuw beleidsplan Openbare Verlichting vastgesteld met de visie ten aanzien van de openbare verlichting omschreven. In het beleidsplan wordt de optimale balans gezocht ten aanzien van de veiligheid (verkeersveiligheid en sociale veiligheid) en de duurzaamheid (energiebesparing). Bij nieuwe aanleg, renovatie en vervanging van lichtmasten vormt het aspect duurzaamheid in de vorm van energiebesparing een belangrijke factor. In het plan is het voornemen opgenomen om in 2024 volledig over te gaan op LED verlichting door het uitvoeren van een behoorlijke vervangingsoperatie. Bovendien wordt in het beleidsstuk de richting bepaald voor het verkrijgen van een uniforme standaard van lichtmasten. Ook financieel vormt het document de basis voor de begroting.

Openbare verlichting	Stuks
Lichtmasten	2120
Armaturen conventioneel met lamp	893
Armaturen conventioneel met LEDlamp	368
Armaturen LED	859

Tabel: Areaal OV 2023

Het onderhoud zoals schilderwerk, vervanging en schadeherstel worden, in samenwerking met de meeste Zeeuwse gemeenten en medeoverheden (Provincie, North Seaports en Waterschap) georganiseerd in het BOVZ (Beheer Openbare Verlichting Zeeland), gezamenlijk aanbesteed. Het BOVZ voert ook het databeheer uit.

Financiële consequentie

In de post openbare verlichting alle kosten zoals energiekosten, ambtelijke kosten en kapitaallasten verwerkt. De uitsplitsing in kosten en uitgaven is gemaakt in Programma 3 Verkeer, vervoer en waterstaat onder de post openbare verlichting.

Op energie en reparatie is er door hogere energie kosten en meer reparaties meer uitgegeven dan begroot. In totaliteit is er echter in 2023 een overschot. De oorzaak van het overschot ligt in hoofdzaak bij de rente en afschrijving.

Water

Beleidsvoornemens

Het gemeentelijke waterbeleid is verankerd in het gemeentelijke waterplan in combinatie met gemeentelijk rioleringsplan en (SSW)systeemoverzicht stedelijk water. Het maken van duurzame en doelmatige en toekomstbestendige keuzes bij ingrepen zal een van de speerpunten blijven. In samenwerking met het waterschap en andere Zeeuwse gemeenten, onder de vlag van het samenwerkingsverband SAZ+ (Samenwerking Afvalwaterketen Zeeland), zal hier gezamenlijk aandacht aan worden besteed.

Op hoofdlijnen heeft de gemeente het volgende areaal in eigendom, dan wel vallend binnen de komgrenzen.

Type water	Hoeveelheid in m2
Watergangen	79.500
Vijvers	14.500

Tabel: Areaal water 2023

Door veranderingen in het klimaat komen excessen in de vorm van wateroverlast, droogte en hitte steeds vaker voor. Inspelen hierop in de vorm van de aanleg van vergroening, afvoer- en bergingsvoorzieningen, of ook wel het anders inrichten van de openbare ruimte, heeft alle aandacht. Ruimte maken voor regenwater wordt gelet op de klimaatverandering steeds belangrijker. De inrichting van het waterbergingsfonds sluit hier goed op aan.

Uitvoering van de watertoets en waterplannen, in samenwerking met waterschap Scheldestromen, levert een bijdrage aan goed functionerende watersystemen. Volgens de afspraken met het waterschap, vastgelegd in plan BOB (beheer en onderhoud bebouwde kom), bestaat sinds 2016 de gemeentelijke taak uit de maaiactiviteiten in de natte profielen en zal het Waterschap in de toekomst, na afstemming, de baggeractiviteiten en het onderhouden van de beschoeiing uitvoeren. De BOB activiteiten worden jaarlijks geëvalueerd.

Financiële consequentie

In 2023 zijn de geplande activiteiten op het gebied van water uitgevoerd. De uitvoering van deze water gerelateerde activiteiten komen, met uitzondering van de maaiwerkzaamheden ten laste van het gemeentelijke rioleringsplan en vallen hiermee onder Programma 8 Volksgezondheid en milieu.

Groen

Beleidsvoornemens

Het Groenstructuurplan gemeente Noord-Beveland bepaalt in hoofdlijn de richting van het groenbeheer binnen de gemeente Noord-Beveland. In dit plan is de hoofdstructuur voor de inrichting van het groen voor de kernen vastgelegd.

Verdeeld naar typologie heeft de gemeente het volgende groen.

Type groen	Hoeveelheid
Sierbeplanting	64.000m ²
Bos en bosplantsoen	102.500m ²
Grassen en kruiden	460.500m ²
Bomen	4500 stuks

Tabel: Areaal groen 2023

Het onderhoud van het groen vloeit voort uit het groenbeheersysteem in combinatie met groen- en boominspecties, ruimtelijke ontwikkelingen en reconstructies. Nieuwe ontwikkelingen zoals het verbod op chemische onkruidbestrijding leiden tot nieuwe ontwikkelingen in het onderhoud van de (groene) openbare ruimte. De beheersbaarheid van onkruid worden bemoeilijkt. Het algemene kwaliteitsbeeld, bestaande uit een openbare ruimte waarin geen enkele vorm van onkruid wordt toegestaan, zal vervagen. Door ervaring zal een modus gevonden moeten worden om een algemeen geaccepteerd streefbeeld te behalen. Dit zal enige tijd vergen.

De beperktere inzet van bestrijdingsmiddelen speelt de laatste jaren een steeds grotere rol. In de inrichting van groen wordt hiermee al enkele jaren rekening gehouden door het onderhoudsvriendelijk omvormen van beplantingsvakken. Dit heeft ondanks de forse uitbreiding van het areaal niet tot een evenredige toename van arbeidsintensiviteit geleid. Met de huidige ontwikkelingen zoals Stadspolder, Campervelden en de Sportvelden Wissenkerke neemt het areaal fors toe.

Daarnaast zal groen een steeds belangrijkere rol gaan spelen in klimaatadaptatie. Plantsoenen worden ingericht als wadi voor waterberging en parkeerplaatsen worden uitgevoerd in doorgroeiblokken om verdroging en opwarming te verminderen.

Het gemeentelijk groen bestaat uit de volgende onderdelen:

- openbaar groen;
- begraafplaatsen;
- speelweiden;
- sportvelden;
- schooltuinen (alleen kosten eigen dienst).

Financiële consequentie

Het groenbudget is opgebouwd uit verschillende posten. In het onderstaande overzicht wordt verantwoording gegeven van de totale kosten per object. De specificatie op onderdelen wordt in de programma's verantwoord:

- Openbaar groen;
In 2023 is er een klein tekort. De uitsplitsing van deze kosten is gemaakt in programma 6 Sport, cultuur en recreatie;
- Begraafplaatsen
In 2023 is een tekort door overschrijdingen op onderhoud door hogere kosten als gevolg van de aanbesteding van het knippen van hagen. De uitsplitsing van deze kosten is gemaakt in programma 8 Volksgezondheid en milieu.
- Speelweiden
In 2023 is er een overschot met name door rente en afschrijving. De uitsplitsing van deze kosten is gemaakt in programma 6 Sport, cultuur en recreatie;
- Sportvelden

In 2023 is een overschot ondanks extra uitgaven op personeel derden door onderbezetting in de buitendienst. Het overschot is ontstaan door extra ontvangen SPUK subsidie en rente en afschrijving. De uitsplitsing van deze post is gemaakt in programma 6 Sport, cultuur en recreatie.

Gebouwenbeheer

Het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen en monumenten vloeit voort uit het beheersysteem in combinatie met tweejaarlijkse gebouwinspecties. Aan de hand van deze systematische inspecties wordt de staat van onderhoud en ook het benodigde onderhoud meerjarig bepaald. Daarnaast wordt gekeken naar de hoeveelheid klachtenonderhoud en ook de inbreng van de gebruikers. Het in goede staat brengen en houden van de gemeentelijke gebouwen, zodat de functie van de gebouwen blijvend kan worden vervuld, is hierbij de missie.

Om dit te bereiken is de onderhoudsaanpak erop gericht om door clustering van onderhoudspakketten efficiëntie en inkoopvoordeel te bereiken. Diverse onderhoudstaken zijn/worden geclusterd en aanbesteed. Zo wordt het schoonmaakonderhoud, onderhoudswerk aan verwarming, jaarlijkse keuring en inspectie van brandblusvoorzieningen en noodverlichting, dak inspecties en risico-inventarisaties van een groot aantal gemeentelijke gebouwen geclusterd op de markt gebracht. In de onderstaande paragrafen worden de verschillende beheers objecten apart benoemd en ook de financiële consequentie van deze objecten benoemd.

Beleidsvoornemens

Het waarborgen van de veiligheid in en rond de gemeentelijke gebouwen is een belangrijk onderdeel van het beleid alsook duurzaamheid.

Monumenten

Onder de gemeentelijke monumenten vallen de kerktorens, uurwerken, molens en monumenten, waarbij uurwerken en klokken apart in de begroting worden genoemd.

Beleidsvoornemens

Het beleid t.a.v. monumenten is het waarborgen van een blijvende goede staat. In 2023 staat in de Meerjarenonderhoudbegroting (MJOB) het reguliere onderhoud voor de monumenten gepland. De monumenten worden op basis van inspecties, die worden verwerkt in de MJOB onderhouden.

Financiële consequentie

2023 is afgesloten met een klein overschot omdat niet alle werkzaamheden zijn uitgevoerd in 2023 wegens drukte in aannemer portefeuilles en minder beschikbare ambtelijke uren.

Sportaccommodaties

Onder de sportaccommodaties worden de gymzalen in Wissenkerke en Kortgene, de tennisvoorziening en het zwembad geschaard. De gymzaal van Kortgene is niet meer in gebruik als gymzaal. De huidige gymzaal Kortgene is opgenomen in het MFA.

Beleidsvoornemens

Op basis van inspecties zijn alle aanwezige toestellen in kaart gebracht met onderhoudsstaat en vervangingstermijn.

Financiële consequentie

Voor 2023 zijn de volgende accommodaties onderhouden

- Zwembad

In 2023 is er een overschot door de afwijking in rente en extra ontvangen spuk subsidie

In 2023 is bij de gymzaal Wissenkerke een overschot door afschrijvingen. Wel is er meer uitgegeven aan elektriciteit maar minder op gas;

- In 2023 is bij het gebouw in Kortgene is minimaal overschot;
- De gymzaal in Kamperland wordt gehuurd van Slagvast en sluit met een overschot omdat er weinig onderhoud nodig was.

Schoolgebouwen

Onder de schoolgebouwen vallen de 3 openbare en 1 bijzondere school.

Beleidsvoornemens

De schoolbesturen (w.o. Stichting Albero en Primas) zijn verantwoordelijk voor het onderhouden van de scholen. Dit heeft als consequentie gehad dat de gemeentelijke onderhoudstaak is verschoven richting het schoolbestuur. Het schoolbestuur heeft nu de verantwoordelijkheid gekregen voor het beheer en onderhoud van de gebouwen. De gemeente heeft door deze verschuiving alleen nog de toetsende en toezichhoudende taak. Kapitaalslasten en kosten bestuursapparaat zijn buiten beschouwing gelaten.

Welzijnaccommodaties

Onder de welzijn accommodaties vallen de dorpshuizen, jeugdsozen, kinderdagverblijven en peuterspeelzalen.

Financiële consequentie

Het onderhoudsbudget, bestaande uit klein en groot onderhoud, voor welzijnsaccommodaties is in 2023 als volgt geraamd en uitgevoerd:

Dorpshuizen

Dorpshuis Geersdijk een overschot wegens minder onderhoud aan het gebouw met toekomstige aanpassingen in gedachten.

Dorpshuis Kamperland een tekort door hogere huur en meer energiekosten.

Dorpshuis Wissenkerke een overschot door afschrijving en minder benodigd onderhoud en meer restitiekosten.

Dorpshuis Kats heeft een overschot ivm afschrijvingen en een gunstige baromzet.

Dorpshuis Colijnsplaat een klein tekort door herstel van inbraakschade.

Oude leegstaande dorpshuis Kortgene een overschot wegens minder energiegebruik.

Diverse peuterspeelzalen

Jeugdsoos Kamperland een overschot door afschrijving minder rentelasten en minder benodigd onderhoud.

Scouting een overschot door afschrijving minder rentelasten en minder benodigd onderhoud.

Woningen en gebouwen

Onder andere het gemeentehuis en de gemeentelijke werkplaats alsook andere panden die in gemeentelijk bezit zijn vallen onder deze post.

Areaal uitbreiding

Afgelopen jaren, mede door de vele nieuwbouwactiviteiten en uitbreidingen, is het te onderhouden areaal hard toegenomen.

In 2023 zijn er geen gebouwen aan het gemeentelijke areaal toegevoegd.

- Panden Visserijweg Colijnsplaat (allen verhuurd);
- Zeelandnet Kamperland (verkocht in huurkoop constructie);
- Oostvoorstraat Wissenkerke (in de verkoop).

De volgende uitbreidingen op het gebied van groen, wegen, riolering en water zijn deels gerealiseerd en deels in ontwikkeling

- Bestemmingsplan Sportvelden Wissenkerke;
- Bestemmingsplan Stadspolder Kortgene;
- Bestemmingsplan haven Kamperland;
- Uitbreiding het Rip Kamperland;
- Campervelden Kamperland;
- Felixkade Kamperland.

2.2.4 Paragraaf verbonden partijen

Korte omschrijving

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Deze derde rechtspersonen zijn in het algemeen vennootschappen waarin de gemeente deelneemt, gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht.

Het financiële belang is het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is, of waarvoor aansprakelijkheid bestaat, als de verbonden partij niet aan haar verplichtingen kan voldoen of gedwongen is haar activiteiten te beëindigen.

Context en achtergrond

Vanuit het gezichtspunt van de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad worden in deze paragraaf de status, de doelstellingen en de activiteiten van de verbonden partijen weergegeven en toegelicht in relatie tot het gemeentelijk beleid dat is neergelegd in de programmabegroting. Daarbij wordt ook inzicht gegeven in het budgettaire beslag en de financiële risico's die voortvloeien uit de relatie met de verbonden partijen.

Visie en beleidsvoornemens

- de gemeente Noord-Beveland participeert uitsluitend in verbonden partijen indien daarmee een publieke taak wordt gediend;
- waar de uitvoering van gemeentelijke taken als een vorm van 'verlengd lokaal bestuur' is overgedragen aan derde partijen, wordt hieraan op dezelfde wijze als bij uitvoering in eigen beheer belang gehecht aan bevordering van effectiviteit, efficiency en transparantie.

Waar het gaat om kaderstelling, toezicht houden en controle ten aanzien van verbonden partijen, wordt de gemeentelijke rol ingevuld door aanwijzing van vertegenwoordigers in de besturen van de verbonden partijen en doordat begrotingen aan de raad ter goedkeuring worden voorgelegd.

Kerntaken van de verbonden partijen

1. NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Vestigingsplaats: Den Haag

De gemeente neemt deel in het maatschappelijk kapitaal (aandelen) van de NV Bank Nederlandse Gemeenten. Het bezit van deze aandelen leidt tot een jaarlijkse dividenduitkering.

De gemeente Noord-Beveland beschikt over 6.520 aandelen x € 2,50 van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, welke gevestigd is in Den Haag. De Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.

Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. De gemeente Noord-Beveland heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de aandelen, die bij de gemeente in bezit zijn.

2. Provinciale Energie Houdstermaatschappij (ZEH)

Vestigingsplaats: Middelburg

Het aandeel van de gemeente Noord-Beveland in het maatschappelijk kapitaal van ZEH is 135 van de 15.280 aandelen.

De Zeeuwse gemeenten hebben samen 46,5% van de aandelen.

De verdeling van de aandelen is:

- 50% provincie Zeeland;
  - 46,5% Zeeuwse gemeenten;
  - 0,2 % provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland;
  - 3,3% gemeenten in Noord-Brabant en Zuid-Holland;
- Over boekjaar 2014 is voor het laatst dividend uitgekeerd.

DELTA N.V. komt voort uit een fusie in 1991 tussen Watermaatschappij Zuid West Nederland (WMZ) en de Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij (PZEM). In 2017 zijn twee onderdelen, Delta N.V. en de Delta Netwerkgroep, verkocht. Het achtergebleven bedrijf, verder gaand onder de naam PZEM N.V., bestaande uit 2 onderdelen:

- PZEM Energy BV bestaande uit:
  - 70% aandeel in EPZ;
  - 50% aandeel in de Sloecentrale; en
  - Wholesale.
- 50% aandeel in Evides.

Bij de verkoop van de wholesale onderdelen eind 2022, is de naam PZEM mee verkocht en zijn de resterende onderdelen doorgegaan onder de naam 'Provinciale Energie Houdstermaatschappij' (ZEH). Tevens door de verkoop van de Evides aandelen aan GBE Aqua en de in januari 2023 verkochte aandelen in de Sloecentrale blijven de volgende delen over:

- 70% aandeel in EPZ; en
- 50% aandeel in BMC Moerdijk B.V. (biomassacentrale), de PPA Gemini, de belangen in Set Fund I en Set Fund II; en
- 50% aandeel in NPG Willebroek N.V. (een zonnepark in België).

Daarnaast zijn de statuten en het beloningsbeleid van ZEH op voorspraak van de aandeelhouders gewijzigd. Deze zijn in lijn gebracht met de samenstelling van de organisatie na verkoop van eerdergenoemde onderdelen.

3. Stichting Inkoopbureau West-Brabant

Vestigingsplaats: Zevenbergen

Sinds januari 2009 is Noord-Beveland aangesloten bij de Stichting Inkoopbureau West-Brabant: een inkoop samenwerking van een aantal gemeenten in Noord-Brabant, Zuid-Holland en Zeeland. De bedoeling van deze aansluiting is met name het garanderen van continuïteit van professionele inkoop, verlaging van de inkoopkosten en verbetering van ons inkoopproces. De aansluiting behelst een doorlopend contract waarbij 2 dagdelen per week worden afgenomen van de stichting. In die dagdelen is een inkoper bij de gemeente gedetacheerd.

4. NV Economische Impuls Zeeland

Vestigingsplaats: Middelburg

Ontwikkelingsmaatschappij NV Economische Impuls Zeeland (Impuls) heeft als doel het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse economie.

De kerndoelen van Impuls zijn:

- Innoveren: het helpen van ondernemers bij het omzetten van ideeën naar toekomstbestendige innovaties die bijdragen aan de voedsel-, energie-, en grondstoffentransitie (circulaire economie) en digitalisering in een aantal Zeeuwse topsectoren (logistiek, vrijetijdseconomie, agrifood). Impuls Zeeland richt hierbij niet

alleen op de ontwikkeling van innovatieve technieken, maar vooral op de toepassing ervan;

- Investeren: het financieren en begeleiden van innovatieve start-ups, scale-ups en mkb-bedrijven in Zeeland. Daarnaast zet men in toenemende mate in op waardecreatie bij bedrijven in portfolio; en
- Internationaliseren: Impuls Zeeland zet Zeeland op de kaart en sluit aan bij de Invest in Holland strategie. Het zwaartepunt ligt bij projecten die waarde toevoegen. Men helpt bedrijven die in Zeeland zaken willen doen. Impuls Zeeland geeft advies en begeleiding bij het vinden van een vestigingslocatie, financiering, afzetmarkten, samenwerkingspartners en netwerken. Impuls Zeeland stimuleert internationaal zaken doen.

De gemeente Noord-Beveland heeft in totaal 7.400 aandelen. Elk aandeel geeft recht op het uitbrengen van één stem. Alle besluiten van de algemene vergadering worden genomen met volsterkte meerderheid van stemmen, voor zover bij de wet of de statuten geen grotere meerderheid is voorgeschreven.

5. GBE Aqua BV

Vestigingsplaats: Rotterdam

GBE Aqua BV komt voort uit de verkoop van de aandelen Evides door PZEM aan haar aandeelhouders. GBE Aqua 50% van de aandelen Evides en is samen met GBE-onderdeel van de aandeelhoudersgroepen.

Jaarlijks zal de hoogte van de kapitaalstorting worden berekend die de aandeelhouders moeten verrichten, zodat GBE Aqua aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. Dit gebeurt op basis van het PZEM-dividend en Evides dividend.

Kerntaken van gemeenschappelijke regelingen

1. Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwerking Zeeland (O.L.A.Z.)

Vestigingsplaats: Oostburg

De gemeenschappelijke belangen op het terrein van afvalverwerking zijn door de Zeeuwse gemeenten ondergebracht in dit openbaar lichaam. De bedrijfsactiviteiten van het O.L.A.Z. zijn ondergebracht in de ZRD (Zeeuwse Reinigingsdienst). In 2016 hebben de Zeeuwse gemeenten de aandelen van de ZRD overgenomen van Indaver en is er sprake van 100% zeggenschap.

De taken van het O.L.A.Z. zijn opnieuw vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling. Het Algemeen Bestuur wordt gevormd door de portefeuillehouders Afval van de 13 deelnemende gemeenten. In 2017 heeft het OLAZ voor de afvalcomponenten huishoudelijk restafval, gft, oud papier, flessenglas en kunststof verpakkingen openbaar aanbesteed. Hiervoor is een meerjarige overeenkomst aangegaan. Dit heeft consequenties voor de verwerkingstarieven.

2. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD)

Vestigingsplaats: Goes

De GGD Zeeland besteedt expliciete aandacht aan de bestrijding van onderlinge gezondheidsverschillen bij (maatschappelijke) achterstandsgroepen onder de burgers in Zeeland. Het is op dit moment niet geheel duidelijk hoe het takenpakket van de GGD en de wijze van uitvoering daarvan zich de komende jaren zal ontwikkelen. Dit traject zal in nauw overleg met de gemeenten worden doorlopen. Hierbij spelen de volgende onderwerpen:

- Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (integratie 0 tot 19 jarigenzorg, basispakketten technische hygiënezorg, medische milieukunde, overige bevorderingstaken, infectieziektebestrijding);
- Ontwikkelingen op markt taken, zoals preventieve maatregelen risicogroepen, inspectie kinderopvang en forensische geneeskunde zullen een grote impact hebben op de wijze waarop de GGD functioneert.

Alle Zeeuwse gemeenten zijn vertegenwoordigd in het bestuur van de GGD Zeeland met één lid. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter, plaatsvervangend voorzitter, secretaris en plaatsvervangend secretaris en ten minste vijf andere leden, aan te wijzen uit en door het algemeen bestuur.

De GGD ontvangt haar financiële middelen via bijdragen van de deelnemende gemeenten en via opbrengsten van derden. Deze opbrengsten verkrijgt de GGD via subsidies dan wel afnemers van diensten.

De inkooporganisatie jeugdhulp Zeeland valt onder de gemeenschappelijke regeling GGD. De inkooporganisatie is vooral gericht op een effectieve en efficiënte inkoop van zorg voor jeugd voor de 13 Zeeuwse gemeenten. De taken en rollen van de inkooporganisatie zijn:

- Inkopen en contracteren van zorg;
- Uitvoeren van contractbeheer;
- Voeren van onderhandelingen met zorgaanbieders;
- Verzamelen van benodigde gegevens t.b.v. monitoring en verantwoording;
- Bewaken van de Zeeuws brede afspraken;
- Optreden als aanspreekpunt voor zorgaanbieders en gemeenten.

De GGD sluit aan bij de veranderingen in het sociale domein met de uitvoering van de publieke gezondheidstaken inclusief de jeugdgezondheidszorg.

De GGD gaat verder met de opgezette programmalijnen:

- Gezondheid in de wijk;
- Kennis-Innovatie-Monitoring;
- Sociale & Fysieke Veiligheid en bescherming;
- Markt.

3. Veiligheidsregio Zeeland (VRZ)

Vestigingsplaats: Middelburg

De Veiligheidsregio Zeeland is opgericht met het doel een nieuwe organisatie op te bouwen voor rampen en crisisbeheersing.

De twee besturen, het bestuur van de Regionale Brandweer Zeeland (RBZ) en de bestuurscommissie van de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR), zijn samengegaan als Regionaal Veiligheidsbestuur.

Het Regionaal Veiligheidsbestuur van de VRZ bestaat uit een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. In het algemeen bestuur nemen alle dertien burgemeesters van de Zeeuwse gemeenten zitting. Dit bestuur stelt de hoofdlijnen van beleid en de financiële kaders vast. Het gezag over de daadwerkelijke inzet van politie, brandweer en GHOR blijft bij de burgemeester in elke gemeente.

De VRZ staat voor meer samenwerking, meer daadkracht, bindende afspraken en heldere bevoegdheden waarbij de veiligheid en bescherming van de burger centraal staat. Het bestuur van de Veiligheidsregio heeft zich uitgesproken voor verregaande samenwerking en het benutten van alle mogelijkheden die leiden tot synergie tussen de verschillende korpsen.

4. Werkvoorzieningsschap De Betho

Vestigingsplaats: Goes

De Betho is het bedrijf dat de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) uitvoert voor de zes gemeenten in de regio Noord/Zuid-Beveland en Tholen. Bij De Betho werken ruim 600 mensen in het kader van de Wsw.

De deelnemende gemeenten dragen bij in de exploitatie van de Betho door middel van een vaste gemeentelijke bijdrage. De Betho is verder afhankelijk van de rijksbijdrage Wsw die door de gemeenten één op één aan de Betho wordt doorbetaald en van omzet via opdrachten die de Betho uitvoert, de orderportefeuille. De continuïteit van de orderportefeuille is sterk afhankelijk van de gemeente als opdrachtgever.

Sinds de invoering van de Wet sociale werkvoorziening (modernisering Wsw), is de gemeente meer verantwoordelijk in de regie over de uitvoering van de wet en ontvangt

tevens rechtstreeks de hiervoor bestemde middelen. Wezenlijke inhoudelijke wijziging in de wet is dat er steeds meer nadruk wordt gelegd op de zogenaamde beweging van binnen naar buiten. Dat wil zeggen dat Wsw-werknemers zo veel mogelijk buiten de muren van het SW-bedrijf werkzaam zijn. De Betho realiseert deze beweging vooral door het inzetten van detacheringen (De Bethode).

5. Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterscheldregio (SWVO)

Vestigingsplaats: Goes

Het Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio is een Gemeenschappelijke Regeling (GR) waaraan de gemeenten Borsele, Goes, Kapelle, Noord-Beveland, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland en Tholen deelnemen. De GR beoogt het realiseren van gezamenlijke beleidsontwikkeling, -voorbereiding en uitvoering voor een aantal bovengemeentelijke voorzieningen en activiteiten op het gebied van welzijn en zorg. Hierbij is het bevorderen van de onderlinge afstemming van beleid en het behalen van efficiëntie een belangrijke doelstelling voor het Samenwerkingsverband.

Het bestuur van het Samenwerkingsverband bestaat uit één vertegenwoordigend bestuurder namens elk van de 7 deelnemende gemeenten in de GR. De besluitvorming in het bestuur wordt voorbereid in ambtelijke werk- en projectgroepen voor de verschillende beleidsterreinen van het Samenwerkingsverband.

6. Zeeuwse Muziekschool

Vestigingsplaats: Middelburg

Vorm van bestuurlijke en organisatorische samenwerking, waarbinnen het geven van instrumentaal en vocaal muziekonderwijs en van muzikale vorming in de ruimste zin ten behoeve van leerlingen woonachtig in de deelnemende gemeenten wordt uitgeoefend.

Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling de Zeeuwse Muziekschool wordt gevormd door vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten in Zeeland.

De partners zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het exploitatietekort. Verdeling vindt plaats op basis van een verdeelsleutel. De Zeeuwse Muziekschool staat in het teken van een nieuwe toekomstvisie. Kern daarvan is een overgang naar meer flexibiliteit en keuzemogelijkheden per gemeente. Daarnaast blijft er een basispakket dat alle gemeenten afnemen.

7. RMC/leerplicht

Vestigingsplaats: Goes

Op 1 april 2010 is het Regionaal Bureau Leerplicht/RMC Oosterschelderegio (RBL) van start gegaan. De zeven gemeenten in de Oosterschelderegio: Schouwen-Duiveland, Noord-Beveland, Goes, Borsele, Kapelle, Reimerswaal en Tholen, zijn overeengekomen om de leerplichttaken en de regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten gezamenlijk uit te laten voeren door een regionaal bureau.

De afspraken rondom deze regionale samenwerking zijn vastgelegd in de Gemeenschappelijke regeling leerplicht/RMC Oosterschelderegio.

De uitvoerende bevoegdheden/het werkgeverschap zijn gemandateerd aan de centrumgemeente Goes. De bestuurlijke aansturing wordt uitgevoerd door de portefeuillehouders van de zeven gemeenten.

8. Gemeenschappelijke regeling Samenwerking De Bevelanden

Vestigingsplaats: Goes

Deelnemers aan deze gemeenschappelijke regeling zijn de gemeenten Borsele, Goes, Kapelle, Noord-Beveland en Reimerswaal.

Het openbaar belang van de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking De Bevelanden is het bevorderen van een duurzame samenwerking met flexibiliteit binnen geldende marges door het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de gemeenten. Het vergroten van het gemeenschappelijke kennisniveau en het inspelen op dwingende, bestuurlijke en

maatschappelijke ontwikkelingen die op termijn de bestuurskracht van de individuele gemeenten sterk zullen beïnvloeden, is het resultaat van deze gemeenschappelijke regeling. Doel van de GR is samenwerking op het gebied van ICT, informatievoorziening, P&O, salarisadministratie en Werk, Zorg en Inkomen.

9. Gemeenschappelijke Regeling Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland

Vestigingsplaats: Terneuzen

De Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Zeeland voert sinds 2 januari 2014 milieu- en veiligheidstaken uit namens de Zeeuwse gemeenten, Waterschap Scheldestromen en de Provincie Zeeland.

De RUD Zeeland is een Gemeenschappelijke Regeling. Met deze vorm van samenwerking streeft de RUD naar een zo optimaal mogelijke uitvoering op het gebied van (milieu-) omgevingsvergunningen, -toezicht en –handhaving. Dit geldt ook voor groene wetten, bodemsanering, luchtvaart, vuurwerk, toezicht op zwembaden, Wabo en het omgevingsrecht.

RUD zeeland voert het toezicht en de handhaving uit voor de bevoegde gezagen. Bedrijven kunnen voor hun activiteiten bij de RUD de benodigde vergunning krijgen.

Verbonden partijen

Verbonden partijen	Deelnemers	Rechtsvorm	Eigen en vreemd vermogen *	Resultaat (bijdrage gemeente)
NV Bank Nederlandse Gemeenten	Nederlandse Gemeenten	NV	EV € 4.721.000 VV € 110.819.000	€ 8.000
Provinciale Energie Houdstermaatschappij (ZEH)	Provincies Zeeland, Noord-Brabant en Zuid-Holland en gemeenten in Zeeland, Noord-Brabant en Zuid-Holland	NV	EV € 1.589.000.000 VV € 1.549.493.000 (2022)	€ 0 (dividend)
Stichting Inkoopbureau West-Brabant	Diverse gemeenten in Noord-Brabant, Zuid-Holland en Zeeland	Stichting	EV € 672.527 (2022) VV € 608.790 (2022)	€ 113.500
NV Economische Impuls Zeeland	Provincie Zeeland, alle Zeeuwse gemeenten, ABN Amro, Rabobank en Zeeuwse zorginstellingen	NV	EV € 9.974.029 VV € 3.650.522	€ 8.000
GBE Aqua BV	Provincie Zeeland, alle Zeeuwse gemeenten, Woensdrecht, Bergen op Zoom en Goeree-Overflakkee	BV	EV € 30.452.671 VV € 263.705.830	n.v.t.

Gemeenschappelijke Regelingen

Gemeenschappelijke Regelingen	Deelnemers	Rechtsvorm	Eigen en vreemd vermogen *	Resultaat 2023 / bijdrage gemeente 2023
Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ)	alle Zeeuwse gemeenten	GR	EV € 638.024 VV € 12.407.835	Bijdrage: € 515.000 Resultaat: € 86.386
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD)	alle Zeeuwse gemeenten	GR	EV € 1.419.584 VV € 23.407.356 (2021)	Bijdrage: € 259.000 Resultaat: € 1.355.719
Veiligheidsregio Zeeland	alle Zeeuwse gemeenten	GR	EV € 2.433.519 VV € 29.465.361 (2022)	Bijdrage: € 868.000 Resultaat: € 272.521
Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap De Betho	Borsele, Goes, Kapelle, Noord-Beveland, Reimerswaal en Tholen	GR	EV € 11.307.000 VV € 3.762.000	Bijdrage: € 542.000 Resultaat: € 1.335.000
Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio (SWVO)	Borsele, Goes, Kapelle, Noord-Beveland, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland en Tholen	GR	EV € 1.242.166 VV € 7.276.701	Bijdrage: € 2.335.476 Resultaat: € 419.371
Zeeuwse Muziekschool	alle Zeeuwse gemeenten	GR	EV € 37.297 VV € 1.089.381	Bijdrage: € 87.785 Resultaat: € 37.297
Regionaal Bureau Leerplicht/RMC Oosterschelderegio	Borsele, Goes, Kapelle, Noord-Beveland, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland en Tholen	GR	EV € 0 VV € 66.225 (2022)	Bijdrage: € 21.217 Resultaat: -/- € 95.525
Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking De Bevelanden	Borsele, Goes, Kapelle, Noord-Beveland en Reimerswaal	GR	EV € 2.179.665 VV € 6.024.151	Bijdrage: € 1.414.169 Resultaat: € 437.715
Gemeenschappelijke Regeling Regionale uitvoeringsdienst Zeeland	Alle Zeeuwse gemeenten, provincie Zeeland en waterschap Scheldestromen	GR	EV € 541.901 VV € 3.135.520	Bijdrage: € 307.221 Resultaat: -/- € 752.728

* Betreft gegevens uit de diverse jaarrekeningen 2023 of 2022 wanneer nog niet bekend.

Risicobeheersing

De gemeente heeft zeggenschap door bestuursrecht in de gemeenschappelijke regelingen. Bij de verbonden partijen is er zeggenschap via stemrecht op de aandelen die de gemeente in bezit heeft. Daarnaast worden van de gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen de begroting en jaarrekening beoordeeld. Verder is er een werkgroep opgericht "Aan de slag met gemeenschappelijke regelingen". Eén van de aanbevelingen vanuit deze werkgroep was het instellen van speciale ambtelijke begeleidingscommissies. Deze commissies zijn inmiddels samengesteld en van start gegaan.

Risico's voor de grootste gemeenschappelijke regelingen:

SWVO

Er wordt gewerkt met een open einde regeling. De afrekening vindt nadien plaats. Er is geen invloed op het aantal afnemers van zorg. Het SWVO heeft geen reserves voor het opvangen van (onverwachte) tegenslagen.

GR de Bevelanden

De kosten van uitvoering worden middels een verdeelsleutel onder de deelnemers verdeeld. Als de sleutel van de uitvoeringskosten wijzigt dan heeft dit invloed op de huidige uitvoeringsbudgetten.

VRZ

De meldkamers van Zeeland en Midden-West-Brabant zullen worden samengevoegd, het is nog niet duidelijk hoe dit zich zal verhouden tot de gemeentelijke bijdrage. De VRZ geeft aan dat door regionalisering er een vervangingsachterstand is ontstaan bij de voertuigen en het materiaal.

GGD

Naast de standaardtaken valt de inkooporganisatie jeugd onder de GGD. Er wordt gewerkt met een open einde regeling. Het risico is dat de gemeente meer betaalt aan de gemeenschappelijke regeling als de inkomsten die worden ontvangen van *het Rijk*.

2.2.5 Paragraaf financiering

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De treasuryfunctie omvat de financiering van beleid en het eventueel uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer geworden geld- en kapitaalmarkt. Er zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie budgettaire gevolgen verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel. Onder de treasuryfunctie valt niet het (garanderen van) verstrekken van leningen aan derden. Deze activiteiten vallen onder het desbetreffende programma.

Het beleid van de gemeente Noord-Beveland is vastgelegd in het treasurystatuut ter uitvoering van de Verordening financieel beheer (artikel 212 gemeentewet).

Het treasurystatuut is aangepast naar de huidige wet- en regelgeving en geldt sinds 25 januari 2024. Het statuut is het kader voor de uitvoering van de financiële functie. De belangrijkste punten, naast de voorschriften uit hoofde van de wet Fido, van dit kader zijn:

Gelden worden alleen uitgezet bij banken met een zogenaamde AAA-rating.

Het aantrekken van leningen geschiedt door het opvragen van minimaal drie offertes aan te bij AAA-rating financiële instellingen. Het college is gemandateerd gelden aan te trekken. De gemeente maakt geen gebruik van derivaten.

Uit deze punten komt naar voren dat de gemeente Noord-Beveland heeft gekozen voor een laag risicoprofiel.

Financiering

Voor het uitvoeren van de gemeentelijke taken zijn financieringsmiddelen nodig. De financieringspositie van de gemeente Noord-Beveland en de daarbij behorende financieringsbehoefte in 2023 is als volgt:

Nr	Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
1	Vaste activa + voorraden (bouwgronden in exploitatie)	37.527.063	34.874.004
	<i>Gefinancierd met:</i>		
2	Reserves	32.943.453	27.020.913
3	Voorzieningen	2.641.347	2.634.380
4	Geldleningen	11.803.333	12.873.333
5	Financieringsmiddelen (totaal 2,3 en 4)	47.388.134	42.528.626
6	Financieringstekort (1-5)(-/- = overschot)	-9.861.071	-7.654.622

Het financieringsoverschot is het verschil tussen de totale financieringsbehoefte en de reeds beschikbare financieringsmiddelen. Uit bovenstaande tabel blijkt dat de gemeente haar investeringen voor circa 79% financiert met eigen middelen. Die verhouding was in 2022 circa 82%.

Mutaties lening portefeuille

Op dit moment heeft de gemeente geen leningen die in aanmerking komen voor vervroegde aflossing. Het gewogen gemiddelde rentepercentage over de leningenportefeuille in 2023 bedraagt 0,99%. Dit was in 2022 1,02%

Liquiditeitspositie

In 2023 zijn er geen kasgeldleningen aangetrokken. De wettelijk toegestane omvang van de kasgeldlimiet is gelijk aan het bedrag ter grootte van een percentage van de begrotingsomvang. Het percentage is vastgesteld op 8,5%. De kasgeldlimiet voor de gemeente Noord-Beveland komt voor 2023 uit op € 2.662.000. In de volgende tabel wordt de voor 2023 geldende kasgeldlimiet afgezet tegen de ontwikkeling van de netto vlottende schuld.

Ontwikkeling kasgeldlimiet 2023	(x€ 1.000)
Kasgeldlimiet 8,5% van het begrotingstotaal	2.662
Gemiddelde netto vlottende schuld (+)/ Gemiddeld overschot vlottende middelen (-):	
1 kwartaal 2023	-578
2 kwartaal 2023	-656
3 kwartaal 2023	-460
4 kwartaal 2023	-499

Als het kasgeldlimiet drie kwartalen achtereenvolgend wordt overschreden, moet de gemeente een plan ter goedkeuring aan de toezichthouder overleggen, waarin staat hoe en binnen welke termijn de overschrijding ongedaan gemaakt moet worden. Het kasgeldlimiet is in 2023 niet overschreden.

Risicobeheer

De gemeente heeft in het kader van risicobeheer in 2023 gehandeld conform uitgangspunten zoals opgenomen in de financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet.

Renterisico wordt o.a. gelopen bij herfinanciering van de vaste schuld met nieuwe leningen of bij een renteherziening op basis van leningsvoorwaarden. Geen renterisico, in de zin van de wet Fido, wordt gelopen bij het aangaan van nieuwe leningen als financiering van nieuwe activa.

De lasten van deze nieuwe leningen worden immers meegenomen in de meerjarenraming bij de kapitaallasten van nieuwe activa. Wanneer het zover komt dat activa met nieuwe vaste schuld gefinancierd moeten gaan worden, moet de opbouw van de leningenportefeuille zodanig zijn dat niet in enig jaar een onevenredig groot deel (meer dan 20%) van de leningen geherfinancierd moet worden.

Het risico van rentewijzigingen kan bij een evenwichtige opbouw gespreid worden over de jaren en verandering van de rente werkt zodoende vertraagd door op de rentelasten in enig jaar. De toetsing aan de rente risiconorm geeft voor 2023 het volgende beeld:

Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld		in mln euro	
		Begroting	Rekening
Renterisico op vaste schuld			
1a.	Renteherziening op vaste schuld o/g	0,00	0,00
1b.	Renteherziening op vaste schuld u/g	0,00	0,00
2.	Netto renteherziening op vaste schuld (1a - 1b)	0,00	0,00
3a.	Nieuwe aangetrokken vaste schuld	0,00	0,00
3b.	Nieuwe verstrekte vaste schuld	0,00	0,00
4.	Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a - 3b)	0,00	0,00
5.	Betaalde aflossingen	1,07	1,07
6.	Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	0,00	0,00
7.	Renterisico op vaste schuld (2+6)	0,00	0,00
Renterisiconorm			
8.	Stand van de primitieve begroting 2023	31,32	31,32
9.	Het bij ministeriele regeling vast te stellen percentage	20%	20%
10.	Renterisiconorm (8*9)	6,26	6,26
Toets rente risiconorm			
10.	Renterisiconorm	6,26	6,26
7.	Renterisico op vaste schuld	0,00	0,00
11.	Ruimte(+)/Overschrijding(-):(10-7)	6,26	6,26

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de gemeente in 2023 binnen de gestelde renterisiconorm blijft. Het aangaan van nieuwe langlopende geldleningen is afhankelijk van het tempo waarin nieuwe investeringen worden gedaan.

Rentelasten, renteresultaat en rentetoerekening

				2023
Schema rentetoerekening (renteomslag)				
Rentelasten lange financiering				€ 121.412
Rentelasten korte financiering				€ -
Rentebaten				€ 312.966
				<hr/>
Totaal door te rekenen externe rente				€ -191.554
Rente grondexploitaties	0,3660% x		€ -90.059	€ -330
				<hr/>
Saldo door te rekenen externe rente				€ -191.225
Rente over eigen vermogen				€ -
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	1,00% x		€ 1.071.156	€ 10.712
				<hr/>
Totaal werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente				€ -180.513
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	1,00% x		€ 34.964.064	€ -349.641
				<hr/>
Renteresultaat op het taakveld treasury				€ 530.154
% afwijking				-293,69%
Conclusie: Afwijking is > 25% tussen de werkelijke rentelasten en de voorgerecalculeerde rentelasten.				
Het is conform de BBV voorschriften verplicht om de renteomslag te hercalculeren				
				<hr/>
Boekwaarden vaste activa totaal				€ 34.874.004
Boekwaarden van investeringen met vaste rente				€ -90.059
Boekwaarden t.b.v. renteomslag				€ 34.964.064
				<hr/>
Renteomslagpercentage				0,00%
				<hr/>
Hercalculatie toegerekende rente	0,0000% x		€ 34.964.064	€ -
				<hr/>
Renteresultaat				€ -180.513

EMU-Saldo

Het EMU-saldo is het saldo van uitgaven en ontvangsten van de sector overheid. De sector overheid omvat de onderdelen centrale overheid, lokale overheid en sociale verzekeringsfondsen. Financiële transacties hebben geen gevolgen voor het EMU-saldo. Immers, de overheid ontvangt voor het ter beschikking stellen van middelen een vordering van gelijke waarde. Een deelneming in een onderneming is een voorbeeld van een financiële transactie. Het EMU-saldo van de gemeente Noord-Beveland bedroeg voor 2023 het volgende:

	Emu-saldo:	2023
1	Expl.saldo v. toevoeging aan cg onttrekking uit reserves	4.018.910
2	Afschrijving ten laste van exploitatie	1.666.505
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	6.967
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-2.717.469
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	85.212
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	17.440
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-602.155
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	445.075
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	0
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0
	Emu-saldo	2.920.485

Het EMU-tekort zal opgeteld worden bij alle EMU-saldo's van de decentrale overheden. Het totale EMU-tekort van decentrale overheden mag voor 2023 niet meer dan 3.0% van het bbp (bruto binnenlands product) bedragen. Indien dit overschreden wordt, kunnen er door middel van bestuurlijk overleg maatregelen genomen worden.

Schatkistbankieren

Op 15 december 2013 is de wet verplicht schatkistbankieren van kracht geworden. Vanaf dat moment zijn alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam) verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Tegelijkertijd met de wet is de ministeriële regeling schatkistbankieren decentrale overheden van kracht geworden. Onderdeel van die regeling is de rekening-courantovereenkomst die iedere decentrale overheid heeft met de Staat der Nederlanden.

De regeling bevat ook de verplichting voor decentrale overheden om een nieuwe bankrekening te openen bij een of meerdere banken, zodat die bankrekening gekoppeld kan worden aan de schatkist.

Het wetsvoorstel verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Een decentrale overheid houdt uiteraard de mogelijkheid om leningen te verstrekken en uitzettingen te verrichten als dat gebeurt uit hoofde van de publieke taak. Deelname aan schatkistbankieren verandert daar niets aan.

Kortom decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in de Rijksschatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden.

In boekjaar 2023 is het drempelbedrag voor het schatkistbankieren niet overschreden (zie hiervoor onderstaande bijlage).

De drempel voor het schatkistbankieren is 2 procent van het begrotingstotaal met een minimum van 1 miljoen euro.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	1000			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	494	604	577	600
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	506	396	423	400
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	31.320			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	31.320			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
	(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	1000		
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
Kwartaal 1					
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	44.459	55.009	53.078	55.208
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	494	604	577	600

2.2.6 Paragraaf bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering bestaat traditioneel uit de onderdelen personeel, informatisering, automatisering, communicatie, organisatie, financieel beheer en huisvesting. Bedrijfsvoering is van belang voor het verwezenlijken van de taken van de gemeente. Deze paragraaf geeft inzicht in de stand van zaken over de bedrijfsvoering. De bedrijfsvoering heeft als reikwijdte de gemeentelijke organisatie, niet alleen de ambtelijke, maar ook de bestuurlijke organisatie.

De gemeente Noord-Beveland is er voor haar burgers. Hierbij past een andere rol van de gemeente. Niet alleen maar transparantie en een betere communicatie, maar vooral de zeggenschap meer teruggeven aan inwoners. Geen gemeentelijke overheid die controleert en beheerst, maar een die de regie voert en faciliteert.

Hierdoor kunnen de inwoners van Noord-Beveland zelf meer vormgeven aan hun leefomgeving. Deze eigen verantwoordelijkheid leidt tot meer respect, samenwerken en rekening houden met elkaar. Dit zijn de belangrijkste fundamenten voor een betere leefbaarheid. Om invulling te geven aan de hierbij horende visie en doelstellingen moet de gemeentelijke organisatie gaan voor:

- een zelfstandige gemeente Noord-Beveland, die inspeelt op de snelle maatschappelijke ontwikkelingen binnen en buiten de gemeente;
- optimale dienstverlening aan de burgers waarbij burgerparticipatie en eigen verantwoordelijkheid sleutelwoorden zijn;
- een regievoerende ambtelijke organisatie met medewerkers die in staat zijn in te spelen op de snelle maatschappelijke ontwikkelingen;
- een verdergaande deregulering bewerkstelligen.

Eén van de belangrijkste uitgangspunten in de huidige organisatieontwikkeling is het streven naar een organisatie met mensen die vinden dat (individuele) inspanningen moeten bijdragen aan het geheel van de gemeente Noord-Beveland. Met andere woorden: we gaan steeds voor het totaal en werken in het belang daarvan. Niet het belang van de afdeling of van de medewerker staat voorop, maar het belang van de organisatie bezien vanuit de Noord-Bevelandse gemeenschap. Alleen vanuit dat geheel kunnen we kwaliteit leveren in dienstverlening toegesneden op de vraag van de klant.

Het bovenstaande is vertaald in een missie:

"Noord-Beveland, voor een goed leefklimaat en maatwerk in dienstverlening"

Overigens is de organisatie bezig de missie etc. aan te passen.

Om u inzicht te geven in de maatregelen die gelden om het ambtelijk apparaat beter toe te rusten en daardoor beter te laten functioneren, volgen wij hieronder de zogenaamde PIOFAH-indeling.

Communicatie

Het gemeentebestuur van Noord-Beveland heeft de plicht en de intentie om haar doelgroepen over nieuwe plannen en uitvoering van beleid en regelgeving op tijd te informeren en eventueel te betrekken. Bovendien wil de gemeente ook aan haar burgers laten zien wat ze allemaal voor hen doet en hoe ze dat doet. Communicatie is een belangrijke kerntaak van de gemeente en hoort in het hart van het beleid thuis.

De maatschappij verandert. We hebben te maken met actieve en mondige inwoners. De verzorgingsstaat ontwikkelt zich naar een samenleving waarbij de verantwoordelijkheid meer en meer teruggelegd wordt bij de inwoners.

Samen

In het raadspuntenprogramma staat over communicatie: 'We willen dat de gemeente als een open en betrouwbare overheid naast de burgers staat. Daarom staan we open voor de betrokkenheid en ideeën van burgers en ondernemers. Daar hoort bij dat we in begrijpelijke taal met onze inwoners communiceren. Dat we ons bewust zijn hoe we praten en luisteren. Overheidsinformatie moet toegankelijk zijn. Als inwoners een aanvraag doen bij de gemeente, moeten ze die online kunnen volgen. Daarnaast willen we onze inwoners en ondernemers actief betrekken bij ons beleid en onze plannen'.

De rol van communicatie is het beleid en de uitvoering betrouwbaar, toegankelijk en begrijpelijk te maken. De inwoner mag verwachten dat de overheid met één mond spreekt. Informatie moet op toegankelijke wijze worden gedeeld, zowel via traditionele kanalen als online communicatiekanalen. Zeer uiteenlopende doelgroepen moeten worden bediend. Ook coachen wij de collega's zelf beter te communiceren. Rekening houdend met de behoefte van de inwoner en waar mogelijk op een interactieve manier via waar mogelijk participatie en samenwerking.

Communicatie is voorbehouden aan iedereen

Alle medewerkers van de gemeente spelen samen met het college en de raadsleden een rol en zijn de belangrijkste succesfactor. Trotse en betrokken ambtenaren, bestuurders en raadsleden onderhouden contacten met onze inwoners en dragen de cultuur van de gemeente uit.

Interne Communicatie

Interne communicatie is álle communicatie tussen medewerkers, van een gesprek bij de koffieautomaat tot een toespraak van de burgemeester bij de kerstbijeenkomst. Meer specifiek gaat het om communicatie om organisatorische en/of individuele doelen te bewerkstelligen. Veel belangrijker dan strategieën en instrumenten is dan ook het besef, op alle niveaus, dat communiceren nodig is. Het communicatiebeleid richt zich op het versterken van dit bewustzijn, het faciliteren van de uitvoering en de ondersteuning die hierbij vanuit afdeling Communicatie wordt geleverd.

Doelstellingen:

- Communicatie is een regulier onderdeel van de beleidsvorming en de beleidsontwikkeling;
- Intranet wordt gebruikt als primair communicatiemiddel; afhankelijk van het doel kunnen er ook andere middelen worden ingezet;
- De interne doelgroepen beschikken tijdig over juiste en eenduidige informatie die voor hen van belang is. Dit draagt bij aan begrip voor en acceptatie van veranderingen (draagvlak);
- De huisstijl wordt algemeen toegepast;
- Indien nodig de ambtenaren voorzien van bepaalde trainingen, te denken valt aan schrijftrainingen (voor iedereen begrijpbare taal) of trainingen in sociale media;
- Eerst intern communiceren, dan extern.

Beleid

Begin 2023 is een nieuw strategisch communicatiebeleid geschreven voor zowel interne als externe communicatie gebaseerd op het Raadspuntenprogramma 2022-2026. Dit is de leidraad geweest voor de gang van zaken van afgelopen jaar en komende jaren.

Social intranet

Bevelandsbreed gebruiken we een social intranet waarbij er een grote rol ligt voor interactie. Dit intranet wordt continu geoptimaliseerd zodat het zo gebruiksvriendelijk mogelijk wordt ingezet.

Interne nieuwsbrief communicatie

Afdeling communicatie houdt het college via nieuwsbrieven op de hoogte van de bezigheden per maand, zodat men weet waar de afdeling (portefeuille-overstijgend) mee bezig is. Collegeleden krijgen tevens een overzicht van de persvragen.

Direct Duidelijk

In het jaar 2023 is er een schrijfstijlwijzer ontwikkeld voor de medewerkers. Hierin staat een stappenplan waarin te lezen is hoe je tot een duidelijke brief of e-mail komt. Maar ook staan er regels en afspraken voor ons onderling in, om zoveel mogelijk eenheid in onze teksten te krijgen.

Bevelands communicatieoverleg

Om de zes weken vindt een communicatieoverleg plaats tussen de Bevelandse communicatieadviseurs over actuele onderwerpen.

Externe Communicatie

De inwoners zijn voor de gemeente de primaire doelgroep van externe communicatie. Het klassieke communicatiemodel kennis – houding – gedrag speelt een belangrijke rol. Als de inwoners goed geïnformeerd worden, zal dat hun houding en gedrag ten opzichte van de gemeente positief beïnvloeden, zeker als er ruimte is voor interactie.

De gemeente is verantwoordelijk voor het goed informeren van haar inwoners en dient ook te zorgen voor goede mogelijkheden om informatie vanuit de burgers naar de organisatie te brengen. Daarnaast is er steeds meer ruimte voor interactie door middel van verschillende vormen van burgerparticipatie.

Doelstellingen:

- Verkleinen van de afstand tussen bestuur en burger door transparant bestuur, interactieve communicatie en participatie van burgers;
- Juiste beeldvorming over het bestuur en het beleid bij burgers en andere doelgroepen;
- Doelgroepgerichte communicatie in begrijpelijke taal;
- De burger kiest zelf op welke wijze hij met de gemeente communiceert. De gemeente biedt zoveel mogelijk passende kanalen;
- Om de herkenbaarheid te versterken wordt de huisstijl volledig en eenduidig doorgevoerd en de bewaking hiervan geregeld;
- Een toegankelijke website, ook voor mensen met een beperking.

Extern communicatiebeleid

Schriftelijke communicatiemiddelen

De Peelanders is in 2023 op dezelfde manier voortgezet als de jaren ervoor. Ook plaatst de gemeente als extra service haar gemeentelijk nieuws in het Gele Krantje dat wordt uitgegeven door Quaeris Media. Daarnaast zijn er verschillende flyers en posters ontwikkeld.

Pers

In 2023 is de relatie met de pers goed geweest. Het wekelijks informeel pers half uurtje hebben we in 2023 voortgezet. De agendapunten van het collegeoverleg worden vooraf verstrekt zodat de journalisten actuele nieuwsberichten over de gemeente kunnen plaatsen. Persberichten worden verstuurd indien nodig. Daarnaast wordt een representatielijst verstrekt met daarop de publieke optredens van de collegeleden. Er zijn 180 persvragen gesteld en afgehandeld.

Social media

De website is de kapstok en social media (Facebook, X (voorheen Twitter), Instagram en LinkedIn) hangen daaronder. Social media zijn ingezet conform het vastgestelde beleid.

Evenementen

De volgende evenementen heeft de afdeling communicatie georganiseerd:

- De herdenking van de watersnoodramp in februari;
- In september vond Boerenontbijt plaats;
- In september heeft de gemeente deelgenomen aan de Banenbeurs in de Grote Kerk in Goes.

Projectcommunicatie

-Er is aandacht besteed aan het Eindeloos Gezond project;
-Communicatie was een belangrijk onderdeel bij het project 'energiecoaches';
-Daarnaast is er aandacht besteed aan het Tegelwippen;
-Er is verder gewerkt aan het project Direct Duidelijk
-De afdeling is betrokken bij de communicatie over de Omgevingswet.
Daarnaast maakt de afdeling communicatie deel uit van veel andere projectgroepen Zeeuwsbreed zoals klimaatadaptatie, wmo en mobiliteit.

Arbeidsmarktcommunicatie

Gezien de krappe arbeidsmarkt is arbeidsmarktcommunicatie steeds belangrijker. Bevelandsbreed trekken we gezamenlijk op en onderhouden we de Werkenbijdebevelanden-website.

Crisiscommunicatie

De communicatieadviseur en communicatiemedewerker hebben een rol in de crisiscommunicatie-structuur. Hiervoor werken alle Zeeuwse gemeenten samen onder de vlag van Bevolkingszorg.

Gemeentelijke website

Het contentbeheer is in 2023 op dezelfde manier voortgezet als het jaar daarvoor, namelijk door middel van een contentjaarplan. Dit plan wordt jaarlijks geactualiseerd. Met behulp van het programma Monsido wordt de website doorlopend gemonitord en waar nodig verbeterd in samenwerking met GR de Bevelanden. Ook worden de toptaken regelmatig geactualiseerd. Om de zes weken vindt een webbeheeroverleg plaats met de Bevelandse gemeenten.

Personeel en organisatie

Sinds 1 januari 2015 wordt de dienstverlening HRM vanuit de GR de Bevelanden aangeboden.

Organisatievisie

Vanuit de gedeelde ambitie 'Slim en creatief samen-werken aan nog aantrekkelijker samen-leven in Noord-Beveland' vindt de uitwerking van de organisatievisie plaats op basis van een viertal sporen. De eerste twee sporen zijn inmiddels opgepakt, namelijk:

- Spoor 1: De noodzaak om goede mensen vast te houden en aan te trekken, met andere woorden het zijn van een aantrekkelijk werkgever;
- Spoor 2: Het aanwezige personeel 'fit for the job' houden (= Strategische personeelsplanning)

De sporen 3 en 4 (respectievelijk de vertaling van de organisatievisie naar afdelingsvisies en de ontwikkeling van een feedbackprogramma) staan het komende jaar op de rol.

Spoor 1 - aantrekkelijk werkgeverschap

Om een aantrekkelijk werkgever te zijn en te blijven zijn een aantal hoofdthema's benoemd die de komende tijd aandacht behoeven. Rode draad hierin zijn de arbeidsvoorwaarden die dit aantrekkelijk werkgeverschap ondersteunen. Per thema schetsen we onderstaand kort de bevindingen en een aantal van de te ondernemen activiteiten. Deze activiteiten lopen door heel het jaar 2023 en worden vervolgd in 2024.

Balans werk en privé, werkdruk en MTO/PMO

Met ingang van 1 januari 2023 is de regeling verlofsparen opgenomen in de cao. Dit ter bevordering van de duurzame inzetbaarheid van de medewerkers. Medewerkers die niet al hun vakantie-uren verbruiken kunnen deze sparen met een maximum van 3600 uur. De gespaarde uren verjaren, in tegenstelling tot bovenwettelijke vakantie-uren, niet. Deze regeling is niet leeftijdsgebonden en is daarom, in tegenstelling tot het generatiepact, aantrekkelijk voor elke leeftijdsgroep. De gespaarde uren kunnen flexibel opgenomen worden wat zorgt voor meer vrijheid bij de medewerkers wat een positieve bijdrage heeft aan de werk/privé balans.

Om de beleefde werkdruk van de medewerkers te verlagen zijn er diverse trainingen ingezet. ICM heeft de volgende trainingen verzorgd:

1. Effectief omgaan met stress en werkdruk
2. Projectmatig werken

De trainingen zijn gevolgd door medewerkers, coördinatoren en leidinggevendenden. Beide trainingen zijn positief bevonden en is er een vervolg voor 2024 gepland.

MTO (Medewerkerstevredenheid onderzoek) en de PMO (Periodiek medisch onderzoek) stonden op de agenda voor 2023. Doordat er een aanpassing is geweest in de organisatiestructuur in 2022 is besloten het MTO te verplaatsen naar 2024. Dit geeft de organisatie meer ruimte om te wennen aan de huidige structuur. Het is de wens om de MTO en PMO tegelijkertijd uit te voeren waardoor ook de PMO verzet is naar 2024. Verwachting is dat we aan het eind van kwartaal 2 starten

Het afgelopen jaar heeft zichtbaar gemaakt dat plaats- en tijdonafhankelijk kunnen werken ook de nodige voordelen met zich meebrengt, en hiermee is ook een behoefte in beeld gekomen om medewerkers ook in de gelegenheid te stellen thuis te kunnen werken. Dit leidt ertoe dat er een Regeling Flexibel Werken in het leven wordt geroepen die de mogelijkheid biedt om thuis een arboverantwoorde werkplek in te richten die door de organisatie financieel wordt ondersteund. Dit draagt bij aan een betere balans tussen werk- en privé, het biedt immers ook de mogelijkheid tot een vrijere indeling van de werktijden.

- Werving- en selectiebeleid en onboarding

De krapte op de arbeidsmarkt maakt het steeds lastiger om adequaat bestaande vacatures in te vullen. Dat maakt de organisatie kwetsbaar. Een up-to-date werving- en selectiebeleid waarbij aandacht is voor positionering van de organisatie is hierbij van belang. Het is een problematiek die breder speelt, en vanuit de GR de Bevelanden gaat onderzocht worden of hier gezamenlijk met de andere gemeenten een geüniformeerd beleid in kan worden gevoerd. Ten aanzien van onboarding wordt gedacht aan onder meer een goed inwerkprogramma.

Werving- en selectiebeleid en onboarding

De arbeidsmarkt is nog steeds ontzettend krap. Het is daarom van belang een up to date werving- en selectiebeleid te hebben dat inspeelt op de huidige ontwikkelingen en aandacht heeft voor de positionering van de organisatie. Inmiddels is het werving- en selectiebeleid opgesteld en vastgesteld voor alle zes de organisaties binnen de GR.

Ten aanzien van onboarding wordt er een werkgroep gestart binnen de gemeente Noord-

Beveland in samenwerking met HRM. In de loop van komend jaar zullen hier de resultaten van gedeeld en geïmplementeerd worden.

Faciliteiten

Faciliteren betekent dat alle voorzieningen aanwezig zijn, die noodzakelijk zijn bij het uitvoeren van taken, werkzaamheden, of die het werk plezieriger, comfortabeler en gemakkelijker maken. (Bijna) alle medewerkers van de gemeente zijn inmiddels in het bezit van een thuiswerkplek (bureau, bureaustoel, scherm (twee schermen indien gewenst), toetsenbord en muis. Medewerkers die hier nog geen gebruik van maken kunnen dit alsnog aanvragen. Nieuwe afspraken over het goed faciliteren van nieuwe medewerkers worden in de werkgroep onboarding vastgelegd.

Het goede gesprek

Waarbij we voorheen gebruik maakten van een vrij traditionele systematiek van beoordelen van het functioneren van medewerkers, maken we tegenwoordig gebruik van 'het goede gesprek'.

Hierbij ligt de focus meer op vooruitkijken in plaats van het meer klassieke achteruitkijken. 'Het goede gesprek' bestaat uit een medewerkers- en reflectiegesprek. De gesprekken zijn in 2023 al volgens de nieuwe methode gevoerd. De vaststelling van de regeling ten aanzien van de gesprekken en de gratificaties moet nog plaatsvinden.

Strategische personeelsplanning

De ambitie van de gemeente Noord-Beveland kan alleen worden gerealiseerd met voldoende kwantiteit en kwaliteit van de medewerkers. Daarom is het van belang om continu een beeld te hebben van de ontwikkelingen van het werk, de functies en de taken en de mate waarin daaraan kan worden voldaan. Strategische personeelsplanning is een hulpmiddel om op het juiste moment de juiste medewerker in te kunnen zetten.

Vanuit een uitgevoerde 0-meting is in kaart gebracht of alle functies nog actueel zijn. Waarbij vervolgens per functie wordt ingeschat wat de ontwikkeling zal zijn. Vervolgstap is wat deze ontwikkeling voor de uitvoering van de functie betekent waarbij waar nodig maatwerkafspraken gemaakt worden over de ontwikkeling.

Strategische personeelsplanning is een doorlopend traject dat samen met de medewerkers wordt uitgevoerd. Dit vergt periodiek monitoring en daar waar nodig bijstelling.

ARBO

Het huidige contract met Zorg van de Zaak loopt tot 20 juni 2024. Het contract kan twee keer verlengd worden voor de duur van één jaar, uiterlijk tot 20 juni 2026.

Studiefaciliteitenregeling

In 2023 is de studiefaciliteitenregeling tegen het licht gehouden en geactualiseerd. De regeling sluit nu meer aan bij de praktijk en bij de regelingen van de andere aan de GR de Bevelanden deelnemende gemeenten. Belangrijkste veranderingen zitten in de criteria wanneer een medewerker in aanmerking komt voor een toekenning van een vergoeding en in de terugbetalingsregeling.

Traineeprogramma

In 2023 is het traineeprogramma vastgesteld. Met het traineeprogramma geven we jongeren de kans kennis te maken met diverse gemeenten en hoe het is om te werken in een gemeente. Het geeft de organisatie de kans om jonge mensen aan te trekken en te ontwikkelen naar een toekomstige functie hetgeen een belangrijke bijdrage kan leveren aan te verwachten knelpunten die ontstaan door de krapte op de arbeidsmarkt.

Financiën/belastingen/archief

De producten, planning en control zijn de ruggengraat van de gemeente.

Een belangrijk onderdeel qua regelgeving van de gemeente is het besluit begroten en verantwoorden. (Zie: www.commissiebbv.nl)

De gemeente is vennootschapsbelastingplichtig (VPB). In de praktijk valt deze belasting mee.

Het financieel beheer heeft door de jaren heen normaal gefunctioneerd.

De interne controle is een belangrijk onderdeel van de financiële organisatie. Met name voor de juistheid van de gegevens. Daarnaast zal de wetgeving worden herzien. Vanaf het verslagjaar 2023 zal de gemeente zelf de rechtmatigheidsverantwoording af moeten leggen in de jaarrekening. Dit zou het college zelf moeten uitvoeren en niet meer de accountant. Vanaf 2019 is er gestart met de voorbereidingen om dit op een juiste manier te kunnen implementeren. Om dit naar behoren te kunnen uitvoeren kan dit personele consequenties hebben.

De belasting heffingen/WOZ zijn uitbesteed aan een externe partij. De Waarderingskamer geeft al jaren positieve beoordelingen aangaande het proces.

Een archief is het geheel van archiefbescheiden ontvangen of opgemaakt door een instelling, persoon of groep personen. Overheidsorganen zijn verplicht de onder hen berustende archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en bewaren. De afdeling div (documentaire informatievoorziening)/archief heeft te maken met diverse veranderingen op het gebied van digitalisering. Er worden extra middelen ingezet om het archief te digitaliseren. Dit is volop onder handen en er zijn diverse wijzigingen doorgevoerd. Zie ook de onderste tekst van informatievoorziening en automatisering (denk hierbij aan zaaksysteem).

Informatievoorziening en Automatisering

De i-Visie GR de Bevelanden is een handvat en richtpunt voor de keuzes die gemaakt worden op ICT-gebied. Hiermee borgen we de basisdoelstellingen, het juist en goed beheren van onze informatievoorziening en informatiebeveiliging.

Door het DB van GR de Bevelanden is een projectmanager aangesteld die zorgdraagt voor de uitvoering van de vier speerpunten:

- Versterken van het contact met onze klanten;
- We werken aan een toekomstgerichte duurzame organisatie;
- We werken datagedreven;
- We investeren in digitale samenwerking.

Met de inrichting van het Model Structuurplan kunnen we voldoen aan wet- en regelgeving op het gebied van de Archiefwet, en in het kader van de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) en de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming), waarbij de verzameling van processen ook als hulpmiddel gebruikt wordt voor uitvoering van de Wet Open Overheid.

Door de invoering van ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) heeft de rijksoverheid beoogd het verantwoordingsproces op het vlak van informatiebeveiliging organisatiebreed en efficiënter te laten verlopen. In de praktijk blijkt dit nog lastig, door diverse separate audits voor DigiD en Suwinet. Binnen de Bevelandse gemeenten worden zaken rondom informatiebeveiliging gezamenlijk opgepakt in het Deelnemersoverleg

Informatiebeveiliging, met name de invulling van regelgeving en processen op het terrein van ICT en P&O.

We participeren daarnaast regionaal in ontwikkelingen op het gebied van Omgevingswet, e-Depot, toekomstbestendig informatiebeheer en Digitale Agenda Gemeenten 2024.

Rechtmatigheid

Vanuit het schema "rechtmatigheidsverantwoording van het college van B&W" kan er een conclusie verbonden worden aan wat onrechtmatig is en niet acceptabel. Dat zal hieronder tekstueel toegelicht worden.

In de analyse begrotingsrechtmatigheid worden de motivering van de conclusie weergegeven voor de over- en onderschrijdingen van zowel de baten als de lasten. Hier worden alleen de onrechtmatigheden die niet acceptabel zijn tekstueel toegelicht. Cijfermatig worden alle over- en onderschrijdingen weergegeven.

Het in de financiële verordening 2023 opgenomen artikel 11 Begrotingscriterium lid 4 zegt het volgende over afwijkingen van de begroting:

"Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties"

- a) Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
- b) Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
- c) De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage."

De overschrijdingen hebben betrekking op artikel 11 lid 4 a.

De onderschrijdingen zijn verklaard in het onderdeel begrotingsrechtmatigheid. Dit is te verklaren door werkzaamheden die niet uitgevoerd zijn waardoor de lasten dus in 2024 zullen vallen. Vanuit de 2^e berap is een inschatting gemaakt van de nog te maken kosten voor het laatste deel van het jaar. Veelal van deze lasten zijn lager dan op voorhand gedacht.

Over- en onderschrijding lasten programma's

Op programma 3 is een onderschrijding van de lasten met een bedrag van € 411.359.

Op programma 4 is een onderschrijding van de lasten met een bedrag van € 845.415.

Op programma 6 is een onderschrijding van de lasten met een bedrag van € 146.110.

Op programma 9 is een onderschrijding van de lasten met een bedrag van € 1.457.926.

Op programma 7 is een overschrijding van de lasten met een bedrag van € 828.001.

In de algemene dekkingsmiddelen is een overschrijding van de lasten met een bedrag van € 918.678.

Over- en onderschrijding baten programma's

Op programma 4 is een overschrijding van de baten met een bedrag van € 2.578.788.

Op programma 6 is een onderschrijding van de baten met een bedrag van € 159.372.

Op programma 9 is een onderschrijding van de baten met een bedrag van € 1.277.862

In de algemene dekkingsmiddelen is een overschrijding van de baten met een bedrag van € 1.317.941.

Overschrijding investeringsbudgetten

De overschrijding van € 119.623 is uit de analyse gekomen van de investeringen. Dit betreft de post Uitvoering GRP 2023, deze investering is nog op basis van het oude beleid opgesteld. Dit betekent dat er nog een raming is van € 607.000. Vanaf 2024 zal dit bedrag naar € 970.000 gaan. De overschrijding laat zien dat deze mutatie nodig is om toekomstige

overschrijdingen te voorkomen. De stijging van de kosten heeft de maken met natuurlijke inflatie en nog een grote inflatie groei tijdens de loop van het jaar in verschillende projecten.

De overschrijding op de investering Waarborgsom Vliethoeve 2023 van € 93.750, heeft betrekking op de opvang van Oekraïense ontheemden. Dit bedrag zorgt ervoor dat het contract in werking is getreden op 15 december 2023. Doordat het pas midden december officieel geworden is, kon dit niet meegenomen worden in de 2^e berap 2023. Dit bedrag wordt gedekt uit de rijksbijdrage Oekraïne.

Voor de investering Centrumplan Wissenkerke 2010 wat als inkomst zal gelden. Heeft als reden dat er nog geen bestemming gevonden is voor de oude pastorie. Momenteel zijn er gesprekken lopende, om een bestemming te vinden voor de oude pastorie.

Ongeautoriseerde reservemutaties

In 2023 zijn er geen ongeautoriseerde reservemutaties geweest.

Overige afwijkingen niet tijdig gewijzigd in de begroting/gemeld aan de raad

Dit betreft de overschrijding op de investering Waarborgsom Vliethoeve 2023, zie kopje *overschrijding investeringsbudgetten*

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekkingen op alle financiële beheershandelingen en of deze zijn voldaan in overeenstemming met wet- en regelgeving. De eisen komen oorspronkelijk uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekkingen op onderwerpen als de verstrekking aan de juiste doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur. De overdrachten van subsidies en uitkeringen hebben te maken met het voorwaardencriterium. Het belangrijkste onderwerp in het voorwaardencriterium zijn de regels omtrent het EU-aanbestedingsbeleid.

Aanbestedingswet

Bij het uitvoeren van de interne controle is geconstateerd dat sprake is van een formele financiële onrechtmatigheid met betrekking tot een contract voor beheers- en onderhoudswerkzaamheden. De totale contractwaarde van het contract, afgesloten in 2019 (1 augustus 2019) tot en met 31 juli 2024 overschrijdt het EU-drempelbedrag voor diensten & leveringen van € 215.000. De besteding 2023 bedraagt € 62.500 en is als onrechtmatig aangemerkt.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

De rechtmatigheidseis heeft ook betrekking op de juistheid en volledigheid van de gegevens. De gemeente is zelf verantwoordelijk voor maatregelen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk - gebruik. Hierin kijkt de gemeente naar de wat de huidige wet- en regelgeving stelt en vertaalt dit naar de opzet van interne controle elementen.

Onder misbruik wordt verstaan het opzettelijk, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met het doel om overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen. Dit wordt gezien als fraude en hiervoor dient de gemeentebeheersingsmaatregelen te treffen om fraude tegen te gaan. Dit kan door de gemeente gemeld worden. De accountant kijkt naar de verantwoording en is er een vermoeden van fraude zal er een officiële melding van fraude worden gemaakt.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan, het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet – dan wel tot een te laag bedrag – betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan (de 'geest van de wet'). Binnen de gemeente is er al een raamwerk aanwezig voor M&O-beleid. Op 1 juni 2021 heeft het college de Nota Misbruik en Oneigenlijk gebruik vastgesteld, en is dit mondeling aan de raad toegelicht bij de bespreking van de

jaarrekening 2020. Actiepunten uit deze nota zullen de komende periode nog verder uitgewerkt worden.

De planning die opgenomen is in het vastgestelde beleid rondom het Misbruik en oneigenlijk gebruik is in 2023 niet gehaald. De juridische afdeling van de gemeente Noord-Beveland heeft wel inmiddels 109 verordeningen beoordeeld op mogelijke frauderisico's. Daarnaast is er georiënteerd op de ontwikkeling van sanctiebeleid dat opgenomen kan worden in de desbetreffende verordeningen. In 2024 zal dit proces voortgezet worden. De wens is om eind 2024 het sanctiebeleid opgezet te hebben, zodat dit vanaf 2025 ingevoerd kan worden in de verordeningen waar frauderisico's kunnen ontstaan.

Tevens is er sprake van een fraude-fout bij een gemeenschappelijke regeling van € 309,11.

Inkoopbureau

Voor de juiste toepassing van de (Europese) aanbestedingsregels en het eigen inkoopbeleid kan gebruik gemaakt worden van de specialistische kennis van het Inkoopbureau West-Brabant. Een medewerker van dit bureau is voor twee dagdelen per week bij de gemeente gedetacheerd.

2.2.7 Paragraaf grondbeleid

Grondbeleid is een afgeleide van ruimtelijke en sociale doelstellingen en schetst de instrumenten die door de overheid worden ingezet om deze doelstellingen te verwezenlijken. Ook bevat het de wettelijke, beleidsmatige en financiële kaders en de te hanteren risicoanalyse van het gevoerde grondbeleid. Het grondbeleid voor de gemeente Noord-Beveland is opgenomen in de 'Nota Grondbeleid gemeente Noord-Beveland' uit 2022. Met de nota worden kaders gesteld die meerjarig gelden. Rode draad vormt de vraag "Wat zijn noodzakelijke kaders die de raad met betrekking tot grondbeleid dient vast te leggen?".

In de Nota worden dus de 'spelregels' bepaald waarbinnen de gemeente kan handelen bij het realiseren van de ruimtelijke en maatschappelijke doelstellingen. De Nota omvat de kaders om flexibel in te kunnen spelen op ontwikkelingen in de markt. De Nota verschaft zowel intern als extern transparantie over kaders waarbinnen grondexploitatieprojecten mogelijk gemaakt worden. Tot slot komen de raad en het college middels de Nota overeen welke informatie de raad wanneer en op welke wijze krijgt. "

Bij het meerjarig bijstellen van de grondexploitaties is al rekening gehouden met de in 2022 nieuw vastgestelde grondbeleidsnota.

Wijze van uitvoering van het grondbeleid

Inzicht in het gevoerde c.q. te voeren grondbeleid is onontbeerlijk gezien het grote financiële belang en de risico's gemoeid met het exploiteren van gronden. De per 2022 vigerende Nota Grondbeleid bevat een samenvatting van de ruimtelijke visie en het beleid van de gemeente. De subtitel van deze grondbeleidsnota is 'Doeltreffend Grondbeleid'.

De kaders zijn als volgt vastgesteld:

- Het woningbouwbeleid is erop gericht de woningmarktontwikkelingen in de gemeente en de regio te volgen en hier flexibel op in te kunnen spelen;
- Versterking van de (bestaande) verscheidenheid en behoud van de basiskwaliteit in elke kern is richtinggevend. Wonen dient primair in de woonkernen plaats te vinden;
- Er wordt vooral ingezet op betaalbare woningen. De focus ligt op woningen voor ouderen en zorgwoningen en specifiek voor starters;
- In Noord-Beveland vindt in principe alleen uitbreiding van bestaande bedrijventerreinen plaats;
- De gemeente zet zich in voor verbetering van de (zomerse) doorstroming en verkeersveiligheid van de N256 en daarmee ook de bereikbaarheid. Daarnaast maakt de gemeente Noord-Beveland zich op voor verschillende (elektrische) vervoersvormen en daarmee een mogelijk andere inrichting van de infrastructuur en openbare ruimte;
- De energietransitiedoelstellingen worden in de gemeente Noord-Beveland meegenomen in integrale planvorming voor gebiedsontwikkelingen;
- De belangrijkste ambities zijn:
  - aandacht voor starters;
  - betaalbaarheid;
  - toepassen doelgroepenbeleid;
  - sturen op de verhouding grondgebonden woningen versus appartementen;
  - sturen op de verhouding koop versus huur;
  - sturen op levensloopbestendige woningen;
  - stimuleren doorstroming;
  - huisvesting in 'Tiny Houses';
  - jaarlijkse groei bewerkstelligen van inwonersaantal (in elke kern).
- De gemeente voert een situationeel grondbeleid om in te kunnen spelen op kansen in de markt onder de naam 'Doeltreffend grondbeleid';

- Strategische verwervingen worden in elk geval ter besluitvorming aan de raad voorgelegd, indien de koopsom groter is dan € 0,5 mln of het risicoprofiel groter is dan € 0,25 mln;
- De gemeente acht de toepassing van de instrumenten van het voorkeursrecht en onteigening alleen noodzakelijk bij een zwaarwegd publiek belang.

Daarnaast zijn de kaders vastgelegd op het gebied van kostenverhaal, risicomangement en weerstandsvermogen, winst en verliesneming, fondsafdrachten en grondprijbeleid en de verdeling van verantwoordelijkheden in de organisatie. Ook de wijze van rapporteren aan de raad en projectbeheersing en informatievoorziening zijn opgenomen in de Nota Grondbeleid gemeente Noord-Beveland.

Stand van zaken/prognose van de te verwachten resultaten

Onderstaand een overzicht van alle woningbouwprojecten die door de gemeente zijn opgestart c.q. waarvan de planontwikkeling in een vergevorderd stadium is per einde 2023:

<u>Kern</u>	<u>Project</u>	<u>Mogelijk aantal woningen</u>
Kamperland	Campervelden	2
Kamperland	Havenkanaal	8
Kamperland	Zorgresidence Ruitenplaat	0
Kamperland	Veerweg	0
Kamperland	Nieuwstraat	12
Kamperland	Oosthavendijk	4
Kamperland	Havenweg jachthaven	4
Kamperland	Uithaven	0
Kamperland	Molenpad	1
Wissenkerke	Akkerrand	10
Wissenkerke	Sportvelden	24
Wissenkerke	Dorpsweg/Ooststraat	4
Kortgene	Stadspolder	0
Kortgene	Beurtschipperstraat	22
Kortgene	Westdijk	0
Kortgene	Botterlaan	18
Colijnsplaat	Valkreek	0
Colijnsplaat	Havenplateau	0
Colijnsplaat	Ringweg	0
Kats	Kreekpad	5
Geersdijk	Sportvelden	0

De woningbouwplanningslijst 2023 per ultimo 2022 voorzag in de periode tot 2024 in de bouw van ca. 78 woningen, verspreid over alle kernen en zowel op uitbreidings-, inbreidings- en op herstructureringslocaties. Ontwikkeling van de locaties zal zowel plaatsvinden door de gemeente (actief) als door particulieren/projectontwikkelaars (faciliterend). In 2013 t/m 2023 zijn er 497 nieuwe woningen gebouwd, waarvan 36 in 2023. Het monitoren van de woningbouwplanning geeft een beter beeld wanneer dit over meerdere jaren wordt gezien. In 2013 tot en met 2023 stonden er 652 woningen op de planning. In de eerste jaren zaten we nog in de economische crisis. De laatste jaren hebben we de crisis achter ons gelaten en zien we het aantal gebouwde woningen weer flink aantrekken.

In de vorm van RIP II te Kamperland heeft de gemeente 1,16 netto hectare grond die vanaf 2011 zou worden uitgegeven, als uitbreiding van het bedrijfsterrein RIP I. Bij gebrek aan belangstelling in de afgelopen jaren is echter nog niet gestart met het bouwrijp maken. Inmiddels is er wel meer belangstelling voor de gronden van bedrijventerrein RIP II en wordt gezien wanneer met het bouwrijp maken kan worden gestart.

In 2017 heeft de gemeente Noord-Beveland besloten tot de aankoop van de percelen grond van het voormalige Zeelandnet te Kamperland. Deze aankoop was in 2017 als strategische aankoop gedaan. In 2018 hebben verschillende bedrijven interesse getoond voor bouwgrond op de voormalige locatie Zeelandnet. Door deze gunstige ontwikkeling is in 2019 de grond in exploitatie gebracht. Dit bedrijventerrein komt dus boven op het bestaande bedrijventerrein RIP II.

Van de in exploitatie genomen gronden zijn de huidige boekwaardes geëxtrapoleerd om iets te kunnen zeggen over het uiteindelijke resultaat.

Bij de vermelde plannen zijn de berekeningen tot stand gekomen op basis van de gegevens zoals opgenomen in het actuele woningbouwprogramma, de door de raad vastgestelde Nota grondbeleid 2022. De toegepaste rente wordt bij de jaarrekening bijgesteld naar de daadwerkelijke verdisconteringsvoet.

	Verwacht resultaat	Voordelig/nadelig	Reeds genomen winst / verlies (-)	Einde expl. Per.
In exploitatie genomen bouwgronden:				
- Wissenkerke, Zuid-Oost (Locatie van der Maas)	-217.211	Nadelig	-217.717	2025
- Wissenkerke, Sportvelden	702.411	Voordelig	453.500	2028
- Kamperland, bedrijventerrein Rip II	816.810	Voordelig	635.736	2025
- Kortgene, Stadspolder	1.033.783	Voordelig	894.880	2025
- Geersdijk, sportvelden	285.520	Voordelig	97.000	2025
- Kamperland, jachthaven	48.784	Voordelig	-	2026
- Voormalige terrein Zeelandnet	790.023	Voordelig	-	2030

Voor de grondexploitatie Wissenkerke Zuid-Oost is in 2021 is een nieuwe concept overeenkomst opgemaakt met Zeeuwse Projectbouwrij Fraanje B.V. om het gehele gebied op te kopen. De eerdere concept overeenkomst met bouwbedrijf Schrijver komt hiermee te vervallen. De verwachting is dat deze verkoop in 2025 plaats zal vinden. Op deze grondexploitatie is al eerder een verlies genomen van € 218.000. Na de laatste verkoop en nog wat laatste kosten in het gebied is de verwachting dat de grondexploitatie in 2025 kan worden afgesloten. Deze exploitatie zal in 2024 worden herberekend en opnieuw worden aangeboden aan de Raad ter vaststelling.

Eind 2019 is er een koopovereenkomst (incl. kortingsregeling) gesloten voor de verkoop van het hele gebied Sportvelden Wissenkerke aan een projectontwikkelaar. De kosten voor woonrijp maken zijn daarbij voor rekening van de koper. In de periode 2017 t/m 2022 is er een tussentijdse winst genomen van € 393.500. De tussentijdse winstname in 2023 bedraagt € 60.000. De verwachting is dat de grondexploitatie sportvelden Wissenkerke in 2028 kan worden afgesloten met een winst van € 249.000. Na de (eerder) genomen tussentijdse winst is de verwachting dat de totale winst uitkomt op € 702.000.

Sinds 2017/2018 is de Aldi tijdelijk gevestigd op bedrijventerrein Rip II. Hiervoor heeft de Aldi huur betaald t/m het eerste kwartaal 2022. De Aldi heeft in 2021 de grond op het bedrijventerrein Rip II afgenomen. Eerder werd op deze grondexploitatie een winst genomen van € 452.000. In 2023 is de laatste verkoop gerealiseerd en wordt er een tussentijdse winstname gedaan van € 276.000. In 2024 zullen er nog kosten worden gemaakt voor het woonrijp maken en groenvoorziening. De verwachting is dat deze grondexploitatie in 2025 kan worden afgesloten met winst van € 181.000. Met de eerdergenoemde winst name is de verwachting dat het totale resultaat op € 817.000 zal uitkomen.

In 2023 zijn er op de grondexploitatie Stadspolder Kortgene geen verkopen gerealiseerd. Naar verwachting zullen de laatste kavels in 2025 worden verkocht. De grondexploitatie kan dan worden afgesloten met een winst van € 160.873. In 2023 is er een winstname gedaan van € 22.000. Met de al eerder genomen winst van € 873.000 komt de totale winst uit op € 1.034.000. Deze exploitatie zal in 2024 worden herberekend en opnieuw worden aangeboden aan de Raad ter vaststelling.

In 2021 hebben er enkele grondverkoop plaats gevonden op de grondexploitatie sportvelden Geersdijk. De eerdere (tussentijdse) winstname op deze grondexploitatie bedraagt € 97.000. In 2023 is er geen winstname gedaan op de grondexploitatie sportvelden Geersdijk. Deze grondexploitatie is uitgebreid met 1.100 m² aan tuingrond dat ook verkocht zal worden. Hiervoor moet echter het bestemmingsplan nog worden aangepast. De verwachting is dat de laatste gronden in 2025 verkocht kunnen worden en we dan een winst kunnen nemen van € 186.000. Met de eerder genomen winst komt de totale winst dan uit op € 286.000. Deze exploitatie zal in 2024 worden herberekend en opnieuw worden aangeboden aan de Raad ter vaststelling.

In 2016 is een start gemaakt met de grondexploitatie Jachthaven Kamperland. In 2018 en 2019 zijn er kosten gemaakt voor het revitaliseren van het havenplateau. De verwachting is dat de eerste verkopen in 2025 zullen plaats vinden. De grondexploitatie zou dan in 2026 met een winst van € 49.000 kunnen worden afgesloten.

In 2017 heeft de gemeente Noord-Beveland besloten tot de aankoop van de percelen grond van het voormalige Zeelandnet te Kamperland. Deze aankoop was in 2017 als strategische aankoop gedaan. In 2018 hebben verschillende bedrijven interesse getoond voor bouwgrond op de voormalige locatie Zeelandnet. Door deze gunstige ontwikkeling is in 2019 de grond in exploitatie gebracht.

Bij het in exploitatie nemen van de gronden in 2019 is de boekwaarde van de gronden te hoog gewaardeerd. Dit heeft geleid tot een correctie op de boekwaarde van de ingebrachte gronden van € 378.000. Hierdoor is de winstverwachting op deze grondexploitatie aanzienlijk hoger dan verwacht in 2019.

Daarbij moet wel aangegeven worden dat op dit moment is nog maar een klein deel bedrijfsmatig bestemd is, waardoor de kosten en opbrengsten globaal zijn ingeschat. Voor het uitgeven van het overgrote deel van de gronden moet het bestemmingsplan nog worden aangepast.

Warme Gronden

Gemeenten kunnen gronden verwerven met het oog op gebiedsontwikkeling, waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld. Dergelijke gronden worden in de regel geduid als 'warme gronden'. Dergelijke gronden worden niet onder de voorraden gerangschikt, maar moeten worden verantwoord onder materiele vaste activa tegen de verkrijgingsprijs.

In 2022 en 2023 hebben we grond aangekocht met het oog op toekomstige woningbouw in Colijnsplaat voor een bedrag van € 627.522

Risico's en grondexploitatie

De afgelopen jaren is, na de crisis, de woningmarkt flink aangetrokken. Dit heeft ook geresulteerd in behoorlijk wat verkopen op de diverse grondexploitaties. Afgelopen jaar bleven de verkopen iets achter door stijging van de rente en overige prijsstijgingen.

De bestemmingsreserve bestemmingsplanning heeft een hoogte van € 1.425.812.

In 2019 is de grondexploitatie voor het voormalige Zeelandnet terrein door de raad vastgesteld. Het bestemmingsplan voor deze grondexploitatie moet nog worden gewijzigd om de bedrijfsgronden verder uit te kunnen geven. Hiervoor zijn wij inmiddels in overleg getreden met de Provincie Zeeland. De grondexploitatieberekening is nu nog een grove

schatting. Hierin zitten dus nog behoorlijk wat risico's. De risico's in deze grondexploitatie kunnen gedekt worden uit de bestemmingsreserve bestemmingsplannen.

Daarnaast moet voor een gedeelte van de grondexploitatie Sportvelden Geersdijk het bestemmingsplan nog aangepast worden. Hierin zit ook nog een risico.

Daarnaast zijn er nog andere grondexploitaties met een langere looptijd, waarvan de boekwaarde nog altijd negatief is. Hierdoor houden we het bedrag wat nu is opgenomen in de bestemmingsreserve voorlopig nog aan.

De exploitatie Wissenkerke Zuid-Oost liet eerder een verliesgevend saldo zien, waardoor er een voorziening van in totaal € 285.400 is aangelegd. Hierdoor is de hoogte van de "voorziening wegens te verwachte verliezen" € 285.400. Inmiddels is er een nieuwe concept-overeenkomst waarbij er een positief saldo uit de exploitatie komt, er zijn echter nog geen verkopen gerealiseerd. De voorziening voor verwachte verliezen is naar beneden bijgesteld naar een bedrag van € 217.717.

Het beleid van de gemeente is erop gericht om grote risico's te vermijden. Zo wordt in de meeste gevallen pas gestart met bouw- en woonrijp maken als er zicht is op verkopen. Door deze methodiek lopen de lasten nooit te ver voor de baten uit.

De risicoreserve grondexploitaties is voldoende om risico's op te vangen. Wel zal periodiek bekeken moeten worden of de reserve ook in de toekomst nog van voldoende niveau zal zijn. De opgesomde risico's worden ieder jaar beoordeeld bij de vaststelling van de jaarrekening.

2.2.8 Openbaarheid

Openbaarheidsparagraaf

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. Deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Het grote verschil tussen de Woo en de Wob betreft de actieve openbaarmaking van overheidsinformatie. Ten aanzien van passieve openbaarmaking (openbaarmaking op verzoek) heeft de Woo vrijwel geheel de Wob gevolgd op enkele wijzigingen in uitzonderingsgronden na. Wel zien we een toename van het aantal verzoeken tot passieve openbaarmaking na inwerkingtreding van de Woo. In 2022 zijn in totaal 11 Woo-verzoeken ingediend en behandeld, welke verzoeken verschillend in omvang zijn. Sommige verzoeken gaan over de openbaarmaking van slechts één document, een ander verzoek over openbaarmaking zag op meer dan 1.000 documenten. In 2023 heeft deze trend zich doorgezet. In 2023 zijn in totaal 18 Woo-verzoeken ingediend. Dit betreffen zowel verzoeken die gericht zijn tot alle gemeenten in Nederland als verzoeken die zich specifiek tot de gemeente Noord-Beveland richten. Deze verzoeken zijn uiteraard ook verschillend in omvang. De Wet open overheid heeft duidelijk geleid tot een toename van werkzaamheden van het ambtelijk apparaat.

De verplichting tot actieve openbaarmaking van overheidsinformatie is niet direct per 1 mei 2022 in werking getreden, maar zal de komende jaren gefaseerd worden ingevoerd hetgeen onder meer afhankelijk is gesteld van de uitrol van een overheidsbreed platform voor het actief openbaar maken van overheidsinformatie. Op 23 december 2022 heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Tweede Kamer geïnformeerd over een scenario-onderzoek over het gebruik en de ontwikkeling van PLOOI (het Platform Open Overheidsinformatie) en het advies van het Adviescollege ICT-toetsing (AcICT) over het programma om te komen tot een Platform voor Open Overheidsinformatie (PLOOI) met daarbij haar reactie op het AcICT-advies. In deze kamerbrief is een toelichting gegeven over het stopzetten van de toenmalige variant van PLOOI en het advies om te starten met een eenvoudiger platform, welke zou moeten bestaan uit een verwijzingsindex en een zoekfunctie. De ontwikkeling van het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI) is in januari 2023 stopgezet. Vervolgens is de ontwikkeling van het nieuwe platform gestart in het tweede kwartaal van 2023. PLOOI is in juni 2023 vervangen door de Woo-index, een centrale verwijzingsplek voor alle overheidsinformatie die openbaar is gemaakt in het kader van de Woo. Vanaf 19 juni 2023 kunnen centrale en decentrale overheidsorganisaties aansluiten op de Woo-index. Dit is een centrale plek voor het vinden van verwijzingen naar alle informatie die openbaar is gemaakt in het kader van de Wet open overheid. Deze verwijzingsindex vraagt van overheden dat zij hun openbare informatie ontsluiten via een url naar het Register van Overheidsorganisaties (ROO). In 2023 is getracht gezamenlijk met GR De Bevelanden en alle vijf de aangesloten gemeenten te onderzoeken welke applicatie gelet op bestaande systemen en applicaties kan worden gebruikt voor het ontsluiten van de informatie, ook is gevraagd om te onderzoeken of de informatiecategorieën die actief openbaar moeten worden gemaakt op een centrale plek kunnen worden opgeslagen en zo ja, op welke plek. Dit onderzoek was eind 2023 nog lopende. Er is nog geen gebruikgemaakt van de door de Rijksoverheid beschikbaar gestelde middelen voor dit implementatietraject.

3 Jaarrekening

3.1 Balans per 31 december 2023 voor resultaatbestemming

	Ultimo 2023	Ultimo 2022
Vaste activa		
Immaterieel vaste activa	57.668	72.772
Kosten voor onderzoek en ontwikkeling		
Materiele vaste activa	34.436.302	33.421.504
- Investerings met een economisch nut	13.823.652	13.475.851
- Investerings met een economisch nut, waarvoor te bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	14.036.539	13.255.360
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	6.576.111	6.690.293
Financiële vaste activa	2.608.194	1.469.788
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- Deelnemingen	1.606.421	820.363
- Leningen aan:		
- Overige langlopende leningen	1.001.773	649.425
Totaal vaste activa	37.102.163	34.964.064
Vlottende activa		
Voorraden	424.900	-90.059
- Grond- en hulpstoffen:		
- Bouwgronden in exploitatie	424.900	-90.059
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	9.812.797	9.321.332
Liquide middelen	265.644	506.860
- Kassaldi	9.392	5.920
- Bank- en giroaldi	256.253	500.941
- Kruisposten	0	0
Overlopende activa	8.163.830	4.745.637
- BCF te verrekenen op aangifte	2.186.971	2.044.759
- Nog te ontvangen bedragen	5.572.267	2.691.577
- Vooruitbetaalde bedragen	404.592	9.301
Totaal vlottende activa	18.667.172	14.483.770
Totaal generaal	55.769.335	49.447.834

Passiva	Ultimo 2023	Ultimo 2022
Vaste passiva		
Eigen vermogen	36.962.363	30.237.496
- Algemene reserve	16.501.760	15.874.797
- Bestemmingsreserves	16.441.694	11.146.116
- Nog te bestemmen resultaat	4.018.910	3.216.582
Voorzieningen	2.641.347	2.634.380
- Voorzieningen voor verplichten, verliezen en risico's	2.641.347	2.634.380
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
- Onderhandse leningen van:	11.803.333	12.873.333
- Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	11.803.333	12.873.333
Totaal vaste passiva	51.407.043	45.745.209
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	3.304.176	3.334.434
- overige kasgeldleningen	0	0
- Schulden aan kredietinstellingen	0	0
- Overige kortlopende schulden	2.639.946	2.501.498
- Nog te betalen bedragen	664.229	832.936
Overlopende passiva	1.058.116	368.191
- de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:		
- Het Rijk	0	526
Overige NL overheidslichamen	62.006	24.000
- Vooruitontvangen bedragen	996.109	343.665
Totaal vlottende passiva	4.362.291	3.702.625
Totaal generaal	55.769.335	49.447.834
Niet uit de balans blijvende verplichtingen:		
Waarborgen en garanties	5.215.323	5.276.293
Openstaande vakantiedagen in geld	240.385	206.488

3.2 Overzicht baten en lasten over begrotingsjaar 2023

Programma	Raming voor begrotingswijziging			Raming na begrotingswijziging			Werkelijk			Saldo
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	
1 Bestuur en ondersteuning	189.021	1.467.213	-1.278.192	197.507	1.720.635	-1.523.128	169.882	1.754.814	-1.584.932	61.804
2 Veiligheid	0	1.103.891	-1.103.891	80.000	1.674.630	-1.594.630	80.291	1.677.276	-1.596.985	2.355
3 Verkeer, vervoer en waterstaat	650.078	2.617.216	-1.967.138	762.078	3.438.541	-2.676.463	797.753	3.027.182	-2.229.429	-447.034
4 Economie	3.880.106	1.188.655	2.691.451	4.433.651	1.467.000	2.966.651	7.012.439	621.585	6.390.854	-3.424.203
5 Onderwijs	34.200	370.034	-335.834	56.623	424.063	-367.440	42.243	383.743	-341.500	-25.940
6 Sport, cultuur en recreatie	330.006	1.866.601	-1.536.595	518.327	2.089.919	-1.571.592	513.659	1.943.809	-1.430.151	-141.441
7 Sociaal domein	2.130.056	8.493.209	-6.363.153	4.289.738	10.087.382	-5.797.644	4.130.366	10.915.383	-6.785.017	987.373
8 Volksgezondheid en milieu	2.660.925	3.345.643	-684.718	2.788.325	3.470.915	-682.590	2.765.737	3.428.629	-662.892	-19.698
9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	2.283.965	3.466.207	-1.182.242	3.435.925	3.830.567	-394.642	2.158.063	2.372.641	-214.578	-180.064
Subtotaal programma's	12.158.357	23.918.669	-11.760.312	16.562.174	28.203.652	-11.641.478	17.670.434	26.125.063	-8.454.629	-3.186.849
Algemene dekkingsmiddelen:										
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	2.972.000	140.000	2.832.000	3.079.000	305.600	2.773.400	3.057.352	328.623	2.728.729	44.671
Algemene uitkering	15.332.542	0	15.332.542	16.458.678	0	16.458.678	17.485.010	0	17.485.010	-1.026.332
Dividend	7.000	0	7.000	890.508	0	890.508	899.809	0	899.809	-9.301
Overige algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	35.000	2.237.991	-2.202.991	35.000	173.135	-138.135	338.957	1.068.790	-729.833	591.698
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	18.346.542	2.377.991	15.968.551	20.463.186	478.735	19.984.451	21.781.127	1.397.413	20.383.715	-399.264
Overhead	121.792	4.961.533	-4.839.741	118.392	5.606.446	-5.488.054	159.044	5.329.123	-5.170.079	-317.975
Vennootschapsbelasting	0	37.183	-37.183	0	85.183	-85.183	0	34.139	-34.139	-51.044
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	30.626.691	31.295.376	-668.685	37.143.752	34.374.016	2.769.736	39.610.605	32.885.738	6.724.867	-3.955.131

Programma	Raming voor begrotingswijziging			Raming na begrotingswijziging			Werkelijk			Saldo
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	
Toevoeging/onttrekking van reserves										
1 Bestuur en ondersteuning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2 Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3 Verkeer, vervoer en waterstaat	612	0	612	400.112	0	400.112	0	2.503	-2.503	402.615
4 Economie	0	0	0	0	163.000	-163.000	0	276.000	-276.000	113.000
5 Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6 Sport, cultuur en recreatie	51.860	0	51.860	91.360	33.000	58.360	76.669	33.000	43.669	14.691
7 Sociaal domein	0	0	0	1.836.000	2.817.733	-981.733	2.028.007	3.038.641	-1.010.635	28.902
8 Volksgezondheid en milieu	5.000	0	5.000	14.820	0	14.820	67	0	67	14.753
9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	291.990	0	291.990	111.990	999.500	-887.510	106.481	1.039.380	-932.899	45.389
10 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	344.223	25.000	319.223	406.723	1.617.508	-1.210.785	1.004.852	1.532.509	-527.657	-683.128
Subtotaal reserves	693.685	25.000	668.685	2.861.005	5.630.741	-2.769.736	3.216.075	5.922.033	-2.705.958	-63.778
Gerealiseerd resultaat	31.320.376	31.320.376	0	40.004.757	40.004.757	0	42.826.680	38.807.770	4.018.910	-4.018.910

3.3 Toelichtingen

3.3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad d.d. 26-10-2023 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie, zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten zijn slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het begrotingsjaar, zijn in acht genomen indien zij vóór het opmaken van de de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot het verwerken van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat de algemene uitkering in de jaarrekening wordt opgenomen conform de laatste in het jaar gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt, geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV het volgende. Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen op basis van de eigen Wmo-administratie. Probleempunt is dat, vanwege het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten, de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en de volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het door het CAK laten vaststellen van de eigen bijdragen, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over de omvang en de hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen, als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals in het voorgaande is toegelicht. De gemeente zal deze onzekerheid in de jaarstukken moeten noemen, ook al ligt de oorzaak niet bij de gemeente.

In de jaarrekening 2023 wordt het bedrag verantwoord dat in het verantwoordingsjaar aan afdrachten van het CAK is ontvangen (=kastelsel). De reden hiervoor is dat er bij het CAK sprake is van achterstanden in het verwerken van de opgelegde en nog op te leggen eigen bijdragen, waardoor er geen betrouwbare schatting is te maken van de ultimo 2023 nog op te leggen en door gemeenten te ontvangen eigen bijdragen.

Met betrekking tot de toeristenbelasting die de gemeente int geldt dat de gemeente afhankelijk is van informatie van derde partijen. Probleempunt is dat, vanwege het ontbreken van inzicht in de verhuuradministraties, de informatie over de aantallen overnachtingen ontoereikend is om als gemeente zelfstandig de volledigheid van de toeristenbelasting als geheel te kunnen vaststellen. Om meer zekerheid te verkrijgen over de juistheid en volledigheid van de toeristenbelasting heeft de gemeente van de grootste recreatie-

instellingen een rapport van feitelijke bevindingen ontvangen bij de aangifte van 2023. Dit betreft een inherente beperking met betrekking tot de volledigheid van de opbrengst toeristenbelasting.

De personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Er is sprake van een formeel verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende aan arbeidsgerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten: vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient er (waarschijnlijk) wel een verplichting te worden opgenomen. Medewerkers kunnen op basis van de CAO gemeenten onder andere vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen de medewerkers passend bij het levensfase hun bovenwettelijke uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeleid. De uren die zijn gespaard onder het verlofsparen verjaren niet. Conform de door de commissie BBV gepubliceerde Nadere toelichting commissie BBV moeten de gemeenten een voorziening vormen voor alle categorieën bovenwettelijke verlofuren die in artikel 6.5 van de CAO gemeenten zijn benoemd.

Diverse personele lasten blijven echter ook in 2023 toegerekend aan de periode waarin de uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan de componenten zoals de ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en de overlopende vakantiegeldaanpakken.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en waarderingsverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen zijn in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62, lid 2 BBV).

Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo agio en disagio

De afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven gedurende de resterende looptijd van de betreffende geldlening.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in vijf jaar afgeschreven. De afschrijving vangt aan bij ingebruikneming van het hieraan gerelateerde materiële vaste actief.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa van derden worden conform raadsbesluit d.d. 26-10-2023 geactiveerd als ze individueel het bedrag van € 10.000 te boven gaan. De bijdragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdrage, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Algemeen

De materiële activa zijn gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omdat de aanschafkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die

rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend, inclusief de de direct toe te rekenen salariskosten.

Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden.

Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2004 gedaan zijn soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

Op grond van artikel 65 van het BBV wordt bij de waardering van de vaste activa rekening gehouden met een vermindering van hun waarde, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is. Op de waarde van activa met economisch nut mogen vanaf 1-1-2004 reserves niet meer in mindering worden gebracht. Investeringssubsidies en andere bijdragen van derden mogen wel in mindering worden gebracht. Compensabele BTW wordt niet geactiveerd.

Materiële activa kleiner dan € 10.000 uitgezonderd gronden en terreinen worden niet geactiveerd, maar direct verantwoord als lasten in het boekjaar.

Als gemeentelijk beleid wordt afgeschreven vanaf aanvang van de investeringen.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

De volgende materiële vaste activa met economisch nut worden lineair afgeschreven in:

- a. 60 jaar: rioleringen;
- b. 40 jaar: nieuwbouw woonruimten en schoolgebouwen;
- c. 50 jaar: nieuwbouw kantoren en bedrijfsgebouwen;
- d. 20 jaar: nieuwbouw tijdelijke woonruimten en tijdelijke bedrijfsgebouwen;
- e. 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop woonruimten, en schoolgebouwen;
- f. 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop kantoren en bedrijfsgebouwen;
- g. 25 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen;
- h. 20 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen;
- i. 10 jaar: telefooninstallaties;
- j. 5 jaar: automatiseringsapparatuur;
- k. 15 jaar: kantoormeubilair en schoolmeubilair;
- l. 10 jaar: transportmiddelen;
- m. 20 jaar: vervanging tractie.

Afschrijvingsbeleid materiële vaste activa met maatschappelijk nut

De volgende materiële vaste activa met maatschappelijk nut worden lineair afgeschreven in:

- a. 15 jaar: parken, sportvelden en groenvoorzieningen;
- b. 30 jaar: wegen, pleinen en rotondes;
- c. 20 jaar: tunnels, viaducten en bruggen;
- d. 20 jaar: geluidswallen;
- e. 50 jaar: masten;
- f. 25 jaar: armaturen;
- g. 20 jaar: straatmeubilair;
- h. 40 jaar: havens, kades, sluizen en waterkeringen;
- i. 20 jaar: waterwegen, waterbergingen en walbeschoeiing;
- j. 20 jaar: pompen en gemalen.

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden zijn op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Bij de waardering is, waar nodig rekening gehouden met een (verwacht) duurzame waardevermindering.

Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden in de regel geduid als 'warme gronden'. Volgens de notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) worden deze verantwoord onder materiële vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV) tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan. In de bepaling of er bij deze 'warme gronden' sprake is van een duurzame waardevermindering, zoals bedoeld in artikel 65 BBV lid 1, kan onder de volgende cumulatieve voorwaarden uitgegaan worden van de waarde in toekomstige bestemming in plaats van de geldende bestemming:

- de gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;
- de gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- de visie/het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of Rijk;
- er is een betrokkenheid bij de gebiedsontwikkeling van provincie of Rijksoverheid;
- het mag alleen gaan om gebiedsontwikkeling voor de bouw van woningen en niet voor bedrijfsterreinen;
- periodiek (minimaal eens in de twee jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige woningbouwbestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels worden gedaan in het kader van riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere heffingen alsook voor rechten die op grond van artikel 229, lid 1a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. Deze verplichting geldt met ingang van begrotingsjaar 2017. Dit houdt in dat alle investeringen die vanaf begrotingsjaar 2017 zijn gedaan volgens de nieuwe methode moeten worden geactiveerd.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn - tenzij anders is vermeld - opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is hierop een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingprijs.

Van een deelneming is krachtens artikel 1, lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Plottende activa

Voorraden

Grond en hulpstoffen

Grond- en hulpstoffen zijn opgenomen tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, wordt er afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde.

Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten bouw- en woonrijp maken) evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en in de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de 'percentage of completion'-methode: de baten en lasten – en het daaruit voortvloeiende resultaat – worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Bij meerjarige projecten betekent dit dat de (verwachte) winst niet pas aan het eind van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze, maar een verplichting, die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Indien er sprake is van winst, wordt deze berekend op basis van de eindwaarde van het project, conform de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2020)' van de commissie BBV. Als de berekening van de tussentijdse winstneming volgens de 'percentage of completion'-methode leidt tot de conclusie dat er in eerdere jaren te veel winst is genomen, neemt de gemeente de eerder te veel genomen winst terug. Subsidiebaten en de daarbij behorende subsidiabele kosten bij grondexploitaties maken geen deel uit van de tussentijdse winstneming en worden verantwoord op het moment dat de subsidie volgens de subsidievoorwaarden is gerealiseerd.

De verliesvoorziening is gewaardeerd tegen de nominale waarde. De voorziening tegen de nominale waarde is gelijk aan het resultaat van de grondexploitatiebegroting op eindwaarde.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt dynamisch bepaald op basis van de geschatte inningkansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarbij rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die hiervoor zijn geformuleerd. In de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen', die is opgenomen in het jaarverslag, is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Idem voor de voorziening personele verplichtingen.

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten.*
- b. bestaande risico's op balansdatum ter zake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is.*
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie.*
- d. van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.*

Vaste schulden

Vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente zijn gewaarborgd, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Bij het opstellen van de jaarrekening worden de voorschriften nageleefd zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet.

De lasten en baten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben en zijn ingedeeld naar programma's zoals deze door de raad zijn vastgesteld.

Verliezen worden genomen op het moment dat ze bekend zijn en de winsten op het moment dat ze worden gerealiseerd.

Dividenden worden verantwoord in het jaar waarin het besluit tot toekenning van het dividend door de Algemene vergadering van de vennootschap is genomen.

3.3.2 Toelichting op de balans per 31 december 2023

Activa

Vaste activa

€ 37.102.163

Immateriele vaste activa

€ 57.668

De immateriële vaste activa kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings	Desinvesterings	Aflossing / afschrijving	Bijdrage van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	72.772	25.691	10.046	30.749	0	0	57.668
	<u>72.772</u>	<u>25.691</u>	<u>10.046</u>	<u>30.749</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>57.668</u>

Dit betreft het voorbereidingskrediet voor de ontwikkeling in de haven Colijnsplaat, de herontwikkeling sportvelden Kortgene en het voorbereidingskrediet voor de renovatie MFA Kats. De desinvestering betreft de afrekening SPUK flexwoningen op de herontwikkeling sportvelden Kortgene.

Materiële vaste activa

€ 34.436.302

De materiële vaste activa kunnen als volgt worden gespecificeerd (afgerond):

	31-12-2023	31-12-2022
Investerings met een economisch nut	13.843.573	13.476.477
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	14.036.618	13.254.734
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	6.576.111	6.690.293
Totaal	<u>34.436.302</u>	<u>33.421.504</u>

	Boekw aarde 1-1-2023	Investerings	Desinves- teringen	Aflossing/ Afschr.	Bijdragen van derden	Boekw aarde 31-12-2023
Gronden en terreinen (MVA-EH)	612.204	-	-	13.677	-	598.526
Bedrijfsgebouwen (MVA-EH)	958.563	-	-	1.855	-	956.708
Grond, weg- en waterbouwkundige werken (MVA-EH)	11.008.944	1.343.411	-	468.211	85.212	11.798.930
Machines, apparaten en installaties (MVA-EH)	675.650	51.803	-	45.078	-	682.374
Gronden en terreinen (MVA-E)	657.326	280.413	-	623	-	937.116
Gronden bestemd voor de gemeentelijke gebiedsontw. (MVA-E)	123.411	504.111	-	-	-	627.521
Bedrijfsgebouwen (MVA-E)	9.434.549	48.954	6.172	402.670	-	9.074.661
Woonruimten (MVA-E)	-	4.619	-	31	-	4.588
Grond, weg- en waterbouwkundige werken (MVA-E)	1.803.407	77.683	743	119.675	-	1.760.672
Vervoermiddelen (MVA-E)	78.036	-	-	9.754	-	68.281
Machines, apparaten en installaties (MVA-E)	1.191.765	154.851	-	144.327	-	1.202.290
Overige materiele vaste activa (MVA-E)	187.358	5.837	479	44.193	-	148.523
Grond, weg- en waterbouwkundige werken (MVA-M)	6.288.640	271.478	-	360.562	-	6.199.555
Machines, apparaten en installaties (MVA-M)	258.198	-	-	19.784	-	238.413
Overige materiele vaste activa (MVA-M)	143.456	-	-	5.313	-	138.143
Totaal materiele vaste activa	33.421.504	2.743.160	7.394	1.635.756	85.212	34.436.302

Onder de gronden bestemd voor de gemeentelijke gebiedsontwikkeling (MVA-E) zijn strategische (warme) gronden opgenomen voor een boekwaarde van 31-12-2023 € 627.522 resp. € 123.411 per 31-12-2022. Het betreft grondaankopen in Colijnsplaat in 2022 en 2023. Deze gronden zijn bestemd voor toekomstige gemeentelijke gebiedsontwikkeling.

Er zijn elf reserves die gebruikt worden als dekking voor de kapitaallasten van de vaste activa, te weten:

- Egalisatiereserve afschrijving nieuwbouwloods openbare werken;
- Egalisatiereserve Centrumplan Wissenkerke;
- Egalisatiereserve afkoop einde erfpacht Colijnsplaat;
- Bestemmingsreserve Rondom Kamperland;
- Bestemmingsreserve kunstgrasvelden;
- Bestemmingsreserve tennis Colijnsplaat;
- Bestemmingsreserve speelbos Kamperland;
- Bestemmingsreserve opstallen OBS de Zuidvliet;
- Bestemmingsreserve MFA Kats;
- Bestemmingsreserve inrichting perceel milieustraat Cruijckelcreke;
- Bestemmingsreserve loods Bernhardstraat Kortgene.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Boekwaarde 1-1-2023	Investe- ringen	Desinves- teringen	Aflossing/ Afschr.	Afwaar- dering	Boekwaarde 31-12-2023
Kapitaalverstrekkingen aan:						
- Deelnemingen	820.363	786.057	0	0	0	1.606.421
- Overige langlopende leningen	649.425	352.348	0	0	0	1.001.773
Totaal financiële vaste activa	1.469.788	1.138.405	0	0	0	2.608.194

	2023	2022
Aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten	30.842	30.842
Aandelen PZEM NV	61.260	61.260

Aandelen GBE Aqua B.V.	1.514.318	728.261
	<u>1.606.421</u>	<u>820.363</u>

De post overige langlopende leningen kan als volgt worden gespecificeerd:

	2023	2022
Startersleningen	907.683	649.085
Waarborgsom	93.750	0
Overige	340	340
	<u>1.001.773</u>	<u>649.425</u>

Toelichting op langlopende leningen

De starterslening, een regeling om het kopen van een woning te stimuleren, is een financierings-product waarvan de kosten worden gedekt uit een door de gemeente bij SVn aangehouden revolving fund. In 2007 werd daartoe nominaal € 350.000 gestort. In de jaren 2013 t/m 2020 werd het fonds met € 225.000 verhoogd. In 2023 is er € 250.000 gestort. Daarnaast wordt het jaarlijkse saldo tussen de beheerdersvergoeding en de ontvangen rente in het fonds gestort.

Plottende activa € 18.667.172

Voorraden € 424.900

De in de balans opgenomen voorraden kunnen worden onderverdeeld in de volgende categorieën:

	2023	2022
Onderhanden werk c.q. gronden in exploitatie	424.900	-90.059
	<u>424.900</u>	<u>-90.059</u>

Onderhanden werk c.q. gronden in exploitatie

Becijferingen van verwachte resultaten zijn mede tot stand gekomen op basis van de gegevens zoals opgenomen in woningbouwmonitor gemeente Noord-Beveland, de 'notitie grondprijzen en parameters grondexploitatie 2023' en de meest actuele taxaties en een rekenrente van 0,5%. Verder is uitgegaan van de hiervoor genoemde berekeningen en voor zover die er niet zijn voor de inrichting van een plan met € 500.000,-- per ha. De inrichting omvat dan de kosten van bouw- en woonrijpmaken alsmede de kosten van voorbereiding en toezicht.

Voor de bouwgronden in exploitatie kan het verloop in 2023 als volgt worden weergegeven:

	Boekwaarde 01-01-2023	Investeringen	Interne boeking	Verkopen / huur opbrengsten ,subsidies	Winst uitname/ verlies name	Boekwaarde 31-12-2023
1. Sportvelden Wissenkerke	647.990	7.245		-180.165	60.000	535.069
2. Bedrijventerrein Rip II	-375.026	3.505		-183.215	276.000	-278.737
3. Wissenkerke Zuid-Oost (locatie vd Maas)	392.943	9.976		0	0	402.919
4. Stadspolder Kortgene	-1.181.390	557.236		-81.695	21.880	-683.968
5. Sportvelden Geersdijk	-134.655	2.434		0	0	-132.221
6. Jachthaven Kamperland	406.896	1.489		0	0	408.385
7. Zeelandnet locatie Kamperland	153.183	20.269		0	0	173.453
Totalen	-90.060	602.155	0	-445.075	357.880	424.900
						2.037.038
						-4.057.144
Geprognosticeerd exploitatieresultaat bij afsluiten van de plannen (-/- = voordelig)						-1.595.207

Ter toelichting het volgende:

1. Sportvelden Wissenkerke

In 2019 is er een verkoopovereenkomst getekend waarbij de nog uit te geven kavels verkocht zijn aan een projectontwikkelaar. Dit betreft ca. 12.500 m². Daarbij is afgesproken dat de kosten voor het bouwrijp maken voor de projectontwikkelaar zijn.

Voordat de gemeente de gronden had verkocht aan een projectontwikkelaar, had de gemeente zelf al ca 5.800 m² verkocht.

In 2020 hebben de eerste verkopen aan de projectontwikkelaar plaats gevonden. In 2023 zijn er ook verkopen geweest. Conform BBV-voorschriften hebben we in 2023 dan ook een winst op de grondexploitatie Sportvelden Wissenkerke genomen van € 60.000. De verwachting is dat deze grondexploitatie in 2028 kan worden afgesloten met een winst van € 247.000. Na de winst name in 2023 en eerder genomen winsten op deze grondexploitatie zal de totale winst uitkomen op € 702.000.

2. Bedrijventerrein Rip II

Betreffend terrein, 18.456 m² groot, dient voor bedrijven die vanuit Kamperland zich daar vestigen. Uitgeefbaar is circa 1,2 ha. Er is in 2021 6.375 m² verkocht voor het definitief vestigen van de Aldi supermarkt. Daarnaast kan er nog zo'n 6.000 m² aan andere bedrijven verkocht worden die zich in Kamperland willen vestigen.

In 2023 heeft de laatste verkoop plaatsgevonden van 2.458 m². Er is in 2023 een winstname gedaan van € 276.000.

In 2024 zullen er nog kosten worden gemaakt voor woonrijp maken en groenvoorziening. De verwachting is dat deze grondexploitatie in 2025 kan worden afgesloten. Inclusief de reeds genomen winst zal het totale resultaat dan uitkomen op € 817.000.

3. Wissenkerke Zuid-Oost (Locatie van der Maas)

In 2007 werden er ter zake 2.900 m² grond aan de Akkerrand te Wissenkerke verworven. De gronden zijn bestemd voor de realisatie van 5 vrijesectorwoningen (duurdere segment). In de periode 2009 tot en met 2022 is er voor deze exploitatie een voorziening gevormd van in totaal € 217.717.

4. Stadspolder Kortgene

In 2010 is een gedeelte van de grond voor de Stadspolder Kortgene verworven. Dit betrof 107.152 m². De gronden zijn bestemd voor het realiseren van sociale woningbouw, sociale voorzieningen, deeltijdwoningen en woningen voor de vrije sector. Het totale uitgeefbare gebied bedraagt circa 56.000 m².

Inmiddels zijn behoorlijk wat kavels verkocht aan diverse projectontwikkelaars. De verwachting is dat de overgebleven gronden ook nog verkocht gaan worden aan projectontwikkelaars en dat de grondexploitatie in 2025 afgesloten kan worden.

Conform BBV-voorschriften is reeds een winst genomen van € 873.000. In 2023 is er een winstname gedaan van € 22.000. De verwachting is dat de grondexploitatie in 2025 met een winst van € 139.000 kan worden afgesloten. De totale verwachte winst op deze grondexploitatie is dan € 1.034.000.

5. Sportvelden Geersdijk

In 2013 zijn de gronden sportvelden Geersdijk verworven. Dit betrof 7.428 m². De gronden zijn bestemd voor het realiseren van sociale woningbouw en woningen in de vrije sector. Het totale uitgeefbare gebied bedraagt 4.878 m². Voor het verkopen van de laatste 1.100 m² moet het bestemmingsplan nog aangepast worden.

Er heeft reeds een winstname plaats gevonden van € 97.000. In 2023 heeft er geen winstname plaatsgevonden. De verwachting is dat deze grondexploitatie in 2025 met een winst van € 188.000 kan worden afgesloten. Inclusief de eerdergenoemde winstname komt de totale winst dan uit op € 290.000.

7. Jachthaven Kamperland

In 2015 is door de raad besloten om de grondexploitatie Jachthaven Kamperland in exploitatie te nemen. Deze gronden waren al in gemeentelijk bezit. Dit betreft 10.800 m² waarvan 2.000 m² uitgeefbaar is. De gronden zijn bestemd voor het realiseren van vrijstaande woningen.

In 2016 en 2017 zijn er alleen nog wat aanloopkosten gemaakt. In 2018 is gestart met het bouwrijp maken van het gebied. In 2019 is dit verder afgerond. De verwachting is dat deze grondexploitatie in 2026 kan worden afgerond met een winst van € 49.000.

8. Zeelandnet locatie Kamperland

In 2017 is het gebouw met de omliggende parkeerplaatsen en agrarische grond strategisch aangekocht. Dit betrof in totaal (inclusief voormalige gebouw Zeelandnet) 5,46 ha. Inmiddels is er een huurkoopovereenkomst gesloten voor het voormalige gebouw van Zeelandnet.

In 2019 is besloten de gronden in exploitatie te nemen. 1,9 ha van de uit te geven grond is al bestemd als bedrijfsgrond. Voor de overige 2,6 ha moet het bestemmingsplan nog omgezet worden naar bedrijfsgronden. Deze procedure moet nog plaats vinden. Het laatste gedeelte van het parkeerterrein is in 2021 verkocht.

Doordat het bestemmingsplan nog aangepast moet worden om het overgrote overige deel van de bedrijfsgrond te kunnen uitgeven zijn de kosten en opbrengsten van deze grondexploitatie nog een zeer ruwe schatting.

Uitzettingen korter dan één jaar**€ 9.812.797**

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

		<u>31-12-2023</u>		<u>31-12-2022</u>
- Debiteuren gemeente	€ 1.537.768		1.051.997	
af: dubieuze debiteuren	-725.948		-157.841	
		811.819		894.156
- Belastingvorderingen	€ 743.879		€ 1.016.490	
af: dubieuze belastingdebiteuren	-329.305		-214.305	
		414.574		802.185
- Debiteuren sociale zaken	€ 413.931		€ 451.822	
af: dubieuze debiteuren sociale zaken	-67.847		-114.122	
af: terugbetalingsverplichting Bbz	-90.047		-91.970	
		256.037		245.730
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		8.334.321		7.323.570
BTW te verrekenen op aangifte	0		75.649	
Doorschuif BTW	0		395	
Af te dragen BTW hoog	1		-20.352	
Af te dragen BTW laag	-3.955		0	
		-3.954		55.692
Totaal	€	<u>9.812.797</u>	€	<u>9.321.332</u>

Onder debiteuren gemeente staan de debiteuren nominaal opgenomen -/- vooruit ontvangen bedragen van debiteuren.

Onder de dubieuze debiteuren is er een bedrag gereserveerd van € 700.000 voor een anterieure overeenkomst.

De debiteuren sociale zaken betreffen vorderingen wegens Bbz-leningen, Tozo-leningen, krediet-hypotheek, terug te vorderen uitkeringen en zogenaamde verhaalsvorderingen.

In 2023 hebben er geen overschrijdingen van het drempelbedrag voor schatkistbankieren plaatsgevonden, zoals uit onderstaand overzicht blijkt:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	1000			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	494	604	577	600
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	506	396	423	400
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					

In de paragraaf financiering wordt het schatkistbankieren nader toegelicht.

Liquide middelen

€ 265.644

De liquide middelen bestaan uit de volgende componenten:

	31-12-2023	31-12-2022
- Kas	€ 9.392	€ 5.920
- Bank Nederlandse Gemeenten	-501	8.889
- Bank Nederlandse Gemeenten	-73	-68
- Bank Nederlandse Gemeenten	-64	0
- Rabobank Gemeente	256.691	254.044
- ING Gemeente	0	237.621
- Automatische incasso onderweg CIN	200	454
	€ 265.644	€ 506.860

Deze saldi stemmen overeen met de aanwezige middelen of de laatste dagafschriften van de diverse bankinstellingen.

Overlopende activa

€ 8.163.830

De overlopende activa luiden als volgt:

	31-12-2023	31-12-2022
- Nog te ontvangen bedragen	5.572.267	2.691.577
- Vooruitbetaalde bedragen	404.592	9.301
- BCF te verrekenen op aangifte	2.186.971	2.044.759
Totaal	€ 8.163.830	€ 4.745.637

De nog te ontvangen bedragen bestaan uit:

	31-12-2023	31-12-2022
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	€ 452.537	€ 345.742
- Nog te ontvangen bedragen	5.119.730	2.345.835
Totaal	€ 5.572.267	€ 2.691.577

Passiva

Eigen vermogen

€ 36.962.363

Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves, bestemmingsreserves en het batig saldo van de rekening van lasten en baten over 2023. Het laatste bedraagt € 4.018.910. Het positieve rekeningsaldo over 2023 is ter nadere bestemming als afzonderlijke post in de balans opgenomen.

Reserves

€ 32.943.453

Het verloop van de reserves kan in hoofdlijnen als volgt worden gespecificeerd:

	Boekwaarde	Toevoegingen	Onttrekkingen	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Saldo
Algemene Reserve	960.014	-	-	-	-	960.014
Algemene Reserve (vrij aanwendbaar)	14.914.783	357.880	2.107.500	2.376.582	-	15.541.745
Bestemmingsreserve landbouwhaven Kamperland	177.971	2.503	-	-	-	180.474
Bestemmingsreserve Haven Colijnsplaat	463.024	-	-	-	-	463.024
Egalisatiereserve afkoop einde erfpacht havenplateau Colijnsplaat	1.000.000	-	-	-	-	1.000.000
Bestemmingsreserve wegenbeheersplan	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve samenlevingsfonds	364.229	-	16.407	-	-	347.822
Bestemmingsreserve Jachthaven Kamperland	90.000	-	-	-	-	90.000
Bestemmingsreserve Kunstgrasvelden	587.866	-	-	-	39.425	548.440
Bestemmingsreserve Tennis Colijnsplaat	91.265	-	-	-	3.803	87.463
Bestemmingsreserve Speelbos	85.269	-	-	-	2.189	83.080
Bestemmingsreserve Sociaal domein	1.645.206	-	-	-	-	1.645.206
Bestemmingsreserve dorpsvernieuwing	570.664	-	14.491	-	-	556.173
Bestemmingsreserve Kwailteitsslag omgeving Banjaard	805.000	-	14.845	-	-	790.155
Bestemmingsreserve omgeving Banjaard	71.781	-	-	-	-	71.781
Bestemmingsreserve Rondon Kamperland	870.291	-	-	-	35.268	835.023
Bestemmingsreserve bestemmingsplannen	1.168.312	257.500	-	-	-	1.425.812
Bestemmingsreserve Leef tijdsbewust personeelsbeleid	363.673	25.000	-	-	-	388.673
Bestemmingsreserve egalisatie afschrijving nieuwb. Loods	464.450	-	-	-	42.223	422.228
Bestemmingsreserve Nog uit te voeren werkzaamheden	593.611	94.500	228.000	228.000	-	688.111
Reserve Toekomstvisie Noord-Beveland	480.000	-	-	-	-	480.000
Bestemmingsreserve opstallen OBS de Zuidvliet	73.942	-	-	-	6.722	67.220
Bestemmingsreserve Klimaat	629.919	700.000	700.000	-	-	629.919
Bestemmingsreserve Loods Bernhardstraat Kortgene	247.851	-	-	-	5.129	242.722
Bestemmingsreserve Inrichting perceel milieustraat Cruijkelcreke	100.000	-	-	-	-67	99.933
Bestemmingsreserve omgevingswet	201.790	-	-	-	-	201.790
Bestemmingsreserve MFA Kats	-	1.800.000	-	-	-7	1.799.993
Bestemmingsreserve Opvang ontheemden	-	1.238.642	-	612.000	-	1.850.642
Bestemmingsreserve Dividend ZEH BV	-	883.509	-	-	-	883.509
Bestemmingsreserve Raadspuntenprogramma	-	562.500	-	-	-	562.500
	27.020.913	5.922.033	3.081.243	3.216.582	134.832	32.943.454

De belangrijkste reserves worden hierna toegelicht:

Algemene reserve per 31 december 2023	€	960.014
Algemene reserve (vrij aanwendbaar) per 31 december 2023	€	15.541.745
De belangrijkste mutaties 2023 betreffen:		
- Toevoeging winstname grondexploitatie Rip II	€	276.000 +
- Toevoeging winstname grondexploitatie Sportvelden Wissenkerke	€	60.000 +
- Toevoeging winstname grondexploitatie Stadspolder	€	21.880 +
- Onttrekking ten behoeve van vorming reserve MFA Kats	€	1.800.000 -
- Onttrekking ten behoeve van aankoop Rozenstraat	€	257.500 -
- Onttrekking ten behoeve van subsidie duurzaam bouwen 2023	€	50.000 -
Bestemmingsreserve landbouwhaven Kamperland per 31 december 2023	€	180.474
De reserve dient om exploitatieschommelingen te kunnen opvangen. Toevoeging betreft het voordelige saldo over 2023 ad € 2.503.		
Bestemmingsreserve haven Colijnsplaat per 31 december 2023	€	463.024
De reserve dient om eventuele financiële risico's te kunnen opvangen. Mutaties hebben er in 2023 niet plaatsgevonden.		
Egalisatiereserve afkoop einde erfpacht havenplateau Clp 31 dec 2023	€	1.000.000
Deze reserve is bedoeld om de afschrijvingslasten op te vangen die ontstaan door het aankopen van diverse panden op het havenplateau te Colijnsplaat. Deze reserve is vanuit de algemene reserve gevuld. Mutaties hebben er in 2023 niet plaatsgevonden.		
Bestemmingsreserve Samenlevingsfonds per 31 december 2023	€	347.822
Deze reserve is bedoeld om burgerprojecten te ondersteunen of andere zaken die rechtstreeks ten goede komen aan de inwoners van Noord-Beveland. Tevens is ook besloten om een deel van dit fonds in te zetten voor innoverende projecten.		
In 2023 zijn diverse subsidies uit deze reserve onttrokken.		
Bestemmingsreserve jachthaven Kamperland per 31 december 2023	€	90.000
De reserve dient om schommelingen in de exploitatie van de jachthaven Kamperland te kunnen opvangen. Mutaties hebben er in 2023 niet plaatsgevonden.		
Bestemmingsreserve Kunstgrasvelden per 31 december 2023	€	548.440
Deze reserve is bedoeld om de jaarlijkse afschrijvingslast op te vangen die ontstaan door de aanleg van de kunstgrasvelden.		
Bestemmingsreserve tennis Colijnsplaat per 31 december 2023	€	87.463
Deze reserve is bedoeld om de jaarlijkse afschrijvingslast op te vangen die ontstaan door het ombouwen van het tennispark.		

Bestemmingsreserve speelbos Kamperland per 31 december 2023	€ 83.080
Deze reserve is bedoeld om de jaarlijkse afschrijvingslast op te vangen die ontstaan door het aanleggen van het speelbos in Kamperland.	
Bestemmingsreserve sociaal domein per 31 december 2023	€ 1.645.206
Deze reserve is bedoeld om tekorten vanuit het sociaal domein op te vangen. In 2023 zijn er geen mutaties.	
Bestemmingsreserve dorpsvernieuwing per 31 december 2023	€ 556.173
Uit deze reserve worden de lasten voor dorpsvernieuwing gefinancierd.	
Bestemmingsreserve kwaliteitsslag omgeving Banjaard per 31 dec 2023	€ 790.155
Deze bestemmingsreserve is gevormd om de omgeving Banjaard te revitaliseren.	
Egalisatiereserve centrumplan Wissenkerke per 31 december 2023	€ 71.781
Deze reserve is gevormd ten laste van de algemene reserve en is bedoeld om de in het kader van het centrumplan Wissenkerke aan te kopen panden aan de Oostvoorstraat, Voorstraat en Weststraat in Wissenkerke te kunnen realiseren. In 2023 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.	
Bestemmingsreserve rondom Kamperland per 31 december 2023	€ 835.023
Vanuit deze reserve worden de plannen voor rondom Kamperland gefinancierd. De afschrijvingslasten uit deze investeringen worden ten laste van deze reserve gebracht.	
Reserve bestemmingsplannen per 31 december 2023	€ 1.425.812
Conform de grondbeleidsnota Noord-Beveland 2015 en de berekening van de risico op de bestemmingsplannen bedraagt het saldo van deze reserve € 1.425.812. In 2023 is er € 257.500 toegevoegd vanuit de algemene reserve ten behoeve van de aankoop Rozenstraat.	
Bestemmingsres. leeftijdsbewust personeelsbeleid per 31 december 2023	€ 388.673
Aan deze reserve (voorheen reserve FPU-gemeente lokaal) is in het kader van het leeftijds-bewust personeelsbeleid in 2023 een bedrag van € 25.000 toegevoegd. Onttrekkingen hebben er niet plaatsgevonden.	
Reserve egalisatie afschrijving loods openbare werken 2023	€ 422.228
Deze reserve is in 2005 gevormd uit de opbrengst van de verkoop van een aantal voormalige loodsen van openbare werken. In 2019 is de laatste opbrengst in deze reserve gestort. Jaarlijks worden de afschrijvingslasten van de nieuwe loods aan deze reserve onttrokken.	

Bestemmingsreserve nog uit te voeren werkzaamheden per 31 dec 2023	€	688.111
<p>Dit betreft een reserve voor werkzaamheden die in 2023 of de jaren daarvoor nog niet zijn uitgevoerd, maar in de jaren daarna uitgevoerd worden. In 2023 is er € 228.000 onttrokken voor energietoelagen minimabeleid. Daarnaast is er € 12.500 toegevoegd voor de inhuur erfgoednota. Er is € 33.000 toegevoegd voor de uitgaven kunst in de buitenruimte (€ 25.000), Digitale beleving erfgoed (cultuurnota) voor (€ 5.000) en uitvoering Kerkenvisie (€ 3.000). Er is € 49.500 aan de reserve toegevoegd voor de Wet open overheid en is er € 12.500 toegevoegd voor het PMO-onderzoek.</p>		
Bestemmingsreserve opstallen OBS de Zuidvliet per 31 dec 2023	€	67.220
<p>Vanuit deze reserve wordt de aankoop van de opstallen OBS de Zuidvliet gefinancierd. De afschrijvingslasten uit deze investeringen worden ten laste van deze reserve gebracht.</p>		
Bestemmingsreserve Toekomstvisie Noord-Beveland per 31 dec 2023	€	480.000
<p>Deze reserve is in 2023 gevormd ten laste van de algemene reserve en is bedoeld voor de dekking van toekomstige uitgaven inzake de Toekomstvisie Noord-Beveland.</p>		
Bestemmingsreserve Klimaat per 31 dec 2023	€	629.919
<p>Deze reserve is in 2023 gevormd om de lasten die op de gemeente afkomen in verband met de klimaat maatregelen van het kabinet te dekken. Er is zowel 700.000 onttrokken als 700.000 toegevoegd aan deze reserve. Dit heeft betrekking op een dubieuze debiteur. Onder de dubieuze debiteuren is er een bedrag gereserveerd van € 700.000 voor een anterieure overeenkomst.</p>		
Bestemmingsreserve Loods Bernhardstraat Kortgene per 31 dec 2023	€	242.722
<p>Het doel van deze reserve is om de afschrijvingskosten van de loods Bernhardstraat Kortgene te dekken.</p>		
Bestemmingsreserve inrichting perceel milieustraat Crijckelcreke per 31 dec 2023	€	100.000
<p>Het doel van deze reserve is om de afschrijvingskosten van het inrichten van het perceel milieustraat Crijckelcreke te dekken.</p>		
Bestemmingsreserve omgevingswet per 31 dec 2023	€	201.790
<p>Deze reserve is gevormd om de lasten die op de gemeente afkomen in verband met de omgevingswet uit deze reserve dekken. Deze reserve is in 2022 gevormd.</p>		
Bestemmingsreserve MFA Kats per 31 dec 2023	€	1.799.993
<p>Het doel van deze reserve is om de afschrijvingskosten van het inrichten van het perceel MFA kats te dekken.</p>		
Bestemmingsreserve Opvang ontheemden per 31 dec 2023	€	1.850.642
<p>Deze reserve is bedoeld voor de dekking voor uitgaven inzake de opvang ontheemden.</p>		

Bestemmingsreserve Dividend ZEH BV per 31 dec 2023 € **883.509**

Dit betreft een reserve voor een nader in te vullen dividend besteding van het ZEH. Op een later moment zal hier een bestedingsrichting aangegeven worden.

Bestemmingsreserve Raadspuntenprogramma per 31 dec 2023 € **562.500**

Het doel van deze reserve is het beschikbaar houden van niet bestede middelen t.b.v. het uitvoeringsprogramma.

Voorzieningen € **2.641.347**

Van de voorzieningen kan het volgende overzicht worden gegeven:

	Saldo 01-01-2023	Toevoegingen	Onttrekking	Aanwending ivm regelgeving	Saldo 31-12-2023
Wethouderspensionen	€ 883.814	€ 87.055	€ 0	€ 0	€ 970.869
Precariobelasting	€ 1.489.127	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.489.127
Wachtgeld voorm.wethouders	€ 122.474	€ 1.651	-€ 55.948	€ 0	€ 68.177
Voorziening verlofsparen	€ 138.964	€ 0	-€ 25.791	€ 0	€ 113.174
Totaal	€ 2.634.380	€ 18.680	-€ 81.738	€ 0	€ 2.641.347

Voorziening wethouderspensionen

De voorziening dient ter dekking van eventuele waardeoverdrachten en toekomstige pensioen- en wachtgeldverplichtingen van wethouders. Deze voorziening wordt jaarlijks bijgesteld naar aanleiding van de actuele pensioenoverzichten.

Voorziening precariobelasting

Gezien de lopende procedure inzake het gewezen beroep in cassatie van de gemeente Hulst, is besloten de opbrengsten uit de precariobelasting in een voorziening te storten. De uitspraak leidt mogelijk tot een terugbetalingsverplichting op de precariobelasting over 2016 t/m 2020.

Voorziening wachtgeld voormalige wethouders

Deze voorziening dient ter dekking van de wachtgeldverplichting van een voormalige wethouder. Deze voorziening wordt jaarlijks bijgesteld naar aanleiding van actuele wachtgeldoverzichten.

Voorziening verlofsparen

In de cao is op 1 januari 2022 het zogenoemde verlofsparen geïntroduceerd. Deze verlofspaaruren verjaren niet, dus moet hiervoor te allen tijde wel een voorziening worden getroffen. Dit geldt ook voor niet-wettelijke uren in lokale regelingen (bijvoorbeeld tijd-voor-tijd), waaraan geen maximum of einddatum is verbonden.

In 2023 is er door medewerkers geen gebruik gemaakt van de verlofspaarregeling. Voor de zgn. "plusuren" is wel een bedrag gedoteerd aan de voorziening "Verlofsparen".

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar**€ 11.803.333**

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2023:

Onderhandse leningen	Saldo 1-1-2023	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2023
Binnenlandse banken	€ 12.873.333	€ -	€ 1.070.000	€ 11.803.333
Totaal	€ 12.873.333	€ -	€ 1.070.000	€ 11.803.333

De totale rentelast voor 2023 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 127.702.

Viottende Passiva**€ 4.362.291**

	31-12-2023	31-12-2022
Kortlopende schulden	€ 3.304.176	€ 3.337.767
Overlopende passiva	1.058.116	364.858
Totaal	€ 4.362.291	3.702.625

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden kunnen nader worden gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
- Crediteuren	€ 2.613.322	€ 2.366.855
- Overige kortlopende schulden	35.463	137.892
- Te verrekenen netto salaris	-5.651	-23
- Voorschotten Legeskas	-10.263	-10.301
- Nog te betalen posten	664.229	832.936
- Waterbergingsfonds	7.075	7.075
- Vooruitontvangen bedragen	0	3.333
- Vooruitontvangen liggelden	0	0
Totaal	€ 3.304.176	€ 3.337.767

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	<i>Saldo</i> 31-12- 2022	Toevoegingen	Bestedingen	<i>Saldo</i> 31-12- 2023
Spuk uitkering 2022:				
- Energiearmoede C55	158.949	-	158.949	-
- NPO gelden D14	5.738	-	5.738	-
- Onderwijsachterstanden D8	59.296	-	59.296	-
- Onderwijshuisvesting Oekrainers D19	11.521	-	11.521	-
- Inburgering G10	46.446	-	46.446	-
- Onderwijsroute G13	1.834	-	1.834	-
- Sportakkoord H8	18.858	-	18.858	-
Spuk uitkering 2023:				
- Energiearmoede C55	-	176.335	-	176.335
- Lokale aanpak isolatie C94	-	396.330	-	396.330
- NPO gelden D14	-	14.222	-	14.222
- onderwijsachterstandenbeleid D8	-	129.475	-	129.475
- Inburgering G10	-	128.232	-	128.232
- CDOKE F28	-	32.556	-	32.556
- Brede spukregeling H30	-	10.582	-	10.582
- Onderwijshuisvesting Oekrainers D19	-	3.544	-	3.544
Provincie:				
- Slufter Banjaard	24.000	38.006	-	62.006
- Boeren meten water	8.490	-	8.490	-
- Regioarrangement 2023	14.600	-	14.600	-
- Regioarrangement 2024	14.600	-	-	14.600
PVN Ontvangsten ivm uitkeringen	526	-526	-	-
Totaal	364.858	928.757	325.732	967.883

Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren

- Vooruitontvangen bedragen	-	90.233	-	90.233
-----------------------------	---	--------	---	--------

Totaal	364.858	1.018.990	325.732	1.058.116
--------	---------	-----------	---------	-----------

De post nog te betalen posten bestaat voornamelijk uit de nog te betalen omzetbelasting, de transitorische rente en overige nog te betalen kosten die hun oorsprong hebben in het boekjaar 2023 of voorgaande boekjaren.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Waarborgen

Het in de balans opgenomen bedrag voor waarborgen en garanties aan rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Aard/Omchrijving		Oorspronkelijk Bedrag	Percentage borgstelling	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Categorie A	Lening KV1177/RWS/WSW	528.349	50	215.323	276.293
Categorie B	Lening 40,102475/RWS/WSW *	5.000.000	50	5.000.000	5.000.000
Totaal		5.528.349		5.215.323	5.276.293

* RWS: lening 40.102475 De aflossingen van deze geldlening vindt op 05-11-2058 ineens plaats, hierdoor is het oorspronkelijke bedrag van de geldlening gelijk aan de boekwaarde

Kredietfaciliteiten

De gemeente beschikt over een kredietfaciliteit bij de BNG van € 2.000.000.

Openstaand (boven) wettelijk verlof

Er staan in 2023 nog in totaal 7.326 aan vakantie-uren open. Dit komt neer op een bedrag van € 240.385.

3.3.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2023

Bij de toelichting wordt op elk programma die een onder- of overschrijding heeft, een toelichting gegeven (conform de financiële verordening). Vervolgens wordt er op taakveld niveau gekeken welke taakvelden de over- of onderschrijdingen veroorzaakt heeft. Tenslotte wordt een analyse gegeven van de activiteiten met de grootste over- of onderschrijding op taakveld niveau. Dit zijn de activiteiten die de grootste verschillen veroorzaken.

Analyse van het resultaat Programma Bestuur en ondersteuning

Analyse van het resultaat ten opzichte van de begroting (na wijziging) 2023

Taakvelden	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.	Saldo
Baten	189.021	197.507	169.882	27.625
Lasten	1.467.213	1.720.635	1.754.814	-34.179
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	1.278.192	1.523.128	1.584.932	-61.804
Beschikking over reserves	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	1.278.192	1.523.128	1.584.932	-61.804

- 0.1 Bestuur
- 0.2 Burgerzaken

Het resultaat kan als volgt gespecificeerd worden:

Taakvelden	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Saldo
0.1 Bestuur	1.093.426	1.147.704	-54.278
0.2 Burgerzaken	429.702	437.228	-7.526
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	1.523.128	1.584.932	-61.804
Toevoeging reserves	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	1.523.128	1.584.932	-61.804

Analyse programma 1

Taakveld	Omschrijving taakveld	Activiteit	Reden over- (-/-) of onderschrijding (+)	Baten	Lasten
0.1	Bestuur	Mutaties voorzieningen	Bijstelling voorziening wethouderspensioenen op basis van de actuariële berekeningen 2023.		-70.026
		Overige over/onderschrijdingen		-27.625	35.847
		Totaal baten/lasten		-27.625	-34.179
Reserves					
0.10	Reserves	Overige over/onderschrijdingen			
		Totaal reserves		-	-
		Eindtotaal		-27.625	-34.179
		Eindsaldo		-61.804	

Analyse van het resultaat Programma Veiligheid

Analyse van het resultaat ten opzichte van de begroting (na wijziging) 2023

Taakvelden	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.	Saldo
Baten	0	80.000	80.291	-291
Lasten	1.103.891	1.674.630	1.677.276	-2.646
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	1.103.891	1.594.630	1.596.985	-2.355
Beschikking over reserves	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	1.103.891	1.594.630	1.596.985	-2.355

- 0.10 Mutaties reserves
- 1.1 Crisisbeheersing en brandweer
- 1.2 Openbare orde en veiligheid

Het resultaat kan als volgt gespecificeerd worden:

Taakvelden	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Saldo
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.540.991	1.525.397	15.594
1.2 Openbare orde en veiligheid	53.639	71.588	-17.949
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	1.594.630	1.596.985	-2.355
Toevoeging reserves	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	1.594.630	1.596.985	-2.355

Analyse programma 2

Taakveld	Omschrijving taakveld	Activiteit	Reden over- (-/) of onderschrijding (+)	Baten	Lasten
		Overige over/onderschrijdingen		290	-2.645
		Totaal baten/lasten		290	-2.645
Reserves					
0.10	Reserves	Overige over/onderschrijdingen			
		Totaal reserves		-	-
		Eindtotaal		290	-2.645
		Eindsaldo		-2.355	

Analyse van het resultaat Programma Verkeer, vervoer en waterstaat

Analyse van het resultaat ten opzichte van de begroting (na wijziging) 2023

Taakvelden	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.	Saldo
Baten	650.078	762.078	797.753	-35.675
Lasten	2.617.216	3.438.541	3.027.182	411.359
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	1.967.138	2.676.463	2.229.429	447.034
Beschikking over reserves	612	400.112	0	400.112
Toevoeging aan reserves	0	0	2.503	-2.503
Gerealiseerd resultaat	1.966.526	2.276.351	2.231.932	44.419

- 0.10 Mutaties reserves
- 2.1 Verkeer en Vervoer
- 2.2 Parkeren
- 2.3 Recreatieve havens
- 2.4 Economische havens en waterwegen

Het resultaat kan als volgt gespecificeerd worden:

Taakvelden	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Saldo
2.1 Verkeer en Vervoer	2.567.756	2.202.241	365.515
2.2 Parkeren	315.500	325.385	-9.885
2.3 Recreatieve havens	-189.994	-207.509	17.515
2.4 Economische havens en waterwegen	-16.799	-90.687	73.888
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	2.676.463	2.229.429	447.034
Toevoeging reserves	0	2.503	-2.503
Onttrekking reserves	400.112	0	400.112
Gerealiseerd resultaat	2.276.351	2.231.932	44.419

Analyse programma 3

Taakveld	Omschrijving taakveld	Activiteit	Reden over- (-/-) of onderschrijding (+)	Baten	Lasten
2.1	Verkeer en vervoer	Wegen, straten pleinen	Waterschap, bijdrage fietspaden nog niet uitgevoerd. Dit wordt doorgeschoven naar 2024.		400.000
2.1	Verkeer en vervoer	Wegen, straten pleinen	De afschrijvingslasten zijn lager doordat een aantal inesteringen (niet) volledig zijn afgerond in 2023		50.060
2.1	Verkeer en vervoer	Wegenbeheersplan	In 2023 is de Maasstraat in zijn geheel aangepakt. Kleinere werkzaamheden aan deze straat waren niet langer mogelijk en wenselijk. Daarnaast hadden we extra kosten aan het onderhoud van trappen en trapleuningen. Ook de inflatie op materialen, loonkosten en brandstoffen was van grote invloed.		-103.028
2.1	Verkeer en vervoer	Wegen, straten pleinen	Hogere kosten als gevolg van inflatie en extra onderhoudswerkzaamheden		38.193
			Overige over/onderschrijdingen	35.675	26.134
			Totaal baten/lasten	35.675	411.359
Reserves					
0.10	Reserves	Mutaties reserves programma 3	Waterschap, bijdrage fietspaden nog niet uitgevoerd. Dit wordt doorgeschoven naar 2024.	-400.000	
0.10	Reserves	Overige over/onderschrijdingen		-112	-2.503
			Totaal reserves	-400.112	-2.503
			Eindtotaal	-364.437	408.856
			Eindsaldo	44.419	

Analyse van het resultaat Programma Economie

Analyse van het resultaat ten opzichte van de begroting (na wijziging) 2023

Taakvelden	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.	Saldo
Baten	3.880.106	4.433.651	7.012.439	-2.578.788
Lasten	1.188.655	1.467.000	621.585	845.415
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-2.691.451	-2.966.651	-6.390.854	3.424.203
Beschikking over reserves	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves	0	163.000	276.000	-113.000
Gerealiseerd resultaat	-2.691.451	-2.803.651	-6.114.854	3.311.203

- 0.10 Mutaties reserves
- 3.1 Economische ontwikkeling
- 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
- 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen
- 3.4 Economische promotie

Het resultaat kan als volgt gespecificeerd worden:

Taakvelden	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Saldo
3.1 Economische ontwikkeling	54.320	37.936	16.384
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-8.097	-203.198	195.101
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	40.000	-174.143	214.143
3.4 Economische promotie	-3.052.874	-6.051.449	2.998.575
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-2.966.651	-6.390.854	3.424.203
Toevoeging reserves	163.000	276.000	-113.000
Onttrekking reserves	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-2.803.651	-6.114.854	3.311.203

Analyse programma 4

Taakveld	Omschrijving taakveld	Activiteit	Reden over- (-/-) of onderschrijding (+)	Baten	Lasten
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Het Rip II	Hogere winstname grondexploitatie Het Rip II Kamperland	113.000	
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Gronden en land	Minder uitgaven op investeringen leiden tot lagere afschrijvingslasten		55.094
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	Klimaat- en energiebeleid	Het voordeel is het gevolg van de specifieke uitkering capaciteit decentrale overheden klimaat en energie (CDOKE). In 2023 is voornamelijk gebruik gemaakt van de bestaande ambtelijke capaciteit en was er nog geen behoefte inzet van extra capaciteit of aan inhuur	-32.556	189.830
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	Klimaat- en energiebeleid	In 2023 geen aanvragen subsidie ontvangen voor zonnepanelen bedrijven en subsidie duurzaam bouwen bedrijfsgebouwen		40.000
3.4	Economische promotie	Baten toeristenbelasting	Hogere baten toeristenbelasting ten opzichte van de raming. Dit heeft te maken met een te lage raming in de primitieve begroting. Hogere aanslag toeristenbelasting en voornamelijk een afrekening en een coulance van € 700.000 over voorgaande jaren	2.979.076	
		Overige over/onderschrijdingen		6.969	72.790
		Totaal baten/lasten		3.066.489	357.714
	Reserves				
0.10	Reserves	Winstname Rip II			-113.000
0.10	Reserves	Overige over/onderschrijdingen			
		Totaal reserves		0	-113.000
		Eindtotaal		3.066.489	244.714
		Eindsaldo		3.311.203	

* In taakveld 3.2 (fysieke bedrijfsinfrastructuur) zitten gedeeltelijk de grondexploitaties (bedrijven terreinen). Om een goede analyse hiervan te maken zijn in tegenstelling tot de overige taakvelden de baten en lasten van deze grondexploitaties gesaldeerd.

Analyse van het resultaat Programma Onderwijs

Analyse van het resultaat ten opzichte van de begroting (na wijziging) 2023

Taakvelden	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.	Saldo
Baten	34.200	56.623	42.243	14.380
Lasten	370.034	424.063	383.743	40.320
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	335.834	367.440	341.500	25.940
Beschikking over reserves	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	335.834	367.440	341.500	25.940

- 0.10 Mutaties reserves
- 4.1 Openbaar basisonderwijs
- 4.2 Onderwijshuisvesting
- 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Het resultaat kan als volgt gespecificeerd worden:

Taakvelden	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Saldo
4.1 Openbaar basisonderwijs	47.717	40.964	6.753
4.2 Onderwijshuisvesting	118.826	115.750	3.076
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	200.897	184.786	16.112
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	367.440	341.500	25.940
Toevoeging reserves	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	367.440	341.500	25.940

Analyse programma 5

Taakveld	Omschrijving taakveld	Activiteit	Reden over- (-/-) of onderschrijding (+)	Baten	Lasten
		Overig onder/overschrijdingen		-14.380	40.320
		Totaal baten/lasten		-14.380	40.320
Reserves					
0.10	Reserves	Overig			0
		Totaal reserves		0	0
		Eindtotaal		-14.380	40.320
		Eindsaldo		25.940	

Analyse van het resultaat Programma Sport, cultuur en recreatie

Analyse van het resultaat ten opzichte van de begroting (na wijziging) 2023

Taakvelden	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.	Saldo
Baten	330.006	518.327	513.659	4.668
Lasten	1.866.601	2.089.919	1.943.809	146.110
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	1.536.595	1.571.592	1.430.151	141.441
Beschikking over reserves	51.860	91.360	76.669	14.691
Toevoeging aan reserves	0	33.000	33.000	0
Gerealiseerd resultaat	1.484.735	1.513.232	1.386.482	126.750

- 0.10 Mutaties reserves
- 5.1 Sportbeleid en activering
- 5.2 Sportaccommodaties
- 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- 5.4 Musea
- 5.5 Cultureel erfgoed
- 5.6 Media
- 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Het resultaat kan als volgt gespecificeerd worden:

Taakvelden	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Saldo
5.1 Sportbeleid en activering	-18.690	-45.196	26.506
5.2 Sportaccommodaties	297.061	260.625	36.436
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	273.721	266.467	7.254
5.4 Musea	84.789	58.254	26.535
5.5 Cultureel erfgoed	5.510	5.482	28
5.6 Media	133.885	133.884	1
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	795.316	750.634	44.682
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	1.571.592	1.430.151	141.441
Toevoeging reserves	33.000	33.000	0
Onttrekking reserves	91.360	76.669	14.691
Gerealiseerd resultaat	1.513.232	1.386.482	126.750

Analyse programma 6

Taakveld	Omschrijving taakveld	Activiteit	Reden over- (-/-) of onderschrijding (+)	Baten	Lasten
5.1	Sportbeleid ebn activering	Overige aangelegenheden	Van de Brede Spukuitkering van € 121.688 die in de loop van 2023 ter beschikking is gekomen, kunnen € 81.830 inzetten voor 2023. De lasten voor deze regeling zijn lager omdat veel activiteiten al met eigen middelen of personeel werden uitgevoerd. Daarnaast is deze regeling pas in de loop van 2023 opgestart en nog niet volledig uitgewerkt	-39.857	62.598
5.4	Musea	Monumentenzorg	De kosten voor onderhoud van molens en torens waren lagerde begroot. Sommige werkzaamheden al in 2022 uitgevoerd waren. Kosten van schilderwerk aan toren viel lager uit dan begroot		22.012
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Speelweiden	De kapitaallasten waren lager dan geraamd		12.712
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Recreatieve voorzieningen	We hadden meer huurinkomsten van slaaphuisjes. De kosten van recreatieve initiatieven vielen lager uit.	14.242	8.250
		Overige over/onderschrijdingen		20.947	40.538
		Totaal baten/lasten		-4.668	146.110
0.10	Mutaties reserves	Overige over/onderschrijdingen		-14.691	
		Totaal reserves		-14.691	0
		Eindtotaal		-19.359	146.110
		Eindsaldo		126.751	

Analyse van het resultaat Programma Sociaal domein

Analyse van het resultaat ten opzichte van de begroting (na wijziging) 2023

Taakvelden	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.	Saldo
Baten	2.130.056	4.289.738	4.130.366	159.372
Lasten	8.493.209	10.087.382	10.915.383	-828.001
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	6.363.153	5.797.644	6.785.017	-987.373
Beschikking over reserves	0	1.836.000	2.028.007	-192.007
Toevoeging aan reserves	0	2.817.733	3.038.641	-220.908
Gerealiseerd resultaat	6.363.153	6.779.377	7.795.652	-1.016.275

0.10	Mutaties reserves
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen
6.3	Inkomensregelingen
6.4	WSW en beschut werk
6.5	Arbeidsparticipatie
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)
6.71b	Begeleiding (WMO)
6.71c	Dagbesteding (WMO)
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-
6.72a	Jeugdhulp begeleiding
6.72b	Jeugdhulp behandeling
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig
6.73a	Pleegzorg
6.73b	Gezinsgericht
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig
6.74a	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf
6.74c	Gesloten plaatsing
6.81	Geëscaleerde zorg 18+
6.81a	Beschermd wonen (WMO)
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)
6.82	Geëscaleerde zorg 18-
6.82b	Jeugdreclassering
6.82a	Jeugdbescherming

Het resultaat kan als volgt gespecificeerd worden:

Taakvelden	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Saldo
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	93.826	-88.730	182.556
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	421.840	413.442	8.398
6.3 Inkomensregelingen	532.621	1.536.875	-1.004.254
6.4 WSW en beschut werk	482.138	376.570	105.568
6.5 Arbeidsparticipatie	127.794	195.412	-67.618
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	412.840	505.588	-92.748
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	827.723	827.724	-1
6.71b Begeleiding (WMO)	504.455	504.455	0
6.71c Dagbesteding (WMO)	230.134	230.136	-2
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	277.413	298.947	-21.534
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0
6.72a Jeugdhulp begeleiding	268.523	302.314	-33.791
6.72b Jeugdhulp behandeling	220.394	247.721	-27.327
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	95.678	102.928	-7.250
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	39.587	61.340	-21.753
6.73a Pleegzorg	76.086	82.396	-6.310
6.73b Gezinsgericht	250.866	270.794	-19.928
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	33.013	35.869	-2.856
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	271.674	281.496	-9.822
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	129.211	136.791	-7.580
6.74c Gesloten plaatsing	286.382	283.826	2.556
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0
6.81a Beschermd wonen (WMO)	23.801	15.654	8.147
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	27.742	9.111	18.631
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0
6.82b Jeugdreclassering	28.103	33.545	-5.442
6.82a Jeugdbescherming	135.800	120.815	14.985
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	5.797.644	6.785.017	-987.373
Toevoeging reserves	2.817.733	3.038.641	-220.908
Onttrekking reserves	1.836.000	2.028.007	-192.007
Gerealiseerd resultaat	6.779.377	7.795.652	-1.016.275

Analyse programma 7

Taakveld	Omschrijving taakveld	Activiteit	Reden over- (-) of onderschrijding (+)	Baten	Lasten
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Multifunctionele accommodatie Kats	Onderuitputting investeringen, hierdoor lagere of geen afschrijving. Zie toelichting bij de reserves (nadeel)		36.991
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Multifunctionele accommodatie Kortgene	Onderuitputting investeringen en daardoor lagere rentelasten		25.320
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Opvang ontheemden	Voor de opvang van ontheemden ontvangen we vastgestelde normbedragen € 1.775.165 en komen we in aanmerking voor de werkelijk (transitiekosten) € 100.000. Daarnaast ontvingen we en specifieke uitkering voor onderwijsinvesting van € 25.098 en via de Algemene Uitkering € 31.845 voor vervoerkosten. Van het verschil tussen baten en lasten is overeenkomstig de uitgangspunten van de bestuursrapportage een voordeel van € 1.203.117 toegevoegd aan de reserve ontheemden. Van het voordeel van €233.846 wordt € 185.384 is de reserve opvang ontheemden gestort.		233.846
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Kinderdagverblijven	Betreft de baten van de subsidieregeling voor het onderwijsachterstandenbeleid. In de begroting zijn de baten ten onrechte te hoog geraamd. In principe vallen de uitgaven weg tegen de baten. Eventuele teveel ontvangen subsidie wordt overgeheveld naar het volgende boekjaar. De begroting was hier nog niet op aangepast.	-129.845	
6.3	Inkomensregeling en	Algemene uitgaven	De kosten voor ondersteuning van minima zijn hoger uitgevallen dan begroot, hier zijn met name de kosten voor het zwemproject hoger doordat er veel meer deelnemers waren (dit jaar voor het eerst ook Oekraïense kinderen)		-46.918
6.3	Inkomensregeling en	WIZ	De bijdrage GR Bevelanden wordt deels geraamd op programma 7 en algemene dekkingsmiddelen. Er is een verschuiving in de raming waardoor op dit programma een nadeel is ontstaan, als gevolg hiervan een voordeel op algemene dekkingsmiddelen.		-34.155
6.3	Inkomensregeling en	BUIG	In 2023 is het aantal klanten gestegen. Dit heeft ook te maken met een stijging van het aantal gehuisveste statushouders die tegelijkertijd een beroep op de participatiewet doen. Tegenover de uitgaven voor de participatiewet staat de rijksvervoeding voor de participatiewet. Deze rijksvergoeding is gebaseerd op de gegevens van 2021 en houdt dus nog geen rekening met deze ontwikkeling.		-187.358
6.3	Inkomensregeling en	BUIG	Afrekening WIZ 2023 (GRDB)		27.008

Taakveld	Omschrijving taakveld	Activiteit	Reden over- (-) of onderschrijding (+)	Baten	Lasten
6.3	Inkomensregelingen	BUIG	De afwikkelijk energietoeslag 2022 wordt voor € 228.000 gedekt met een bijdrage uit de algemene reserve. In de loop van 2023 hebben we ook extra middelen in de Algemene Uitkering ontvangen (programma Algemene Dekkingsmiddelen). Deze extra middelen (c.a. 450.000) zijn niet apart begroot op dit programma waardoor, een vertekend beeld ontstaat.		-740.592
6.3	Inkomensregelingen	BBZ	In 2023 is geen bedrijfskapitaal verstrekt waardoor ook geen recht op vergoedingen hiervoor bestaat. De in 2023 ontvangen rijksvoorschotten zijn als terug te betalen opgenomen op de balans per ultimo 2023. Tevens is de afrekening 2021 opgenomen, zijnde een terugbetaling aan het Rijk van 18.591, welke niet is opgenomen als begroot bedrag.	-45.591	30.000
6.4	WSW en beschut werk	Sociale werkvoorziening	In de begroting is rekening gehouden met de omzetbonus 2022. In de realisatie is naast de omzetbonus 2022 ook jaarrekeningresultaat 2023 en de omzetbonus 2023 verwerkt. Dit geeft een voordelig resultaat t.o.v. de begroting.	105.568	
6.5	Arbeidsparticipatie	Participatiebudget Wet Inburgering	De uitgaven voor inburgering en onderwijsroute vallen weg tegen de rijksvergoeding. De teveel ontvangen vergoeding worden overgeheveld naar volgend boekjaar voor verdere inzet van deze middelen.	-86.456	26.946
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Maatwerkvoorzieningen natura materieel WMO	Door stijging kosten overschrijding begroot bedrag van de Regiotaxi (bijdrage SWVO)		-33.725
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Maatwerkvoorzieningen natura materieel WMO	Hogere bijdrage dan opgenomen in de begroting in verband met meer verstrekkingen.	20.319	
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Woonvoorzieningen (via WIZ)	In 2023 was sprake van een individuele woning aanpassing van ca. € 50.000 wat tot een incidenteel nadeel leidde.		-46.877
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Rolstoelvoorzieningen (via WIZ)	In 2023 waren er enkele hoge uitgaven voor aangepaste rolstoelen wat tot een incidenteel nadeel leidt.		-34.997
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	Bijdrage inkooporganisatie jeugd	Afrekening inkooporganisatie jeugd 2022, niet in begroting (2e Berap opgenomen)		-33.791
6.72b	Jeugdhulp behandeling	Bijdrage inkooporganisatie jeugd	Afrekening inkooporganisatie jeugd 2022, niet in begroting (2e Berap opgenomen)		-27.326
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	Bijdrage inkooporganisatie jeugd	Afrekening inkooporganisatie jeugd 2022, niet in begroting (2e Berap opgenomen)		-27.596
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	Beschermd wonen (WMO)	Van deze voorziening is in 2023 minder gebruik gemaakt dan aanvankelijk werd verwacht. Naast minder uitgaven is er ook sprake van een lagere rijksvergoeding. Deze lagere rijksvergoedingen vallen buiten deze analyse.		27.267
		Overige over/onderschrijdingen (< 20.000)		-23.367	-22.044
		Totaal baten/lasten		-159.372	-828.001

Taakveld	Omschrijving taakveld	Activiteit	Reden over- (-/-) of onderschrijding (+)	Baten	Lasten
Reserves					
0.10	Reserves	Bestemmingsreserve Opvang ontheemden	Als gevolg van het grotere voordeel op opvang ontheemden wordt € 185.384 meer in de Reserve opvang ontheemden gestort.		-220.908
0.10	Reserves	Bestemmingsreserve MFA Kats	Nagenoeg nog geen uitgaven geweest voor MFA Kats waardoor de bijdrage uit de reserve lager is dan de raming.	-35.993	
0.11	Reserves	Bestemmingsreserve Nog uit te voeren werkzaamheden	In het raadsbesluit behorend bij de jaarrekening zijn extra middelen voor de afwikkeling van de energietoeslag gereserveerd. Abusievelijk is deze raming niet opgenomen in de begroting.	228.000	
0.10	Reserves	Overige over/onderschrijdingen (< 20.000)		0	0
		Totaal reserves		192.007	-220.908
		Eindtotaal		32.635	-1.048.909
		Eindsaldo		-1.016.274	

Analyse van het resultaat Programma Volksgezondheid en milieu

Analyse van het resultaat ten opzichte van de begroting (na wijziging) 2023

Taakvelden	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.	Saldo
Baten	2.660.925	2.788.325	2.765.737	22.588
Lasten	3.345.643	3.470.915	3.428.629	42.286
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	684.718	682.590	662.892	19.698
Beschikking over reserves	5.000	14.820	67	14.753
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	679.718	667.770	662.825	4.945

0.10	Mutaties reserves
7.1	Volksgezondheid
7.2	Riolering
7.3	Afval
7.4	Milieubeheer
7.5	Begraafplaatsen en crematoria

Het resultaat kan als volgt gespecificeerd worden:

Taakvelden	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Saldo
7.1 Volksgezondheid	539.728	508.595	31.134
7.2 Riolering	-296.161	-320.665	24.504
7.3 Afval	-188.397	-152.512	-35.885
7.4 Milieubeheer	525.536	507.544	17.992
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	101.884	119.930	-18.046
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	682.590	662.892	19.698
Toevoeging reserves	0	0	0
Onttrekking reserves	14.820	67	14.753
Gerealiseerd resultaat	667.770	662.825	4.945

Analyse programma 8

Taakveld	Omschrijving taakveld	Activiteit	Reden over- (-) of onderschrijding (+)	Baten	Lasten
7.2	Riolering	Riolen en rioolgemalen	Ontvangen bedragen voor databeheer met verschillende gemeenten. Dit bedrag staat ook de last tegenover, wij hebben de factuur volledig betaald en toen doorberekend aan de andere gemeenten.	22.889	
7.3	Afval	Vuilophaal en afvoer	Er zijn minder opbrengsten stromen dan verwacht. Daarnaast volgen er nog afrekeningen op een later moment van de ZRD/OLAZ.	-62.661	
7.3	Afval	Vuilophaal en afvoer	De stortrechten die op een andere post geraamd zijn, zijn overgegaan naar de bijdrage van de OLAZ. Naast de stortrechten is er een kostenstijging geweest voor alle gemeenten die aangesloten zijn bij de OLAZ.		-36.862
7.2	Riolering	Riolen en rioolgemalen	inflatie, onverwacht onderhoud aan spoelkleppen, aankoop pomp naar investeringspost vervangen minigemalen 2023, aanleggen drainage naar verbeteringswerken 2023		-32.730
7.2	Riolering	Riolen en rioolgemalen	Hier zit het bedrag voor het voorschieten van de factuur voor het databeheer. Hier staan ook opbrengsten tegenover.		-28.824
7.1	Volksgezondheid	Openbare gezondheid	De kosten van de schoollunch die begroot waren in 2023. De schoollunch zal pas plaatsvinden in 2024, waardoor er dus in 2023 minder kosten zijn gemaakt dan begroot.		29.426
7.2	Riolering	Riolen en rioolgemalen	Door de ontvangsten van rente op de rekening schatkistbankieren zijn de rente lasten niet meegenomen.		52.493
		Overige over/onderschrijdingen		17.184	58.783
		Totaal baten/lasten		-22.588	42.286
Reserves					
0.10	Reserves	Overige over/onderschrijdingen (< 20.000)		-14.753	
		Totaal reserves		-14.753	0
		Eindtotaal		-37.341	42.286
		Eindsaldo		4.945	

Analyse van het resultaat Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Analyse van het resultaat ten opzichte van de begroting (na wijziging) 2023

Taakvelden	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.	Saldo
Baten	2.283.965	3.435.925	2.158.063	1.277.862
Lasten	3.466.207	3.830.567	2.372.641	1.457.926
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	1.182.242	394.642	214.578	180.064
Beschikking over reserves	291.990	111.990	106.481	5.509
Toevoeging aan reserves	0	999.500	1.039.380	-39.880
Gerealiseerd resultaat	890.252	1.282.152	1.147.477	134.675

- 0.10 Mutaties reserves
- 8.1 Ruimte en leefomgeving
- 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
- 8.3 Wonen en bouwen

Het resultaat kan als volgt gespecificeerd worden:

Taakvelden	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Saldo
8.1 Ruimte en leefomgeving	-104.133	-23.328	-80.805
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-41.383	-85.206	43.823
8.3 Wonen en bouwen	540.158	323.113	217.045
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	394.642	214.578	180.064
Toevoeging reserves	999.500	1.039.380	-39.880
Onttrekking reserves	111.990	106.481	5.509
Gerealiseerd resultaat	1.282.152	1.147.477	134.675

Analyse programma 9

Taakveld	Omschrijving taakveld	Activiteit	Reden over- (-/-) of onderschrijding (+)	Baten	Lasten
8.1	Ruimte en leefomgeving	Structuur- en bestemmingsplannen	Betalingsprocedure bijdrage zonnepark Delta Farms loopt nog.	-38.408	
8.1	Ruimte en leefomgeving	Structuur- en bestemmingsplannen	Verlate eindafrekening bestemmingsplan Camping De Paardekreek (geraamd in 2020), meerwerk advisering Roompot, extra werkzaamheden en overleg bestemmingsplannen "Bedrijventerrein Het RIP III" en "Ontwikkellocaties woningbouw" en advisering Agrarische Adviescommissie inzaken 2 nieuwe initiatieven.		-29.386
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Stadspolder Kortgene	Hogere winstname grondexploitatie Stadspolder Kortgene	21.880	
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	sportveld Wissenkerk	Hogere winstname grondexploitatie Sportvelden Wissenkerke	18.000	
8.3	Wonen en bouwen	Bouw-/woningtoezicht	In het 4e kwartaal 2023 zijn er veel aanvragen bouwen ontvangen en verleend. Dit heeft o.a. te maken met de invoering van de omgevingswet per 1 januari 2024.	200.273	
8.3	Wonen en bouwen	Verbeteren woningen	In het 4e kwartaal 2023 zijn er veel aanvragen subsidie duurzaam bouwen ontvangen en verleend. Betreft een open einde regeling.		-68.413
8.3	Wonen en bouwen	Verbeteren woningen	Minder uitgaven op investeringen leiden tot lagere afschrijvingslasten		47.047
8.3	Wonen en bouwen	Verbeteren woningen	Omslagrente 0% in verband met rentebaten op schatkistbankieren		31.956
			Overige over/onderschrijdingen	-10.559	7.673
		Totaal baten/lasten		191.187	-11.123
Reserves					
0.10	Reserves	Winstname sportvelden Wissenkerke			-18.000
0.10	Reserves	Winstname Stadspolder Kortgene			-21.880
0.11	Reserves				
0.10	Reserves	Overige over/onderschrijdingen		-5.509	
		Totaal reserves		-5.509	-39.880
		Eindtotaal		185.678	-51.003
		Eindsaldo		134.675	

* Taakveld 8.2 zijn de grondexploitaties (niet bedrijven terreinen). Om een goede analyse hiervan te maken zijn in tegenstelling tot de overige taakvelden de baten en lasten gesaldeerd.

Analyse van het resultaat Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering

Lokale heffingen

De gemeente noord-beveland kent de volgende niet-bestedingsgebonden gemeentelijke heffingen:

	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.
Onroerende zaakbelasting	2.397.800	2.332.900	2.274.925
Parkeerbelasting	450.000	500.000	518.902
Hondenbelasting	30.000	30.000	28.371
Precariobelasting	5.000	5.000	0
Totaal	2.882.800	2.867.900	2.822.199

De kosten voor het uitvoeren van de werkzaamheden voor de wet WOZ en het heffen van de belastingen op de woningen en niet-woningen worden van de opbrengst onroerende-zaakbelasting afgetrokken.

De belangrijkste verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:

	2023 Begroting na wijziging	2023 Werkelijk	Vershil
Opbrengst OZB eigenaren woningen	1.859.000	1.852.237	-6.763
Opbrengst OZB eigenaren niet woningen	391.000	390.126	-874
Opbrengst OZB gebruik niet woningen	259.000	259.267	267
Kosten lasten heffingen belastingen	-176.100	-226.705	-50.605
	<u>2.332.900</u>	<u>2.274.925</u>	<u>-57.975</u>

Er zijn vrijwel net zoveel OZB-opbrengsten binnen gekomen dan vooraf geraamd. Bij de kosten uitvoering belastingen is een overschrijding te zien van bijna € 51.000. De extra kosten bestaan uit de kostenvergoedingen bij uitspraak bezwaar WOZ-waarde.

Bij de niet bestedingsgebonden gemeentelijke heffingen behoren ook de toeristenbelasting en de forensenbelasting. Deze zijn verantwoord onder programma 4 economie. Hieronder een overzicht van toeristen- en forensenbelasting.

	2023 Begroting na wijziging	2023 Werkelijk	Vershil
Forensenbelasting	987.000	985.879	-1.121
Landtoeristenbelasting	2.124.803	4.403.879	2.279.076
Watertoeristenbelasting	154.397	145.297	-9.100
	<u>3.266.200</u>	<u>5.535.054</u>	<u>2.268.854</u>

Gemeentefonds

De verantwoorde algemene uitkering uit het Gemeentefonds is gebaseerd op de decembercirculaire 2023.

Het verschil van € 1.026.330 wordt nagenoeg geheel veroorzaakt door de decembercirculaire. De decembercirculaire is vastgesteld na de laatste raming boekjaar 2023.

Dividend

	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.
ZEH N.V.	0	883.508	883.509
Bank Nederlandse gemeenten	7.000	7.000	16.300
Totaal	7.000	890.508	899.809

De nettowinst van BNG Bank over 2022 bedraagt € 300 miljoen (2021: € 236 miljoen). In de aandeelhoudersvergadering d.d. 20 april 2023 is, tijdens de Algemene Vergadering, aan de aandeelhouders gevraagd om in te stemmen met het voorstel om 50% (2021: 60%) van de beschikbare winst na belasting en na aftrek van de compensatie voor de verschaffers van hybride kapitaal uit te keren. Het dividendpercentage van 50% is in lijn met het dividendbeleid van BNG Bank. Dit komt neer op een dividendbedrag van € 139 miljoen (2021: € 127 miljoen). Het dividend bedraagt € 2,50 per aandeel van nominaal € 2,50 (2021: € 2,28).

Daarnaast is op deze post ook de ZEH dividend voor 2022 geboekt. In 2022 is er in totaal € 100 miljoen dividend uitgekeerd. De gemeente Noord-Beveland heeft 135 aandelen van de in totaal 15.280 volgestorte aandelen. Dit komt neer op een dividendumkering van € 884.000.

Saldo financiering functie

Het saldo van de rentebaten en rentelasten wordt doormiddel van het taakveld treasury aan de diverse taakvelden en grondexploitaties doorgerekend. De doorbelasting wordt berekend doormiddel van de renteomslag. Voor een verder toelichting op de renteomslag verwijzen we naar de paragraaf financiering.

	2023 Begroting na wijziging	2023 Werkelijk	Vershil
Rente langlopende leningen	5.000	8.220	3.220
Rente kortlopende leningen	0	0	0
Rente lasten	5.000	8.220	3.220
Rente kortlopende leningen	0	312.966	312.966
Rente verstrekte langlopende leningen	0	0	0
Rente baten	0	312.966	312.966
Saldo financiering functie	5.000	-304.746	-309.746

Kosten overhead

	2022 Werk.	2023 Prim.begr.	2023 Begr.na wijz.	2023 Werk.
Baten	123.475	121.792	118.392	159.044
Lasten	4.908.782	4.961.533	5.606.446	5.329.123

De belangrijkste over- en onderschrijdingen op het taakveld overhead worden door de volgende posten veroorzaakt:

Activiteit	Subcategorie	Reden over- (-/-) of onderschrijding (+)	Baten	Lasten
Overhead - Salarislasten	Salarislasten naar overhead	Bijstelling adhv salarisoverzicht GR de Bevelanden.		- 123.203
Bijdrage GR de Bevelanden	WIZ	De bijdrage GR Bevelanden wordt deels geraamd op programma 7 en algemene dekkingsmiddelen. Er is een verschuiving in de raming waardoor op programma 7 een nadeel is ontstaan, als gevolg hiervan een voordeel op algemene dekkingsmiddelen.		-53.527
Overige personeelskosten bestuursapparaat	Juridische adv./kosten bezwaar en beroep	Voor diverse complexere procedures is externe juridische ondersteuning noodzakelijk geweest.		28.096
Bijdrage GR de Bevelanden	ICT	De bijdrage GR Bevelanden wordt deels geraamd op programma 7 en algemene dekkingsmiddelen. Er is een verschuiving in de raming waardoor op programma 7 een nadeel is ontstaan, als gevolg hiervan een voordeel op algemene dekkingsmiddelen.		-22.011
Overige personeelskosten bestuursapparaat	Personeel van derden	Minder afname Inkoopbureau		-21.002
Overige personeelskosten bestuursapparaat	Werkkostenregeling	Voordeel door na-ijleffect corona. Met ingang van 2024 wordt de vrije ruimte verlaagd.		-20.981
	Overige over/onderschrijdingen		40.652	-64.694
	Totaal baten/lasten		40.652	-277.323
	Eindsaldo		-317.974	

Vennootschapsbelasting

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Incidenteel gerealiseerd in boekjaar
Verschuldigde belasting over boekjaar	34.139	85.183	37.183	4.783

Op basis van een inventarisatie zijn het actieve grondbedrijf en de verkoop van reststromen aangemerkt als Vpb plichtig.

De in december 2023 ontvangen aanslag over 2022 is in het jaar 2023 geboekt. Dit betreft € 74.446. Na verrekening van de voorlopige aanslag over 2022 van € 69.893, is er € 4.783 (inclusief heffingsrente) ten laste van het jaar 2023 geboekt.

In 2023 is een fiscale winst gemaakt van € 154.505. Dit resulteert in een Vpb last van € 29.356 over 2023. Er is over 2023 een voorlopige aanslag betaald van € 85.038, waardoor de gemeente Noord-Beveland nog € 55.682 terug ontvangt.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Onder de overige algemene dekkingsmiddelen vallen onder andere de reserveringen en de saldo kostenplaatsen.

Hieronder is een analyse van de overige algemene dekkingsmiddelen gemaakt.

Omschrijving activiteit	Onderdeel	Reden verschil	Voordeel	Nadeel
Treasury	Treasury	Positief saldo door rentevoordeel.	111.519	
Onvoorzien	Onvoorzien	Hiervoor verwijzen we naar het kopje onvoorzien.		184.021
Saldo kostenplaatsen	Saldo kostenplaatsen	Bijstelling adhv salarisoverzicht GR de Bevelanden.	188.045	
	Overige over/onderschrijvingen		8.702	32.814
			308.266	216.835
	Saldo		91.431	

Onvoorzien

In de primitieve begroting is bij de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien € 115.723 structureel onvoorzien opgenomen. Daarnaast is er een stelpost voor onderuitputting van € 240.849 opgenomen.

In het begrotingsjaar zijn de volgende begrotingswijzigingen ten laste van de onvoorziene uitgaven gebracht:

Begrotingswijziging	Onderwerp	Raadsvergadering	Onvoorzien structureel	Onvoorzien incidenteel	Stelpost onderuitputting
Primaire begroting 2023	Primaire begroting 2023	3 november 2022	115.723		-240.849
1e begrotingswijziging 2023	1e begrotingswijziging 2022	26 januari 2023	43.075		
2e begrotingswijziging 2023	2e begrotingswijziging 2022	26 januari 2023	-298.198		
3e begrotingswijziging 2023	3e begrotingswijziging 2022	23 februari 2023	-3.400		
4e begrotingswijziging 2023/ 1e Berap	1e Berap	29 juni 2023	-350.459		
6e begrotingswijziging 2023	6e begrotingswijziging 2023	28 september 2023	-5.180		
9e begrotingswijziging 2023/2e Berap	2e Berap 2023	21 december 2023	555.267		
Totaal			56.828	0	-240.849

Het saldo van de post onvoorzien komt hiermee uit op € 56.828.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Structurele stortingen in reserves	Realisatie na begrotingsjaar	Raming na wijziging	Raming voor wijziging
Programma 10 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering			
Toevoeging bestemmingsreserve leeftijdsbewust personeelsbeleid	25.000	25.000	25.000
Totaal structurele stortingen in reserves	25.000	25.000	25.000

Structurele onttrekkingen uit reserves	Realisatie na begrotingsjaar	Raming na wijziging	Raming voor wijziging
Programma 3 Verkeer, vervoer en waterstaat			
Mutaties landbouwhaven Kamperland	2.503	400.112	612
Programma 6 Sport, cultuur en recreatie			
Afschrijvingslast bestemmingsreserve kunstgrasvelden	39.425	39.472	39.472
Afschrijvingslast bestemmingsreserve speelbos	2.189	8.585	8.585
Afschrijvingslast bestemmingsreserve Tennis Colijnsplaat	3.803	3.803	3.803
Programma 7 Sociaal domein			
Afschrijvingslast bestemmingsreserve MFA Kats	7	36.000	0
Programma 8 Volksgezondheid en milieu			
Afschrijving Bestemmingsreserve Inrichting perceel milieustraat Cruijkelcreke	67	14.820	5.000
Programma 9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
Afschrijving opstallen OBS de Zuidvliet	6.722	6.722	6.722
Afschrijving rondom Kamperland	35.268	35.268	35.268
Onttrekking duurzaam bouwen	50.000	50.000	50.000
Programma 10 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering			
Afschrijvingslast Egalisatie reserve afschrijving nieuwbouw loods	42.223	44.223	42.223
Afschrijvingslast Loods Bernhardstraat Kortgene	5.129	5.000	5.000
Totaal structurele onttrekkingen in reserves	187.336	644.005	196.685

Overzicht incidentele baten en lasten per programma

Omschrijving incidentele baten	Realisatie na begrotingsjaar	Raming na wijziging	Raming voor wijziging
Programma 4 Economie			
Gronden en land	29.275	25.000	50.000
Grondexploitatie terrein Zeelandnet	20.269	503.659	503.659
Het Rip II	462.721	353.632	190.632
Programma 6 Sport, cultuur en recreatie			
Recreatieve voorzieningen	22.250	27.500	0
Mutaties reserves programma 6	31.252	39.500	0
Programma 7 Sociaal domein			
Mutaties reserves programma 7	2.028.007	1.800.000	0
Programma 9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
Bestemmingsplan gem. jachthaven Kamperland	1.489	415.034	415.034
Geersdijk	2.434	31.436	31.436
Sportveld Wissenkerk	247.410	207.549	165.549
Stadspolder Kortgene	638.931	834.804	834.804
Structuur- en bestemmingsplannen	700.000	700.000	0
Wissenkerke Zuidoost	9.976	574.142	574.142
Mutaties reserves programma 9	14.491	20.000	200.000
Programma 10 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering			
Electriciteits-, gas	883.509	883.508	0
Mutaties reserves programma 10	957.500	357.500	220.000
Incidentele baten	6.049.514	6.773.264	3.185.256

Toelichting incidentele baten

Gronden en land

Bestaat uit verkoop van grond. Een stuk grond is maar één keer te verkopen, er is dus altijd sprake van een incidentele opbrengst. Dit is ook het geval wanneer gronden (stukjes groen, landbouwgronden) gedurende meerdere jaren verkocht worden. Ondanks het feit dat een dergelijke opbrengst langer dan drie jaar geraamd is, is er altijd sprake van incidentele baten.

Recreatieve voorzieningen

Enmalige ontvangst voor project Grote Duynen Kamperland. Waarin de aard van het bedrag niet structureel is doorberekend.

Grondexploitatie terrein Zeelandnet, Het Rip II, Bestemmingsplan gem. jachthaven Kamperland, Geersdijk, Sportveld Wissenkerke, Stadspolder Kortgene, Wissenkerke Zuidoost

Mutaties grondexploitatie zijn naar de aard van de raming incidenteel. Het totaal van de lasten en het totaal van de baten grondexploitatie is in het overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen. De mutatie met de balanspost voorraden, waarmee een saldo van € 0 gerealiseerd wordt, is afzonderlijk opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten. De mutaties grondexploitatie hebben dus geen invloed op het structurele saldo.

Structuur- en bestemmingsplannen

Dit bedrag van € 700.000 is zowel terug te vinden in programma 9 aan de baten kant als in programma 10 in de lasten kant (reserveringen). Dit heeft betrekking op een eenmalige ontvangst van een debiteur voor de plaatsing van Zonnepanelen.

Electriciteits-, gas

Dit bevat een dividend-uitkering. Vanuit een brief van de Provincie kan de dividenduitkering alleen opgenomen worden als incidenteel dekkingsmiddel. Mede omdat de hoogte van het dividend afhankelijk is van de ontwikkelingen op de energiemarkten, bij dalende prijzen dalen ook de prognoses van het uit te keren dividend. Geadviseerd wordt uit te gaan van het realisatieprincipe.

Mutaties reserves programma 6, 7, 9 en 10

Reservemutaties zijn in principe incidenteel. Als uitzondering wordt de bestemmingsreserve dekking kapitaallasten genoemd. Bij deze reserve mogen onder voorwaarden de onttrekkingen als structureel worden aangemerkt. Daarvan is hier geen sprake, het betreft hier incidentele onttrekkingen.

Omschrijving incidentele lasten	Realisatie na begrotingsjaar	Raming na wijziging	Raming voor wijziging
Programma 1 Bestuur en ondersteuning			
Verkiezingen	17.916	0	0
Programma 4 Economie			
Grondexploitatie terrein Zeelandnet	20.269	303.638	303.638
Grondexploitatie terrein Zeelandnet: mutatie balanspost voorraden	0	200.021	200.021
Het Rip II	3.505	7.315	6.915
Het Rip II: mutatie balanspost voorraden	183.216	183.717	183.717
Mutaties reserves programma 4	276.000	163.000	0
Programma 6 Sport, cultuur en recreatie			
Recreatieve voorzieningen	45.819	50.000	0
Mutaties reserves programma 6	33.000	33.000	0
Programma 7 Sociaal domein			
Mutaties reserves programma 7	3.038.641	2.817.733	0
Programma 9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
Bestemmingsplan gem. jachthaven Kamperland	1.489	115.034	115.034
Bestemmingsplan gem. jachthaven Kamperland: mutatie balanspost voorraden	0	300.000	300.000
Geersdijk	2.434	31.436	31.436
Sportveld Wissenkerk	7.245	14.292	14.292
Sportveld Wissenkerk: mutatie balanspost voorraden	180.165	151.257	151.257
Stadspolder Kortgene	557.236	89.647	89.647
Stadspolder Kortgene: mutatie balanspost voorraden	81.695	745.157	745.157
Wissenkerke Zuidoost	9.976	84.792	84.792
Wissenkerke Zuidoost: mutatie balanspost voorraden	0	489.350	489.350
Mutaties reserves programma 9	1.039.380	999.500	0
Programma 10 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering			
Reserveringen	700.000	19.001	120.001
Mutaties reserves programma 10	1.507.509	1.592.508	0
Totaal incidentele lasten	7.705.495	8.390.398	2.835.257

Toelichting incidentele lasten

Verkiezingen

De kosten voor de tweede kamerverkiezingen die hebben plaatsgevonden in 2023. Zijn ontstaan na een val van het kabinet, wat ertoe leidt dat deze kosten als incidenteel aangemerkt kunnen worden. Omdat de val van een kabinet in de regel geen raming op begrotingsbasis zal zijn, zal dit veelal alleen op jaarrekeningbasis aan de orde zijn.

Recreatieve voorzieningen

Deze investering bestaat uit een investering op grond wat in het bezit van het Waterschap is. Hierdoor worden deze lasten eenmalig genomen en kan dit bedrag als incidenteel worden aangemerkt. Tevens heeft deze investering een einddatum.

Reserveringen

Dit bedrag van € 700.000 is zowel terug te vinden in programma 9 aan de baten kant (structuur- en bestemmingsplannen) als in programma 10 in de lasten kant Dit heeft betrekking op een eenmalige ontvangst van een debiteur voor de plaatsing van Zonnepanelen.

Grondexploitatie terrein Zeelandnet, Het Rip II, Bestemmingsplan gem. jachthaven Kamperland, Geersdijk, Sportveld Wissenkerke, Stadspolder Kortgene, Wissenkerke Zuidoost

Mutaties grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel. Het totaal van de lasten en het totaal van de baten grondexploitatie is in het overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen. De mutatie met de balanspost voorraden, waarmee een saldo van € 0 gerealiseerd wordt, is afzonderlijk opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten. De mutaties grondexploitatie hebben dus geen invloed op het structureel begrotingssaldo.

Toekomstvisie

Als onderdeel van de Toekomstvisie Noord-Beveland 2030 is de 'Economische Visie Noord-Beveland 2019-2025' opgesteld. In de Economische Visie zijn -in samenspraak met branchevertegenwoordigers, ondernemers, raadsleden en inwoners doelen gesteld die uiterlijk 2025 gehaald moeten zijn. De kosten die hiermee gemoeid zijn worden als incidenteel aangemerkt.

Mutaties reserves programma 4, 6, 7, 9 en 10

Reservemutaties zijn in principe incidenteel. Als uitzondering wordt de egalisatiereserve genoemd. Bij deze reserve mogen onder voorwaarden de stortingen als structureel worden aangemerkt. Daarvan is hier geen sprake, het betreft hier incidentele toevoegingen.

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op gemeente Noord-Beveland van toepassing zijnde regelgeving. Het bezoldigingsmaximum in 2023 voor gemeente Noord-Beveland is € 223.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

WNT gegevens	Gemeente	
	Noord-Beveland	
	2023	Naam
Bedragen in € 1,-	C.H. Poortvliet	
Functiegegevens	Griffier	
Aanvang en einde functievervulling	1-1-2014 tm 28-02-2023	
Omvang dienstverband	1	
Dienstbetrekking ja/nee	Ja	
Bezoldiging		
Beloningen plus belastbare onkostenvergoedingen	€	89.491,00
Beloningen betaalbaar op termijn	€	490.563,00
Bezoldiging	€	580.054,00
Ind. Toepasselijke bezoldigingsmax	€	37.166,67
minus onverschuldigd betaald/nog niet terugontvangen	€	-
Totale bezoldiging	€	580.054,00
Reden overschrijding al dan niet toegestaan	nvt	
Toelichting vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt	
WNT gegevens	Gemeente	
	Noord-Beveland	
	2023	Naam
Bedragen in € 1,-	J. Stroop	
Functiegegevens	Griffier	
Aanvang en einde functievervulling	1-1-2023	
Omvang dienstverband	1	
Dienstbetrekking ja/nee	Ja	
Bezoldiging		
Beloningen plus belastbare onkostenvergoedingen	€	44.563,00
Beloningen betaalbaar op termijn	€	223.000,00
Bezoldiging	€	267.563,00
Ind. Toepasselijke bezoldigingsmax	€	223.000,00
minus onverschuldigd betaald/nog niet terugontvangen	€	-
Totale bezoldiging	€	267.563,00
Reden overschrijding al dan niet toegestaan	nvt	
Toelichting vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt	
WNT gegevens	Gemeente	
	Noord-Beveland	
	2023	Naam
Bedragen in € 1,-	B.C.C. Melis	
Functiegegevens	secretaris	

Aanvang en einde functievervulling	1-1-2022	
Omvang dienstverband	1	
Dienstbetrekking ja/nee	Ja	
Bezoldiging		
Beloningen plus belastbare onkostenvergoedingen	€	-
Beloningen betaalbaar op termijn	€	-
Bezoldiging	€	-
Ind. Toepasselijke bezoldigingsmax	€	223.000,00
minus onverschuldigd betaald/nog niet terugontvangen	€	-
Totale bezoldiging	€	-
Reden overschrijding al dan niet toegestaan	nvt	
Toelichting vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt	

3.3.4 Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid 2023

Programma	Raming na begrotingswijziging			Werkelijk			Begrotingsafwijking		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
1 Bestuur en ondersteuning	197.507	1.720.635	-1.523.128	169.882	1.754.814	-1.584.932	-27.625	-34.179	-61.804
2 Veiligheid	80.000	1.674.630	-1.594.630	80.291	1.677.276	-1.596.985	291	-2.646	-2.355
3 Verkeer, vervoer en waterstaat	762.078	3.438.541	-2.676.463	797.753	3.027.182	-2.229.429	35.675	411.359	447.034
4 Economie	4.433.651	1.467.000	2.966.651	7.012.439	621.585	6.390.854	2.578.788	845.415	3.424.203
5 Onderwijs	56.623	424.063	-367.440	42.243	383.743	-341.500	-14.380	40.320	25.940
6 Sport, cultuur en recreatie	518.327	2.089.919	-1.571.592	513.659	1.943.809	-1.430.151	-4.668	146.110	141.441
7 Sociaal domein	4.289.738	10.087.382	-5.797.644	4.130.366	10.915.383	-6.785.017	-159.372	-828.001	-987.373
8 Volksgezondheid en milieu	2.788.325	3.470.915	-682.590	2.765.737	3.428.629	-662.892	-22.588	42.286	19.698
9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.435.925	3.830.567	-394.642	2.158.063	2.372.641	-214.578	-1.277.862	1.457.926	180.064
Subtotaal programma's	16.562.174	28.203.652	-11.641.478	17.670.434	26.125.063	-8.454.629	1.108.260	2.078.589	3.186.849
Algemene dekkingsmiddelen:									
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	2.579.000	305.600	2.273.400	2.538.450	328.623	2.209.827	-40.550	-23.023	-63.573
Algemene uitkering	16.458.678	0	16.458.678	17.485.010	0	17.485.010	1.026.332	0	1.026.332
Dividend	890.508	0	890.508	899.809	0	899.809	9.301	0	9.301
Overige algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	535.000	173.135	361.865	857.859	1.068.790	-210.931	322.859	-895.655	-572.796
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	20.463.186	478.735	19.984.451	21.781.127	1.397.413	20.383.715	1.317.941	-918.678	399.264
Overhead	118.392	5.606.446	-5.488.054	159.044	5.329.123	-5.170.079	40.652	277.323	317.975
Vennootschapsbelasting	0	85.183	-85.183	0	34.139	-34.139	0	51.044	51.044
Totaal saldo van baten en lasten	37.143.752	34.374.016	2.769.736	39.610.605	32.885.738	6.724.867	2.466.853	1.488.279	3.955.131

Programma	Raming na begrotingswijziging			Werkelijk			Begrotingsafwijking		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
Toevoeging/onttrekking aan reserves									
1 Bestuur en ondersteuning	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2 Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3 Verkeer, vervoer en waterstaat	400.112	0	400.112	0	2.503	-2.503	-400.112	-2.503	-402.615
4 Economie	0	163.000	-163.000	0	276.000	-276.000	0	-113.000	-113.000
5 Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6 Sport, cultuur en recreatie	91.360	33.000	58.360	76.669	33.000	43.669	-14.691	0	-14.691
7 Sociaal domein	1.836.000	2.817.733	-981.733	2.028.007	3.038.641	-1.010.635	192.007	-220.908	-28.902
8 Volksgezondheid en milieu	14.820	0	14.820	67	0	67	-14.753	0	-14.753
9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	111.990	999.500	-887.510	106.481	1.039.380	-932.899	-5.509	-39.880	-45.389
10 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	406.723	1.617.508	-1.210.785	1.004.852	1.532.509	-527.657	598.129	84.999	683.128
Subtotaal mutaties reserves	2.861.005	5.630.741	-2.769.736	3.216.075	5.922.033	-2.705.958	355.070	-291.292	63.778
Gerealiseerd resultaat	40.004.757	40.004.757	0	42.826.680	38.807.770	4.018.910	2.821.923	1.196.987	4.018.910

Analyse afwijkingen investeringskredieten

Grootboeknummer	Omschrijving grootboeknummer	Bedrag begroot saldo	Werkelijk t/m 2023	Bedrag restant saldo	Afwikking
7000100	Vorbereidingskrediet Haven Colijnsplaat 2020	83.204,00		83.204,00	2023
7000300	Gemeentehuis (Aanpassing huisvesting) 2020	-17.786,00		-17.786,00	2023
7000400	Afkoop einde erfpacht havenplateau Colijnspl 2013	59.704,00		59.704,00	2024
7000400	Afkoop einde erfpacht havenplateau Colijnspl 2013		-3000	3.000,00	2024
7000800	Openbare verlichting 2020	765,00		765,00	2023
7000900	Steiger Vissershaven Colijnsplaat 2019	51.743,00	3.450,00	48.293,00	2025
7001000	Renovatie Sportvelden Colijnsplaat 2019		-787,73	787,73	2023
7001100	Tennisbanen Slagvast onderzoek en voorber. 2020	-2.382,00		-2.382,00	2023
7001100	Tennisbanen Slagvast onderzoek en voorber. 2020	1.303,00		1.303,00	2023
7001100	Tennisbanen Slagvast onderzoek en voorber. 2020		-524,92	524,92	2023
7001500	Rioolverbetering colijnsplaatseweg 2019	114.645,00	114.645,00	0,00	2023
7001600	Uitvoering GRP 2020	487.636,00	487.623,75	12,25	2023
7002000	Vervanging tractie/machines 2019	-429,00		-429,00	2023
7002100	Vervanging tractie/machines 2020	72.862,00	9.614,50	63.247,50	2023
7002600	Afvalcontainers 2020	173.803,00		173.803,00	2023
7002700	MFA Wissenkerke (incl. voorbereidings kred.) 2019	21.376,00	12.100,00	9.276,00	2025
7003200	Brug Valkreek Colijnsplaat 2020	129.152,00	113.736,61	15.415,39	2024
7003400	Colijnsplaat verb kernen (Herinr. havenplat) 2017	115.384,00	30.836,44	84.547,56	2024
7003500	Colijnsplaat verb kernen (beeld kwal impuls) 2018	754,00		754,00	2023
7003600	Random Kamperland (Veerweg) 2019	151.348,00	672,00	150.676,00	2024
7003700	Reconstructie over Veersemeer I 2019	19.159,00	3.567,20	15.591,80	2023
7003800	Random Kamperland Veerweg 2020	532.148,00	525.081,87	7.066,13	2024
7003800	Random Kamperland Veerweg 2020		-3900	3.900,00	2024
7003900	Aanbouw stalling brandweerkazerne Kamperland 2021	101.000,00		101.000,00	2024
7004100	Effecten mobiliteitsplan 2021	52.450,00	53.147,26	-697,26	2023
7004300	Openbare verlichting 2021	40.022,00	36.409,61	3.612,39	2023
7004400	Bewegwijzering NBWD (diverse borden vernieuwen) 21	100.000,00	81.925,96	18.074,04	2025
7004500	Zwembad WSK afdekzeilen 2021	6.100,00	1.961,90	4.138,10	2024
7004500	Zwembad WSK afdekzeilen 2021	-725,00	-666,19	-58,81	2024
7004600	Tennisbanen Slagvast renovatie banen 2021	14.876,00	14.580,11	295,89	2023
7004600	Tennisbanen Slagvast renovatie banen 2021	-1.400,00	-15.123,84	13.723,84	2023
7004800	Voertuig Reddingsbrigade 2021	29.326,00	33.379,80	-4.053,80	2023
7004800	Voertuig Reddingsbrigade 2021		-520	520,00	2023
7005100	Beleidsplan speelplaatsen uitv 2021	40.000,00	40.000,00	0,00	2023
7005200	Dorpshuis Wissenkerke (Kerktoeren) 2021	79.000,00		79.000,00	2024
7005200	Dorpshuis Wissenkerke (Kerktoeren) 2021	-6.000,00		-6.000,00	2024
7005200	Dorpshuis Wissenkerke (Kerktoeren) 2021	-7.000,00	-2.658,00	-4.342,00	2024

Grootboeknummer	Omschrijving grootboeknummer	Bedrag begroot saldo	Werkelijk t/m 2023	Bedrag restant saldo	Afwikkeling
7005400	Ondergrondse containers 2021	40.000,00	36.881,63	3.118,37	2023
7005500	Uitvoering GRP 2021	595.508,00	557.560,25	37.947,75	2023
7005500	Uitvoering GRP 2021	-155.000,00	-	-15.720,81	2023
7005600	Vervanging hoofdgemalen 2021	13.888,00	139.279,19	-1.590,00	2023
7005700	Vervanging IBA's 2021	73.338,00	15.478,00	8.149,41	2024
7005800	Vervanging minigemalen 2021	4.860,00	65.188,59	-1.076,20	2023
7005900	Verbeteringswerken 2021	50.000,00	5.936,20	308,60	2023
7006000	Verduurzaming gemeentelijke gebouwen 2021	75.000,00	49.691,40	23.309,09	2024
7006100	Afronding reconstructie Veerweg 2021	100.000,00	51.690,91	-452,00	2023
7006200	MFA Wsk incl. BTW (Scenario excl. App.) 2021	700.000,00	100.452,00	696.605,95	2026
7006300	Gemeentehuis (Camera systeem raadszaal 2021)	-2.343,00	3.394,05	-2.343,00	2023
7006500	Aandelen GBE Aqua BV	786.000,00	1.505.507,83	-719.507,83	nvt
7006700	Realisatie parkeervoorzieningen kernen 2020	50.000,00		50.000,00	2024
7007200	Beleidsplan speelplaatsen uitv 2020	40.000,00	40.000,35	-0,35	2023
7007500	Verbeteringswerken 2020	50.000,00	44.920,00	5.080,00	2023
7007600	Steigers + speelplaats bij Valkreek 2020	121.425,00		121.425,00	2025
7008000	Gemeentehuis (Vergaderstoelen 2022)	40.000,00		40.000,00	2025
7008100	Effecten mobiliteitsplan 2022	66.500,00	72.640,20	-6.140,20	2023
7008200	Openbare verlichting 2022	60.000,00	57.067,28	2.932,72	2023
7008300	Hoofdstraat Kortgene 8500 3 fases 2022	300.000,00	3.860,00	296.140,00	2025
7008400	Opwaardering buitendijksfietspad Kortgene 2022	300.000,00	5.074,80	294.925,20	2024
7008500	Beleidsplan speelplaatsen 2022	40.000,00	36.865,62	3.134,38	2023
7008600	Zwembad WSK installaties 2022	50.000,00	38.463,33	11.536,67	2024
7008600	Zwembad WSK installaties 2022	-5.400,00	-7.673,05	2.273,05	2024
7008700	MFA Kats (vervangen meubilair) 2022	20.000,00	31,00	19.969,00	2024
7008800	Uitvoering GRP 2022	683.500,00	683.422,00	78,00	2023
7008800	Uitvoering GRP 2022	-31.000,00	-32.514,00	1.514,00	2023
7008800	Uitvoering GRP 2022	-125.000,00	-	15.610,24	2023
7008900	Vervangen hoofdgemalen 2022	35.000,00	140.610,24	-64,88	2023
7009000	Vervangen minigemalen 2022	105.500,00	35.064,88	-15.745,10	2023
7009000	Vervangen minigemalen 2022	-46.000,00	121.245,10	5.182,14	2023
7009100	Verbeteringswerken 2022	50.000,00	-51.182,14	0,00	2023
7009200	Ondergrondse containers 2022	40.000,00	50.000,00	-11.341,76	2025
7009200	Ondergrondse containers 2022		-2970	2.970,00	2025
7009300	Verduurzaming gemeentelijke gebouwen 2022	75.000,00		75.000,00	2025
7009300	Verduurzaming gemeentelijke gebouwen 2022	-6.200,00	-6.172,00	-28,00	2025
7009400	Vervanging tractie/machines 2022	60.000,00	57.348,86	2.651,14	2023
7009500	Gemeentehuis (Verstelbare bureaus) 2022	29.250,00	26.513,05	2.736,95	2024
7009600	PC's en printers raadsleden 2022	35.000,00	34.949,80	50,20	2023
7009700	Toegankelijkheid Sluftergebied Banjaard 2022	180.000,00	12.413,95	167.586,05	2025
7009700	Toegankelijkheid Sluftergebied	-150.000,00	-27.993,57	-122.006,43	2025

Grootboeknummer	Omschrijving grootboeknummer	Bedrag begroot saldo	Werkelijk t/m 2023	Bedrag restant saldo	Afwikkeling
	Banjaard 2022				
7009800	MFA Wissenkerke 2022	700.000,00	672,61	699.327,39	2025
7009900	Loods Bernhardstraat 36a Kortgene 2022	250.000,00	253.465,28	-3.465,28	2023
7010000	5* Fietspleinen 2019	45.362,00	5.985,00	39.377,00	2026
7010100	Vorb.krediet herontwik. sportvelden Kortgene 2022	180.000,00	28.097,66	151.902,34	2026
7010100	Vorb.krediet herontwik. sportvelden Kortgene 2022		-10045,92	10.045,92	2026
7010200	Stategische grondaankopen 2022	500.000,00		500.000,00	NNB
7010300	Aankoop perceel milieustraat Cruijkelcreke 2022	130.000,00	152.508,60	-22.508,60	2023
7010400	Inrichting perceel milieustr Cruijkelcreke 2022	100.000,00	10.972,24	89.027,76	2025
7010500	Vorbereidingskrediet renovatie MFA Kats 2022	150.000,00	34.174,42	115.825,58	2024
7010600	Gemeentehuis (Interne verbouwing) 2022	100.000,00	10.559,02	89.440,98	2024
7010700	Gemeentehuis (vervangen meubilair) 2022	50.000,00		50.000,00	2024
7010900	Sanitair gebouw Jachthaven KPL 2017	123.000,00	822,80	122.177,20	2025
7011000	Speelbos Kamperland 2017	80.434,00	28.925,00	51.509,00	2025
7011100	Centrumplan Wsk 2010	-50.861,00		-50.861,00	2025
7011100	Centrumplan Wsk 2010	-200.000,00		-200.000,00	2025
7011200	Gemeentehuis (Tafels/stoel kantine 2018)	20.697,00		20.697,00	2024
7011300	Gemeentehuis (keuken vervangen) 2019	16.700,00		16.700,00	2024
7011400	Gronden Molenweg Colijnsplaat	-3.000,00		-3.000,00	2023
7011500	Aankoop spuibus 2022	225.000,00	218.912,94	6.087,06	2023
7011600	Effecten mobiliteitsplan 2023	66.500,00	66.777,43	-277,43	2023
7011700	Openbare verlichting 2023	60.000,00	20.129,05	39.870,95	2024
7011700	Openbare verlichting 2023		-732,92	732,92	2024
7011800	Hoofdstraat Kortgene 8500 3 fases 2023	300.000,00		300.000,00	2025
7011900	Reconst. JP Wissestraat+plein dorps huis Gsd 2023	295.000,00	23.023,83	271.976,17	2025
7012000	Verv. loopdek steigers jachthaven Kamperland 2023	40.000,00	39.478,00	522,00	2023
7012100	Beleidsplan speelplaatsen uitv 2023	40.000,00		40.000,00	2024
7012200	Uitvoering GRP 2023	607.000,00	726.622,73	-119.622,73	2024
7012300	Vervanging hoofdgemalen 2023	30.000,00	34.030,08	-4.030,08	2023
7012400	Vervanging minigemalen 2023	50.000,00	55.493,38	-5.493,38	2023
7012500	Verbeteringswerken 2023	50.000,00	4.723,10	45.276,90	2024
7012600	Ondergrondse containers 2023	40.000,00	3.431,28	36.568,72	2024
7012700	Vervanging tractie/machines 2023	17.000,00	16.715,66	284,34	2023
7012800	MFA Kats 2023	1.800.000,00	993,30	1.799.006,70	2026
7012900	Ontwikkeling flexwoningen Wissenkerke 2023	114.000,00		114.000,00	2025
7012900	Ontwikkeling flexwoningen Wissenkerke 2023	20.000,00	3.814,28	16.185,72	2025

Grootboeknummer	Omschrijving grootboeknummer	Bedrag begroot saldo	Werkelijk t/m 2023	Bedrag restant saldo	Afwikkeling
7012900	Ontwikkeling flexwoningen Wissenkerke 2023	111.860,00	804,65	111.055,35	2025
7013000	Reconstructie depot Oost-Westweg 2023	50.000,00		50.000,00	2024
7013100	Aankopen gronden valkreek 2018	61.500,00	61.500,00	0,00	2023
7013200	Aankoop grond Rozenstraat Colijnsplaat 2023	507.500,00	504.110,72	3.389,28	2023
7013300	Aankoop grond Nieuweweg Wissenkerke 2023	25.000,00		25.000,00	2024
7013400	Infra incl. hondenuitl.plaats Nieuweweg Wsk 2023	96.000,00		96.000,00	2024
7500100	Waarborgsom Vliethoeve 2023		93750	-93.750,00	2023
7600100	Startersleningen 2009 & 2013		7351,84	-15.949,90	2023
7600400	Startersleningen	250.000,00	250.000,00	0,00	2023

Analyse begrotingsrechtmatigheid

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijding per programma (exclusief de mutaties in de reserves en voorzieningen) als ook naar de overschrijdingen op investeringskredieten. Op meerdere programma's zijn begrotingsoverschrijdingen aan de lasten kant te constateren. Deze zijn in te delen in de onderstaande categorieën, zoals genoemd in de kadernota rechtmatigheid.

Begrotingsafwijking (Lasten)	Over- onderschrijding baten of lasten	Conclusie: onrechtmatig maar acceptabel	Conclusie: onrechtmatig en niet acceptabel	Motivering van de conclusie
3 Verkeer, vervoer en waterstaat	Lastenonderschrijding	411.359		De grootste afwijking zit in de bijdrage voor de fietspaden aan Waterschap. Dit werk is nog niet uitgevoerd en er volgt nog een overleg met Waterschap. De lasten worden doorgeschoven naar 2024 waardoor er hier sprake is van een lastenonderschrijding op programma 3.
4 Economie	Lastenonderschrijding	845.415		De afwijkingen van de lastenonderschrijding zit in een aantal onderdelen. Waaronder taakveld 3.2 dit bestaat uit een Grondexploitatie. Om een goede analyse hiervan te maken zijn in tegenstelling tot de overige taakvelden de baten en lasten gesaldeerd. Dit komt terug op een bedrag van € 414.556. Tevens zit er ook een bedrag van € 189.830 in dit komt voort uit een voordeel van de specifieke uitkering capaciteit decentrale overheden klimaat en energie (ODOKE). In 2023 is voornamelijk gebruik gemaakt van de bestaande ambtelijke capaciteit en is er nog geen behoefte geweest om extra capaciteit of inhuur in te zetten.
4 Economie	Batenoverschrijding	2.578.788		Deze batenoverschrijding komt voort uit de toeristenbelasting. Het gaat hierbij om bijstelling van de raming, afrekening van de toeristenbelasting die voor een groot deel bestaat uit zekerheden, maar in het nieuwe jaar nog afrekeningen komen waar inschatting voor gemaakt moeten worden en grotendeels een correctie aangifte van voorgaande jaren.
6 Sport, cultuur en recreatie	Lastenonderschrijding	146.110		De grootste onderschrijding van € 62.598 komt voort uit ontvangsten vanuit de Brede Spijkuitkering daarnaast zijn de lasten lager omdat veel activiteiten al met eigen middelen of personeel zijn uitgevoerd. Daarnaast is deze regeling pas in de loop van 2023 en nog niet volledig uitgewerkt.
7 Sociaal domein	Batenonderschrijding	159.372		De grootste onderschrijdingen betreffen: baten voor de de subsidieregeling voor het onderwijsachterstandenbeleid. Zijn ten onrechte te hoog geraamd. De begroting is hier niet nog niet op aangepast.
7 Sociaal domein	Lastenoverschrijding	828.001		De grootste afwijking zit in de energietoeslag, namelijk een bedrag van € 740.592. Dit bedrag wordt deels gedekt voor € 228.000 met een bijdrage uit de algemene reserve. Tijdens 2023 zijn er ook extra middelen in de Algemene uitkering ontvangen (programma Algemene Dekkingsmiddelen). Deze extra middelen (c.a. 450.000) zijn niet apart begroot op dit programma.
9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Batenonderschrijding	1.277.862		De grootste onderschrijdingen betreffen: Zitten op Taakveld 8.2 dit zijn de grondexploitaties (niet bedrijven terreinen). Om een goede analyse hiervan te maken zijn in tegenstelling tot de overige taakvelden de baten en lasten gesaldeerd.
9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Lastenonderschrijding	1.457.926		De grootste onderschrijdingen betreffen: Zitten op Taakveld 8.2 dit zijn de grondexploitaties (niet bedrijven terreinen). Om een goede analyse hiervan te maken zijn in tegenstelling tot de overige taakvelden de baten en lasten gesaldeerd.
Overschrijding algemene dekkingsmiddelen	Lastenoverschrijding	918.678		Dit bedrag is het begroot rekeningsaldo. Dit komt voort uit de begrotingswijzigingen. Waarvan een groot deel van deze lastenoverschrijding is terug te vinden in het saldo onvoorzien.
Overschrijding algemene dekkingsmiddelen	Batenoverschrijding	1.317.941		Er is in 2023 meer ontvangen vanuit de algemene uitkering nav circulaire. Tevens is er sprake van een rentevoordeel over het jaar 2023. Daarnaast is er sprake van een voordeel door de bijstelling van salaris ten opzichte van de GR de Bevelanden.

Bij één krediet is sprake van begrotingsoverschrijding. Hierbij is gekeken naar overschrijdingen boven de € 50.000:

Afwijking investeringskrediet	Conclusie onrechtmatig maar telt niet meer voor het oordeel	Conclusie : onrechtmatig en telt mee voor het oordeel	Motivering van de conclusie
Centrumplan Wissenkerke 2010	-251.000		Er is nog geen bestemming gevonden voor de oude pastorie. Er zijn nog steeds gesprekken gaande hoe we dit gaan oplossen.
Uitvoering GRP 2023	-119.623		Voor 2024 is er gerekend met het oude stelsel, vanaf 2024 is er een nieuw beleid ingesteld. De raming voor GRP 2023 bevat nog een raming van 607.000 dit is op basis van het oude inschatting van de kosten. Vanaf 2024 gaat dit bedrag naar 970.000. Vanwege de natuurlijke inflatie en nog een grote inflatie tijdens de loop van het jaar in verschillende projecten. Het laat wel zien dat de vernieuwde methode nodig is om dit soort overschrijdingen op te kunnen vangen.
Waarborgsom Vliethoeve 2023	-93.750		Dit is voor de opvang van Oekraïense ontheemden. Doordat een andere vorm van opvang eindigt dient de gemeente de groep mensen in een GOO onderdak te bieden. Dit is pas vastgesteld in december 2023. Dit bedrag is een activering van het contract en wordt gedekt uit de rijksbijdrage Oekraïne.

3.4 Analyse van het resultaat

Saldo jaarrekening 2023	4.019.000,00
Saldo onvoorzien	57.000,00
Te analyseren	3.962.000,00

Programma	Omschrijving	Omschrijving tbv analyse	nadeel	voordeel
1	College van B en W	Mutaties voorzieningen	-80.000,00	
1	Overige afwijkingen < 50.000			20.000,00
2	Overige afwijkingen < 50.000		-6.000,00	
3	Wegenbeheersplan	Regulier onderhoud	-103.000,00	
3	Overige afwijkingen < 50.000			31.000,00
4	Baten toeristenbelasting	landtoeristenbelasting		2.979.000,00
4	Klimaat- en energiebeleid	tijdelijk personeel		190.000,00
4	Overige afwijkingen < 50.000			82.000,00
5	Overige afwijkingen < 50.000			18.000,00
6	Overige afwijkingen < 50.000			104.000,00
7	Kinderdagverblijf	overige ontvangsten	-130.000,00	
7	Sociale werkvoorzieningen	restitutie kosten		106.000,00
7	Totale kosten BUIG	Totale kosten BUIG	-143.000,00	
7	Energietoeslag	Energietoeslag	-513.000,00	
7	Overige afwijkingen < 50.000		-354.000,00	
8	Vuilophaal en afvoer	vergoedingen	-63.000,00	
8	Overige afwijkingen < 50.000		-20.000,00	
9	Bouwvergunningen	leges		200.000,00
9	Verbeteren woningen	Subsidie duurzaam bouwen ed.	-68.000,00	
9	Overige afwijkingen < 50.000		-96.000,00	
10	Algemene uitkering	algemene uitkering gemeentefonds		1.026.000,00
10	Bijdrage GR de Bevelanden	WIZ		54.000,00
10	Treasury	rente verstrekte kortlopende leningen		313.000,00
10	Vennootschapsbelasting	Vennootschapsbelasting		51.000,00
10	Stelpost onderuitputting GR de Bevelanden	Stelpost onderuitputting GR de Bevelanden	-100.000,00	
10	Overige afwijkingen < 50.000			48.000,00
Overig	Afschrijving	Afschrijving		86.000,00
Overig	Personeelskosten			
Overig	Bestuursapparaat	personeelslasten		269.000,00
Overig	Overige afwijkingen < 50.000			61.000,00
Eindtotaal			-1.676.000,00	5.638.000,00

3.5 Bijlage prestatie indicatoren per programma

Programma	Indicator	eenheid	Begroting 2023		Jaarrekening 2023		bron
			periode	waarde	Periode	Waarde	
1. Bestuur en ondersteuning	Formatie	FTEper 1.000 inwoners	2023	8,9	2023	8,8	Eigen gegevens
1. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	FTEper 1.000 inwoners	2023	8,0	2023	8,2	Eigen gegevens
1. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Euro per inwoner	2023	1058,8	2023	1015,9	Eigen gegevens
1. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	%	2023	6,1	2023	7,4	Eigen gegevens
1. Bestuur en ondersteuning	Overhead	%	2023	15,3	2023	14,1	Eigen gegevens
2. Veiligheid	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2017	24	2017	24	Stichting Halt
2. Veiligheid	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2018	33	2018	33	Stichting Halt
2. Veiligheid	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2019	32	2019	32	Stichting Halt
2. Veiligheid	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2020	7	2020	7	Stichting Halt
2. Veiligheid	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2021	12	2022	10	Stichting Halt
2. Veiligheid	Misdrijven - Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2021	3,3	2023	2,5	CBS- Criminaliteit
2. Veiligheid	Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen	per 1.000 inwoners	2021	4,6	2023	3,2	CBS- Criminaliteit
2. Veiligheid	Misdrijven - Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2021	0,7	2023	1,3	CBS- Diefstallen
2. Veiligheid	Misdrijven - Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2021	0	2023	0,6	CBS- Diefstallen
2. Veiligheid	Jongeren met een delict voor de rechtbank	%	2018	2	2018	2	CBSJeugd
4. Economie	Functioneringskosten	%	2021	37,3	2022	39	CBSBAG/LISA - bewerking ABF Research
4. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw. 15 t/m 64jr	2021	244,5	2022	255,9	LISA
5. Onderwijs	Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2019	0	2022	0	DUO/Ingrado
5. Onderwijs	Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	67	2022	94	DUO/Ingrado
5. Onderwijs	Voortijdige schoolverlaters zonder diploma	%	2021	1,5	2022	1,6	DUO/Ingrado
6. Sport, cultuur en recreatie	Niet-sporters	%	2020	61,9	2022	55,6	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD en, CBS en RVM
7. Sociaal domein	Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2021	597	2022	643	CBSBevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research
7. Sociaal domein	Achterstand onder jeugd - Kinderen	%	2020	4	2022	3	CBSJeugd
7. Sociaal domein	Achterstand onder jeugd - Werkloze	%	2020	Geen data	2020	Geen data	CBSJeugd
7. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	%	2021	67,6	2023	69,7	CBS- Arbeidsdeelname
7. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2021	238,8	2023	177,8	CBS- Participatiewet
7. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2020	203,3	2023	195,4	CBS- Participatiewet
7. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	11	2023	12	CBSJeugd
7. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	%		Geen data	2023	1,4	CBSJeugd
7. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	%		Geen data	2022	Geen data	CBSJeugd
7. Sociaal domein	Clënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inwoners	2021	870	2022	870	CBS- Monitor Sociaal Domein WMO
8. Volksgezondheid en milieu	Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2020	279	2022	248	CBSstatistiek Huishoudelijk afval
8. Volksgezondheid en milieu	Percentage bekende hernieuwbare energiebronnen	%	2020	169,9	2021	135,9	Klimaatmonitor - Rijkswaterstaat
9. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening	Gemiddelde WOZwaarde	x€1.000	2017	194	2020	234	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
9. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening	Gemiddelde WOZwaarde	x€1.000	2018	201	2020	247	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
9. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening	Gemiddelde WOZwaarde	x€1.000	2019	222	2022	270	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
9. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening	Gemiddelde WOZwaarde	x€1.000	2020	235	2022	23,1	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
9. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening	Gemiddelde WOZwaarde	x€1.000	2021	247	2022	81,3	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
9. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening	Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2021	12,1	2022	731	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research
9. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening	Demografische druk	%	2022	81,3	2023	84,7	CBS Bevolkingsstatistiek
9. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening	Gemeentelijke woonlasten éénpersoons huishoudens	€	2022	731	2023	743	COELO, Groningen
9. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening	Gemeentelijke woonlasten meerpersoons huishoudens	€	2022	790	2023	802	COELO, Groningen

3.6 Bijlage taakvelden

Taakvelden	Begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil Begroting na wijziging met Realisatie		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
0 Bestuur en ondersteuning												
0.1 Bestuur	64.841	953.761	-888.920	73.327	1.166.753	-1.093.426	55.948	1.203.651	-1.147.704	17.379	-36.898	54.278
0.2 Burgerzaken	124.180	513.452	-389.272	124.180	553.882	-429.702	113.934	551.162	-437.228	10.246	2.720	7.526
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.4 Overhead	121.792	4.961.533	-4.839.741	118.392	5.606.446	-5.488.054	159.044	5.329.123	-5.170.079	-40.652	277.323	-317.975
0.5 Treasury	42.000	-40.784	82.784	925.508	-40.784	966.292	1.212.975	160.083	1.052.892	-287.467	-200.867	-86.600
0.61 OZB woningen	1.811.000	47.600	1.763.400	1.894.000	162.300	1.731.700	1.860.686	187.953	1.672.733	33.314	-25.653	58.967
0.62 OZB niet-woningen	670.000	35.600	634.400	650.000	48.800	601.200	649.393	47.201	602.192	607	1.599	-992
0.63 Parkeerbelasting	450.000	0	450.000	500.000	0	500.000	518.902	0	518.902	-18.902	0	-18.902
0.64 Belastingen overig	41.000	56.800	-15.800	35.000	94.500	-59.500	28.371	93.470	-65.098	6.629	1.030	5.598
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	15.332.542	0	15.332.542	16.458.678	0	16.458.678	17.485.010	0	17.485.010	-1.026.332	0	-1.026.332
0.8 Overige baten en lasten	0	2.278.775	-2.278.775	0	213.919	-213.919	25.791	908.706	-882.916	-25.791	-694.787	668.997
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	37.183	-37.183	0	85.183	-85.183	0	34.139	-34.139	0	51.044	-51.044
0.10 Mutaties reserves	693.685	25.000	668.685	2.861.005	5.630.741	-2.769.736	3.216.075	5.922.033	-2.705.958	-355.070	-291.292	-63.778
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal 0 Bestuur en ondersteuning	19.351.040	8.868.920	10.482.120	23.640.090	13.521.740	10.118.350	25.326.128	14.437.521	10.888.607	-1.686.038	-915.781	-770.257
1 Veiligheid												
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0	1.037.852	-1.037.852	0	1.540.991	-1.540.991	0	1.525.397	-1.525.397	0	15.594	-15.594
1.2 Openbare orde en veiligheid	0	66.039	-66.039	80.000	133.639	-53.639	80.291	151.879	-71.588	-291	-18.240	17.949
Totaal 1 Veiligheid	0	1.103.891	-1.103.891	80.000	1.674.630	-1.594.630	80.291	1.677.276	-1.596.985	-291	-2.646	2.355

Taakvelden	Begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil Begroting na wijziging met Realisatie		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
2 Verkeer, vervoer en waterstaat												
2.1 Verkeer en Vervoer	71.135	1.957.166	-1.886.031	71.135	2.638.891	-2.567.756	76.586	2.278.827	-2.202.241	-5.451	360.064	-365.515
2.2 Parkeren	0	322.000	-322.000	0	315.500	-315.500	0	325.385	-325.385	0	-9.885	9.885
2.3 Recreatieve havens	372.400	162.806	209.594	390.400	200.406	189.994	410.736	203.227	207.509	-20.336	-2.821	-17.515
2.4 Economische havens en waterwegen	206.543	175.244	31.299	300.543	283.744	16.799	310.431	219.744	90.687	-9.888	64.000	-73.888
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	650.078	2.617.216	-1.967.138	762.078	3.438.541	-2.676.463	797.753	3.027.182	-2.229.429	-35.675	411.359	-447.034
3 Economie												
3.1 Economische ontwikkeling	3.045	57.365	-54.320	45	54.365	-54.320	45	37.981	-37.936	0	16.384	-16.384
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	756.061	885.564	-129.503	894.061	885.964	8.097	522.801	319.603	203.198	371.260	566.361	-195.101
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	273.345	313.345	-40.000	254.539	80.396	174.143	18.806	232.949	-214.143
3.4 Economische promotie	3.121.000	245.726	2.875.274	3.266.200	213.326	3.052.874	6.235.054	183.606	6.051.449	-2.968.854	29.721	-2.998.575
Totaal 3 Economie	3.880.106	1.188.655	2.691.451	4.433.651	1.467.000	2.966.651	7.012.439	621.585	6.390.854	-2.578.788	845.415	-3.424.203
4 Onderwijs												
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	42.905	-42.905	0	47.717	-47.717	0	40.964	-40.964	0	6.753	-6.753
4.2 Onderwijshuisvesting	0	117.126	-117.126	500	119.326	-118.826	290	116.040	-115.750	210	3.286	-3.076
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	34.200	210.003	-175.803	56.123	257.020	-200.897	41.953	226.739	-184.786	14.170	30.281	-16.112
Totaal 4 Onderwijs	34.200	370.034	-335.834	56.623	424.063	-367.440	42.243	383.743	-341.500	14.380	40.320	-25.940

Taakvelden	Begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil Begroting na wijziging met Realisatie		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
5 Sport, cultuur en recreatie												
5.1 Sportbeleid en activering	900	41.905	-41.005	142.446	123.756	18.690	102.272	57.076	45.196	40.175	66.680	-26.506
5.2 Sportaccommodaties	15.956	250.867	-234.911	30.856	327.917	-297.061	47.787	308.412	-260.625	-16.931	19.505	-36.436
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	13.500	285.129	-271.629	14.600	288.321	-273.721	14.600	281.067	-266.467	0	7.254	-7.254
5.4 Musea	6.000	91.789	-85.789	0	84.789	-84.789	0	58.254	-58.254	0	26.535	-26.535
5.5 Cultureel erfgoed	0	1.010	-1.010	0	5.510	-5.510	0	5.482	-5.482	0	28	-28
5.6 Media	0	129.335	-129.335	7.275	141.160	-133.885	7.274	141.159	-133.884	1	1	-1
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	293.650	1.066.566	-772.916	323.150	1.118.466	-795.316	341.726	1.092.360	-750.634	-18.576	26.106	-44.682
Totaal 5 Sport, cultuur en recreatie	330.006	1.866.601	-1.536.595	518.327	2.089.919	-1.571.592	513.659	1.943.809	-1.430.151	4.668	146.110	-141.441

Taakvelden	Begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil Begroting na wijziging met Realisatie		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
6 Sociaal domein												
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	122.604	1.230.546	-1.107.942	2.198.574	2.292.400	-93.826	2.075.498	1.986.768	88.730	123.076	305.632	-182.556
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	429.719	-429.719	13.000	434.840	-421.840	0	413.442	-413.442	13.000	21.398	-8.398
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	1.733.804	2.436.685	-702.881	1.749.813	2.282.434	-532.621	1.717.171	3.254.045	-1.536.875	32.642	-971.611	1.004.254
6.4 WSW en beschut werk	100.000	487.063	-387.063	60.000	542.138	-482.138	165.568	542.138	-376.570	-105.568	0	-105.568
6.5 Arbeidsparticipatie	5.000	236.696	-231.696	137.451	265.245	-127.794	46.985	242.397	-195.412	90.466	22.848	67.618
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	95.648	374.038	-278.390	95.900	508.740	-412.840	109.264	614.853	-505.588	-13.364	-106.113	92.748
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	0	827.186	-827.186	0	827.723	-827.723	0	827.724	-827.724	0	-1	1
6.71b Begeleiding (WMO)	0	448.237	-448.237	0	504.455	-504.455	0	504.455	-504.455	0	0	0
6.71c Dagbesteding (WMO)	0	147.560	-147.560	0	230.134	-230.134	0	230.136	-230.136	0	-2	2
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	367.275	-367.275	0	277.413	-277.413	0	298.947	-298.947	0	-21.534	21.534
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72a Jeugdhulp begeleiding	0	186.848	-186.848	0	268.523	-268.523	0	302.314	-302.314	0	-33.791	33.791
6.72b Jeugdhulp behandeling	0	164.010	-164.010	0	220.394	-220.394	0	247.721	-247.721	0	-27.327	27.327
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	0	83.832	-83.832	0	95.678	-95.678	0	102.928	-102.928	0	-7.250	7.250
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf	0	50.067	-50.067	0	39.587	-39.587	0	61.340	-61.340	0	-21.753	21.753

Taakvelden	Begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil Begroting na wijziging met Realisatie		
	batens	lasten	saldo	batens	lasten	saldo	batens	lasten	saldo	batens	lasten	saldo
Wmo												
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal 6 Sociaal domein	2.130.056	8.493.209	-6.363.153	4.289.738	10.087.382	-5.797.644	4.130.366	10.915.383	-6.785.017	159.372	-828.001	987.373
7 Volksgezondheid en milieu												
7.1 Volksgezondheid	0	479.700	-479.700	7.400	547.128	-539.728	15.148	523.743	-508.595	-7.748	23.386	-31.134
7.2 Riolering	1.080.000	788.889	291.111	1.136.000	839.839	296.161	1.174.949	854.284	320.665	-38.949	-14.445	-24.504
7.3 Afval	1.457.600	1.273.118	184.482	1.497.600	1.309.203	188.397	1.433.810	1.281.298	152.512	63.790	27.905	35.885
7.4 Milieubeheer	300	578.527	-578.227	23.300	548.836	-525.536	22.636	530.180	-507.544	664	18.656	-17.992
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	123.025	225.409	-102.384	124.025	225.909	-101.884	119.195	239.125	-119.930	4.830	-13.216	18.046
Totaal 7 Volksgezondheid en milieu	2.660.925	3.345.643	-684.718	2.788.325	3.470.915	-682.590	2.765.737	3.428.629	-662.892	22.588	42.286	-19.698
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing												
8.1 Ruimte en leefomgeving	10.000	486.867	-476.867	769.000	664.867	104.133	730.592	707.264	23.328	38.408	-42.397	80.805
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.023.965	2.024.582	-617	2.065.965	2.024.582	41.383	925.447	840.240	85.206	1.140.518	1.184.342	-43.823
8.3 Wonen en bouwen	250.000	954.758	-704.758	600.960	1.141.118	-540.158	502.024	825.137	-323.113	98.936	315.981	-217.045
Totaal 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	2.283.965	3.466.207	-1.182.242	3.435.925	3.830.567	-394.642	2.158.063	2.372.641	-214.578	1.277.862	1.457.926	-180.064
Gerealiseerd resultaat	31.320.376	31.320.376	0	40.004.757	40.004.757	0	42.826.680	38.807.770	4.018.910	-2.821.923	1.196.987	-4.018.910

3.7 Rechtmatigheidsverantwoording van het college van Burgemeester & Wethouders

Per 1 januari 2023 is de Wet versterking decentrale rekenkamers (Wvdr) in werking getreden. Met deze wetswijziging is onder andere de verplichting ingevoerd voor het college van Burgemeester & Wethouders (hierna: college) om een rechtmatigheidsverantwoording op te stellen als onderdeel van de jaarrekening. Het college legt in de jaarrekening zelf verantwoording af over de mate waarin zij in het boekjaar rechtmatig heeft gehandeld. Het college gebruikt hiervoor de voorgeschreven teksten van de Commissie BBV zoals opgenomen in bijlage 1 van de Kadernota rechtmatigheid 2023.

Rechtmatigheidsverantwoording van het college van Burgemeester & Wethouders

Verantwoordelijkheid van het college van Burgemeester & wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In de rechtmatigheidsverantwoording licht het college toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in data de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming met de door de gemeenteraad vastgestelde kaders (zoals de begroting, gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de overige relevante wet- en regelgeving) tot stand zijn gekomen.

Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de gemeenteraad op 21 december 2023 vastgestelde normenkader rechtmatigheid verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. De gemeenteraad heeft een verantwoordingsgrens bepaald en deze bedraagt 2% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 776.155. De verantwoordingsgrens betekent dat rechtmatigheidsfouten pas in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen en toegelicht, wanneer deze boven het door de raad vastgestelde percentage komen. Wanneer het voor het college niet duidelijk is of financieel rechtmatig is gehandeld, worden deze onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen en toegelicht indien deze boven het door de raad vastgestelde percentage komen.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor door de gemeenteraad vastgestelde verantwoordingsgrens

De geconstateerde afwijkingen betreffen:
De in de toelichting beschreven bevindingen.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Begrotings-, voorwaarden- en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium

Er is afgesproken in het controleprotocol dat door het college alle bevindingen over de financiële rechtmatigheid boven de rapportagegrens van € 50.000 in de paragraaf bedrijfsvoering aan de raad worden toegelicht.

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium is een belangrijk toetsingscriterium. Financiële handelingen moeten passen binnen het kader van de geautoriseerde begroting. Dit wordt formeel als volgt omschreven: "Financiële beheershandelingen die ten grondslag liggen aan de baten en lasten (exploitatie), alsmede de balansposten (investeringen), dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). Hiermee wordt toestemming verleend voor het te realiseren beeld en voor de besteding van het bedrag. Wijzigingen in de begroting dienen in hetzelfde jaar volgens de Gemeentewet vastgesteld te worden. Gebeurt dit niet dan is er direct sprake van een onrechtmatige afwijking. Dit is zo opgesteld vanwege het budgetrecht dat de Gemeentewet heeft bepaald. Mocht het voorkomen dat er afwijkingen zijn in de vooraf gestelde budgetten kan de gemeente zelf bepalen in hoeverre afwijkingen acceptabel zijn. Het is daarom van belang dat de raad en het college van B&W eenduidige afspraken maken omtrent begrotingsonrechtmatigheden en dit wordt vastgelegd in de financiële verordening of een specifieke beleidsnota.

Onderstaand zullen de afwijkingen worden toegelicht vanaf € 50.000. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in fouten en onduidelijkheden. Tevens zal ook worden aangegeven hoe in de toekomst eventuele fouten en onduidelijkheden voorkomen kunnen worden.

Toelichting:

Bevindingen

Het college is van mening dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Begrotingscriterium	Bedragen in €
1A. Overschrijding lasten programma's	1.783.504
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	581.649
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld.	8.382.606
<i>Totaal begrotingsonrechtmatigheden</i>	10.747.759
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	10.654.009
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden.	93.750
Voorwaardencriterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	222.000
M&O criterium	
Vorderingen op onterecht ontvangen uitkeringen	310
Totaal van onrechtmatigheden	316.060

3.8 SISA-bijlage bij de jaarrekening

			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/17</i>	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/18</i>	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/19</i>	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/20</i>	Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/21</i>	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/22</i>
			€ 0	€ 2.660	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/23</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/24</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/25</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/26</i>	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/27</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/01</i>	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C55/02</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/03</i>	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/04</i>	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C55/05</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/06</i>
			42	€ 13.989	€ 13.989	65	€ 19.227	€ 19.227
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/07</i>	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C55/08</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/09</i>			
			92	€ 920	€ 920			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/10</i>	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/11</i>	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/12</i>	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/13</i>	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/14</i>	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/15</i>
			107	107	0	5	92	0
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toelagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C62/01</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C62/02</i>				
			€ 0	Ja				
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	

			Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05			
			€ 7.724	€ 0	6	20	0			
BZK	C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T)	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen		
				Aard controle n.v.t. Indicator: C94/01	Aard controle R Indicator: C94/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/03	Aard controle R Indicator: C94/04	Aard controle R Indicator: C94/05	Aard controle R Indicator: C94/06	
			1	LA123-03477887	€ 0	€ 0	0	0	0	€ 0
			2	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)			
			Aard controle R Indicator: C94/07	Aard controle R Indicator: C94/08	Aard controle R Indicator: C94/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/10				
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee				
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
					Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	
				1	€ 57.373	€ 0	€ 14.000	€ 0	€ 59.296	
				2	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Aard controle R Indicator: D8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08	Aard controle R Indicator: D8/09				
			061695 Gemeente Noord-Beveland	€ 0	061695 Gemeente Noord-Beveland	€ 0				
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)			
				Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03	Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05		
			€ 7.700	€ 0	€ 0	€ 0	€ 5.738			

			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06</i>	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs <i>Aard controle R Indicator: D14/07</i>	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08</i>	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs <i>Aard controle R Indicator: D14/09</i>		
			1 061695 Gemeente Noord-Beveland	€ 0	061695 Gemeente Noord-Beveland	€ 0		
			2					
			10					
OCW	D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: D19/01</i> € 25.098	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D19/02</i> € 30.698	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D19/03</i> Nee			
OCW	D22	Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: D22/01</i> € 0	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D22/02</i> € 0	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D22/03</i> Ja			
			1					
			2					
			100					
IenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01</i>	Beschikingsnummer <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02</i>	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker <i>Aard controle R Indicator: E44B/03</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04</i>	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: E44B/05</i>	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06</i>
			1 030009 Provincie Zeeland	5000005992	€ 71.310	€ 71.310	€ 281.892	€ 281.892
			2					
			1 030009 Provincie Zeeland	5000005992	Nee			
			2					
			1 030009 Provincie Zeeland	5000005992	Herinrichting Sophiastraat	Nee		
			2					
EZK	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel <i>Aard controle R Indicator: F28/01</i> € 208.519	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel <i>Aard controle R Indicator: F28/02</i> € 32.270	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten <i>Aard controle R Indicator: F28/03</i> € 0	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/04</i> € 240.789	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten <i>Aard controle R Indicator: F28/05</i> € 0	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/06</i> € 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/07</i> Nee					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2023	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/01	Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/02	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/03	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/04	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/05	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 1.557.257	€ 29.792	€ 35.992	€ 0	€ 18.869	€ 0
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)
		Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/07	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/08	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2/09	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/10	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12	Aard controle R Indicator: G2/12
		€ 71.099	€ 33.775	€ 0	€ 95.682	€ 0	€ 0	€ 0
		Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2/13	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14					
		€ 0	Ja					
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente Aard controle R Indicator: G3/01	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/02	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/03	Besteding (jaar T) Bob Gemeente Aard controle R Indicator: G3/04	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/05	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/06
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 5.900
		BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11		
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle R Indicator: G4/02	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente Aard controle R Indicator: G4/03	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle R Indicator: G4/04	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/05	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/06
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.852	€ 6.628	€ 641
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.096	€ 160

			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 159	€ 77
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 489	€ 44
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 2.852	€ 8.372	€ 922
				Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
					Gemeente	Gemeente	Gemeente		
					<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6	Totaal	0	0	N.v.t.		
				Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
					<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
					Gemeente	Gemeente	Gemeente		
					<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/19</i>	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6	Totaal	0	0	0	0	0
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023		Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de War		Gemeente	Gemeente	Gemeente			
					<i>Aard controle R Indicator: G10/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03</i>		
				€ 18,049	€ 0	Ja			

SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente						
			Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03						
€ 0			€ 0		Ja						
SZW	G13	Onderwijsroute_deel gemeente 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05				
€ 29.396			€ 0		€ 1.550		€ 0 Ja				
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie							
			Aard controle R Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02							
			€ 23.217			€ 38.753					
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is			
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08			
			1 Gymnastieklokaal Kamperland	€ 587	€ 587	€ 0	€ 0				
			2 Gymnastieklokaal Wissenkerke	€ 5.837	€ 1.099	€ 4.738	€ 0				
			3 Gymnastieklokale Kortgene	€ 88	€ 88	€ 0	€ 0				
			4 Overige aangelegenheden	€ 4.419	€ 0	€ 503	€ 3.916				
			5 Sportterreinen	€ 19.374	€ 7.134	€ 12.240	€ 0				
6 Tennisbanen Slagvast renovatie banen 2021	€ 1.586	€ 1.586	€ 0	€ 0							
7 Zwembad	€ 2.298	€ 1.249	€ 1.049	€ 0							
8 Zwembad WSK afdekzeilen 2021	€ 147	€ 147	€ 0	€ 0							
9 Zwembad WSK installaties 2022	€ 4.417	€ 4.417	€ 0	€ 0							
100											
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Aard controle R Indicator: H8/03	Aard controle R Indicator: H8/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06			
			1 1042169	€ 18.858	€ 0	€ 15.177	€ 0	€ 15.177			
			2								
Kopie beschikingsnummer			Eindverantwoording (Ja/Nee)								
Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08								
1 1042169			Ja								
2											
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.			

	Indicator: H30/01	Indicator: H30/02	Indicator: H30/03	Indicator: H30/04	Indicator: H30/05	Indicator: H30/06
1	Lokaal Sportakkoord	€ 5.284	€ 0	€ 1.057	€ 0	Ja
2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 36.377	€ 37.082	€ 0	€ 37.082	
3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 8.129	€ 7.334	€ 795	€ 7.334	Ja
4	Kansrijke Start	€ 6.097	€ 11.994	€ 0	€ 11.994	Ja
5	Mentale Gezondheid	€ 2.845	€ 5.168	€ 0	€ 5.168	Ja
6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 7.113	€ 10.650	€ 0	€ 10.650	Ja
7	Valpreventie	€ 20.932	€ 10.075	€ 4.186	€ 10.075	Ja
8	Leefomgeving	€ 4.064	€ 5.150	€ 0	€ 5.150	Ja
9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 1.016	€ 0	€ 203	€ 0	Ja
10	Versterken sociale basis	€ 14.835	€ 3.183	€ 2.967	€ 3.183	Ja
11	Mantelzorg	€ 4.064	€ 11.843	€ 0	€ 11.843	Ja
12	Eén tegen eenzaamheid	€ 4.064	€ 23.134	€ 0	€ 23.134	Ja
13	Welzijn op recept	€ 2.235	€ 0	€ 447	€ 0	Ja
14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 1.016	€ 297	€ 203	€ 297	Ja
15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 3.617	€ 0	€ 723	€ 0	Ja
	Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?				
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08</i>				
1	Lokaal Sportakkoord	Ja				
2	Brede regeling combinatiefuncties	Ja				
3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Ja				
4	Kansrijke Start	Ja				
5	Mentale Gezondheid	Ja				
6	Aanpak overgewicht en obesitas	Ja				
7	Valpreventie	Ja				
8	Leefomgeving	Ja				
9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Ja				
10	Versterken sociale basis	Ja				
11	Mantelzorg	Ja				
12	Eén tegen eenzaamheid	Ja				
13	Welzijn op recept	Ja				
14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	Ja				
15	Coördinatiekosten regionale aanpak	Ja				
	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/09</i>					
	Nee					